

Bundel - Raadscommissie van 1 juni 2026

- 1 Opening
- 2 Mededelingen
- 3 Definitief vaststellen van de agenda
- 4 Vaststellen terugkoppeling Commissievergadering 11 mei 2026
 Terugkoppeling raadscommissievergadering 11 mei 2026
- 5 Presentatie en toelichting op het rapport Financien van de Rekenkamer de Waddeneilanden door de heren Boneschansker en van Dijk
- 6 Voorstel inzake het rapport Financien Rekenkamer de Waddeneilanden
 Voorstel Rekenkamerrapport
 Besluit Rekenkamerrapport
 Rapport Rekenkamer Financien - 3 maart 2026
 Brief rekenkamer Gemeentefinancien - 19 mei 2026
 Zo-werkt-de-Rekenkamer-Bestuurlijk-proces-v4 (1)
- 7 Voorstel inzake Jaarstukken 2025 gemeente Ameland
 Raadsbesluit jaarstukken 2025
 Jaarstukken 2025 Gemeente Ameland
- 8 Actualiteiten vanuit het samenwerkingsverband de Waddeneilanden
- 9 Vragenronde aan het College van B&W
 Vragen voor het vragenhalfuurtje aan het College van B
- 10 Sluiting

Terugkoppeling

Raadscommissie

Zaaknummer 524613
Datum vergadering 1 juni 2026
Onderwerp Terugkoppeling raadscommissievergadering 11 mei 2026

Terugkoppeling

Aanwezig:

- De heer W.A. de Jong, voorzitter
- Mevrouw J.M.J Metz, griffier
- Mevrouw G. Brunotte, AmelandEén
- De heer W.T. Hoekstra-Metz, AmelandEén
- Mevrouw S. Twickler, CDA
- De heer M.J. Oud, CDA
- De heer R.A. Kiewiet, CDA
- De heer K.E. van der Laag, Algemeen Belang Ameland
- Mevrouw M. Westerhof-IJnsen, Algemeen Belang Ameland
- De heer N. van der Geest, A82
- Mevrouw M. Rijpstra, PvdA
- De heer H. Hatzmann, VVD

Eveneens aanwezig:

- Mevrouw T. Willemsma, burgemeester
- De heer P.J. IJnsen, wethouder
- De heer T.E.F.W. Faber
- De heer I.J.W. Valk, secretaris-directeur

Agenda

De opname van deze vergadering wordt op de website van de Gemeente Ameland geplaatst, waarbij per agendapunt en spreker beluisterd en bekeken kan worden. Voor de inhoudelijke discussie per agendapunt wordt derhalve verwezen naar deze opname.

1

Opening

Besluit:
n.v.t.

Toelichting:
De vergadering wordt geopend door dhr. De Jong als waarnemend voorzitter; hij heet de aanwezigen welkom.

2

Mededelingen

Besluit:
n.v.t.

Toelichting:
Geen mededelingen

3

Definitief vaststellen van de agenda

Besluit:
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

- 4 Terugkoppeling Raadscommissievergadering 2 februari (zaaknummer 531300)**
- Besluit:*
De terugkoppeling wordt ongewijzigd vastgesteld.
- 5 Voorstel inzake verordeningen werkzaamheden kabels en leidingen & telecommunicatiekabels (zaaknummer 527793)**
- Besluit:*
Het voorstel gaat als discussiestuk naar de raad van 18 mei a.s..
- Toelichting:*
Wethouder Faber neemt de tip mee (n.a.v. de vragen van CDA) om meer met meldingen en minder met vergunningsplicht te werken mee, en de afbakening daartussen explicieter op te nemen in de uitvoeringsregels. Ook zal gekeken worden naar de provinciale coördinatie (Combi Sion) (en of de gemeente daar al lid van is)
- 6 Voorstel inzake verzoek krediet herinrichting van de gemeentewerf en voorbereiding inrichting energierotonde Ballumerbocht (zaaknummer 553483)**
- Besluit:*
Het voorstel gaat als discussiestuk naar de raad van 18 mei a.s..
- Toelichting:*
Wethouder Faber geeft aan, n.a.v. een opmerking van dhr. R. Kiewiet / CDA , dat de wens van 't Wetterskip om de persleiding die nu onder de zendmast ligt te verleggen, niet bekend is en ook niet uit eerdere gesprekken naar voren is gekomen.
Wethouder IJnsen komt schriftelijk terug op de vraag van CDA hoe de verdeling van de investering en beheer en onderhoud geregeld is met de externe partijen v.w.b. de energierotonde.
- 7 Voorstel inzake vaststelling TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22a Buren - Miedenweg 1 / Willibrordusstraat 12a-14 (zaaknummer 523404)**
- Besluit:*
Het voorstel gaat door als hamerstuk naar de raad van 18 mei a.s..
- 8 Voorstel inzake Jaarstukken 2025 + meerjarenbegroting 2027 VRF (zaaknummer 550517)**
- Besluit:*
Het voorstel gaat als hamerstuk naar de raad van 18 mei a.s.
- 9 Voorstel inzake Ontwerp Begroting 2027 GR Hûs en Hiem (zaaknummer 552433)**
- Besluit:*
Het voorstel gaat als hamerstuk naar de raad van 18 mei a.s.
- 10 Voorstel inzake Conceptbegroting 2027 GR de Waddeneilanden (zaaknummer 553604)**
- Besluit:*
Het voorstel gaat als discussiestuk naar de raad van 18 mei a.s.

Vertrouwelijke toelichting:

Burgemeester Willemsma neemt de suggestie mee (voor de zienswijze) dat bij het risicodragend personeel niet alleen gekeken moet worden naar de risico's v.w.b. werkeloosheid, maar ook naar arbeidsongeschiktheid, en dit op langjarige termijn.

11 Voorstel inzake Ontwerp Begroting 2027 FUMO (zaaknummer 553273)

Besluit:

Het voorstel gaat als discussiestuk naar de raad van 18 mei a.s.

Toelichting:

Wethouder IJnsen zegt toe de vraag van A82 (er wordt 350.000 geïnvesteerd, de afschrijving is 200.000, en in 2028 is de afschrijving nog veel lager, hoe zit dit)?

12 Actualiteiten vanuit het samenwerkingsverband de Waddeneilanden

Besluit:

n.v.t.

Toelichting:

Burgemeester Willemsma licht enkele actualiteiten toe.

13 Vragenronde aan het College van B&W

Besluit:

n.v.t.

Toelichting:

Burgemeester Willemsma geeft aan dat de brief van het College aan Rijkswaterstaat nog niet gedeeld kan worden; dit zal op een later moment naar de raad gaan.

Wethouder IJnsen zal nazoeken of de afspraken destijds met Arriva ook op papier gezet zijn en door wie destijds dit besloten is (raad of college). Hij komt hier schriftelijk op terug.

Wethouder IJnsen zal nazoeken of het cultuur historisch medegebruik, zoals dat eerder is opgenomen in Natura 2000, ook terug te vinden is in de beleidskaders Natuur Waddenzee en/of Noordzee.

14 Sluiting

Ballum, 1 juni 2026

J.M.J. Metz

Voorstel

Van de griffie aan de raad

Zaaknummer 557689
Vergaderdatum 29 juni 2026
Organisatieonderdeel Griffie
Portefeuillehouder Tytsy Willemsma

Onderwerp

Behandeling rapport van de Rekenkamer de Waddeneilanden inzake financiën:

Voorstel

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport "Hoeveel geld is er nu eigenlijk? De financiële positie van de gemeenten en sturing door de raad".
2. De bevingingen en conclusies voor zover het de gemeente Ameland betreft te onderschrijven;
3. Het college te verzoeken het rekenkamerrapport te betrekken in een aan de raad toe te zenden voortgangsrapportage (o.g.v. artikel 185a Gemeentenwet / onderdeel van de Toezeggingenlijst), hoe om wordt gegaan met de aanbevelingen uit het rapport, de voortgang en de toekomstig te verwachten of te wensen acties voorzien van een planning.

Inleiding

De Rekenkamer De Waddeneilanden heeft een onderzoek uitgevoerd over de rol van de gemeenteraden bij financiën en de financiële positie van de Waddeneilanden.

De hoofdvraag van het onderzoek was: *Hoe heeft de financiële positie van de eilanden zich in de afgelopen jaren ontwikkeld volgens de begroting en jaarstukken en welke relevante verschillen zijn er af te leiden uit een vergelijking tussen de eilanden en eventueel met andere vergelijkbare gemeenten?*

Het rapport betreft de bevindingen en de conclusies en aanbevelingen voor alle vijf eilanden.

De Rekenkamer geeft in een aanvullende brief aan waarin de conclusies en bevindingen uit het rapport worden vergeleken met landelijke onderzoeken, zodat de raad haar financiële sturing kan duiden. Deze brief is op 19 mei jl. ontvangen en zit als bijlage bij dit voorstel.

Beoogd effect

Inzicht in de financiën en sturing daarvan door de raad

Argumenten

n.v.t.

Kanttekeningen

n.v.t.

Afstemming

Het rapport is afgestemd met de colleges van de betreffende eilanden

Vervolg

Na besluitvorming door de raad zal het college middels de toezeggingenlijst terugkoppelen hoe verder gegaan wordt met de implementatie van de aanbevelingen voor zover het onze gemeente betreft.

Bijlagen

1. Rapport Rekenkamer de Waddeneilanden “Hoeveel geld is er nu eigenlijk? De financiële positie van de gemeenten en sturing door de raad”.
2. Brief Rekenkamer 19 mei 2026 (aanvullend aan het rapport)

Besluit

Raad

Zaaknummer 557689
Datum vergadering 29 juni 2026
Onderwerp Rapport Rekenkamer Financiën

Portefeuillehouder Tytsy Willemsma
Agendapunt

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van de griffie;

gelet op hetgeen aangegeven is in de raadscommissie van 1 juni jl.

Rekening houden met dat het College bezig is met de conclusies en aanbevelingen;

Gelet op het dienaangaande in de Gemeentewet.

Besluit:

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport "Hoeveel geld is er nu eigenlijk? De financiële positie van de gemeenten en sturing door de raad".
2. De bevingingen en conclusies voor zover het de gemeente Ameland betreft te onderschrijven;
3. Het college te verzoeken het rekenkamerrapport te betrekken in een aan de raad toe te zenden voortgangsrapportage (o.g.v. artikel 185a Gemeentenwet / onderdeel van de Toezeggingenlijst) , hoe om wordt gegaan met de aanbevelingen uit het rapport, de voortgang en de toekomstig te verwachten of te wensen acties voorzien van een planning.

Ballum, 29 juni 2026

“Hoeveel geld is er eigenlijk?”

De financiële positie van de gemeenten en sturing door de raad

Engbert Boneschansker
Jouke van Dijk
Esther Fogl

3 maart 2026

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee delen.

Deel I is een algemeen deel waarin wordt ingegaan op de eisen die aan de financiën in de begroting en jaarrekening worden gesteld (ca. 20 pagina's). Het kan worden beschouwd als een korte uitleg van het (goed) kunnen lezen van jaarrekening en begroting voor inzicht en duiding van de financiële positie. Deel I is ook belangrijk als start om de gedetailleerde hoofdstukken in deel II over de afzonderlijke eilanden goed te kunnen interpreteren.

Daarnaast worden in Deel I algemene bevindingen gegeven voor alle vijf eilandgemeenten, inclusief een vergelijking tussen de eilanden. Dit deel eindigt met algemene conclusies en aanbevelingen.

Deel II geeft de details per gemeente (per eiland ca. 12-13 pagina's). Van elke gemeente is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de financiën (vanaf 2017 tot en met de begroting 2026). Er wordt inzicht gegeven in het beleidskader, de ontwikkeling van de financiën, de reserves, het weerstandsvermogen en risico's, de BBV-kengetallen, en het onderhoud kapitaalgoederen.

Onderdeel van dit onderzoek is ook een analyse in het kader van een zogenoemd DoeMee-onderzoek (samen met andere rekenkamers). Voor zover daarover al tussenresultaten beschikbaar waren, zijn die in dit rapport meegenomen. Over de definitieve resultaten uit het DoeMee-onderzoek wordt later afzonderlijk nog verslag gedaan (via een brief van de rekenkamer).

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
DEEL I: ALGEMEEN	7
I.1 Financiën, toezicht en de BBV	8
1.1 Rol en sturingsmogelijkheden gemeenteraad	8
1.2 BBV-regels en verplichte paragrafen begroting en jaarrekening	11
1.3 Provinciaal toezicht	13
I.2 Algemene bevindingen en vergelijking	14
2.1 Ontwikkeling financiën	14
2.2 Toeristen- en forensenbelasting	18
2.3 BBV-kengetallen	20
2.4 Onderhoud kapitaalgoederen	22
I.3 Conclusies en aanbevelingen	23
3.1 Conclusies	23
3.2 Aanbevelingen	25
DEEL II: BEVINDINGEN PER EILAND	27
II.1 Texel	28
II.2 Vlieland	40
II.3 Terschelling	54
II.4 Ameland	67
II.5 Schiermonnikoog	78
Bijlagen	91
Bijlage I – Paragrafen BBV	92
Bijlage II – Financieel toezicht provincie	95
Bijlage III – Bestuurlijke reacties en nawoord	96

Inleiding

Aanleiding onderzoek

Dit rapport gaat over de rol van de gemeenteraden bij financiën en de financiële positie van de Waddeneilanden. Over het onderwerp zijn mede door raadsleden aan de rekenkamer meerdere vragen gesteld o.a. over de financiële situatie en kapitaalgoederen. De rekenkamer vindt het onderwerp interessant en relevant vanwege het grote belang van inzicht voor raadsleden in de financiële positie van hun gemeente. Als de financiën niet op voldoende niveau zijn, komt de uitvoering van gemeentelijke taken in het geding. Andersom biedt een goede stevige financiële positie mogelijkheden voor nieuw beleid of om bijvoorbeeld lokale lasten te verlagen.

Tegelijkertijd is de financiële positie van een gemeente veelal een complex en moeilijk te doorgronden onderwerp. Daar komt bij dat de afgelopen jaren de gemeentefinanciën in beweging zijn wat betreft bijvoorbeeld de tekorten in de jeugdzorg, de toekomstige beschikbare middelen uit het Gemeentefonds (met het zogenoemde 'ravijnjaar')¹, investeringen voor de krappe woningmarkt, en kwesties rond achterstanden in onderhoud van infrastructuur. Dit maakt een onderzoek naar de financiële positie extra relevant.

Doel onderzoek

Met dit onderzoek wil de rekenkamer inzicht en duiding geven aan de gemeenteraad over een aantal, beheersmatige aspecten van de financiële positie. Het onderzoek moet leerpunten opleveren en beoogt bij te dragen aan meer grip op en begrip van de raden over de gemeentelijke financiën. Het gaat met name om:

- BBV-kengetallen over de financiële positie (in het BBV - Besluit Begroting en Verantwoording - staan eisen waaraan de begroting en jaarrekening moeten voldoen);
- reserves en voorzieningen;
- de paragraaf kapitaalgoederen;
- de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Doel is om de samenhang van de verschillende financiële kengetallen en de keuzes die daarbij kunnen worden gemaakt in beeld te brengen. Daarnaast wordt in beeld gebracht hoe de financiële positie van de vijf afzonderlijke eilanden zich heeft ontwikkeld in de afgelopen jaren (vanaf 2017) en vooruitgekeken naar de begroting 2026. Er wordt gekeken of er bijvoorbeeld sprake is van te omvangrijke reserves en voorzieningen en welke betekenis die hebben voor de financiële positie. Waar mogelijk worden de financiën van de eilanden vergeleken. Met dit onderzoek willen we de gemeenteraad ondersteunen bij het voeren van de dialoog met het college en de ambtelijke organisatie over de gemeentelijke financiën. Daarmee is het onderzoek ook signalerend en agenderend van aard.

Hoofdvraag en deelvragen

De hoofdvraag van het onderzoek is:

Hoe heeft de financiële positie van de eilanden zich in de afgelopen jaren ontwikkeld volgens de begroting en jaarstukken en welke relevante verschillen zijn er af te leiden uit een vergelijking tussen de eilanden en eventueel met andere vergelijkbare gemeenten?

¹ Zie over het 'ravijnjaar' bijvoorbeeld: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/gemeente-en-provinciefonds/ravijnjaar-niet-gedempt-maar-opgeschoven>.

Vanuit de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen ontwikkeld:

1. Wat is de ontwikkeling van reserves, voorzieningen, kapitaalgoederen en andere aspecten in de begroting en jaarrekening?
2. Is de omvang van de reserves goed onderbouwd en in overeenstemming met de regels die de gemeenteraad hiervoor heeft vastgesteld?²
3. Is er structureel sprake van onderbesteding?
4. Zijn de risico's goed in kaart gebracht, bijvoorbeeld voor onderhoud?
5. Welk patroon is zichtbaar per eiland? Wat zijn de verschillen tussen de eilanden en hoe zijn die te verklaren?
6. Voldoet de informatie in de paragrafen met financiële aspecten in de begroting en jaarrekening aan de eisen uit de Gemeentewet en het BBV?
7. Wat valt er voor de kaderstellende en controlerende rol van de raden uit te leren, zowel per eiland als in de vergelijking tussen de eilanden en eventueel met andere gemeenten?

Afbakening

In dit onderzoek geven we geen oordeel over de financiële positie van de vijf Waddeneilanden; het onderzoek is geen evaluatie van het financiële beleid. Wel geven we inzicht in hoe raadsleden de financiële positie van de gemeente goed kunnen beoordelen aan de hand van kengetallen en hoe die zijn opgebouwd. Tevens behandelen we de paragrafen kapitaalgoederen en het weerstandvermogen. Voor de raad is het van belang om de financiën als geheel te bezien, te kijken naar patronen en welke keuzes daarbij mogelijk zijn. In dit onderzoek richten we ons daarmee nadrukkelijk op het perspectief vanuit de raad. De periode waar we ons rekenkameronderzoek op richten, zijn de jaren 2017 tot en met 2024 (op basis van de jaarrekeningen), met een doorkijk naar de begrotingen 2025 en 2026.

Aanpak

De focus ligt op een analyse van beschikbare documentatie vanuit de planning- en controlcyclus zoals die aan de gemeenteraad ter beschikking wordt gesteld, de financiële verordening, nota reserves en voorzieningen en indien beschikbaar de nota weerstandsvermogen of een treasurystatuut. Aanvullend zijn interviews met medewerkers van de afdeling financiën van de gemeente en met raadsleden (meestal de leden van de auditcommissie) gehouden.³ Voor de analyse van de verplichte paragrafen is vooral gekeken naar de begrotingen 2025 en 2026. Voor een meerjarenperspectief is vooral gekeken naar de jaarrekeningen.

In het onderzoek zijn ook de inzichten meegenomen uit het DoeMee-onderzoek 2025 naar onderbesteding van de Vereniging van Rekenkamers (VrR) waaraan de rekenkamer heeft meegedaan.⁴ Voor zover daarvan al tussenresultaten beschikbaar waren, die gebruikt konden worden voor dit rapport, zijn die al meegenomen (in Deel II bij de hoofdstukken over de afzonderlijke eilanden). Het DoeMee-onderzoek is echter nog niet afgerond. Over de definitieve resultaten uit het DoeMee-onderzoek wordt later afzonderlijk nog verslag gedaan (via een brief van de rekenkamer).

² Deze vraag is een toegevoegd t.o.v. het oorspronkelijke plan van aanpak.

³ In het kader van privacyregels (AVG) worden de namen van de geïnterviewde personen niet in het rapport genoemd; deze zijn wel bekend bij de rekenkamer.

⁴ <https://www.rekenkamers.nl/actueel/doe-mee-onderzoek/jaar-2025/>

Hoor en wederhoor

Een eiland specifiek rapport met de bevindingen (zie Deel II) is voor ambtelijk wederhoor aangeboden aan de vijf afzonderlijke gemeenten. Doel daarvan is om de eventuele feitelijke onjuistheden te kunnen aanpassen in de rapportage. Op basis van het ambtelijk wederhoor zijn enkele aanpassingen gedaan ten aanzien van feitelijke informatie.⁵

Het rapport, inclusief de conclusies en aanbevelingen, is aan de colleges van elke gemeente aangeboden voor een bestuurlijke reactie. De bestuurlijke reacties zijn integraal opgenomen in de bijlagen bij dit rapport.

⁵ De rekenkamer informeert de gemeenten daarover en houdt per eiland een overzicht bij van aanpassingen naar aanleiding van het ambtelijk wederhoor.

DEEL I: ALGEMEEN

I.1 Financiën, toezicht en de BBV

1.1 Rol en sturingsmogelijkheden gemeenteraad

Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad om elk jaar een begroting vast te stellen. De begroting is het document waarin alle gemeentelijke uitgaven en inkomsten zijn opgenomen en zicht op de financiële positie wordt gegeven. Met het vaststellen van de begroting geeft de gemeenteraad het college toestemming om uitgaven te doen en verplichtingen aan te gaan die in de begroting zijn opgenomen – het budgetrecht.⁶ De gemeenteraad heeft tegelijkertijd de verantwoordelijkheid om er op toe te zien dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is.⁷ Met andere woorden de raad bepaalt het niveau van uitgaven en inkomsten om de gemeente ook op de lange termijn gezond te houden. Om goed te kunnen toezien op de begroting en het budgetrecht te kunnen uitvoeren, is het belangrijk dat de gemeenteraad goed in positie is om de – vaak als complex ervaren – financiën te kunnen doorgronden.

Het doel van de gemeentelijke begroting, jaarrekening en andere tussentijdse financiële rapportages aan de gemeenteraad – met name voorjaarsnota en najaarsnota – is om inzicht te geven in de staat van de gemeentelijke financiën.⁸ Op gemeenteniveau legt de raad zaken vast in de financiële verordening en in andere financiële beleidskaders, zoals bijvoorbeeld nota's over de reserves en voorzieningen (waarin is opgenomen hoe om te gaan met reserves en financiële risico's).

Tussentijdse aanpassingen in het begrotingsproces

Gedurende het begrotingsproces – van begrotingsvoorbereiding tot en met de jaarrekening – veranderen de bedragen uit de oorspronkelijke begroting. Er doen zich in de loop van een begrotingsjaar altijd wel wijzigingen voor door niet altijd goed te voorspellen (economische en politieke) ontwikkelingen – die zowel voordelig als nadelig kunnen zijn – maar ook doordat het begrotingsproces niet volledig op orde kan zijn. Daardoor verschillen de oorspronkelijke begroting, de (tussentijds) gewijzigde begroting en de jaarrekening van elkaar. Als zich daar systematisch ontwikkelingen voordoen, en over meerdere jaren een patroon zichtbaar is, kan dat leerpunten opleveren.

De oorspronkelijke begroting wordt opgesteld op basis van de dan geldende cijfers en inzichten (in het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar). Meestal worden op twee momenten in het jaar ('Voorjaarsnota' en 'Najaarsnota') wijzigingen aangebracht op basis van dan bekende mee- en/of tegenvallers of aanpassing van (nieuw) beleid. Budgetten die aan het eind van het jaar nog niet volledig zijn uitgegeven en waarvan het werk nog niet is afgerond, worden vaak overgeheveld naar het nieuwe jaar. De jaarrekening geeft – achteraf – weer wat de daadwerkelijke baten en lasten zijn (en wordt ook gecontroleerd door de accountant).

De voorjaars- en najaarsnota zijn momenten om de begroting als het ware realistischer te maken oftewel dichter bij de werkelijke lasten en baten te brengen. Dat wordt ook wel 'lucht uit de begroting halen' genoemd. Op alle momenten in dit begrotingsproces – begroting, voorjaars- en najaarsnota en jaarrekening – is de gemeenteraad aan zet. De raad heeft

⁶ Gemeentewet, artikel 191, lid 1.

⁷ Gemeentewet, artikel 189, lid 2.

⁸ Voorjaarsnota en najaarsnota worden ook wel anders genoemd, zoals bestuursrapportage of perspectiefnota.

immers budgetrecht. Meestal is er ook een auditcommissie die naar alle financiële stukken kijkt.

Reserves en voorzieningen

Reserves zijn gespaarde middelen. De reserves vormen samen met het gerealiseerde resultaat het eigen vermogen van een gemeente. Het instellen en opheffen (vrijvallen) van reserves raakt het budgetrecht van de gemeenteraad, net als het toevoegen en onttrekken aan reserves. Reserves zijn bedoeld voor lasten die nog niet zeker zijn en waar de raad in een later stadium over kan beslissen.

Reserves staan altijd op de balans van de gemeente. Er is een onderscheid tussen de algemene reserve en bestemmingsreserves.

- De **algemene reserve** is bedoeld als buffer om toekomstige tegenvallers en/of verliezen op te vangen. Met de algemene reserve dekt de gemeente risico's af. Het gaat in beginsel om incidentele lasten, dus niet het opvangen van structurele tekorten.⁹ De algemene reserve is vrij besteedbaar. Een hogere algemene reserve betekent een grotere financiële buffer en dus een grotere weerbaarheid tegen financiële tegenvallers. Tegelijkertijd is een te hoge algemene reserve mogelijk niet optimaal, want dat geld wordt immers niet ingezet voor andere gemeentelijke doelen. Iedere gemeenteraad bepaalt zelf de minimale omvang van de algemene reserve – er is geen (wettelijk vastgestelde) norm voor de hoogte van de algemene reserve.

(Minimum)eisen Algemene reserve

De algemene reserve moet volgens de 'Handleiding Artikel 12 Financiële-verhoudings-wet' positief zijn en de omvang moet groter zijn dan de zogenoemde 'artikel-12 norm'. In geval van artikel 12 moet een gemeente in de meerjarige begroting een buffer hebben van 2% van de uitkering uit het gemeentefonds (algemene uitkering plus integratie en decentralisatie uitkeringen en het sociaal deelfonds) en de ozb-capaciteit.

- Daarnaast kan de gemeenteraad **bestemmingsreserves** instellen. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming (een doel) heeft gegeven, maar er is nog niet vastgelegd waaraan precies de middelen worden besteed. Bestemmingsreserves dienen zoveel mogelijk beperkt te blijven tot concrete en binnen afzienbare tijd te realiseren bestemmingen. Bestemmingsreserves worden niet ingesteld om risico's binnen de exploitatiebegroting af te dekken.¹⁰ Bestemmingsreserves hebben een tijdelijk karakter en moeten in beginsel worden opgeheven als de bestemming is gerealiseerd. De raad kan een bestemmingsreserve ook wijzigen. Een bestemmingsreserve wordt niet automatisch opgeheven als er een aantal jaren geen uitgaven uit worden gedaan. Wel kan het zinvol zijn om periodiek de bestemmingsreserves door te lichten, zodat er geen 'slapende' reserves ontstaan. Het is aan de raad om de instelling, looptijd en voorwaarden rondom de besteding van een bestemmingsreserve te bepalen. Dit gebeurt via een afzonderlijk raadsbesluit of in een kaderstellende nota reserves en voorzieningen.

⁹ In beperkte mate mag de algemene reserve wel gebruikt worden voor het dekken van een structureel tekort. Zie: https://vng.nl/sites/default/files/2023-12/21122023_bijlage_lbr_23_053_notitie_incidenteel_structureel_voor_het_najaars_bofv_2023.pdf

¹⁰ Een bestemmingsreserve kan wel worden ingezet om kosten uit financiële risico's van projecten of programma's te dekken, waar de bestemming op is gericht. Zie: <https://commissiebbv.nl/page/view/cdf6753e-4a39-49c4-ad6c-c4f12e4e28d9/6-reserves>.

Naast de algemene en bestemmingsreserves zijn er stille reserves. Daarbij gaat het om overwaarde van gemeentelijk bezit – bijvoorbeeld gebouwen – die pas bij verkoop kunnen worden ingezet. Stille reserves staan niet op de balans, maar kunnen wel van betekenis zijn voor de financiële weerbaarheid van een gemeente.

Naast de reserves kan een gemeente ook voorzieningen instellen. Een voorziening betreft verplichtingen, verliezen of risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Ook kan het gaan om kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, en die nu al vastliggen. Voorzieningen zijn bedoeld voor lasten die (zo goed als) zeker zijn en ook al vastgelegd; ze zijn dus niet vrij besteedbaar. Voorzieningen staan ook op de balans.

Verschillen tussen jaarrekening en programmabegroting

Het is belangrijk op te merken dat jaarrekening en begroting wat betreft de omvang van de reserves kunnen verschillen. De reserves in de begroting zijn vaak lager dan die in de jaarrekening, waardoor de financiën er in de jaarrekening meestal 'robuuster' uitzien dan in de begroting. De begroting kan de boodschap hebben dat de reserves in de toekomst dalen en relatief klein zijn, terwijl de jaarrekening laat zien dat er een stevige financiële buffer is.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn lagere daadwerkelijke lasten en hogere baten uit het Gemeentefonds. De algemene uitkering uit het Gemeentefonds (de algemene middelen van de gemeente) vallen doorgaans in de loop van het jaar hoger uit dan bij de begroting bekend was.¹¹ Daardoor zijn de baten in de loop van het jaar hoger, en daarmee vaak ook het resultaat. Dit zijn verschillen die vaak voorkomen omdat er een patroon is dat de uitkeringen uit het Gemeentefonds doorgaans meevallen. Het is echter lastig om hiermee rekening te houden omdat de omvang onduidelijk is en soms pas laat in het jaar bekend wordt; het is dan ook lastig deze gelden nog in het lopende jaar te besteden.

Lagere lasten dan begroot worden veroorzaakt door het verschil in systematiek bij het opstellen van begroting en jaarrekening. De begroting wordt gebaseerd op *alle geplande* lasten en baten, en moet structureel en reëel in evenwicht zijn. Bij de jaarrekening wordt echter gekeken naar wat daadwerkelijk gerealiseerd is in een jaar en wordt het resultaat (het verschil tussen baten en lasten) zichtbaar. Het verschil tussen jaarrekening en begroting wordt in belangrijke mate veroorzaakt doordat bepaalde programma uitgaven of investeringen die in de begroting staan toch niet worden gerealiseerd. Dat kan komen doordat bijvoorbeeld een project wordt uitgesteld of vertraging heeft opgelopen, er (te) optimistisch is gepland, of er te weinig capaciteit blijkt te zijn om een programmaonderdeel uit te voeren. De begrote middelen worden dan niet uitgegeven en de lasten vallen lager uit: onderbesteding of 'overprogrammering' (of ook wel 'lucht in de begroting' genoemd). De uitvoering van de projecten of projectonderdelen en de budgetten daarvoor worden dan overgeheveld naar het volgende jaar. Dit is een proces dat wellicht kan vragen om een meer realistische raming. Door een voorspelbaardere begroting heeft de raad betere sturingsmogelijkheden en kan betere keuzes maken.

¹¹ Dat gebeurt in de zogenoemde Mei-, September- en Decembercirculaires. Pas aan het eind van een begrotingsjaar weet men dus wat exact de omvang van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds is

1.2 BBV-regels en verplichte paragrafen begroting en jaarrekening

De eisen waaraan de begroting en de jaarrekening moeten voldoen zijn opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).¹² Het BBV geeft ook allerlei voorschriften voor informatie die in de begroting en de jaarrekening moeten worden opgenomen. Dit betreft o.a. informatie over het weerstandsvermogen, risicobeheersing, middelen om tegenvallers op te vangen, en onderhoud van kapitaalgoederen. Stuk voor stuk informatie die relevant is en zicht biedt op de financiële positie van de gemeente. In het BBV staan ook voorschriften voor de financiële kengetallen die in de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening moeten worden opgenomen.

Saldo van baten en lasten

De begroting en jaarrekening van een gemeente bestaan uit (beleids)programma's en paragrafen. Daarin worden de baten en lasten van de gemeente weergegeven.¹³ Het saldo van baten en lasten geeft aan of de begroting en rekening in evenwicht zijn of dat er een positief of negatief verschil is: het exploitatieresultaat.¹⁴ Een begroting moet altijd een structureel en reëel evenwicht kennen. Aan het eind van het begrotingsjaar kan er een overschot of tekort zijn. Een negatief saldo betekent dat de gemeente meer kosten (lasten) heeft gemaakt dan er opbrengsten (baten) waren en dat leidt tot het interen op de reserves. Omgekeerd – bij een positief saldo – kunnen de reserves toenemen en is er ruimte voor (nieuw) beleid.

Verplichte BBV-paragrafen

In de verplichte BBV-paragrafen worden de gegevens en de beleidslijnen vastgelegd van beheersmatige aspecten. Het gaat om de volgende paragrafen die in begroting en jaarrekening moeten staan:¹⁵

- a. lokale heffingen;
- b. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- c. onderhoud kapitaalgoederen;
- d. financiering;
- e. bedrijfsvoering;
- f. verbonden partijen;
- g. grondbeleid;
- h. openbaarheid.

Voor dit onderzoek zijn met name de paragrafen b. weerstandsvermogen en risicobeheersing, en c. onderhoud kapitaalgoederen relevant, en specifiek voor de eilanden de toeristen- en forensenbelasting als onderdeel van a. lokale heffingen.

Weerstandsvermogen, risicobeheersing en de financiële kengetallen

In het BBV is het weerstandsvermogen beschreven als de relatie tussen de

¹² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2025-04-17/0>. Artikel 11 BBV geeft de eisen aan de paragraaf weerstandsvermogen met de financiële kengetallen.

¹³ Volgens de BBV moet er ook een bijlage zijn met het overzicht van de geraamde baten en lasten per zogenoemd taakveld. Een taakveld is een specifieke activiteit of dienst van een gemeente; een programma is een verzameling van taakvelden gericht op een bepaald beleidsdoel. Zie <https://findo.nl/content/taakvelden-gemeenten>.

¹⁴ Lagere overheden hanteren een begrotingsstelsel gebaseerd op het baten- en lastenstelsel.

¹⁵ Zie bijlage I.

weerstandscapaciteit en risico's. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing moet volgens het BBV ten minste de volgende kengetallen bevatten:¹⁶

- 1a° **Netto schuldquote**: de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (baten); dit geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de gemeentefinanciën; er is een VNG-norm die zegt dat bij een schuldquote van meer dan 130% het advies is de schuldenlast af te bouwen.¹⁷
- 1b° **Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen**: als een hoge schuld komt door leningen, die vervolgens zijn doorgegeven (aan bijvoorbeeld een woningbouwcorporatie) en ook (met zekerheid) weer worden afgelost, is dat niet zo'n probleem; deze indicator geeft dat aan.¹⁸
- 2° **Solvabiliteitsratio**: eigen vermogen als percentage van het totale vermogen; dit geeft een indicatie van het vermogen om langlopende schulden te kunnen terugbetalen.
- 3° **Grondexploitatie**: de grondpositie (de waarde van de grond) van de gemeente ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente; relevant is vooral de situatie dat gemeenten leningen hebben afgesloten voor de aanschaf van grond en dus een schuld hebben, en wat de mogelijk opbrengst is bij verkoop van de grond bij (realisatie van) een bouwproject.
- 4° **Structurele exploitatieruimte**; dit kengetal betreft het saldo van de structurele baten en lasten, gecorrigeerd voor de incidentele posten en reserves, gedeeld door de totale baten; een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken.
- 5° **Belastingcapaciteit**: vergelijking van gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolheffing en reinigingsheffing) met het landelijk gemiddelde; dit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen door hogere lokale belastingen en/of heffingen. Voor de Waddeneilanden is dit kengetal niet zo relevant, omdat die een belangrijk deel van de inkomsten uit lokale heffingen krijgen via de inning van toeristen- en forensenbelasting.

Van belang is dat het niet alleen om kengetallen gaat. Het gaat nadrukkelijk ook om:¹⁹

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit (middelen om niet-begrote kosten te dekken);
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit;
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de risico's en de financiële positie.

Onderhoud kapitaalgoederen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het onderhoud aan de kapitaalgoederen die zij in bezit hebben, zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De met onderhoud kapitaalgoederen verbonden kosten dienen voor (ten minste) de vijf groepen kapitaalgoederen riolering, wegen, water, groen en gebouwen in de betreffende paragraaf te

¹⁶ BBV, artikel 11, 2d. Zie ook: <https://vng.nl/artikelen/paragrafen-begroting> en <https://commissiebbv.nl/>.

¹⁷ De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Bron: www.findo.nl.

¹⁸ Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens zijn 'doorgeleend' aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Bron: www.findo.nl.

¹⁹ BBV, artikel 11, lid 2a, 2b, 2c en 2°.

zijn opgenomen, waarbij ook moet worden aangegeven hoe die kosten in de begroting zijn verwerkt.²⁰

Net als bij de BBV-kengetallen geldt bij kapitaalgoederen dat het niet alleen om de financiële kengetallen zelf gaat, maar ook om het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties, en de vertaling daarvan in de begroting.²¹ Het ‘beleidskader’ gaat over de onderhoudsvisie oftewel het gewenste kwaliteitsniveau van de diverse kapitaalgoederen, meestal vastgelegd in beheerplannen. Een aandachtspunt voor de raad is dat de beheerplannen voldoende en duidelijke informatie en sturingsmogelijkheden bevatten. (Te) beperkt onderhoud of (te) laat onderhoud kan leiden tot hoge kosten. Een zo volledig mogelijk overzicht van die kosten is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

1.3 Provinciaal toezicht

De provincies (Gedeputeerde Staten) houden toezicht op de financiën van de gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen waar de gemeenten in deelnemen, en moeten dus ook controleren of de financiële stukken conform het BBV zijn.²² Dit heet ook wel het verticale financiële toezicht.²³ De gemeentelijke begroting inclusief meerjarenraming moet uiterlijk 15 november van het jaar dat voorafgaat aan het begrotingsjaar worden ingezonden en de jaarrekening uiterlijk 15 juli van het jaar volgend op het verantwoordingsjaar.

De provincie kijkt onder meer of de financiële stukken voldoen aan de BBV-eisen. De provincie bepoordeelt daarbij ook het weerstandvermogen en de risico's. De provincie kijkt verder of gemeenten voldoen aan het uitgangspunt dat een begroting structureel en reëel in evenwicht is. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel is en welk structureel. In de begroting moet mede daarom een overzicht van de incidentele baten en lasten worden gegeven. De Commissie BBV geeft hiervoor richtlijnen.²⁴

Als gemeenten een begroting hebben die structureel niet in evenwicht is, dan kunnen zij onder zogenoemd preventief financieel toezicht van de provincie worden geplaatst. Dat houdt in dat de begroting en de begrotingswijzigingen vooraf ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd.²⁵ Als gemeenten structureel in grote financiële problemen (dreigen te) komen, kunnen ze ook een artikel-12 status aanvragen bij de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties. Een gemeente kan dan extra geld krijgen uit het Gemeentefonds. De gemeente is dan echter verplicht de eigen financiën te verbeteren, moet aan allerlei voorwaarden voldoen, en komt onder financieel toezicht te staan.²⁶

²⁰ Gemeenten hanteren (in tegenstelling tot de rijksoverheid) een baten- en lastenstelsel.

²¹ BBV, artikel 12 lid 2.

²² Zie de bijlage II.

²³ De minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties houdt toezicht op de provinciale financiën.

²⁴ Notitie Structurele en incidentele baten en lasten. Zie: <https://commissiebbv.nl/page/view/3f44c429-f13f-435b-a176-fb6a0155ab1e/notitie-structurele-en-incidentele-baten-en-lasten>.

²⁵ De provincie houdt ook repressief toezicht: dat is alleen toezicht achteraf in het geval de begroting wel structureel in evenwicht is, maar er achteraf probleem ontstaan.

²⁶ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies/financieel-toezicht-gemeenten-en-provincies/artikel-12-gemeenten>.

I.2 Algemene bevindingen en vergelijking

2.1 Ontwikkeling financiën

Resultaat, reserves en weerstandscapaciteit

Positief resultaat: baten zijn hoger dan lasten, vooral door hogere algemene uitkering

De eilandgemeenten laten in de jaarrekeningen meestal positieve saldo's zien: er wordt minder uitgegeven dan er aan inkomsten binnenkomt. Alleen bij de gemeente Vlieland is het beeld wisselend met ook enkele jaren met een negatief saldo; de laatste paar jaren is er echter ook daar een positief saldo. De positieve saldo's worden in belangrijke mate veroorzaakt door tussentijdse verhogingen van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het gaat daarbij – vooral vanaf 2020 – om relatief grote bedragen:²⁷

- Texel: 1,7 tot 4,7 miljoen euro (3-6% van de totale baten)
- Vlieland: 0,3 tot 0,9 miljoen euro (5-10% van de totale baten)
- Terschelling: 0,5 tot 1,4 miljoen euro (2-5% van de totale baten)
- Ameland: 0,4 tot 1,3 miljoen euro (1-4% van de totale baten)
- Schiermonnikoog: 0,1 tot 0,5 miljoen euro (1-5% van de totale baten)

Het is nog niet exact bekend wat de algemene uitkering zal zijn in de komende jaren. Over het algemeen worden nog wel extra baten verwacht, maar leiden bezuinigingen op het Gemeentefonds vanaf 2028 mogelijk tot lagere algemene uitkeringen. 2028 wordt in dat verband ook wel als het 'nieuwe ravijnjaar' betiteld.²⁸

Stevige algemene reserves, maar ontwikkeling verschilt sterk tussen eilanden

De algemene reserve ligt in alle eilandgemeenten die daarvoor een (minimum)norm hebben die door de raad is vastgelegd ruim boven die norm. De ontwikkeling van de algemene reserve was als volgt:

- Texel: toegenomen tussen 2017 en 2024 met een factor 3,5; stand in jaarrekening 2024 16 miljoen euro (inclusief resultaat), bij een minimumnorm van 2 miljoen euro. Op basis van de begroting 2025 en 2026 wordt een beduidend lagere algemene reserve verwacht van respectievelijk 4,7 en 7,4 miljoen euro; nog steeds ruim boven het minimum.²⁹
- Vlieland: toegenomen van ruim 1 miljoen in 2020 naar 5 miljoen in 2024 (stand jaarrekening; inclusief resultaat), bij een minimum van 1 miljoen euro. De ondergrens is met ingang van de begroting 2025 op 2 miljoen vastgesteld. De prognose is dat de algemene reserve verder groeit naar 6,4 miljoen euro eind 2029.³⁰
- Terschelling: de algemene reserve schommelt jaar rond de 4 miljoen euro, bij een minimum van 3,5 miljoen euro. Volgens de begroting 2026 blijft de algemene reserve rond de 4 miljoen liggen voor de periode 2026-2029. Daarnaast is er een 'Reserve recreatie' van circa 0,3 miljoen die vrij kan worden ingezet bij overschrijdingen en/of projecten die – in beginsel – met recreatie te maken hebben; de Reserve recreatie wordt door de gemeente meegeteld bij de weerstandscapaciteit.

²⁷ Bedragen en percentage over 2020-2024. Bron: DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers..

²⁸ Dit geldt voor de meeste gememneten. Zie: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/gemeente-en-provinciefonds/ravijnjaar-niet-gedempt-maar-opgeschoven>.

²⁹ Programmabegroting 2025, p. 23; en Programmabegroting 2026, p. 20.

³⁰ Begroting 2026, Vlieland, p. 13.

- Ameland: de algemene reserve wordt constant gehouden op 2,5 miljoen euro, wat door de gemeente als een voldoende reserve wordt beschouwd.³¹ Dat geldt voor de hele periode 2017-2024, en ook voor 2025 en 2026. Naast de algemene reserve is er de 'Bestemmingsreserve Projecten' waarvan de middelen in beginsel vrij besteedbaar zijn, maar wel ingekaderd in het raadsbrede beleidskader Raadsagenda (Raadsakkoord) 2022-2025. De reserve Projecten is gegroeid van ongeveer 4 miljoen euro in 2017 naar 11 miljoen euro (eind) 2024.³² Tezamen is dat een buffer van 13,5 miljoen euro (stand jaarrekening 2024; inclusief resultaat). In 2025 is er een afname van 5 miljoen in de reserve Projecten.³³
- Schiermonnikoog: de algemene reserve is gedaald van rond de 1 miljoen euro (2017-2019) naar 0,6 miljoen in 2024 (stand jaarrekening). Uit de Programmabegroting 2026 blijkt dat de verwachting is dat de algemene reserve toeneemt met ca. 0,3 miljoen euro tot 1,3 miljoen in 2029. Daarnaast is er nog de Eneco reserve van 1 miljoen die ook tot de algemene reserve wordt gerekend. Schiermonnikoog hanteert geen vaste norm voor de algemene reserve, maar weegt dit jaarlijks af tegen de risico's. In de Programmabegroting 2026 wordt geconstateerd dat de algemene reserve meer dan twee keer zo hoog is als de geschatte risico's en dat is uitstekend.

Bij de stand van de algemene reserve moet nog wel rekening worden gehouden met inflatie.³⁴ Om een algemene reserve te houden met dezelfde 'koopkracht' moet de reserve minimaal met het percentage geldontwaarding stijgen. Tussen 2017 en 2024 was de geldontwaarding ongeveer 28%.³⁵ In twee gemeenten is in die periode de algemene reserve harder gestegen dan de inflatie: in Texel en Vlieland is de algemene reserve gestegen met een factor 3,5 respectievelijk 2,7. In de gemeente Ameland is de algemene reserve plus de reserve Projecten, rekening houdend met inflatie, ook gestegen (met ongeveer een factor 1,5). In de twee andere gemeenten is de 'waarde' van de algemene reserve feitelijk gedaald – in de gemeente Terschelling met ca. 20% en Schiermonnikoog zelfs met de helft – maar zit nog wel ruim boven de eigen door de gemeente vastgestelde minimumnorm. Overigens zijn de gehanteerde normen ook niet gecorrigeerd voor de geldontwaarding, en dus ook feitelijk in waarde gedaald.

Er zijn grote verschillen in omgang met resultaat en algemene reserve

Positieve resultaten worden doorgaans toegevoegd – bestemd – voor de algemene reserve, maar in de eilandgemeenten wordt daar verschillend mee omgegaan. Zo loopt bij Texel en Vlieland de algemene reserve binnen een paar jaar door positieve resultaten sterk op. Het toevoegen van het positieve resultaat aan de algemene reserve lijkt daarbij een automatisme waar de raden mee akkoord gaan.

Op Ameland is expliciet afgesproken dat een positief resultaat aan de 'Bestemmingsreserve Projecten' wordt toegevoegd. Omdat die bestemmingsreserve in beginsel vrij besteedbaar is, is het ook te beschouwen als onderdeel van de algemene reserve die immers ook voor dekking van algemene risico's kan worden ingezet, maar wel ingekaderd is in de Raadsagenda (Raadsakkoord) 2022-2025. De algemene reserve plus de bestemmingsreserve Projecten is op Ameland toegenomen tussen 2017 en 2024 met ruim een kwart.

³¹ Alleen in 2020 was de algemene reserve eenmalig hoger (4,2 miljoen).

³² Gemeente Ameland, Jaarverslag 2017 en Jaarstukken 2024.

³³ De onttrekking heeft te maken met investeringen van het eigen woningbedrijf van de gemeenten Ameland.

³⁴ Jaarrekening en begroting zijn in lopende prijzen.

³⁵ Bron: CBS. Zowel de Consumentenprijsindex (CPI) als de zogenoemde Dienstenprijsindex (DPI) zijn vanaf 2027 tot en met 2024 gestegen met (afgerond) 28%.

Op Terschelling en Schiermonnikoog ligt het nog weer anders. Op Terschelling is de algemene reserve redelijk constant over de afgelopen acht jaar en is er daarnaast een - ook redelijke constante - vrij besteedbare Reserve recreatie. Op Schiermonnikoog is de algemene reserve gedaald van 2017-2024, maar zijn de bestemmingsreserves juist flink gestegen. Voor de periode tot 2029 wordt verwacht het omgekeerde verwacht: de algemene reserve stijgt met ca. 3 ton en de bestemmingsreserves dalen met ca. 1 miljoen.

Sterke reservepositie en weerstandscapaciteit

De relatief sterke reservepositie (algemene reserve > minimumnorm) wordt ook zichtbaar in de weerstandscapaciteit. Die is op alle eilanden sterk. De ratio die daarvoor wordt gebruikt – de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door benodigde weerstandscapaciteit – is op basis van de begroting 2026 in alle gemeenten zeer ruim te noemen. Waar de ratio bij een stand van 1,0 al 'voldoende' is en boven 1,4 'ruim voldoende', zitten alle gemeenten daar boven in de categorie 'uitstekend' (vanaf 2,0).³⁶ Terschelling heeft in de begroting 2026 een gewijzigd beeld opgenomen: de ratio wordt 'matig'. In de begroting is geen toelichting opgenomen van het minder ruim zijn van de weerstandscapaciteit. In de jaarrekeningen en begrotingen is geen duidelijke onderbouwing te vinden waarom de algemene reserve en de weerstandsratio zo hoog moeten zijn. Alternatieve keuzes van het besteden van middelen blijven op die manier onderbelicht. De weerstandsratio's zijn:

- Texel 6,24 (begroting 2026)
- Vlieland 2,96 (begroting 2026)
- Terschelling 3,01 (begroting 2025) en 1,03 (begroting 2026)
- Ameland: 6 (begroting 2026)
- Schiermonnikoog: 2,1 (begroting 2025) en 2,8 (begroting 2026)

Grote en groeiende bestemmingsreserves

Alle gemeenten hebben bestemmingsreserves. Daarbij gaat het om relatief grote bedragen van tientallen miljoenen euro. In de meeste eilandgemeenten zijn de bestemmingsreserves de afgelopen jaren sterk gegroeid (Texel, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog); bij Vlieland zijn ze juist gedaald. In alle eilandgemeenten worden bestemmingsreserves zowel opgeheven als toegevoegd. De stand van de bestemmingsreserves is als volgt:³⁷

- Texel: bestemmingsreserves van rond de 30 miljoen euro; ongeveer twee derde van de totale reserves.
- Vlieland: bestemmingsreserves tot en met 2021 rond de 5 miljoen; 2024 ongeveer 2,5 miljoen; bijna een derde van de totale reserves.
- Terschelling: bestemmingsreserves tot en met 2022 rond de 5 miljoen; 2024 ruim 8 miljoen; ca. 60% van de totale reserves.
- Ameland: bestemmingsreserves (inclusief 'Projecten') toegenomen van 9 miljoen (2017) naar bijna 24 miljoen; ca. 80% van de totale reserves.
- Schiermonnikoog: 2017-2019 rond de 1,3 miljoen; daarna rond de 3 miljoen tot 2024 3,3 miljoen) en daalt daarna tot 1,4 miljoen in 2029 en van ca. 80% van de totale reserves tot minder dan 40%.

³⁶ De gemeente Terschelling hanteert daarnaast als enige eilandgemeente een absolute norm voor de beschikbare weerstandscapaciteit. De raad heeft per januari 2019 de weerstandscapaciteit vastgesteld op 3.296.000 euro met jaarlijkse verhoging met 1,5%, wat in 2024 neerkomt op 3.603.000 euro. Opgemerkt kan worden dat de 1,5% toename per jaar onder het inflatiecijfer ligt, waardoor in reële termen de omvang van de weerstandscapaciteit is afgenomen.

³⁷ Bron: Jaarrekeningen 2024.

Volgens de BBV-richtlijnen wordt bij alle gemeenten in de begroting en jaarrekening een overzicht gegeven van de bestemmingsreserves. In die financiële stukken is lang niet altijd het doel en tijdpad van de bestemmingsreserves (onderbouwd) gegeven. Het besluit daarover met motivatie ligt soms al een aantal jaren terug. Soms betreffen bestemmingsreserves eigenlijk reserves die voor een aanzienlijk deel vrij besteedbaar zijn, want de reserves missen een concreet doel.

Risicoanalyse opgenomen, maar met beperkte toelichting

Alle gemeenten maken een risico-analyse bij het bepalen van de weerstandscapaciteit van de gemeente. Vaak wordt een 'top-10' risico's weergegeven. Op Ameland worden maar een paar risico's en een 'PM-post overige risico's' gegeven.³⁸ Om het financiële risico te bepalen worden verschillende methoden gebruikt (soms met specifieke software), maar het gaat altijd gepaard met een inschatting van de financiële omvang van de risico's en de kans dat de risico's zich daadwerkelijk voordoen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat niet alle risico's tegelijkertijd optreden, wat een realistische manier van het bepalen van risico's is. In de begrotingen staan de getallen en kanspercentages ook benoemd, alhoewel wel vaak zonder een nadere toelichting.

De risico's die worden genoemd verschillen per jaar. Over waarom een risico niet meer geldt, of waarom een nieuw risico zich voordoet, is in de begrotingsstukken weinig tot geen informatie opgenomen. In sommige gevallen is de risicoanalyse verouderd, zoals bijvoorbeeld bij het risico 'afschaffen toeristenbelasting' dat in sommige begrotingen nog als risico staat vermeld, terwijl dat in beginsel niet meer aan de orde is (Texel en Vlieland).³⁹

Een opvallend risico wordt genoemd op Texel en Terschelling waar, onder meer vanwege de Btw-verhoging op hotelovernachtingen, een risico wordt genoemd van terugloop van toeristen. Het risico voor de gemeente Texel wordt berekend op 4 miljoen euro, en – rekening houdend met de kans er op – 1 miljoen euro, wat zou neerkomen op ongeveer een kwart van de inkomsten uit toeristenbelasting. Terschelling hanteert dezelfde kans van 25% en uit de berekening komt 1,4 miljoen euro. De gemeente Ameland noemt niet specifiek de Btw-verhoging, maar hanteert Nadelige effecten rijksbeleid als een risico, waaronder daling van de algemene uitkering en wijzigingen van belastingen worden gerekend. Dit risico wordt berekend op 1,5 miljoen euro – rekening houdend met de kans er op 150.000 structureel. De omvang van dit risico is afhankelijk van zogenoemde prijselasticiteiten, die de verandering van de vraag (en dus omzet) weergeven bij een verandering van de prijzen. Over de prijselasticiteiten is specifiek voor de Waddeneilanden geen informatie voorhanden, zodat de inschatting van mogelijk verlies aan toeristen niet gebaseerd is op een Waddeneilanden specifieke en relevante onderbouwing.⁴⁰

³⁸ PM staat voor Pro Memorie: een bedrag is nog niet bekend, maar wordt wel verwacht..

³⁹ Zie hierna bij 'Toeristen- en forensenbelasting'.

⁴⁰ Er is wel een onderzoek gedaan naar de gevolgen van de Btw-verhoging voor de logiessector in grensregio's, maar daar komen niet resultaten uit die direct toepasbaar zijn op de Waddeneilanden. Zie: <file:///C:/Users/gebruiker/Downloads/Impactanalyse%20BTW-verhoging%20logies.pdf>

2.2 Toeristen- en forensenbelasting

Toeristenbelasting en forensenbelasting zijn belangrijke inkomstenbronnen

Voor de eilandgemeenten zijn aan de batenkant de toeristenbelasting en forensenbelasting zeer belangrijk.⁴¹ Beide belastingen vormen algemene middelen van de gemeente. De gemeente mag dus zelf bepalen waaraan de middelen worden besteed. De achterliggende redenatie is dat toeristen en forensen tot meer kosten van allerlei voorzieningen leiden (van fietspaden tot afvalophaal), maar daar geen extra inkomsten tegenover staan op basis van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds.⁴² De forensenbelasting heeft eenzelfde argumentatie: mensen die relatief veel in een gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van deze gemeente, mee laten betalen aan voorzieningen in die gemeente.⁴³

Toeristen- en forensenbelasting

Gemeenten zijn vrij om de toeristen- en forensenbelasting in te stellen en zelf vorm te geven. Bij de toeristenbelasting komt een vast bedrag per overnachting het meest voor. Op de Friese Waddeneilanden betalen toeristen niet alleen een bedrag per overnachting, maar ook een bedrag voor aankomst op het eiland (verwerkt in het tarief van de veerboot). Veel gemeenten maken gebruik van forfaitaire bedragen. Een hotel of camping wordt dan aangeslagen voor een van tevoren vastgesteld aantal overnachtingen. Is het werkelijke aantal hoger, dan heeft de eigenaar een voordeel. De gemeente kan forensenbelasting heffen van natuurlijke personen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning aanhouden voor zichzelf of hun gezin in de gemeente zonder daar hun hoofdverblijf te hebben. De forensenbelasting wordt in elke eilandgemeente verschillend geheven.

De eilandgemeenten ontvangen in vergelijking met andere gemeenten grote bedragen aan toeristenbelasting. Bij de 'top-15' van gemeenten met de hoogste (begrote) inkomsten uit toeristenbelasting zitten in 2023 3 van de 5 eilandgemeenten: Texel, Terschelling en Ameland.

De opbrengsten van de toeristenbelasting vormen in elke eilandgemeente een aanzienlijk deel van de totale gemeentelijke baten, variërend van 9% (Texel) tot 16% (Schiermonnikoog). De opbrengsten van de toeristenbelasting vormen ook een zeer belangrijk deel (ca. de helft tot driekwart) van de totale opbrengsten van gemeentelijke heffingen. De hoogte van de opbrengsten verschilt per eiland, terwijl de tarieven per overnachting redelijk dicht bij elkaar in de buurt liggen.

'Top-15' gemeenten naar (begrote) opbrengsten toeristenbelasting*

Gemeente	Opbrengsten (x 1.000 euro)	Tarief 2023 (hotel; euro)
Amsterdam	265.696	17,13
's-Gravenhage	17.269	6,00
Rotterdam	16.423	6,00
Haarlemmermeer	15.281	8,91
Veere	10.700	2,10
Schouwen-Duiveland	10.403	2,04
Texel	9.000	2,40
Maastricht	8.574	4,77
Sluis	8.202	2,75
Utrecht	7.352	9,59
Eindhoven	5.400	3,50
Terschelling	4.345	2,10
Zandvoort	4.310	3,30
Ameland	4.112	2,00
Horst aan de Maas	4.046	1,60

* Schiermonnikoog 2.364.000 (tarief 1,93); Vlieland 1.750.000 (tarief 2,20 euro).
Bron: CBS/Statline - Kerncijfers gemeentebegrotingen, heffingen per gemeente, Coelo, Atlas lokale lasten 2024

⁴¹ De forensenbelasting wordt geheven op natuurlijke personen die meer dan 90 dagen een woning aanhouden voor zichzelf of hun gezin in de gemeente zonder daar hun hoofdverblijf te hebben.

⁴² Toeristen en forensen tellen niet mee bij het vaststellen van het aantal inwoners waar de Algemene uitkering onder meer op is gebaseerd.

⁴³ Over de forensenbelasting is recent enige discussie geweest. Inmiddels is duidelijk dat gemeenten de opbrengsten zelf mogen blijven houden, onder meer door een gerechtelijke uitspraak. Zie <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHDHA:2025:1365&showbutton=true&keyword=toeristenbelasting&idx=5>.

De opbrengsten van de forensenbelasting vormen een veel kleiner aandeel. Op Ameland is de opbrengst het hoogst en gaat het om een aandeel in de totale baten van 7% (2,3 miljoen euro), voor de andere eilanden is het aandeel 3% of minder. Op Texel is het aandeel in de totale baten laag (1%), maar gaat het toch ook om een aanzienlijk bedrag van 1,3 miljoen euro.

De opbrengsten van de forensenbelasting vormen – behalve op Ameland – een veel kleiner aandeel. Op Ameland gaat het om een groot aandeel in de totale baten van 7% (2,3 miljoen euro). Op Texel is het aandeel in de totale baten laag (1%), maar gaat het toch ook om een aanzienlijk bedrag van 1,3 miljoen euro.

In het licht van herijkingsoperaties van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds en herverdeling van (overige) eigen middelen, is op landelijk niveau enige jaren gesproken over een herziening van het belastingstelsel die ook tot verschuivingen en aanpassingen van gemeentelijke belastingen kunnen leiden.

Tabel 2.1: Toeristenbelasting en forensenbelasting 2024					
	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Toeristenbelasting					
Tarief (per persoon per nacht)	€ 2,40	€ 2,32	€ 2,16	€ 2,04	€ 2,23
Opbrengsten (x 1.000 euro)	9.317	1.952	3.773	4.137	1.846
als % totale baten	9%	16%	10%	13%	16%
als % totale lokale heffingen	73%	65%	49%	52%	63%
per inwoner	€ 673	€ 1.604	€ 766	€ 1.089	€ 1.901
Forensenbelasting*					
Opbrengsten (x 1.000 euro)	1.332	290	1.002	2.263	372
als % totale baten	1%	2%	3%	7%	3%
als % totale lokale heffingen	10%	10%	13%	28%	13%
per inwoner	€ 96	€ 238	€ 204	€ 596	€ 383
* De forensenbelasting wordt in elke eilandgemeente verschillend geheven:					
Bron: Jaarrekeningen 2024					

Recent is er in dat verband enige discussie geweest over landelijke verevening van de opbrengsten van de toeristenbelasting. Dat zou betekenen dat gemeenten de opbrengsten van de toeristenbelasting niet (direct) zelf mogen houden. Inmiddels is duidelijk dat gemeenten in beginsel wel de opbrengsten zelf mogen behouden, omdat er aanwijsbaar kosten tegen overstaan.⁴⁴ Wat betreft het mogelijk afschaffen van de forensenbelasting is

⁴⁴ Onder andere in een onderzoek van CEBEON is geconcludeerd dat de scheve verdeling van opbrengsten uit de toeristenbelasting aanleiding zou kunnen zijn voor een verevening via het Gemeentefonds. Zie <https://open.overheid.nl/documenten/b0e97d66-e172-407b-904c-26fb149cb411/file>. Het verevenen op grond van de toeristenbelasting heeft niet de voorkeur van de fondsbeheerders (de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Financiën) en ook de VNG is geen vooratander (zie brief van 7 februari 2025, Eerste Kamer stukken 29 362 en 36 600 B, en <https://vng.nl/artikelen/toeristenbelasting>). Ambtelijk is aangegeven dat de verandering van de toeristenbelasting 'van tafel is', maar bestuurlijk is dit overigens nog niet 'hard' toegezegd door het Rijk.

inmiddels, onder meer door een gerechtelijke uitspraak, duidelijk dat gemeenten ook die belasting mogen blijven heffen en de opbrengsten ook zelf mogen blijven houden.⁴⁵

Opbrengsten en beleid verschillen tussen de eilanden

De verschillen tussen de eilandgemeenten weerspiegelen de specifieke eilandsituatie en gemeentelijk beleid.

- Zo wordt op Texel bewust gekozen voor relatief hoge toeristenbelasting, zodat de lokale heffingen voor de eigen inwoners laag kunnen blijven. De gemeente Texel kent van de eilandgemeenten een beduidend lagere ozb – ook landelijk gezien – gerekend per inwoner.⁴⁶ Daarnaast ontvangt Texel in 2024 nog 4,6 miljoen aan parkeerbelasting.
- Vlieland: geen specifiek beleid op belastingen (ozb, forensenbelasting en toeristenbelasting). De bedragen zoals de forensenbelasting zijn de afgelopen jaren geen onderwerp geweest om nader naar te kijken.
- Terschelling heeft een beleid dat enigszins afwijkt van dat van de andere eilanden. Het uitgangspunt is dat de toeristenbelasting de inflatie (CPI-index) volgt om de kosten voor toeristen (vooral gezinnen) niet te veel te laten oplopen. Dit uitgangspunt is niet vastgelegd.
- Op Ameland vallen vooral de relatief hoge inkomsten uit de forensenbelasting op. De forensenbelasting op Ameland kent een eigen (staffel)systematiek met tarieven per waarde van de woningen.
- Schiermonnikoog: kent een tarief voor de toeristenbelasting in dezelfde orde van grote als voor de andere Waddeneilanden, maar de belasting wordt geheven op basis van een gemiddeld benuttingspercentage van 75% van het werkelijk aantal slaapplekken en een gemiddeld bezettingspercentage van 75% van het maximale aantal overnachtingen van 365 per jaar.

Bij de toeristenbelasting is er in de eilandgemeenten een beweging naar heffing op basis van het aantal werkelijke overnachtingen (m.b.v. een nachtregister van aanbieders) in plaats van op forfaitaire basis, zoals bijvoorbeeld op Texel en Terschelling al het geval is. Op Schiermonnikoog zijn er ook maxima aan het werkelijk aantal overnachtingen per jaar en aan de bezettingsgraad per aanbieder waarover toeristenbelasting moet worden afgedragen. Mede omdat met digitale techniek het aantal overnachtingen en de daarover verschuldigde belasting steeds beter vast te stellen is, kan een stijging van de opbrengsten verwacht worden die in de tonnen per jaar kan lopen. In de gemeenten Ameland en Texel (behalve de seizoensplekken op campings) wordt al op basis van werkelijke overnachtingen geheven.

2.3 BBV-kengetallen

Kengetallen laten een relatief sterke financiële positie zien, mét toekomstige onzekerheden
Alle eilandgemeenten hebben de (verplichte) paragraaf met BBV-kengetallen opgenomen in de begroting, met een (veelal beknopte) toelichting. Omdat de jaarrekeningen meestal maar een paar jaar bestrijken (meestal drie⁴⁷), is de ontwikkeling van de kengetallen over een

⁴⁵ Zie:

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHDHA:2025:1365&showbutton=true&keyword=toeristenbelasting&idx=5>.

⁴⁶ Ozb = onroerende-zaakbelasting.

⁴⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-38101.pdf> in de toelichting bij de wijze waarop de kengetallen moeten worden opgenomen in de begroting en jaarrekening worden drie jaar genoemd.

groter aantal jaren minder goed in één opslag te zien, terwijl daar ook lessen uit te leren zouden zijn.

Over het algemeen blijkt uit de BBV-kengetallen dat de eilandgemeenten een relatief sterke financiële positie kennen. De kengetallen zijn in de meeste gemeenten in lijn met de kritische normen die daarvoor bestaan. Er zijn een paar opvallende uitzonderingen.

- Op Texel lag de schuldquote steeds ruim onder de norm, maar stijgt die sterk de komende jaren; de oorzaak ligt in toekomstige investeringsprojecten waarvoor moet worden geleend.
- Op Vlieland is de schuldquote hoog en boven de norm. Dit heeft vooral te maken met de investering in 'zorgbuurt' Boswijk die een lening vergde van ruim 15 miljoen euro. Ook de solvabiliteit is daardoor relatief laag.
- De schuldquote op Terschelling was volgens de jaarrekening in 2024 zeer laag (<10%), maar er wordt verwacht dat die oploopt door toekomstige investeringsprojecten (haven, nieuw schoolgebouw en riolering) waarvoor moet worden geleend. Volgens de begroting 2025 loopt de schuldquote op naar 127% in 2028. De solvabiliteitsratio daalt daardoor ook.⁴⁸
- Ook op Ameland is de schuldquote hoog. Op Ameland heeft dat te maken met de investeringen in (en leningen voor) het nieuwe woonzorgcentrum Ambla (de voormalige Stelp).
- Ook op Schiermonnikoog is de schuldquote hoog door de investeringen (en leningen voor) nieuwbouw van het Leer- en Ontwikkelingscentrum. Schiermonnikoog kent daarnaast beperkte ruimte in de belastingcapaciteit vanuit de ozb, omdat de ozb-heffing al relatief hoog is: ca. 750 euro per inwoner (jaarrekening 2024); in de andere eilandgemeenten ligt dat lager.

Normen zijn niet altijd duidelijk

De interpretatie van de BBV-kengetallen wordt bemoeilijkt doordat de normen niet altijd duidelijk zijn of de normen algemene adviezen betreffen, die niet specifiek op de situatie van de eilandgemeente slaan. De VNG heeft adviesnormen opgesteld. Het is de rol van het college om de financiële positie toe te lichten aan de hand van de kengetallen, en het is de rol van de raad om eventueel bijstellingen te verlangen. Dit is een belangrijke rol van de gemeenteraad in het kader van het budgetrecht.

- Zo wordt door alle gemeenten bij de schuldquote de grens van 130% gehanteerd waarbij de VNG adviseert de schuldenlast af te bouwen als die grens wordt overschreden. Die algemeen geldende norm zegt echter niet veel over de specifieke situatie van de gemeente. Over de specifieke situatie van de gemeente ten aanzien van schulden en leningen wordt echter doorgaans weinig toelichting gegeven in de jaarrekening of begroting.
- De 20%-norm bij solvabiliteit is een algemeen advies gebaseerd op normen van de VNG.⁴⁹
- Voor de percentages bij grondexploitatie en de structurele exploitatieruimte zijn geen duidelijke normen, behalve dat de percentages positief moeten zijn.

⁴⁸ In de door de gemeenteraad op 8 juli 2025 vastgestelde Jaarrekening 2024 (p. 79) gaat het om een schuldquote van afgerond 8%. Ook in het accountsverslag over 2024 wordt dat percentage (7,5%) genoemd. In het bestuurlijk wederhoor is door het college het volgende aangegeven: "uitstaande langlopende leningen bewogen tussen de €8,3 mln. en €9,3 mln. De totale baten waren ruim €30 mln. Dus het percentage was ongeveer 30%." Het betreft kennelijk een andere afbakening en berekening van de schuldquote dan in de jaarrekening.

⁴⁹ <https://vng.nl/artikelen/raadgever-financiele-conditie-gemeente>. Het betreft ook gebruikelijke norm uit het bedrijfsleven.

- Bij de belastingcapaciteit moet worden bedacht dat daarin de toeristen- en forensenbelasting *niet* zijn meegenomen. De belastinginkomsten en -capaciteit van de eilandgemeenten worden echter – zoals hiervoor is aangegeven – in belangrijke mate bepaald door de toeristen- en forensenbelasting. Op Texel zijn ook de parkeerinkomsten substantieel. Het BBV-kengetal belastingcapaciteit is daardoor minder relevant voor de Waddeneilanden of wordt beïnvloed door keuzes rond de toeristen- en forensenbelasting aan de ene kant en de ozb-heffing aan de andere kant (zoals op Texel het geval is).

BBV-kengetallen worden lang niet altijd gebruikt als belangrijke sturingsinformatie

In de meeste gemeenteraden van de eilandgemeenten worden de BBV-kengetallen lang niet altijd beschouwd als belangrijke sturingsinformatie als het om de financiële positie gaat. Bovendien worden de kengetallen niet in een onderlinge verhouding geplaatst en niet in relatie tot de risico's. In de praktijk wordt er vaker gekeken naar het resultaat van het afgelopen jaar en de ontwikkeling van de algemene reserve.

2.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Informatie over kapitaalgoederen is aanwezig, maar niet altijd volledig of actueel

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen omvat in de begrotingen van de eilandgemeenten de verplichte onderdelen. De mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen. De beheerplannen zijn niet in alle eilandgemeenten actueel. Soms ontbreekt een specificatie of zijn de uitgaven aan onderhoud verwerkt in de begrotingsprogramma's waardoor het zicht op de omvang van de uitgaven beperkt is.

De inflatie van de afgelopen jaren en dus indexering van de uitgaven wordt bij meerdere eilandgemeenten als een aandachtspunt genoemd. Soms ook wordt er gewezen op achterstallig onderhoud dat mogelijk een financieel risico met zich meebrengt. Een aantal opvallende punten zijn:

- Texel: De paragraaf over kapitaalgoederen voldoet niet geheel aan de eisen van de BBV: de lasten zijn opgenomen in diverse programma's, waardoor een duidelijk overzicht ontbreekt.
- Vlieland: bij kapitaalgoederen zijn er risico's vanwege achterstallig onderhoud bij gebouwen en wegen.
- Terschelling: de mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn bijna volledig gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen.⁵⁰
- Ameland: in de auditcommissie is afgesproken ten aanzien van onderhoud kapitaalgoederen vanaf de begroting 2026 te werken met expliciete doelen, voortgang, begroting en normen voor kwaliteit in de genoemde beheer- en onderhoudsplannen.
- Schiermonnikoog: naast de gebruikelijke kapitaalgoederen kijkt de gemeente expliciet naar het beheer van de jachthaven en de veerdam.

⁵⁰ Programmbegroting Terschelling, 2026, p. 109.

I.3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

Op basis van de bevindingen hiervoor, volgt een aantal algemene conclusies.⁵¹

1. **Sturing op de informatie uit de jaarstukken wordt bemoeilijkt door de verschillen tussen jaarrekening en begroting.** Met name de stand van de algemene reserve en kengetallen als schuldquote en solvabiliteit verschillen in de praktijk aanzienlijk tussen jaarrekening en begroting. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de begroting al in een vroeg stadium op basis van alle geplande en lasten en baten moet worden opgesteld, terwijl er in de loop van het begrotingsproces meer realistische cijfers voorhanden komen. Zo kennen alle eilandgemeenten belangrijke meevallers in de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds, en blijven er aan het einde van het jaar meestal niet-uitgegeven middelen over die worden overgeheveld naar het volgende jaar. Maar ook op andere posten is er sprake van verschillen tussen ramingen in de begroting en de uiteindelijke realisaties. Bij de raad speelt vervolgens dan de vraag of de beleidsdoelen wel gerealiseerd kunnen worden omdat in de voorgaande jaren zich ook meevallers voordeden. Het maakt dat een globale indruk van de financiële positie van de gemeente op basis van de begroting negatiever uitpakt dan één op basis van de jaarrekeningen.
2. **De omgang met (toename) van de algemene reserve verschilt en is niet altijd duidelijk onderbouwd.** Alle eilandgemeenten hebben een algemene reserves die zeer ruim boven de door de raden aangegeven minimumnormen liggen. Het financiële beleid is in dat opzicht als zeer voorzichtig te beschouwen. Wel verschillen de eilandgemeenten onderling sterk in de ontwikkeling van de omvang van de algemene reserve, zeker als rekening wordt gehouden met inflatie. Bovendien wordt het beeld vertroebeld doordat er op sommige eilanden sprake is van bestemmingsreserves die sterk het karakter hebben van algemene reserve omdat ze in beginsel vrij besteedbaar zijn. Ondanks de ruim bovenminimale omvang, is er geen duidelijke onderbouwing van de *gewenste* ontwikkeling en omvang van de algemene reserve. De toevoeging van het resultaat aan de algemene reserve is mede daardoor min of meer een automatisme, waardoor eventuele andere afwegingen rond besteding van een positief resultaat niet goed in zicht komen. Het deel van de algemene reserve boven de gewenste omvang of norm is het deel van de algemene reserve dat, strikt genomen, niet nodig zou zijn voor het afdekken van algemene risico's. Ondanks dat dat deel lastig helder in kaart te brengen is, is het wel het deel dat in beginsel ook zou kunnen worden aangewend voor andere beleidsdoelen. Nu is dat voor de gemeenteraden vaak weinig inzichtelijk.
3. **Het aantal en de omvang van bestemmingsreserves verschillen sterk over de jaren heen, maar de achterliggende onderbouwing is vaak beperkt.** Bij alle gemeenten wordt conform de BBV-richtlijnen in de begroting en jaarrekening een overzicht gegeven van de bestemmingsreserves. Wijzigingen in bestemmingsreserves komen in alle eilandgemeenten aan de orde bij de begrotingsbehandeling; het toevoegen of opheffen van een bestemmingsreserve is een raadsbesluit. Desondanks

⁵¹ Specifieke bevindingen per eiland staan in Deel II van het rapport.

is de onderbouwing van het toevoegen of opheffen van een bestemmingsreserve en ook van de soms sterke toename van een bestaande bestemmingsreserve niet altijd duidelijk in de begrotingen opgenomen. Ook is in die financiële stukken lang niet altijd het doel en tijdpad van de bestemmingsreserves (onderbouwd) gegeven. Soms ook betreffen bestemmingsreserves eigenlijk erserves die tot op grote hoogte vrij besteedbaar zijn, zonder een concreet doel, en dus eigenlijk vrij algemeen van karakter zijn en tot de algemene reserve gerekend kunnen worden.

4. **Investeringsprojecten beïnvloeden de financiële kengetallen sterk.** Zowel investeringsprojecten in het verleden als toekomstige investeringsplannen hebben relatief veel invloed op (bestemmings)reserve en financiële kengetallen, zeker bij gemeenten met een relatief kleine begroting. Als voor projecten geld is of moet worden geleend, beïnvloedt dat de financiële positie sterk. Dat maakt dat voor financiële sturing en een goede interpretatie van financiële kengetallen inzicht in de financiële gevolgen van investeringsprojecten van groot belang is. Desondanks is op de meeste eilanden (nog) geen sprake van systematische langjarige investeringsprogramma's waarbij de gevolgen van indicentele investeringen in grote projecten voor de financiële positie van de gemeente voor een lange periode (bijvoorbeeld 5-20 jaar) in beeld worden gebracht. Het inzicht uit die investeringsprogramma's die een langere periode betreffen, kunnen ook helpen bij het verkleinen van het verschil tussen jaarrekening en begroting.
5. **Alle eilandgemeenten maken een financiële risicoanalyse, maar informatie over de onderbouwing ervan ontbreekt meestal voor de raden.** De risico's die worden genoemd kunnen verschillen per jaar. Over waarom een risico niet meer geldt, of waarom een nieuw risico zich voordoet en hoe groot de impact is, is in de begrotingsstukken weinig tot geen informatie te vinden. De onderbouwing van de genoemde bedragen en kanspercentages is beperkt. Daardoor wordt sturing op de financiële risico's en weerbaarheid van de gemeente bemoeilijkt. Opvallend is dat bijna alle gemeenten wat betreft het kengetal weerbaarheidsratio 'uitstekend' scoren, alhoewel er in de jaarstukken geen onderbouwing is van waarom de ratio zo hoog moet zijn.
6. **De toeristen- en forensenbelasting vormen een belangrijke buffer aan de batenkant van de gemeentelijke financiën.** Het toeristische karakter van de eilanden leidt tot hogere kosten voor voorzieningen, waarvoor toeristen- en forensenbelasting worden geheven. De toeristen- en forensenbelasting zijn relatief belangrijke inkomstenbronnen in alle eilandgemeenten en geven daarmee mede een basis voor een betere financiële positie. Er is geen inzicht in welke mate de opbrengsten nodig zijn om de extra kosten van toeristen en forensen te dekken. De opbrengsten vormen in de praktijk een buffer waarmee beoogde projecten kunnen worden gefinancierd en de begroting in evenwicht kan worden gebracht. Alhoewel de eilandgemeenten wat betreft tarieven ook kijken naar de andere eilanden, zijn er verschillen in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen. Keuzes over de hoogte van de tarieven worden overigens niet gebaseerd op specifieke kennis daarover omdat er nauwelijks onderzoek naar de effecten van een tariefsverhoging is. Het overgaan bij de toeristenbelasting van een heffing op forfaitaire basis naar een op feitelijke overnachtingen gebaseerde heffing zonder maxima zal naar verwachting een stijging van de opbrengsten opleveren.

3.2 Aanbevelingen

Ad 1. Zorg voor verbetering van de informatie in de begroting en jaarrekening en voor verbetering van het begrotingsproces (aanbeveling aan college)

- Neem meer informatie in de begroting en jaarrekening op over verwachtingen en ontwikkelingen rond het resultaat, de algemene reserve (zoals gewenste omvang) en kengetallen. Licht afwijking daarvan begrijpelijk en met verklaring toe.
- Gebruik ook de VNG-normen⁵² als signaalwaarde en voeg daarbij in samenhang met elkaar een toelichting toe op de beoordeling van de kengetallen. Het verhaal bij de cijfers is belangrijk om ook de achtergrond en ontwikkeling van een score op een kengetal en mogelijke risico's voor de toekomst te duiden.
- Koppel, in het bijzonder bij de BBV-kengetallen de informatie in de begroting aan het zelfde type informatie uit de (laatste) jaarrekening.
- Neem die kennis vanuit de realisatie mee voor de nieuwe begroting om zo telkens de ramingen te verbeteren. Hierdoor ontstaat een begrotingsproces dat ook een voortdurend leerproces is.

Ad 2. Vraag het college om voorstellen voor duidelijke actuele normen voor de algemene reserve, en stel die als raad vast (aanbeveling aan raad).

- Maak duidelijk wat naast een minimum ook een *gewenste* algemene reserve is. Gebruik het gewenste niveau van de algemene reserve bij het bestemmen van het resultaat.
- Herijk regelmatig de minimum en gewenste omvang van de algemene reserve op basis van een inschatting van (on)verwachte financiële tegenvallers en meevallers waarbij ook rekening wordt gehouden met de inflatie.

Ad 3. Vraag aan het college om duidelijke spelregels voor bestemmingsreserves (aanbeveling aan raad)

- Geef een duidelijker onderbouwing van het instellen of opheffen van bestemmingsreserves, of het toevoegen of onttrekken aan bestemmingsreserves, en geef daarbij het bestedingsdoel en een goed onderbouwde omvang en duur aan.
- Leg duidelijk vast dat bestemmingsreserves een specifiek doel hebben. De middelen zijn daarmee gebonden aan de vastgelegde bestemming, tenzij de raad de bestemming wijzigt. Voorkom daarbij dat bestemmingsreserves een algemeen (vrij besteedbaar) karakter krijgen.
- Ook als een bestemmingsreserve een meer vrij bestedingskarakter heeft, blijft het van belang dat er een helder beleidskader is dat door de gemeenteraad is vastgesteld, en waarover de raad ook zeggenschap blijft houden wat betreft de besteding er van, zoals dat bijvoorbeeld bij de gemeente Ameland bij de Bestemmingsreserve Projecten is gedaan.⁵³

Ad 4. Verbeter de meerjareninvesteringsprogramma's zodat die actueel zijn en blijven (aanbeveling aan college)

- Stel systematisch langjarige investeringsprogramma's op waarbij de gevolgen voor de financiële positie langjarig (5-20 jaar) in beeld worden gebracht inclusief investeringen voor grote projecten. Met die programma's heeft de gemeente een actueel kader voor de inzet van de financiële middelen in de toekomst.

⁵² <https://vng.nl/nieuws/financien-gemeenten-stabiel-maar-druk-neemt-toe>

⁵³ Zie Deel II, paragraaf 4.2.

- Geef in jaarrekening en begroting ook meer lange termijn inzicht, naast de nu vaak gehanteerde 3-jaarsperiode, waarbij de gevolgen van langjarige investeringen en vervanging en onderhoud zichtbaar worden.

Ad 5. Vraag het college om duidelijke informatie over de (inschatting) van weerbaarheid en risico's, en stel daar ook normen voor vast (aanbeveling aan raad).

- De informatie over risico's en weerbaarheid kan beter worden onderbouwd met een heldere keuze (van de raad) over hoe hoog de weerbaarheid zou moeten zijn. Elke gemeente bepaalt zelf hoe ze haar financiële weerbaarheid interpreteert en welke normen ze daarbij hanteert. Het is belangrijk dat de raad een keuze kan maken op basis van begrijpelijke informatie welke normen daarin worden nagestreefd en wat de onderbouwing daarbij is. De BBV-kengetallen kunnen daarbij helpen als risico-indicaties, indien de risico's – gegeven de specifieke situatie van de gemeente – goed worden toegelicht.

Ad 6 Vraag het college om een gezamenlijk onderzoek voor de eilanden naar toeristen- en forensenbelasting

- Laat (gezamenlijk) onderzoek doen naar de effecten van tariefsverhogingen van toeristen- en forensenbelasting (zogenoemde prijselasticiteiten) op de opbrengsten en bezoekersaantallen en naar de effectiviteit en efficiency van de gehanteerde inningssystematiek.

DEEL II: BEVINDINGEN PER EILAND

II.1 Texel

Inleiding en leeswijzer

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gegeven van Texel. De gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekeningen (2017-2024), de programmabegrotingen 2025 en 2026, en aanvullende informatie van de gemeente. De paragraaf over mee- en tegenvallers is gebaseerd op de resultaten van het DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers waaraan de rekenkamer de Waddeneilanden heeft mee gedaan. In elke paragraaf zijn financiële cijfers en kengetallen en achtergrondinformatie daarbij gegeven. Financiële begrippen worden kort uitgelegd in kaders. Hierna komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Beleidskader(s) – paragraaf 1.1
- Overzicht ontwikkeling financiën – paragraaf 1.2
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing – paragraaf 1.3
- BBV-Kengetallen – paragraaf 1.4
- Onderhoud kapitaalgoederen – paragraaf 1.5
- Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek) – paragraaf 1.6
- Bevindingen – paragraaf 1.7

1.1 Beleidskader(s)

In de jaarrekeningen en de programmabegrotingen wordt voor wat betreft het weerstandsvermogen verwezen naar twee door de gemeenteraad vastgestelde financiële beleidskaders: de Nota reserves en voorzieningen 2024 en de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023. Daarmee kent de gemeente twee actuele en relevante beleidskaders.

In de Nota reserves en voorzieningen staat een overzicht van alle reserves en voorzieningen. In de nota is de ondergrens van de algemene reserve op 2 miljoen euro vastgesteld (ca. 2,5% van de begroting). Die norm is op basis van een VNG-advies⁵⁴, en in de nota is aangegeven dat ook de provincie Noord-Holland die lijn volgt als toezichthouder. Ten aanzien van bestemmingsreserves hanteert de gemeente het volgende uitgangspunt: “[g]rondslag is dat het aantal en omvang minimaal is waardoor middelen niet onnodig geclaimd worden en breed inzetbaar zijn”.⁵⁵ Verder is aangegeven dat als er geen “dringende reden” is om een bestemmingsreserve in stand te houden, wordt voorgesteld om deze op te heffen.⁵⁶ Daartoe is in 2024 ook door de raad besloten ten aanzien van een aantal bestemmingsreserves.⁵⁷ Tegelijkertijd worden er ook wel nieuwe bestemmingsreserves ingesteld. Zo heeft de raad besloten om voor teveel ontvangen subsidie voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne een bestemmingsreserve in te stellen.⁵⁸ De Nota reserves en voorzieningen wordt één keer in de vier geactualiseerd. In de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023 staat o.a. dat de gemeente bij de uitvoering van het risicomanagement gebruik maakt van een risicomanagement-

⁵⁴ VNG = Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

⁵⁵ Raadsbesluit 'Nota reserves en voorzieningen' van 18 december 2024, p. 8.

⁵⁶ Raadsbesluit 'Nota reserves en voorzieningen' van 18 december 2024, p. 8.

⁵⁷ Raadsbesluit 'Nota reserves en voorzieningen' van 18 december 2024, p. 12.

⁵⁸ Zie Jaarrekening 2024, p. 391.

informatiesysteem (NARIS).⁵⁹ Ook wordt de wijze waarop het weerstandsvermogen wordt bepaald, uitgelegd. De Nota risicomanagement en weerstandsvermogen wordt eens in de vier jaar geactualiseerd.

1.2 Overzicht ontwikkeling financiën

Resultaat en ontwikkeling reserves 2027-2024

De gemeente Texel kent over de afgelopen jaren steeds een positief saldo van baten en lasten. Vooral in de jaren 2020-2023 is het saldo relatief hoog – het komt neer op 6-7% van de lasten. Het positieve resultaat wordt in belangrijke mate veroorzaakt door meevallers in de algemene uitkering – de gemeente krijgt meer geld uit het Gemeentefonds dan begroot. Bij de extra algemene uitkering die in de loop van het jaar beschikbaar komt, gaat het vanaf 2017 om bedragen tussen ongeveer 1 en 5 miljoen euro per jaar; dat is in sommige jaren meer dan 5% van de totale baten.⁶⁰

Tabel 1.1: Ontwikkeling (saldo) baten lasten 2017-2024								
x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultaten*								
Baten (realisatie)	67.958	58.893	58.766	71.691	85.363	78.326	87.666	100.783
Lasten (realisatie)	66.476	56.307	56.462	67.809	80.406	73.016	82.387	97.479
Saldo (realisatie)**	1.482	2.586	2.304	3.882	4.957	5.310	5.278	3.304
* Per bedrijfs onderdeel; inclusief Leerwerkbedrijf de Bolder.								
** Het saldo van baten en lasten geeft aan of de begroting en rekening in evenwicht is of dat er een positief of negatief verschil is. Bij het saldo van baten en lasten wordt de inzet van middelen vanuit de reserves (of het toevoegen van middelen daaraan) niet meegerekend. Een negatief saldo betekent daardoor dat de gemeente meer kosten heeft gemaakt dan er opbrengsten waren en leidt tot het interen op het eigen vermogen (en omgekeerd bij een positief saldo).								
Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

Voor de komende jaren wordt een verlaging van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds verwacht, alhoewel nog niet exact bekend is wat de algemene uitkering zal zijn. In de Programmabegroting 2026 is aangegeven dat er nog extra baten vanuit het Gemeentefonds worden verwacht in 2026 en 2027 (alhoewel al een stuk lager). Bezuinigingen op het Gemeentefonds zullen in 2028 tot een lagere algemene uitkering leiden (t.o.v. 2025) van 0,3 miljoen euro; in 2029 weer een hogere uitkering.⁶¹

Het positieve saldo in de afgelopen jaren is in belangrijke mate ingezet voor verhoging van de algemene reserve. Daardoor is de algemene reserve in een paar jaar sterk toegenomen (tussen 2017 en 2023 met een factor 4; in 2024 licht gedaald). De algemene reserve ligt in

⁵⁹ NARIS genoemd. Raadsbesluit Nota risicomanagement en weerstandsvermogen, 22 maart 2022, p. 8.

⁶⁰ In 2020 ca. 5% en in 2022 ca. 6%; alleen in 2018 was er slechts een heel kleine verhoging van de algemene uitkering. Bron: DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers.

⁶¹ Het gaat om de structurele financiële mutaties ten opzichte van de primaire begroting 2025. Zie Programmabegroting 2026, p. 17.

2024 ruim boven de door de gemeenteraad vastgestelde ondergrens van 2 miljoen euro.⁶² De algemene reserve van de gemeente Texel is ook sterk toegenomen als rekening wordt gehouden met inflatie.⁶³ Overigens is de gehanteerde norm van 2 miljoen niet gecorrigeerd voor de inflatie, en dus feitelijk in waarde gedaald.

In de Nota reserves en voorzieningen 2024 zijn geen duidelijke afspraken opgenomen over het (laten) toenemen van de algemene reserve. Bij de begrotingsbehandeling is de laatste jaren steeds gekozen voor forse toename van de algemene reserve. De sterke verhoging lijkt daarmee min of meer een automatisme waarbij het resultaat aan de algemene reserve wordt toegevoegd.

De toename van de algemene reserve kent een onderliggende dynamiek: er zijn zowel onttrekkingen (incidentele lasten) als toevoegingen.⁶⁴ Zo is er in 2025 een begroot positief saldo (van 2,2 miljoen euro) en een incidenteel voordeel in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds (van ongeveer 1 miljoen euro). Daartegenover stonden incidentele en nieuwe (aanvullende) voorstellen over 2024, met in totaal onttrekkingen van ruim 2 miljoen euro.⁶⁵

(Minimum)eisen Algemene reserve

De algemene reserve moet volgens de 'Handleiding Artikel 12 Financiële-verhoudingswet' positief zijn en de omvang moet groter zijn dan de zogenoemde 'artikel-12 norm'. In geval van artikel 12 moet een gemeente in de meerjarige begroting een buffer hebben van 2% van de uitkering gemeentefonds, algemene uitkering plus decentralisatie-uitkeringen en de ozb-capaciteit. Een minimale omvang is echter niet wettelijk vastgelegd.

De bestemmingsreserves zijn ook sterk toegenomen (tussen 2017 en 2024 met een factor 2,5). Er zijn ongeveer tien bestemmingsreserves met een totale omvang van 32 miljoen euro – ongeveer twee derde van de totale reserves. Ook bij de bestemmingsreserves moet gedurende de looptijd van de bestemmingsreserve rekening worden gehouden met inflatie. De grootste bestemmingsreserve betreft de haven Oudeschild. In 2021 is de bestemmingsreserve verhoogd door de afkoop door Rijkswaterstaat van de jaarlijkse exploitatie vergoeding voor onderhoud > 5 jaar (12,5 miljoen euro toegevoegd). De bestemmingsreserve voor de haven Oudeschild is mede bedoeld voor de voorgenomen verzelfstandiging. Het gaat in totaal in 2024 om ca. 20 miljoen euro.⁶⁶ Naast de reserve haven Oudeschild is er een bestemmingsreserve in de vastgoedsfeer van 3,7 miljoen euro (tijdelijke woningen Den Burg Mars Noord). De toename in de jaren 2023-2024 komt vooral door de toename van de reserve 'tussenrekening'. Dat betreft de overheveling van 'Budgetten vorig jaar' (ruim 7,1 miljoen) in verband met middelen die niet zijn uitgegeven, maar wel waren begroot (zie ook Deel I, paragraaf 1.1).⁶⁷

⁶² Programmabegroting, p. 23.

⁶³ Tussen 2017 en 2024 was de inflatie (geldontwaarding) ongeveer 28% (bron: CBS). Zowel de Consumentenprijsindex (CPI) als de zogenoemde Dienstenprijsindex (DPI) zijn vanaf 2027 tot en met 2024 gestegen met (afgerond) 28%.

⁶⁴ In de jaarrekeningen wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op de mutaties van de reserves en voorzieningen gegeven.

⁶⁵ Zie Programmabegroting 2025, p. 21 en 23.

⁶⁶ Haven Oudeschild onderhoud groter dan 5 jaar 14,3 miljoen euro, Haven Oudeschild frictie 3,8 miljoen en Haven Oudeschild dekking kapitaallasten, 1,5 miljoen.

⁶⁷ De reserve 'budgetten vorig jaar' wordt als kruispost gebruikt voor overheveling budgetten. Programmabegroting 2025, p. 131.

Tabel 1.2: Ontwikkeling reserves 2017-2024*								
x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Reserves**								
Algemene reserve	3.825	3.110	5.292	8.360	11.450	15.767	15.458	13.277
Bestemmingsreserves	13.090	13.913	13.303	12.518	22.719	22.238	25.759	32.168
Resultaatbestemming***	1.482	2.586	2.304	3.882	4.957	5.310	5.277	3.304
Totaal reserves	18.397	19.609	20.899	24.760	39.126	43.315	46.494	48.749
* Ultimo (einde jaar). Inclusief Leerwerkbedrijf de Bolder. ** Reserves zijn gespaarde middelen en vormen het eigen vermogen van een gemeente (op de balans). Reserves hebben verschillende doelen, zoals een buffer om toekomstige tegenvallers en/of verliezen op te vangen - de algemene reserve. Een hogere algemene reserve betekent een grotere financiële buffer en dus een grotere weerbaarheid tegen financiële tegenvallers. Tegelijkertijd is een te hoge algemene reserve mogelijk niet optimaal want dat geld wordt niet ingezet voor andere gemeentelijke doeleinden. Het Rijk gaat er van uit dat iedere gemeente zelf in staat is de minimale omvang van de algemene reserve te bepalen. Daarnaast zijn er bestemmingsreserves. Deze gereserveerde middelen worden in de toekomst uitgegeven voor een specifiek doel. Het instellen, opheffen, vrijvallen, toevoegen, onttrekken en aanhouden van reserves raakt het budgetrecht van de gemeenteraad. *** Resultaat bestemming = toevoeging van het saldo van baten en lasten aan de algemene reserve. Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

Reserves programmabegroting 2025 en 2026

Op basis van de begroting 2025 en 2026 wordt een beduidend lagere algemene reserve verwacht van respectievelijk 4,7 en 7,4 miljoen euro; die ligt nog steeds wel ruim boven het door de raad vastgestelde minimum. Ook de bestemmingsreserves worden lager begroot. Het verschil tussen de reserves in de jaarrekening 2024 en die in de begroting 2026 bedraagt ongeveer -5,5 miljoen euro (11% lager). Bij de begrotingscijfers voor de daarop volgende jaren is het verschil rond de -12 miljoen euro (ongeveer 25% lager).⁶⁸ In paragraaf 1.1 is aangegeven dat dit deels valt te verklaren uit de verschillen in systematiek tussen jaarrekening en begroting.

In de meest recente Nota reserves en voorzieningen (van 2024) zijn geen duidelijke afspraken en onderbouwing opgenomen over het verlagen van de algemene reserve; de cijfers in de begroting lijken daarmee vooral voort te komen uit het verschil tussen begroting en jaarrekening, onder meer veroorzaakt door de lager ingeschatte ontwikkeling van de veranderingen in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds (zie hiervoor). Daarnaast is door de gemeente aangegeven dat een belangrijke oorzaak is dat de financiële gevolgen van meerjarige investeringen niet op basis van reële lasten in de begroting worden opgenomen, maar op basis van het geplande projectbudget. Er wordt begroot op het zogenoemde bruto investeringsbedrag. Als uitgaven niet (kunnen) worden gedaan, of als er meer subsidiebijdragen van derden komen, kan het netto investeringsbedrag lager uitvallen.⁶⁹ Als er meer investeringsprojecten aan zitten te komen,

⁶⁸ Programmabegroting 2025, p. 158-159.

⁶⁹ Er worden geen subsidiebijdragen van derden begroot als die nog niet 100% zeker zijn. Daardoor kan het netto investeringsbedrag lager uitvallen.

wordt dit effect vergroot. De gemeente kent geen lange termijn investeringsprogramma, maar is wel gestart om dat te ontwikkelen.

Tabel 1.3: Ontwikkeling reserves 2024-2029*					
x 1.000 euro	Realisatie 2024	Prognose 1-1-2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Reserves	<i>Jaarrekening</i>	Programmabegroting			
Algemene reserve (incl. resultaat)	16.581	12.997	8.826	7.771	7.359
Bestemmingsreserves	32.168	30.414	30.624	30.908	31.223
Totaal reserves	48.749	43.252	37.724	36.307	35.992
* Ultimo (einde jaar). Inclusief Leerwerkbedrijf de Bolder.					
Bron: Programmabegroting 2026 en Jaarrekening 2024					

Overigens is het beeld in de begroting 2025 óók afwijkend van dat in de begroting 2026. In de programmabegroting 2025 is aangegeven dat de algemene reserve terug zou lopen naar ongeveer 5 miljoen euro in 2028. In de begroting 2026 is dat 7,7 miljoen.

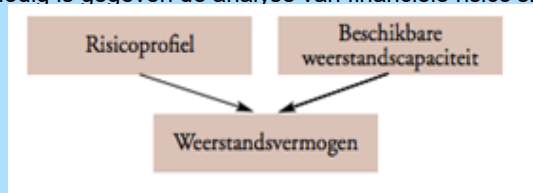
1.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's en weerstandscapaciteit

In de programmabegroting staat een overzicht van financiële risico's. De gemeente hanteert een analyse van de risico's met behulp van een softwareprogramma.⁷⁰ Op die manier wordt een risicoprofiel opgesteld met een 'top-10' van risico's. De risico's worden elk jaar opnieuw opgesteld en wisselen dus ook elk jaar. Van de 'top-10' risico's in de begroting 2026 is de helft nieuw; van de 'top-10' risico's in de begroting 2025 wordt de helft niet meer genoemd in de begroting 2026. De top-10 risico's kunnen altijd wijzigen doordat de kans of ook het bedrag anders is. In de begroting wordt die verandering verder niet toegelicht. Hoe de (hoogte van de) risico's wordt bepaald, is daardoor niet direct zichtbaar in de stukken voor de raad.

Risico's en weerstandscapaciteit

Bij risico's (risicoprofiel) gaat het om de kans dat de gemeente geconfronteerd wordt met financiële tegenvallers. Gemeenten zijn verplicht om door middel van een systematische analyse de blootstelling aan risico's zo goed mogelijk in beeld te brengen vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit.. Het kengetal weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente onvoorziene financiële tegenvallers kan opvangen zonder het uitvoeren van de begroting of bestaand beleid in gevaar te brengen. De *beschikbare weerstandscapaciteit* geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft ofwel de onbenutte belastingcapaciteit en reserves. Daarnaast wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend: dat is het weerstandsvermogen dat nodig is gegeven de analyse van financiële risico's.

Bron: <https://vng.nl/artikelen/begrippenlijst->

⁷⁰ NARIS (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Van elk risico is aangegeven:

- mogelijke gevolgen;
- maatregelen en stand van zaken;
- de kans dat het risico zich voordoet;
- de financiële omvang;
- de invloed = relatieve omvang (t.o.v. totale financiële risico's).⁷¹

Met het percentage 'invloed' wordt een rangorde in financiële omvang gemaakt. De in omvang grootste risico's die zijn aangegeven, zijn:

- budgetten sociaal domein, en
- uitbreiding gemeentelijk belastinggebied/afschaffen gemeentelijke toeristen- en forensenbelasting in combinatie met herijking gemeentefondsen en herverdeling Overig Eigen Middelen (OEM).⁷²

In de risicoanalyse wordt er vanuit gegaan dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen, wat als een realistisch uitgangspunt mag worden beschouwd. Op basis van kansberekening en 'risico-simulatie' vertaalt dit zich in een totaalbedrag aan risico's rekening houdend met de kans dat de verschillende risico's zich voordoen: de zogenoemde *benodigde* weerstandscapaciteit. Het totaalbedrag dat met de risico's is verbonden is ruim 12 miljoen euro; de berekende *benodigde* weerstandscapaciteit is 2,6 miljoen euro.

Tabel 1.4: Risico's
In Programmabegroting genoemde risico's
Budgetten sociaal domein ontoereikend door openeindfinanciering.
Uitbreiding gemeentelijk belastinggebied en afschaffen gemeentelijke toeristen- en forensenbelasting in combinatie met herijking gemeentefondsen en herverdeling Overig Eigen Middelen (OEM).
Hoger ziekteverzuim en uitval dan prognose in begroting
Uitval ICT systemen door ongewenste toegang tot systemen
Het niet (tijdig) kunnen invullen van vacatures op nodig kennis- en kundeniveau
Participatie onevenredige kostenstijging ten opzichte van Rijksbijdragen
Overschrijding open einde regeling WMO (maatschappelijke ondersteuning)
Een deel van de wegen en bermen op Texel heeft te maken met bodemverontreiniging. De komende jaren blijft dit ook een reëel risico, vooral bij het aanleggen van graskeien van buitenwegen.
Datalek Privacy AVG-schending/ WPG schending/ Telecommunicatiewet schending boete.
Uitval ICT systemen door technische storing of anders
Bron: Programmabegroting 2026, p. 272-275

De *beschikbare* weerstandscapaciteit betreft de – begrote – reserves en de ruimte in lokale belastingen en heffingen.⁷³ In totaal gaat het om ruim 16 miljoen euro beschikbare weerstandscapaciteit voor de gemeente Texel.⁷⁴ Fiscale risico's worden niet opgenomen.

⁷¹ In de programmabegroting 2026 tellen deze percentages echter niet op tot 100%.

⁷² Dit waren ook in de begroting 2025 de grootste risico's. Zie ook Deel I, paragrafa 2.1 (Toeristen- en forensenbelasting)

⁷³ De ruimte in belastingen en heffingen is berekend op basis van een vergelijking met de tarieven die in artikel-12 gemeenten zijn toegelaten, wat gezien wordt als een maat voor 'onbenutte belastingcapaciteit'. Dat is een andere norm dan het kengetal 'belastingcapaciteit' uit de BBV. Zie Programmabegroting 2025, p. 156.

⁷⁴ Bij de toelichting op de weerstandscapaciteit op p. 277 wordt een ander getal genoemd.

Tabel 1.5: Weerstandscapaciteit	
Weerstand	"Startcapaciteit" x 1.000 euro
Onvoorzien	10.000
Ozb	6.907.870
Rechten en leges	167.185
Stille reserves *	1.838.000
Algemene reserve	7.359.143
Totaal	16.282.198
* Stille reserves worden volgens de BBV-regels wel meegenomen in de weerstandscapaciteit, maar niet in de balans. Zie https://commissiebbv.nl/page/view/ce471361-cb20-47a4-9dfd-c50e84682e7a/6-onderdelen-van-het-besluit-begroting-en-verantwoording .	
Bron: Programmabegroting 2026, p. 276.	

Weerstandsvermogen als een ratio

Het weerstandsvermogen wordt ook wel uitgedrukt als een ratio (verhoudingsgetal): de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. De ratio voor de gemeente Texel komt uit op van 6,24.⁷⁵ De ratio wordt vergeleken met een normtabel die is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente, en op basis daarvan als 'uitstekend' beoordeeld. Vanaf 2,0 wordt de norm als 'uitstekend' aangemerkt, waar de gemeente dus ruim boven zit. In de begroting en ook de Nota risicomangement en weerstandsvermogen 2023 wordt niet toegelicht waarom de norm (ver boven) 'uitstekend' wordt gehanteerd; in de nota wordt "voorgesteld om een financiële biffer aan te houden" op het niveau "voldoende".⁷⁶ Om de gedachten te bepalen: als de norm voldoende (vanaf 1,0) zou worden gehanteerd, zou een beschikbare weerstandscapaciteit van 2,6 miljoen nodig zijn: ca. 14 miljoen euro lager.⁷⁷

1.4 BBV-kengetallen

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting 2026 en de jaarrekening 2024 zijn alle (verplichte) kengetallen opgenomen, ook met een toelichting. Via een link met een landelijke databank kunnen de kengetallen, zonder verdere toelichting, vergeleken worden met de andere gemeenten.

- De **netto schuldquote** is tot en met 2024 gestegen, maar nog relatief laag. In de programmabegroting 2026 is aangegeven dat de schuldquote sterk gaat stijgen in de loop van de tijd (2026 113% en 2027 129%) tot bijna de grens van 130% waarbij de VNG adviseert de schuldenlast af te bouwen als die grens wordt overschreden.⁷⁸ In de programmabegroting is aangegeven dat "*meerjarig rekening [wordt] gehouden met de rentelasten van de toenemende schuld*".⁷⁹

⁷⁵ 14.016.201 / 3.309.113 euro.

⁷⁶ Nota risicomangement en weerstandsvermogen 2023, p. 11.

⁷⁷ 16.282.198 minus 2.610.805 euro berekende benodigde weerstandscapaciteit..

⁷⁸ Programmabegroting 2026, p. 279.

⁷⁹ Programmabegroting 2026, p. 279.

Tabel 1.6: BBV-kengetallen								
Verplichte kengetallen BBV	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Netto schuldquote	36%	46%	62%	58%	50%	57%	56%	57%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	28%	37%	53%	55%	47%	53%	52%	52%
3. Solvabiliteitsratio	27%	27%	26%	26%	31%	35%	37%	35%
4. Structurele exploitatieruimte	1%	1%	2%	5%	6%	7%	4%	2%
5. Grondexploitatie	0%	0%	3%	6%	2%	2%	1%	2%
6. Belastingcapaciteit	86%	90%	92%	92%	94%	95%	77%	76%
Netto schuldquote: de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (baten); dit geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de gemeentefinanciën. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen; als een hoge schuld komt door leningen, die vervolgens zijn doorgegeven (aan bijvoorbeeld een woningbouwcorporatie) en ook weer worden afgelost, is dat niet zo'n probleem; deze indicator geeft dat aan. Solvabiliteitsratio: eigen vermogen als percentage van het totale vermogen; dit geeft een indicatie van het vermogen om langlopende schulden te kunnen terugbetalen. Structurele exploitatieruimte; het saldo van de structurele baten en lasten, gecorrigeerd voor de incidentele posten en reserves, gedeeld door de totale baten; een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken. Grondexploitatie: de grondpositie (de waarde van de grond) van de gemeente ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente; relevant is vooral de situatie dat gemeenten leningen hebben afgesloten voor de aanschaf van grond en dus een schuld hebben en wat de mogelijk opbrengst is bij verkoop van de grond bij (realisatie van) een bouwproject. Belastingcapaciteit: vergelijking van gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolheffing en reinigingsheffing) met het landelijk gemiddelde; dit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen door hogere lokale belastingen en/of heffingen.								
Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

De oorzaak ligt in toekomstige investeringsprojecten waarvoor moet worden geleend. Maar ook speelt – zoals eerder al genoemd – het verschil tussen jaarrekening en begroting een rol. De schulden worden in de begroting hoger ingeschat omdat alle geplande lasten mee worden genomen, terwijl de baten lager worden ingeschat, met name omdat de algemene uitkering bij de begroting lager is (zie Deel I, paragraaf 1.1). De hogere schuldquotes volgens de begroting geven daardoor een ander beeld van de schuldpositie vergeleken met de jaarrekening.

Tabel 1.7: Ontwikkeling kengetallen 2024-2028*				
x 1.000 euro	Realisatie 2024	2026	2027	2028
Reserves	<i>Jaarrekening</i>	Programmabegroting		
1. Netto schuldquote	57%	100%	113%	129%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52%	93%	106%	113%
3. Solvabiliteitsratio	35%	30%	25%	25%
Bron: Programmabegroting 2026 en Jaarrekening 2024				

- De **solvabiliteitsratio** ligt de afgelopen jaren rond de 35%, maar daalt volgens de begroting naar 25%. Dat is nog boven de norm dat minder dan 20% als erg risicovol wordt gezien. In de programmabegroting is aangegeven dat vanaf 2026 de langlopende schulden sterk oplopen van ca. 60 miljoen euro naar rond de 95 miljoen vanaf 2027.⁸⁰ Dat heeft te maken met leningen voor investeringsprojecten. De solvabiliteit neemt daardoor af.⁸¹ Bij de solvabiliteit worden in de begrotingscijfers ook lagere ratio's gegeven, doordat de reserves lager worden begroot (zie Deel I, paragraaf 1.1).
- De **structurele exploitatieruimte** is een aantal jaren rond de 5% geweest, maar was in 2024 gedaald naar 2%. In de programmabegroting is aangegeven dat de structurele exploitatieruimte voor 2026 nog 3% is, maar dat de ruimte in 2027 nog maar 1% is.⁸²
- De omvang van de **grondexploitatie** is gering (met een lage boekwaarde) en er zijn dus weinig risico's. Verder is opgemerkt: "het risico is klein omdat de nog lopende grondexploitaties geen hoge boekwaarden hebben en/of er een voorziening is getroffen".⁸³
- Bij het kengetal **belastingcapaciteit** is een berekening gemaakt waaruit blijkt dat de ruimte in de gemeentelijke belastingcapaciteit ten opzichte van het landelijk gemiddelde in 2024 24% lager was. In de begroting loopt dat iets terug naar ca. 20%.⁸⁴

In de programmabegroting wordt op basis van de kengetallen geconcludeerd dat de gemeente Texel financieel gezond is. Wel wordt opgemerkt: *"Het risicomangement is een blijvend punt van aandacht voor de organisatie. Naast de inventarisatie van de risico's gaat het om de kwalificaties, bewustwording en beheersing van de risico's"*.⁸⁵ Hoe die constatering zich verhoudt tot de conclusie dat de gemeente financieel gezond is, is verder niet uitgewerkt.

Belastingcapaciteit en toeristen- en forensenbelasting

In het BBV-kengetal Belastingcapaciteit wordt niet gekeken naar de toeristen- en forensenbelasting, die echter voor de eilandgemeenten belangrijk zijn wat betreft de batenkant van de gemeentelijke financiën. De gemeente Texel kent relatief omvangrijke baten uit de toeristenbelasting, forensenbelasting en parkeerbelasting (vooral opgebracht door toeristen).⁸⁶ Het gaat in 2024 om opbrengsten van 9,3 miljoen euro toeristenbelasting⁸⁷, 1,3 miljoen forensenbelasting en 4,6 miljoen parkeerbelasting.⁸⁸ Bij de toeristenbelasting wordt de heffing op basis van het aantal werkelijke overnachtingen geheven (in plaats van op forfaitaire basis), behalve bij de seizoensplaatsen van campings. Gezamenlijk zijn deze belastingen goed voor bijna 19% van de totale baten in 2024. Het verklaart mede waarom andere lokale belastingen die meer op de eigen inwoners drukken – met name de ozb – relatief laag zijn, zowel ten opzichte van het landelijke gemiddelde, als

⁸⁰ Schulden met een looptijd van meer dan een jaar. Zie: Programmabegroting 2026, p. 159.

⁸¹ Het vreemd vermogen en het totaal vermogen nemen daardoor toe.

⁸² Programmabegroting 2026, p. 279.

⁸³ Programmabegroting 2026, p. 280.

⁸⁴ Programmabegroting 2026, p. 279.

⁸⁵ Programmabegroting 2026, p. 271.

⁸⁶ De forensenbelasting wordt geheven op natuurlijke personen die meer dan 90 dagen een woning aanhouden voor zichzelf of hun gezin in de gemeente zonder daar hun hoofdverblijf te hebben.

⁸⁷ De opbrengsten van de toeristenbelasting gaan voor een klein deel (ca. 0,5 miljoen euro) naar STIFT, ten behoeve van de uitvoering van de taken van het investeringsfonds.

⁸⁸ De opbrengsten van de parkeerbelasting komen ook in belangrijke mate van toeristen.

in vergelijking met de andere Waddeneilanden. Dit is een beleidskeuze van de gemeente Texel. Omdat de ozb-heffing in de gemeente Texel relatief laag is, volgt daaruit ook een goede score op het BBV-kengetal belastingcapaciteit.

Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV moet ook een overzicht van incidentele baten en lasten worden opgenomen in de begroting. In de programmabegroting is een overzicht opgenomen van de totale incidentele baten en lasten.⁸⁹ Het gaat om een bedrag van ongeveer 9 miljoen euro. Het gaat vooral om incidentele en aanvullende voorstellen uit programmabegrotingen over meerdere jaren en de Perpectiefnota, en bijvoorbeeld de 'Opvang ontheemden Oekraïne'. Deze worden over de verschillende jaren grotendeels gedekt uit de algemene reserve en de Rijksuitkering 'Opvang ontheemden Oekraïne'.

1.5 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Texel rekent tot de kapitaalgoederen wegen, straten en pleinen, civiele kunstwerken, openbare verlichting, riool en water, het groen, havens, sportaccommodaties, gebouwen en terreinen. Dat is conform de verplichte onderdelen. In totaal is in de verschillende begrotings-programma's voor onderhoud van de kapitaal-goederen ruim 12 miljoen euro beschikbaar gesteld.⁹⁰

De specificatie van uitgaven voor onderhoud staat niet in de paragraaf over onderhoud kapitaal-goederen, maar is in de jaarrekeningen opgenomen in de verschillende beleids-programma's. Daarmee voldoet de paragraaf over kapitaalgoederen niet geheel aan de eisen van de BBV, en ontbreekt een duidelijk overzicht. In de begroting wordt gemeld dat vanwege de inflatie in de afgelopen jaren indexatie een belangrijk aandachtspunt is.⁹¹

Het onderhoud kapitaalgoederen bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud, rehabilitatie en reconstructie. In de begroting is aangegeven dat het beheer van de openbare ruimte wordt uitgevoerd op kwaliteitsniveau B (op basis van de kwaliteitscatalogus van CROW) met een uitzondering voor centra en begraafplaatsen.⁹² Deze worden op niveau A uitgevoerd. Het (groot) onderhoud is gebaseerd op door de gemeenteraad vastgestelde beheerplannen. In de financiële verordening 2023 van de gemeente Texel staat dat het college de raad ten minste eens in de 5 jaar een onderhoudsplan openbare ruimte aanbiedt. De raad stelt het plan vast. Dit geldt ook voor het rioleringsplan en het

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn de zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren; het gaat vaak om zaken met een hoge waarde die meerdere jaren meegaan. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' van de gemeentelijke begroting moeten ten minste de volgende kapitaalgoederen staan: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Van deze kapitaalgoederen moeten het beleidskader, de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien en een vertaling van de financiële consequenties in de begroting zijn opgenomen.

⁸⁹ Programmabegroting 2026, p. 19-20.

⁹⁰ Programmabegroting 2026, p. 282.

⁹¹ Programmabegroting 2026, p. 282.

⁹² CROW is een kennisinstituut op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en mobiliteit in Nederland.

onderhoudsplan gebouwen.⁹³ De staat van onderhoud wordt gemonitord, onder meer op basis van ‘schouwen’ samen met dorpscommissies en risico inschatting.⁹⁴

De achterliggende beheerplannen zijn actueel – van groen beheer is er niet een afzonderlijk beheerplan, maar zijn de uitgangspunten van het beheer opgenomen in het Beleidsplan Groene Infrastructuur uit 2024.

Tabel 1.6: Beheerplannen
Gemeentelijke beheerplannen (jaartal vastgesteld)
Groenbeheerplan (2018)
Texelse Programma Stedelijk Water en Riool (PSWR; 2022)
Beheerplan wegen (en opbrengsten betaald parkeren; 2023)
Beheerplan Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen; 2024)
<i>Gedeelde verantwoordelijkheid (geen eigen beheerplan)</i>
Water: particuliere eigenaren, de Gemeente en het Hoogheemraadschap
Havens: Veerhaven (Rijkswaterstaat), NIOZ haven, Haven Oudeschild
Bron: Jaarrekening 2024

1.6 Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek)

In een analyse door Radboud Universiteit Nijmegen naar mee- en tegenvallers (in het kader van het zogenoemde DoeMee-onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers) zijn voor de gemeente Texel de volgende bevindingen gedaan.⁹⁵ Het gaat om mee- en tegenvallers bij zowel lasten als baten van de gemeente over de jaren 2017-2024.

- Bij **externe inhuur** zijn de lasten hoger dan begroot (tegenvaller). Oorzaak ligt vooral in dat het lastig is mensen te vinden die vast in dienst willen. Als oplossing wordt er met detachering gewerkt en dat maakt dat de post externe inhuur de afgelopen jaren steeds groter is dan begroot.
- Bij het **Sociaal domein** zijn er in 2023 en 2024 tegenvallers in de lasten, die waarschijnlijk worden veroorzaakt door meer complexe en dus duurdere casus.
- De **grondexploitatie** van de gemeente Texel is de laatste jaren licht negatief, vooral in 2021 en 2022. Een negatieve grondexploitatie wordt veroorzaakt doordat de baten uit de verkoop van de grond niet opwegen tegen de gemaakte kosten voor het bouwrijp maken en verkopen. In de gemeente Texel gaat het vooral om de grondexploitatie van De Tuunen, waarbij een voorziening is gemaakt van 1 miljoen om het tekort op het project te dekken. Dit is een besluit van de raad. De raad heeft gekozen om in te zetten op meer sociale woningbouw en accepteert het tekort om de m²-prijs van sociale woningbouw laag te houden.

1.7 Bevindingen

- De gemeente hanteert twee relatief actuele en door de raad vastgestelde beleidskaders. Deze zijn redelijk algemeen van aard, bijvoorbeeld de richtlijn dat het

⁹³ Financiële verordening gemeente Texel, artikel 20. Zie: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR702064>.

⁹⁴ Programmabegroting 2026, p. 282.

⁹⁵ DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers.

aantal bestemmingsreserves “minimaal” dient te zijn. De norm van minimaal 2 miljoen euro algemene reserve staat in één van de nota's.

- De gemeente kent structureel een overschot, vooral vanaf 2020, dat grotendeels wordt gebruikt voor vergroten van de algemene reserve. Het toevoegen van het positieve resultaat aan de algemene reserve wordt gedaan op basis van een algemene richtlijn en lijkt min of meer een automatisme.
- De financiële positie is stevig: de algemene reserve ligt zeer ruim boven de norm en ook de weerstandsratio is zeer hoog. In de jaarrekening, begroting en de Nota risicomangement en weerstandsvermogen is geen duidelijke onderbouwing te vinden van de keuze voor zo'n hoge algemene reserve en weerstandsratio.
- De bestemmingsreserves zijn ook sterk toegenomen, met name vanwege 'afkoop' van groot onderhoud van de haven Oudeschild door RWS en door een administratieve afspraak (tussenrekening voor overloop van niet-bestede middelen).
- De verschillen tussen jaarrekening en (opeenvolgende) begrotingen maakt sturing op de algemene reserve lastig. De lagere cijfers in de begroting geven niet een realistisch beeld van de financiële positie zoals die achteraf uit de jaarrekening blijkt. Het betekent ook dat het zicht op wat de werkelijke beleidsruimte is bij de begrotingsbehandeling minder duidelijk is.
- Een 'top-10' van financiële risico's is beschreven en beoordeeld op kans en mogelijke financiële impact. De risico's wisselen per jaar en volgen uit de systematiek, maar een duidelijke onderbouwing van de keuzes ontbreekt in de begroting.
- Alle kengetallen conform de BBV zijn kwantitatief weergegeven met een beknopte toelichting. Er zijn grote verschillen in de (ontwikkeling van de) kengetallen tussen de jaarrekening en de begroting. Dit komt deels door administratieve verschillen (zie Deel I, paragraaf 1.1), en vooral ook door investeringsprojecten waarvan de lasten over meerdere jaren worden uitgesmeerd. Bijvoorbeeld de schuldquote laat daardoor in de jaarrekeningen een 'stevig' financieel beeld zien, maar in de begroting een veel minder goed financieel plaatje.
- De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen omvat de verplichte onderdelen. De mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen. De paragraaf over kapitaalgoederen voldoet niet geheel aan de eisen van de BBV: de lasten zijn opgenomen in diverse programma's, waardoor een duidelijk overzicht ontbreekt. De inflatie van de afgelopen jaren en dus indexering van de uitgaven is een aandachtspunt.

II.2 Vlieland

Inleiding en leeswijzer

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gegeven van de gemeente Vlieland. De gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekeningen (2017-2024), de begroting 2025 en de begroting 2026 en aanvullende informatie van de gemeente. De paragraaf over mee- en tegenvallers is gebaseerd op de resultaten van het DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers waaraan de rekenkamer de Waddeneilanden heeft mee gedaan. In elke paragraaf zijn financiële cijfers en kengetallen en achtergrondinformatie daarbij gegeven. Financiële begrippen worden kort uitgelegd in kaders. Hierna komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Beleidskader(s) – paragraaf 2.1
- Overzicht ontwikkeling financiën – paragraaf 2.2
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing – paragraaf 2.3
- BBV-Kengetallen – paragraaf 2.4
- Onderhoud kapitaalgoederen – paragraaf 2.5
- Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek) – paragraaf 2.6
- Bevindingen – paragraaf 2.7

2.1 Beleidskader(s)

De gemeente Vlieland heeft twee door de raad vastgestelde beleidskaders. Dit zijn de financiële verordening 2024 en de Nota van reserves en voorzieningen 2022. De Nota reserves en voorzieningen is door de raad vastgesteld op 10 oktober 2019 en de financiële verordening 2024 op 26 februari 2024. In de financiële verordening⁹⁶ staat, dat de nota eens in de vier jaar geactualiseerd moet worden. Er is een eerste start gemaakt, maar er is nog geen planning voor het actualiseren van de nota reserves en voorzieningen.⁹⁷

In de Nota reserves en voorzieningen staat een overzicht van alle reserves en voorzieningen. Het doel van de algemene reserve is daarin omschreven als het opvangen van tegenvallers waarmee geen rekening is gehouden binnen de exploitatie. De ondergrens van de algemene reserve is in de nota vastgelegd op 1 miljoen euro, met de toelichting dat die 1 miljoen euro op dat moment ongeveer 10% van de totale begroting is. In de nota staat ook dat de ondergrens 0,75 miljoen euro was en dat die naar 1 miljoen euro moet, omdat een buffer nodig is voor de periode vanaf 2026 – het jaar dat verwacht wordt dat de algemene uitkering uit het Gemeentefonds zal dalen.⁹⁸ De ondergrens van de algemene reserve wordt voor 2022 als voldoende aangemerkt en dat is op basis van de risicobeheersing met daarbij een uiteenzetting van de eventueel te verwachten risico's.⁹⁹ In de Kadernota 2026-2029 is aangegeven de minimale ondergrens van de algemene reserve vast te stellen op 2 miljoen euro, met ingang van de begroting 2025.¹⁰⁰ De reden wordt kort toegelicht door te verwijzen naar de risicoanalyse die bij de Jaarrekening 2024 is

⁹⁶ Financiële verordening 2024, artikel 16.

⁹⁷ Bron: gesprek met de gemeente Vlieland, 29 september 2025.

⁹⁸ Nota reserves en voorzieningen 2022, p. 7.

⁹⁹ Nota reserves en voorzieningen 2022, p. 7.

¹⁰⁰ Raadsbesluit, Kadernota 2026-2029, 7 juli 2025, p. 4

gemaakt.¹⁰¹ De accountant heeft in het adviesgesprek met de gemeente Vlieland het voorstel gedaan de norm naar van 1 naar 2 miljoen euro te verhogen.¹⁰² In de Kadernota 2026-2029 worden de zorgen om het ravijnjaar enigszins weggenomen, omdat het doemscenario met een herverdeling op basis van de overige eigen middelen en de toeristenbelasting afgewend lijken; wel maakt de gemeente zich zorgen om de hogere kosten voor jeugdzorg.¹⁰³

In de Nota reserves en voorziening staat een toelichting over het doel van de bestemmingsreserves met de toelichting dat als er geen dringende reden is om een bestemmingsreserve in stand te houden dat dan het voorstel is om die op te heffen. Indien de reserve wordt opgeheven gaat het saldo naar de algemene reserve. Indien de bestemmingsreserve wordt omgezet in een voorziening gaat het saldo naar die voorziening. Met het vaststellen van de Nota reserves en voorzieningen in 2022 is een aantal bestemmingsreserves ook daadwerkelijk opgeheven. De reden voor het opheffen was dat er geen plan aan deze bestemmingsreserves ten grondslag lag (niet wat betreft hoe de bestemmingsreserve gevoed wordt en niet wat de bestedingen ten laste van de bestemmingsreserve zullen zijn).

De gemeente Vlieland heeft geen Nota risicomanagement en weerstandsvermogen. Hoe de financiële risico's worden bepaald, wordt alleen in de begroting toegelicht (zie hierna).

2.2 Overzicht ontwikkeling financiën

Resultaat en ontwikkeling reserves 2027-2024

De gemeente Vlieland laat een nogal wisselend beeld van negatieve en positieve saldi zien. In de jaren 2020, 2021 en 2022 was het resultaat negatief waarbij 2022 een omvangrijk negatief resultaat van 2,4 miljoen laat zien. In 2023 en 2024 is er weer een positief resultaat (van respectievelijk 1,1 en 1,3 miljoen euro). De verklaring van de verschillen is bij de baten de meevallers in de algemene uitkering: de gemeente krijgt meer geld uit het Gemeentefonds dan begroot. Specifiek betreft het hier ook de hoge kosten voor Duinwijk, Boswijk en de ontvangen decentralisatie-uitkeringen. Bij de extra algemene uitkering die in de loop van het jaar beschikbaar komt, gaat het vanaf 2018 om bedragen tussen ongeveer 0,3 en 0,9 miljoen euro per jaar, wat neerkomt op 3-8% van de baten.¹⁰⁴ Het positieve saldo is in belangrijke mate ingezet voor verhoging van de algemene reserve. Ook de saldi van de opgeheven bestemmingsreserves zijn vanaf 2022 toegevoegd aan de algemene reserve.¹⁰⁵ De algemene reserve van Vlieland is van 1,2 miljoen euro in 2017 naar 3,5 miljoen euro in 2024 toegenomen.

¹⁰¹ Raadsvoorstel en -besluit Kadernota 2026-2029 aangepast, vastgesteld 7 juli 2025, p.2.

¹⁰² Bron: gesprek met de gemeente Vlieland, 29 september 2025.

¹⁰³ Kadernota 2026-2028 aangepast, p.3.

¹⁰⁴ Bron: DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers.

¹⁰⁵ Raadsbesluit, Nota reserves en voorzieningen van 10 oktober 2022, p. 1.

Tabel 2.1: Ontwikkeling (saldo) baten lasten								
x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultaten								
Baten (realisatie)	8.189	8.222	8.825	9.323	8.631	9.789	11.040	12.167
Lasten (realisatie)	8.465	7.827	7.823	10.115	8.996	12.198	9.946	10.861
Saldo (realisatie)*	-276	395	1.002	-791	-365	-2.409	1.094	1.305
*Het saldo van baten en lasten geeft aan of de begroting en rekening in evenwicht is of dat er een positief of negatief verschil is. Bij het saldo van baten en lasten wordt de inzet van middelen vanuit de reserves (of het toevoegen van middelen daaraan) niet meegerekend. Een negatief saldo betekent daardoor dat de gemeente meer kosten heeft gemaakt dan er opbrengsten waren en leidt tot het interen op het eigen vermogen (en omgekeerd bij een positief saldo). Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

De algemene reserve ligt in 2024 ruim boven de door de gemeenteraad vastgestelde ondergrens van 1 miljoen euro.¹⁰⁶ Ook rekening houdend met inflatie is de algemene reserve sterk toegenomen.¹⁰⁷ Overigens is de gehanteerde norm van 1 miljoen niet gecorrigeerd voor de inflatie, en dus feitelijk in waarde gedaald.

In de Nota reserves en voorzieningen 2022 is alleen een minimale norm opgenomen en zijn geen duidelijke afspraken opgenomen over de gewenste maximale hoogte van de algemene reserve. Bij de begrotingsbehandeling is de laatste jaren steeds gekozen voor een toename van de algemene reserve door toevoeging van het resultaat.¹⁰⁸ De sterke verhoging lijkt daarmee min of meer een automatisme om het resultaat aan de algemene reserve toe te voegen.

De toename van de algemene reserve kent een onderliggende dynamiek: er zijn zowel onttrekkingen (incidentele lasten) als toevoegingen (incidentele baten).¹⁰⁹ De jaarrekening 2024 laat een begroot positief saldo voor 2025 zien van 0,6 miljoen euro en een incidenteel voordeel stelpost onvoorzien indexering en rente toekomstige lening 2025 van 0,2 miljoen euro. Beide worden toegevoegd aan de algemene reserve. Daartegenover stonden verschillende onttrekkingen zoals het instellen van de bestemmingsreserve tijdelijke formatie uitbreiding en de Omgevingswet; in totaal bedragen de onttrekkingen circa 0,7 miljoen euro.¹¹⁰

(Minimum)eisen Algemene reserve

De algemene reserve moet volgens de 'Handleiding Artikel 12 Financiële-verhoudingswet' positief zijn en de omvang moet groter zijn dan de zogenoemde 'artikel-12 norm'. In geval van artikel 12 moet een gemeente in de meerjarige begroting een buffer hebben van 2% van de uitkering gemeentefonds, algemene uitkering plus decentralisatie-uitkeringen en de ozb-capaciteit. Een minimale omvang is echter niet wettelijk vastgelegd.

De bestemmingsreserves zijn afgenomen in de periode 2017-2024 van 5,3 naar 2,3 miljoen euro. Voor een groot deel heeft dit te maken met het omzetten (vanaf de begroting 2023) van

¹⁰⁶ Nota reserves en voorzieningen 2022, p.4.

¹⁰⁷ Tussen 2017 en 2024 was de inflatie (geldontwaarding) ongeveer 28% (bron: CBS). Zowel de Consumentenprijsindex (CPI) als de zogenoemde Dienstenprijsindex (DPI) zijn vanaf 2027 tot en met 2024 gestegen met (afgerond) 28%.

¹⁰⁸ Zie bijvoorbeeld: Raadsvoorstel en -besluit Jaarrekening Vlieland 2024, vastgesteld 7 juli 2025, p.5.

¹⁰⁹ In de jaarrekeningen wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op de mutaties van de algemene reserve.

¹¹⁰ Jaarrekening 2024, p. 138.

de bestemmingsreserves Onderhoud gebouwen, Waterstaatobjecten en Groot onderhoud wegen in een voorziening.¹¹¹ Er is een vierjaarlijks MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) door de raad vastgesteld en op basis van die MJOP mag een voorziening voor het onderhoud ingesteld worden.¹¹² In de nota staat dat zonder een goed MJOP is het niet mogelijk een voorziening in te stellen.

In 2009 is de bestemmingsreserve duurzaamheid ingesteld.¹¹³ De reserve was bedoeld om de nog niet bestede middelen uit de oude “SLOK-regeling” vast te houden voor duurzaamheidsmaatregelen. In de Nota reserves en voorzieningen is vastgelegd dat voor de overzichtelijkheid van het uitvoeringsprogramma de bestemmingsreserve duurzaamheid nog in stand wordt gehouden.¹¹⁴ Het doel van de bestemmingsreserve is om de kosten van het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid te dekken, waaronder de gemeentelijke cofinanciering van projecten met verscheidene financiers.¹¹⁵

Tabel 2.2: Ontwikkeling reserves*

x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Reserves**								
Algemene reserve	1.269	1.298	946	1.232	1.740	2.668	2.850	3.496
Bestemmingsreserves	5.343	6.065	6.976	5.896	4.926	1.097	1.980	2.330
Resultaatbestemming***	487	131	576	580	676	1.167	1.196	1.505
Totaal reserves	7.100	7.495	8.498	7.707	7.342	4.932	6.027	7.332

* Ultimo (einde jaar).

** Reserves zijn gespaarde middelen en vormen het eigen vermogen van een gemeente (op de balans).

Reserves hebben verschillende doelen, zoals een buffer om toekomstige tegenvallers en/of verliezen op te vangen - de algemene reserve. Een hogere algemene reserve betekent een grotere financiële buffer en dus een grotere weerbaarheid tegen financiële tegenvallers. Tegelijkertijd is een te hoge algemene reserve mogelijk niet optimaal want dat geld wordt niet ingezet voor andere gemeentelijke doeleinden. Het rijk gaat er van uit dat iedere gemeente zelf in staat is de minimale omvang van de algemene reserve te bepalen. Daarnaast zijn er bestemmingsreserves. Deze gereserveerde middelen worden in de toekomst uitgegeven voor een specifiek doel. Het instellen, opheffen, vrijvallen, toevoegen, onttrekken en aanhouden van reserves raakt het budgetrecht van de gemeenteraad.

*** Resultaat bestemming = toevoeging van het saldo van baten en lasten aan de Algemene reserve.

Bron: Jaarrekeningen 2017-2024

Reserves programmabegroting 2025 en 2026

In de begroting 2026 is de stand van de algemene reserve op 31 december 2026 naar verwachting 5,17 miljoen euro exclusief het resultaat van 2026.¹¹⁶ De prognose is dat de

¹¹¹ Nota reserves en voorzieningen 2022, p. 8.

¹¹² Nota reserves en voorzieningen 2022.

¹¹³ Nota reserves en voorzieningen 2022, p. 9.

¹¹⁴ Nota reserves en voorzieningen 2022, p. 9.

¹¹⁵ De jaarlijkse onttrekking van 33.000 euro is vanwege FTE uitbreiding voorduurzaamheid en de jaarlijkse storting 118.000 euro is om het programma te kunnen uitvoeren. De onttrekking is bij realisatie hoger dan geraamd door de kosten van de projecten Duinwijk gasvrij en warmtevoorziening bedrijventerrein. Begroting 2026, p. 140 en Jaarrekening 2024, p. 126.

¹¹⁶ Begroting 2026, p. 82.

algemene reserve verder groeit naar 6,4 miljoen euro eind 2029.¹¹⁷ In het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2024 was een prognose voor de algemene reserve per 31 december 2025, van 5,58 miljoen euro opgenomen.¹¹⁸ De verklaring voor de fors hogere algemene reserve boven de norm van 2 miljoen euro wordt niet duidelijk gemaakt in de documenten.

De bestemmingsreserves zijn lager begroot voor de komende jaren. Er zijn vier bestemmingsreserves in de begroting 2025 en begroting 2026 opgenomen:¹¹⁹

- Programma Waddeneilanden (0,6 miljoen euro in 2025 en 0,3 miljoen in 2026)
- Ouderenhuisvesting (0,54 miljoen euro in 2025 en 0,49 miljoen in 2026)
- Duurzaamheid (0,37 miljoen euro in 2025 en 0,18 miljoen in 2026)
- Tijdelijk personeel (0,37 miljoen euro in 2025 en 0,27 miljoen in 2026).

In begroting 2026 is het totaal van de bestemmingsreserves gedaald naar in totaal 1,2 miljoen euro.¹²⁰ Het verschil tussen de reserves in de jaarrekening 2024 en in de begroting 2026 is ongeveer -1,1 miljoen euro. Bij de prognose van de begrotingscijfers voor de daarop volgende jaren neemt de omvang van de bestemmingsreserves af naar 0,3 miljoen euro eind 2029.¹²¹

Tabel 2.3: Ontwikkeling reserves 2024-2029*					
x 1.000 euro	Realisatie 2024	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Reserves	<i>Jaarrekening</i>	Begroting 2026			
Algemene reserve (incl. resultaat)	5.012	5.902	6.130	6.417	6.316
Bestemmingsreserves	2.330	1.248	742	361	307
Totaal reserves	7.342	7.150	6.872	6.778	6.623
* Ultimo (einde jaar)					
Bron: Begroting 2026 en jaarrekening 2024					

Overigens is het beeld in de begroting 2025 ook afwijkend van dat in de begroting 2026. In de begroting 2025 is aangegeven dat de algemene reserve zou groeien naar ongeveer 5,2 miljoen euro in 2028. In de begroting 2026 is dat bedrag aanzienlijk hoger namelijk 6,4 miljoen euro. De verklaring die in de begroting wordt gegeven, is het voordelig resultaat en en onder andere de vrijval bestemmingsreserve tijdelijk personeel. De noodzaak om te investeren in het personeel vanwege de Regiodeal en de Omgevingswet is beperkt tot 1fte.¹²² De totale kosten van de investering in personeel is 0,5 miljoen euro en die wordt gedekt uit de bestemmingsreserve tijdelijk personeel en de rest valt vrij en kan toegevoegd worden aan de algemene reserve.¹²³ Maar voor de raad is het lastig om inzicht te houden in het belang van de omvang en de ontwikkeling van de algemene reserve. De raadsleden

¹¹⁷ Begroting 2026, p. 13.

¹¹⁸ Raadsvoorstel en -besluit Jaarrekening Vlieland 2024, vastgesteld 7 juli 2025, p.3.

¹¹⁹ Begroting 2025, p. 122 en begroting 2026, Vlieland, p. 141.

¹²⁰ Begroting 2026, p. 141.

¹²¹ Begroting 2026, p. 140-144.

¹²² Begroting 2026, p. 153.

¹²³ Begroting 2026, p. 153.

hebben aangegeven dat duiding nodig van de leningen, risico's en toekomstige ambities en vooral de samenhang daarbij.¹²⁴

2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's en benodigde weerstandscapaciteit

De gemeente Vlieland geeft inzicht in de mogelijke risico's die de gemeente loopt. Om inzicht in de risico's te krijgen, heeft de gemeente een inschatting gemaakt van de risico's met behulp van een softwarepakket. Op die manier is een risicoprofiel opgesteld met tien risico's. Van elk risico is aangegeven:

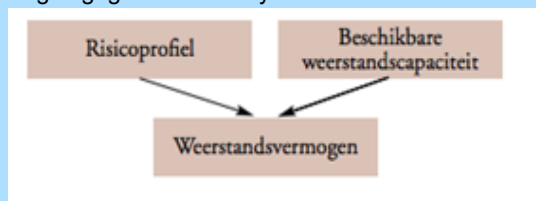
- de mogelijke oorzaken van de risico's;
- het financieel gevolg;
- de klasse kans;
- de benodigde weerstandscapaciteit.

Per risico wordt het financieel gevolg bepaald en op basis van 'risico-simulatie' de klassekans in een percentage. Daarmee kan de benodigde weerstandscapaciteit per risico worden berekend. In de begroting 2025 was het 'financieel gevolg' in totaal 8,2 miljoen euro. In de begroting 2026 is dat gestegen naar 9,5 miljoen euro.¹²⁵ De toename wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een stijging van het financieel gevolg bij de "foute inschattingen MJOP's" en door het nieuwe risico "ontwikkelingen".¹²⁶ Het nieuwe risico "ontwikkelingen" heeft de hoogste klasse kans in percentage: 90%. De "ontwikkelingen" worden uitgelegd als toekomstige risico's die voor elke gemeente kunnen gelden, zoals klimaat, cyber onveiligheid, inflatie en wijzigingen inkomstbelasting box 3. Met wijzigingen inkomstenbelasting box 3, wordt bedoeld dat de uitwerking van deze maatregel op de toeristische verhuur op het eiland nog afwachten is en impact kan hebben.¹²⁷

Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de *benodigde* weerstandscapaciteit 2,4 miljoen euro. De begroting vermeldt dat het niet waarschijnlijk is dat alle risico's tegelijk en in hun maximale omvang zullen optreden. De gemeente gaat daarom uit van 90% zekerheid

Risico's en weerstandscapaciteit

Bij risico's (risicoprofiel) gaat het om de kans dat de gemeente geconfronteerd wordt met financiële tegenvallers. Gemeenten zijn verplicht om door middel van een systematische analyse de blootstelling aan risico's zo goed mogelijk in beeld te brengen vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit. Het kengetal weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente onvoorziene financiële tegenvallers kan opvangen zonder het uitvoeren van de begroting of bestaand beleid in gevaar te brengen. De *beschikbare weerstandscapaciteit* geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft oftewel de onbenutte belastingcapaciteit en reserves. Daarnaast wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend: dat is het weerstandsvermogen dat nodig is gegeven de analyse van financiële risico's.

Bron: <https://vng.nl/artikelen/begrippenlijst->

¹²⁴ Bron: gesprek met raadsleden, 29 september 2025.

¹²⁵ Begroting 2025, p.69 en Begroting 2026, p.83.

¹²⁶ Begroting 2025, p.71 en Begroting 2026, p.87. De kosten voor vervanging en groot onderhoud in de MJOP's zijn gebaseerd op inspecties. In totaal bedraagt de omvang van de voorgenomen investeringen vanuit de MJOP's in de planperiode 2026- 2029 afgerond 8,3 miljoen. Er is een kans op een foute inschatting, zowel voor de ingeschatte levensduur en kwaliteit van de kapitaalgoederen als op de ingeschatte prijs. Dit kan leiden tot hogere kapitaallasten, en voor het risico van stijging van kapitaallasten wordt gerekend met een financieel gevolg en een klasse kans.

¹²⁷ Begroting 2026, p. 86.

van de risico's waardoor het bedrag aan *benodigde* weerstandscapaciteit nog weer wordt verlaagd naar 2,174 miljoen euro.

Tabel 2.4 Risico's en de benodigde weerstandscapaciteit

Risico	Financieel gevolg	Kansklasse	Benodigde weerstands-capaciteit
Sociaal domein Jeugdzorg	100.000	70%	70.000
Sociaal domein maatwerkvoorzieningen	160.000	70%	112.000
Foute inschattingen MJOP's	870.800	50%	435.400
Toeristenbelasting	360.000	50%	180.000
Boswijk	650.000	10%	65.000
Subsidies stichtingen	101.960	10%	10.196
Pensioen en wachtgeldvoorziening wethouders	50.000	60%	30.000
Verstrekte leningen	5.270.345	10%	527.035
Garantstellingen	908.000	10%	90.800
Ontwikkelingen	1.000.000	90%	900.000
Totaal van de risico's	9.471.105		2.420.431

Bron: (overgenomen uit) Begroting 2026, Vlieland, p.87.

De algemene reserve en de stille reserves (stille reserves heeft Vlieland nauwelijks)¹²⁸ zijn tezamen de (incidentele) *beschikbare* weerstandscapaciteit. In de begroting 2026 is de beschikbare weerstandscapaciteit (de algemene reserve) naar verwachting 5,171 miljoen.¹²⁹

Weerstandsvermogen als een ratio

Het weerstandsvermogen wordt ook wel uitgedrukt als een ratio (verhoudingsgetal): de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. De ratio weerstandvermogen voor de gemeente Vlieland komt uit op 2,37. De ratio wordt vergeleken met een normtabel, en op basis daarvan als 'uitstekend' beoordeeld. De signaleringswaarde van 2 of hoger wordt als 'uitstekend', aangemerkt en de gemeente Vlieland zit met 2,37 hier ruim boven. Er wordt aan toegevoegd dat meerjarig de ratio weerstandsvermogen stijgt door de stijging van de algemene reserve en door de aflossingen van de uitstaande leningen.¹³⁰ In de begroting en ook de Nota reserves en voorzieningen 2022 wordt niet toegelicht waarom de uitkomst van de norm 'uitstekend' wordt gehanteerd. Om de gedachten te bepalen: als de norm 'voldoende' (vanaf 1,0) zou worden gehanteerd, zou een beschikbare weerstandscapaciteit van 2,174 miljoen euro nodig zijn: ca. 2,9 miljoen euro lager.¹³¹

¹²⁸ Begroting 2025, p.68.

¹²⁹ Begroting 2026, p.82.

¹³⁰ Begroting 2025, p.71 en begroting 2026, p.87. In de begroting 2026 is opgenomen dat er geen reden is om aan te nemen dat de stichtingen/verenigingen niet aan hun betalingsverplichtingen zouden kunnen voldoen. Voor de leningen van de Duinwijk geeft de gemeente aan dat er wel zorgen zijn, en dat bij de jaarrekening 2024 daarom maatregelen zijn genomen. Op de balans heeft de gemeente daarom een lager lening bedrag als de daadwerkelijk afgesloten lening opgenomen. Daarnaast wordt 10% van het leningen bedrag opgenomen in de risico tabel.

¹³¹ Beschikbare weerstandsvermogen 5,171 miljoen euro minus 2,174 miljoen euro benodigde weerstandscapaciteit.

2.4 BBV-kengetallen

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting en jaarrekening zijn alle (verplichte) kengetallen opgenomen met een toelichting. De onderstaande cijfers in de tabel komen uit de jaarrekening 2017-2024.

Tabel 2.5: BBV-kengetallen								
Verplichte kengetallen BBV	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Netto schuldquote	47%	26%	29%	73%	24%	235%	200%	165%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	36%	12%	9%	55%	171%	168%	140%	117%
3. Solvabiliteitsratio	38%	40%	44%	22%	19%	13%	15%	18%
4. Structurele exploitatieruimte	5%	19%	16%	9%	8%	9%	10%	10%
5. Grondexploitatie ¹³²								
6. Belastingcapaciteit	90%	91%	90%	89%	94%	87%	88%	89%
Netto schuldquote: de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (baten); dit geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de gemeentefinanciën. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen; als een hoge schuld komt door leningen, die vervolgens zijn doorgegeven (aan bijvoorbeeld een woningbouwcorporatie) en ook weer worden afgelost, is dat niet zo'n probleem; deze indicator geeft dat aan. Solvabiliteitsratio: eigen vermogen als percentage van het totale vermogen; dit geeft een indicatie van het vermogen om langlopende schulden te kunnen terugbetalen. Grondexploitatie: de grondpositie (de waarde van de grond) van de gemeente ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente; relevant is vooral de situatie dat gemeenten leningen hebben afgesloten voor de aanschaf van grond en dus een schuld hebben en wat de mogelijk opbrengst is bij verkoop van de grond bij (realisatie van) een bouwproject. Structurele exploitatieruimte; het saldo van de structurele baten en lasten, gecorrigeerd voor de incidentele posten en reserves, gedeeld door de totale baten; een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken. Belastingcapaciteit: vergelijking van gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolheffing en reinigingsheffing) met het landelijk gemiddelde; dit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen door hogere lokale belastingen en/of heffingen. Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting en de jaarrekening zijn bij alle kengetallen toelichtingen opgenomen.

- De **netto schuldquote** is hoog en flink gestegen in de afgelopen jaren. In de jaarrekening 2024 staat dat ten opzichte van de begroting een positievere (lagere) schuldquote is ontstaan door meer liquide middelen, uitgestelde investeringen en meer baten dan geraamd. In de jaarrekening wordt het aantrekken van een lening voor het aankopen van gronden van Staatsbosbeheer en het ontwikkelen van de zorgbuurt Boswijk als reden genoemd. Hoewel er een uitleg wordt gegeven wat een schuldquote is, ontbreekt een norm of signaleringswaarden. In de programmabegroting 2026 is aangegeven dat de schuldquote sterk gaat stijgen in de loop van de tijd (2025 182%,

¹³² Gemeente Vlieland kent slechts op beperkte schaal grondexploitaties; bron: jaarrekening 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 en 2024.

2026 213% en 2027 212%), dit is ruim boven de kritische grens van 130% waarboven de uitkomst van dit kengetal 'onvoldoende' is.¹³³ In de begroting 2026 verklaart het college de stijging als volgt: voor de aanleg van de nieuwe zorgwijk heeft Vlieland grote investeringen gedaan en daarvoor een hoge lening aangetrokken. Het college vermeldt ook nog: *"Bij kleinere gemeenten hebben dergelijke projecten gauw een negatieve uitwerking op het kengetal netto schuldquote en automatisch ook op het solvabiliteitsratio"*.¹³⁴

Verder speelt het verschil in systematiek tussen jaarrekening en begroting een rol. De schulden worden in de begroting hoger ingeschat, omdat alle geplande lasten mee worden genomen, terwijl de baten lager worden ingeschat, onder andere omdat de raming van de algemene uitkering bij de begroting lager is (zie Deel I, paragraaf 1). De hogere schuldquotes in de begroting geven daardoor een ander beeld van de schuldpositie dan de jaarrekening.

Tabel 2.5: Ontwikkeling kengetallen 2024-2028*					
x 1.000 euro	Realisatie 2024	2024	2026	2027	2028
Kengetallen	Jaarrekening	Begroting 2024	Begroting 2026		
1. Netto schuldquote	165%	248%	213%	203%	203%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52%	191%	169%	171%	169%
3. Solvabiliteitsratio	18%	12%	18%	18%	18%
Bron: begroting 2026 en begroting 2024 en Jaarrekening 2024					

- Voor het kengetal **netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen** is een beknopte uitleg opgenomen. Het beeld van de stijging is vergelijkbaar met die van de schuldquote.
- De **solvabiliteitsratio** daalt in de periode 2017-2022 van 38% naar 13% en stijgt daarna in 2023 en 2024 naar 18% maar komt nog niet direct in de buurt van het landelijke gemiddelde van 40%. In de jaarrekening 2024 is opgenomen dat de stelregel hierbij is: hoe lager de solvabiliteit, hoe minder eigen vermogen de organisatie heeft om eventuele tegenvallers op te vangen of om te investeren.¹³⁵ In de jaarrekening 2024 en begroting 2026 staat dat Vlieland op dit kengetal een 'onvoldoende' scoort. De verklaring hiervoor is wederom het bouwen van een zorgwijk voor ouderen waarvoor de gemeente hoge schulden heeft moeten maken. In de begroting staan lagere ratio's, doordat de reserves lager worden begroot (zie Deel I, paragraaf 1.1).

¹³³ Begroting 2026, p. 89.

¹³⁴ Begroting 2026, p. 89.

¹³⁵ Jaarrekening 2024, p. 81 en 83.

Tabel 2.6: BBV-kengetallen:								
Verplichte kengetallen BBV	Realisatie 2023	Realisatie 2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	Jaarrekening		Begroting					
4. Structurele exploitatieruimte	10%	10%	-1%	1,48%	3,68%	-0,6%	-1,9%	-2,3%
5. Grondexploitatie ¹³⁶								
6. Belastingcapaciteit	88%	89%	92%	87%	92%	.*	.*	.*
* Begroting 2026, p.91: geen ratio voor 2027 en 2028								
Bron: jaarrekening 2024, begroting 2025 en begroting 2026								

- **Structurele exploitatieruimte**, hiervoor staat naast een duidelijke algemene toelichting ook specifiek voor Vlieland hoe de gemeente er voor staat. Ook bij dit kengetal is het beeld in de begroting 2024 somberder dan in de jaarrekening 2024. De gemeente Vlieland heeft in de jaarrekeningen 2017-2024 een ratio tussen de 5% en 10% met een uitschieter in 2018 van 19% en in 2019 van 16%. In de begroting 2026 valt op dat in 2027 tot en met 2029 de begroting niet in evenwicht is. In de begroting staat als toelichting dat de algemene uitkering uit het Gemeentefonds hiervoor een belangrijke oorzaak is.¹³⁷
- **Grondexploitatie**: De gemeente Vlieland kent geen grondexploitatie.
- **Belastingcapaciteit**, Bij de toelichting in de rekening 2024 staat dat een belastingcapaciteit van minder dan 100% aangeeft dat er nog ruimte is om belastingtarieven te verhogen.¹³⁸ En verder staat in de begroting 2026 dat er extra begrotingsruimte is met name bij algemene belastingsoorten.¹³⁹

In de begroting wordt op basis van de kengetallen het volgende geconcludeerd: *“De kengetallen schuldquote en solvabiliteit zijn bij de gemeente Vlieland sinds de investeringen in de Boswijk onvoldoende. Ook is meerjarig de structurele exploitatie ruimte negatief. Het kengetal belastingcapaciteit geeft aan dat er nog wel ruimte is om belastingen te verhogen. Voor nieuwe investeringen is nu geen dekking binnen de begroting. Deze dekking zal gezocht moeten worden in het genereren van extra middelen of bezuinigingen”*.¹⁴⁰

Bij gemeenteraadsleden leeft het gevoel dat de gemeente Vlieland er financieel niet rooskleurig voor staat. De leningcapaciteit staat onderdruk en dit is terug te zien in de kengetallen. Maar er is ook trots dat de gemeente Vlieland haar ambities heeft waargemaakt, zoals het realiseren van de woonbuurt Boswijk met ouderenzorg op het eiland zodat ouderen die zorgbehoevend zijn niet van het eiland af hoeven.¹⁴¹

¹³⁶ Gemeente Vlieland kent geen grondexploitaties, bron: begroting 2025, p.74.

¹³⁷ Begroting 2026, Vlieland, p. 90.

¹³⁸ Jaarrekening 2024, p. 86.

¹³⁹ Begroting 2026, p. 91.

¹⁴⁰ Begroting 2026, p. 91.

¹⁴¹ Bron: gesprek met raadsleden, 29 september 2025.

Belastingcapaciteit en toeristen- en forensenbelasting

In het BBV-kengetal Belastingcapaciteit wordt niet gekeken naar de toeristen- en forensenbelasting, die echter voor de eilandgemeenten belangrijk zijn aan de batenkant van de gemeentelijke financiën. De gemeente Vlieland kent relatief omvangrijke baten uit de toeristenbelasting en forensenbelasting.¹⁴² Het gaat in de jaarrekening 2024 om opbrengsten van 1,9 miljoen euro toeristenbelasting en 0,29 miljoen forensenbelasting.¹⁴³ Gezamenlijk zijn deze belastingen goed voor tweederde van de lokale heffingen in 2024 en 17% van alle baten in 2024.

Forensen- en toeristenbelasting zijn conform het raadsbesluit van 7 juli 2025 vanaf de begroting 2026 verhoogd met 10%; bij de Kadernota werd nog uitgegaan van een percentage van 5,835% en een hoger aantal overnachtingen.¹⁴⁴ Het tarief voor de toeristenbelasting komt daarmee op 2,58 euro in 2026. De forensenbelasting volgt de toeristenbelasting en wordt met hetzelfde percentage verhoogd. Het tarief hiervoor wordt 1.854,41 euro in 2026.¹⁴⁵ In de begroting 2026 gaat het om opbrengsten van 1,9 miljoen euro toeristenbelasting en 0,3 miljoen forensenbelasting.¹⁴⁶ De auditcommissie heeft het college gevraagd om de grondslag van de forensenbelasting te vergelijken met de andere eilanden en eventueel met een aanpassingsvoorstel te komen vanaf de begroting van 2027.¹⁴⁷

Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV moet ook een overzicht van incidentele baten en lasten worden gegeven opgenomen. In de begroting is een overzicht opgenomen van de totale incidentele baten en lasten. Het gaat om een bedrag van 0,4 miljoen euro aan lasten en 0,7 aan baten. Het gaat vooral om onttrekkingen bestemmingsreserve, zoals duurzaamheid en tijdelijk personeel.¹⁴⁸

2.5 Onderhoud kapitaalgoederen

In de begroting van de gemeente Vlieland staat in de paragraaf Kapitaalgoederen een verwijzing voor het beheer en onderhoud naar de verschillende begrotingsprogramma's. De paragraaf vermeldt verder dat het gevoerde beleid met betrekking tot het beheer en onderhoud als een "dwarsdoorsnede" vanuit de programma's is aangegeven en verder wordt toegelicht in de paragraaf. Kapitaalgoederen worden in deze paragraaf onderverdeeld in de categorieën: wegen (inclusief openbare verlichting en civiele kunstwerken), riolering, waterstaatswerken (inclusief oeverconstructies), groen (inclusief sportparken, speelterreinen en begraafplaatsen) en gemeentelijke gebouwen. Dat is conform de verplichte onderdelen. In de jaarrekening ontbreken die tabellen, maar er staat wel staat per kapitaalgoed hoe hoog de voorziening is. Het BBV vraagt ook voor de jaarrekening om de uit het beleidskader voortvloeiende financiële aspecten weer te geven en de vertaling daarvan in de jaarrekening

¹⁴² De forensenbelasting wordt geheven op natuurlijke personen die meer dan 90 dagen een woning aanhouden voor zichzelf of hun gezin in de gemeente zonder daar hun hoofdverblijf te hebben.

¹⁴³ Jaarrekening 2024, p. 68.

¹⁴⁴ Begroting 2026, p. 6 en p.12.

¹⁴⁵ Begroting 2026, p. 75.

¹⁴⁶ Jaarrekening 2024, p. 68.

¹⁴⁷ Beoordeling begroting 2026, auditcommissie Vlieland,

¹⁴⁸ Begroting 2026, p. 153.

helder te maken, maar die vertaling ontbreekt; feitelijk wordt alleen de stand van de voorziening weergegeven.

In de begroting wordt ook toegelicht dat alle kapitaalgoederen onderhouden moeten worden en dat dit onderhoud onder meer bepalend is voor de kwaliteit van het voorzieningenniveau in de gemeente.¹⁴⁹ In de paragraaf Weerstandsvormen en risicobeheersing staat dat de kosten voor vervanging en groot onderhoud in de Meerjarenonderhoudsplan (MJOP's) zijn gebaseerd op inspecties en schattingen en dat er een kans is op een foute inschatting, zowel voor de ingeschatte levensduur en kwaliteit van de kapitaalgoederen als op de ingeschatte prijs.¹⁵⁰ Voor 2026 staat in de begroting dat de diverse MJOP's beter onder de loop genomen zullen worden. Uit de keuzes die daarmee gemaakt worden zal moeten blijken welke extra toevoegingen aan de diverse voorzieningen noodzakelijk zijn.¹⁵¹ Eventuele tegenvallers als gevolg van de kans op fouten zullen worden onttrokken aan de onderhoudsvoorzieningen. De totale omvang van de voorgenomen investeringen in de MJOP's 2026-2029 bedraagt afgerond 8,3 miljoen.¹⁵² De totale omvang is niet duidelijk in de paragraaf opgenomen.

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn de zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren; het gaat vaak om zaken met een hoge waarde die meerdere jaren meegaan. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' van de gemeentelijke begroting moeten ten minste de volgende kapitaalgoederen staan: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Van deze kapitaalgoederen moeten het beleidskader, de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien en een vertaling van de financiële consequenties in de begroting zijn opgenomen.

De ontwikkelingen in het onderhoud zijn duidelijk opgeschreven in tabellen per kapitaalgoed voor de periode 2026-2029. Ook is in de begroting 2026 per kapitaalgoed een verwijzing opgenomen naar een beheerplan. In de financiële verordening staat dat de raad ten minste eens in de 4 jaar een onderhoudsplan openbare ruimte vaststelt.¹⁵³ De beheerplannen, behalve groen, zijn conform de financiële verordening geactualiseerd.

Tabel 2.7 Beheerplannen¹⁵⁴

Gemeentelijke beheerplannen, (jaartal vastgesteld)
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wegen 2025-2028, (mei 2024)
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) verlichting 2025-2028, (2024)
Gemeentelijk Programma Water en Rioleringen 2024-2033(GPWR), (2024)
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gebouwen 2025-2028, jaarlijkse bijstelling
Groen, omdat de omvang gering is van de hoeveelheid openbaar groen vindt de gemeente het niet zinvol om hiervoor een beleidskader door uw raad te laten vaststellen. Het onderhoud vindt plaats binnen het bestaande budget van € 120.000 (product 530, openbaar groen), naast de inzet van de eigen dienst.
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) Waterstaatsobjecten 2024-2033, (2024)

In de paragraaf Kapitaalgoederen in de begroting is verder een waarschuwing te lezen bij het kapitaalgoed wegen, dat bij het lange-termijnvoorzicht de wegevoorziening na een

¹⁴⁹ Begroting 2026, p. 92.

¹⁵⁰ Begroting 2026, p. 83.

¹⁵¹ Begroting 2026, p. 97

¹⁵² Begroting 2026, p. 83.

¹⁵³ Financiële verordening Vlieland, 2024, in artikel 23, lid 2 t/m 3.

¹⁵⁴ Begroting 2026, p. 93.

aantal jaren negatief zal worden. Er staat een oproep bij dat: *"er de komende jaren moeten (sic) worden nagedacht over hoe de wegevoorziening voldoende op peil blijft", en "de wegevoorziening na een aantal jaren negatief wordt"*.¹⁵⁵ Daarnaast wordt vermeld dat voor de middellange termijn de noodzakelijke onderhoudswerken aan de wegen steeds minder kunnen worden gecombineerd met rioleringswerkzaamheden. Ook in de begroting 2026 staat deze waarschuwing bij wegen, alsmede ook dat de voortgang van het onderhoud is uitgesteld.¹⁵⁶ Door het uitstellen van onderhoud nemen de kosten van onderhoud in de toekomst toe.

De voorziening riolering en de voorziening gebouwen dalen beide aanzienlijk en bij onderhoud riolering staat dat de voortgang van het onderhoud is uitgesteld.¹⁵⁷ Tegelijkertijd is er bij gebouwen de opmerking gemaakt dat er achterstallig onderhoud is.¹⁵⁸

2.6 Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek)

In een analyse door Radboud Universiteit Nijmegen naar mee- en tegenvallers (in het kader van het zogenoemde DoeMee-onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers) zijn voor de gemeente Vlieland de volgende bevindingen gedaan. Het gaat om mee- en tegenvallers bij zowel lasten als baten van de gemeente over de jaren 2017-2024.¹⁵⁹

- Bij **externe inhuur** zijn de lasten hoger dan begroot (tegenvaller). Oorzaak ligt vooral in dat het lastig is personeel te vinden. Als oplossing wordt er met inhuur gewerkt en dat maakt dat de post externe inhuur de afgelopen jaren hoger is dan begroot. Bij kosten personeel zijn er juist meevallers door de onbezette functies. De consequentie is dat er vertragingen zijn bij projecten.
- Bij de kostensoort **inkoop** zijn er veel jaren met meevallers. In 2019 was de begroting met 0,7 miljoen euro verhoogd, maar kwamen geplande inkopen niet tot stand. Dit wijst op een uitgesteld projecten en op gebrek aan ambtelijke capaciteit om opdracht te geven.
- Het **Sociaal domein** vertoont tegenvallers. Met name de kosten van individuele trajecten in de jeugdzorg vormen een risico omdat deze kosten van jaar tot jaar zeer kunnen verschillen. De kosten over de laatste drie jaren varieerden van 66.000 tot 178.000 euro en in 2024 laten de voorlopige cijfers een bedrag van 173.525 euro zien. Ook maatwerkvoorzieningen kunnen van jaar tot jaar verschillen. Bijvoorbeeld woningaanpassingen vormen een risico voor de gemeente Vlieland. De totale gemeentelijke bijdragen voor woon- vervoers- en rolstoelvoorzieningen varieerden de laatste vier jaren tussen de 62.000 en 183.000 euro.

2.7 Bevindingen

- De gemeente Vlieland heeft door de raad vastgestelde kaders, met de financiële verordening en de Nota reserves en voorzieningen. De Nota reserves en voorzieningen

¹⁵⁵ Begroting 2025, p. 76.

¹⁵⁶ Begroting 2026, p. 93 en p.97.

¹⁵⁷ Begroting 2025, p. 78 en p.82 en begroting 2026, p. 95.

¹⁵⁸ Begroting 2025, p.84 en begroting 2026, p. 93.

¹⁵⁹ DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers.

is niet meer actueel en er is geen nota werstandsvermogen en risico's. De norm voor de algemene reserve is niet actueel opgenomen in de Nota reserves en voorzieningen.

- De gemeente Vlieland heeft niet elk jaar een structureel overschot gehad. De laatste jaren wel, en dat overschot is gebruikt voor het vergroten van de algemene reserve. De toevoeging is een besluit van de gemeenteraad en heeft een min of meer automatisch karakter.
- De solvabiteit en schuldquote van de gemeente zijn volgens de signaleringswaarde onvoldoende en dat komt hoofdzakelijk door het project Boswijk.
- De algemene reserve is flink toegenomen en ligt ruim boven de norm. In de stukken aan de raad is geen duidelijke onderbouwing te vinden van de hogere algemene reserve dan de norm. De norm is momenteel 2 miljoen euro en dat is (mondeling) geadviseerd door de accountant.
- De bestemmingsreserves nemen af doordat ze ingezet worden voor het doel maar ook omdat een aantal bestemmingsreserves zijn omgezet naar een voorziening.
- Alle kengetallen conform de BBV zijn kwantitatief weergegeven met een toelichting. Er zijn grote verschillen in de (ontwikkeling van de) kengetallen tussen de jaarrekening en de begroting. Dit komt deels door verschillen in systematiek (zie Deel I, paragraaf 1.1), en vooral ook door investeringsprojecten waarvan de lasten over meerdere jaren worden uitgesmeerd en door vertragingen zijn doorgeschoven.
- De paragraaf Kapitaalgoederen omvat de verplichte onderdelen. De mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen. In de paragraaf over kapitaalgoederen wordt duidelijk dat de voorziening wegen niet toereikend is om het onderhoud in de toekomst volgens de beheerplannen uit te voeren. Bij de gebouwen en riolering is vermeld dat het onderhoud is uitgesteld.
- Bij de kostensoort personeel zijn er meevallers door onbezette functies. Hierdoor zijn er vertragingen in projecten. Bij het sociaal domein zijn er tegenvallers.

II.3 Terschelling

Inleiding en leeswijzer

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gegeven van de gemeente Terschelling. De gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekeningen (2017-2014), de begroting 2025, begroting 2026 en aanvullende informatie van de gemeente. De paragraaf mee- en tegenvallers is gebaseerd op de resultaten van het DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers waaraan de rekenkamer de Waddeneilanden heeft meegedaan. In elke paragraaf zijn financiële cijfers en kengetallen en achtergrondinformatie daarbij gegeven. Financiële begrippen worden kort uitgelegd in kaders.

Hierna komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Beleidskader(s) – paragraaf 3.1
- Overzicht ontwikkeling financiën – paragraaf 3.2
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing – paragraaf 3.3
- BBV-Kengetallen – paragraaf 3.4
- Onderhoud kapitaalgoederen – paragraaf 3.5
- Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek) – paragraaf 3.6
- Bevindingen – paragraaf 3.7

3.1 Beleidskader(s)

In de jaarrekening 2024, de begroting 2025 en de begroting 2026 wordt als beleidskader voor het weerstandsvermogen en risicomanagement verwezen naar de betreffende paragraaf en naar de door de raad vastgestelde financiële verordening en Nota van reserves en voorzieningen 2025-2029.¹⁶⁰ In het raadbesluit bij de Nota reserves en voorzieningen is vastgelegd dat de nota een geldigheidsduur heeft van vijf jaar.¹⁶¹ In de bestaande Nota reserves en voorzieningen worden de stille reserves¹⁶² voor 20% meegeteld bij het weerstandsvermogen.¹⁶³ De raad heeft in de Nota reserves en voorzieningen per januari 2025 de weerstandscapaciteit (algemene reserve inclusief de stille reserves) vastgesteld op 3,712 miljoen euro met een jaarlijkse verhoging met 1,5% over de stand aan het begin van het jaar.¹⁶⁴ Als ratio voor het weerstandsvermogen stelt de gemeente Terschelling 1,0 als norm vast (zie hierna paragraaf 2.3). De gemeente vindt dat er daarmee voldoende dekking is voor het risicoprofiel en vindt bovendien dat er niet onnodig beslag moet worden gelegd op middelen die ten behoeve van andere

¹⁶⁰ <https://www.terschelling.nl/beleidsnotas-en-regels>; hier staat nog de oude nota reserves en voorzieningen 2016-2020, geraadpleegd 28 aug. 2025.

¹⁶¹ Raadsvoorstel bij Nota reserves en voorzieningen 2025-2029, p.1.

¹⁶² Een stille reserve is het verschil dat kan bestaan tussen de boekwaarde van activa op de balans van de gemeente en de mogelijke opbrengstwaarde van deze activa bij verkoop (bijvoorbeeld een leegstaand gemeentelijk gebouw). De reden dat dit een "stille" reserve wordt genoemd, ligt mede in het feit dat deze reserve niet zonder meer omgezet kan worden in geld. Omzetten in geld is pas mogelijk na verkoop van de betreffende activa met een prijs boven de boekwaarde.

¹⁶³ Nota reserves en voorzieningen 2025-2029, p.9.

¹⁶⁴ Nota reserves en voorzieningen 2025-2029, p.8.

beleidsdoelstellingen kunnen worden ingezet.¹⁶⁵ In de Nota reserves en voorzieningen is ook het uitgangspunt voor de bestemmingsreserves vastgelegd, zoveel mogelijk te beperken in aantal als omvang.¹⁶⁶

De gemeente Terschelling heeft geen Nota risicomanagement en weerstandsvermogen. Hoe de financiële risico's worden bepaald, wordt in de begroting en jaarrekening toegelicht (zie hierna).

3.2 Overzicht ontwikkeling financiën

Resultaat en ontwikkeling reserves 2027-2024

De gemeente Terschelling heeft een bescheiden positief resultaat in de jaren 2018-2024. De resultaten fluctueren per jaar. Opvallende jaren zijn 2017 met een beperkt negatief resultaat en de jaren 2022 en 2024 met een aanzienlijk positief saldo. Het positieve resultaat wordt in belangrijke mate veroorzaakt door meevallers in de algemene uitkering: de gemeente krijgt meer geld uit het Gemeentefonds dan begroot. Bij de extra algemene uitkering die in de loop van het jaar beschikbaar komt, gaat het vooral vanaf 2020 om relatief grote bedragen van 0,5 tot 1,4 miljoen euro per jaar; dat is in sommige jaren 4-5% van de totale baten.¹⁶⁷

Tabel 3.1: Ontwikkeling (saldo) baten lasten								
x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultaten								
Baten (realisatie)	21.065	22.793	23.846	24.243	26.593	28.814	30.219	36.303
Lasten (realisatie)	21.067	22.923	23.579	23.709	26.112	27.121	29.868	35.138
Saldo (realisatie)*	-2	130	267	534	481	1.302	351	1.165
* Het saldo van baten en lasten geeft aan of de begroting en rekening in evenwicht is of dat er een positief of negatief verschil is. Bij het saldo van baten en lasten wordt de inzet van middelen vanuit de reserves (of het toevoegen van middelen daaraan) niet meegerekend. Een negatief saldo betekent daardoor dat de gemeente meer kosten heeft gemaakt dan er opbrengsten waren en leidt tot het interen op het eigen vermogen (en omgekeerd bij een positief saldo). Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

Het valt op dat het beeld in de begrotingen meestal somberder is dan het werkelijke resultaat in de jaarrekeningen. De jaarrekening 2024 sluit af met een voordelig saldo van 1.165.000 euro¹⁶⁸; in de begroting 2024 was een negatief resultaat voorzien van 154.000.¹⁶⁹ De jaarrekening 2023 laat een positief resultaat zien van 351.000¹⁷⁰, terwijl de begroting 2023 uitging van een negatief saldo 425.000¹⁷¹. De jaarrekening 2022 laat een positief

¹⁶⁵ Nota reserves en voorzieningen 2025-2029, p.9.

¹⁶⁶ Nota reserves en voorzieningen 2025-2029, p.5.

¹⁶⁷ Bron: DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers DoeMee-onderzoek 2025.

¹⁶⁸ Jaarrekening 2024, p 5.

¹⁶⁹ Begroting 2024, p. 7.

¹⁷⁰ Jaarrekening 2023, p 10.

¹⁷¹ Begroting 2023, p. 7.

resultaat zien 1,3 miljoen euro,¹⁷² terwijl het geraamde resultaat in de begroting 2022 425.000 euro was.¹⁷³

Voor de ramingen 2027 en 2028 zijn de resultaten positief, maar de raming 2026 laat een tekort zien van -255.000 euro.¹⁷⁴ In 2025 is het overschot 1,2 miljoen en dat loopt op naar ruim 2,7 miljoen in 2028.¹⁷⁵

De algemene reserve schommelt in de periode 2017 -2024 rond de 4 miljoen euro. Over de algemene reserve wordt in de begroting 2025 en begroting 2026 opgemerkt dat die de komende jaren hoger is dan de door de raad vastgestelde minimale weerstandscapaciteit.¹⁷⁶ Maar consequenties aan het hoger zijn dan de minimale norm zijn niet te lezen in de begroting. Rekening houdend met inflatie is de algemene reserve tussen 2017 en 2024 in reële termen afgenomen.¹⁷⁷

(Minimum)eisen Algemene reserve

De algemene reserve moet volgens de 'Handleiding Artikel 12 Financiële-verhoudingswet' positief zijn en de omvang moet groter zijn dan de zogenoemde 'artikel-12 norm'. In geval van artikel 12 moet een gemeente in de meerjarige begroting een buffer hebben van 2% van de uitkering gemeentefonds, algemene uitkering plus decentralisatie-uitkeringen en de ozb-capaciteit. Een minimale omvang is echter niet wettelijk vastgelegd.

Naast de algemene reserve wordt de 'Reserve recreatie' 0,3 miljoen toegevoegd aan de beschikbare weerstandscapaciteit omdat die vrij kan worden ingezet bij overschrijdingen en/of projecten die – in beginsel – met recreatie te maken hebben. De toename van de algemene reserve kent een onderliggende dynamiek: er zijn zowel onttrekkingen (incidentele lasten) als toevoegingen. De gemeente heeft besloten om een bedrag van 0,9 miljoen euro dat in 2022 en 2023 is ontvangen in verband met de opvang van Oekraïners in het jaar 2024 vrij te laten vallen en toe te voegen aan de algemene reserve. Dat heeft een directe invloed op de omvang van (het rekeningresultaat over 2024 en) de algemene reserve.¹⁷⁸

De bestemmingsreserves zijn in de periode 2017-2024 toegenomen: van 5,0 naar 8,2 miljoen euro. Ook bij de bestemmingsreserves moet gedurende de looptijd van de bestemmingsreserve rekening worden gehouden met inflatie en dat is niet expliciet in de teksten vermeld. De grootste bestemmingsreserves in de begroting 2026 zijn Kapitaallasten Havenfront (3,0 miljoen euro) en Waddenprogramma (2,2 miljoen euro).¹⁷⁹ In de Nota reserves en voorziening staan de doelen van deze reserves toegelicht. Zo staat bij de reserve Havenfront dat bij de overdracht van de havenexploitatie van het Rijk naar de gemeente, de gemeente een afkoopbedrag heeft ontvangen voor toekomstige kosten. Deze afkoopsom is gestort in een reserve havenbedrijf.¹⁸⁰ De reserve budgetoverheveling had in 2019 een stand van nul en heeft nu een omvang van 0,5 miljoen euro. De reden voor het instellen van deze reserve is dat de verplichtingen die zijn aangegaan in een bepaald jaar niet in dat jaar verantwoord kunnen worden, maar door omstandigheden pas in een volgend

¹⁷² Jaarrekening 2022, p. 4.

¹⁷³ Begroting 2022, p. 11.

¹⁷⁴ Begroting 2025, p. 15.

¹⁷⁵ Begroting 2025, p. 16.

¹⁷⁶ Begroting 2025, p. 15 en begroting 2026, p. 17.

¹⁷⁷ Tussen 2017 en 2024 was de inflatie (geldontwaarding) ongeveer 28% (bron: CBS). Zowel de Consumentenprijsindex (CPI) als de zogenoemde Dienstenprijsindex (DPI) zijn vanaf 2027 tot en met 2024 gestegen met (afgerond) 28%.

¹⁷⁸ Begroting 2025, p. 164.

¹⁷⁹ Begroting 2026, p. 157.

¹⁸⁰ Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, p. 14.

jaar worden uitgevoerd. Om deze budgetten te behouden worden de niet gebruikte budgetten overgeheveld naar deze bestemmingsreserve.

De toename in de jaren 2023-2024 komt vooral door de toevoeging aan de reserve Waddenprogramma ter financiering van eventuele projecten die onder de Regiodeal vallen. In 2024 zijn er geen projecten geweest die hiervoor in aanmerking zijn gekomen.¹⁸¹

Tabel 3.2: Ontwikkeling reserves*

x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Reserves**								
Algemene reserve	3.841	3.879	3.654	3.847	4.157	4.489	3.539	3.890
Bestemmingsreserves	5.021	4.823	5.106	5.444	5.359	4.970	7.479	8.213
Resultaatbestemming***	-2	-130	267	534	481	1.302	351	1.165
Totaal reserves	8.860	8.572	9.027	9.825	9.997	10.761	11.369	13.268

* Ultimo (einde jaar).

** Reserves zijn gespaarde middelen en vormen het eigen vermogen van een gemeente (op de balans). Reserves hebben verschillende doelen, zoals een buffer om toekomstige tegenvallers en/of verliezen op te vangen - de algemene reserve. Een hogere algemene reserve betekent een grotere financiële buffer en dus een grotere weerbaarheid tegen financiële tegenvallers. Tegelijkertijd is een te hoge algemene reserve mogelijk niet optimaal want dat geld wordt niet ingezet voor andere gemeentelijke doeleinden. Het rijk gaat er van uit dat iedere gemeente zelf in staat is de minimale omvang van de algemene reserve te bepalen. Daarnaast zijn er bestemmingsreserves. Deze gereserveerde middelen worden in de toekomst uitgegeven voor een specifiek doel. Het instellen, opheffen, vrijvallen, toevoegen, onttrekken en aanhouden van reserves raakt het budgetrecht van de gemeenteraad.

*** Resultaat bestemming = toevoeging van het saldo van baten en lasten aan de Algemene reserve.

Bron: Jaarrekeningen 2017-2024

Reserves programmabegroting 2025 en 2026

In de begroting 2026 is te zien dat de algemene reserve rond de 4 miljoen blijft voor de periode 2026-2029. In de jaarrekening 2024 is de algemene reserve echter 5 miljoen euro; dat is 1 miljoen euro hoger. In de Nota reserves en voorzieningen zijn geen duidelijke afspraken en onderbouwing opgenomen over het verlagen van de algemene reserve; de cijfers in de begroting lijken daarmee vooral een verschil in het ramen met de jaarrekening.

Tabel 3.3: Ontwikkeling reserves 2024-2029*

x 1.000 euro	Realisatie 2024	Prognose 1-1-2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Reserves	<i>Jaarrekening</i>	Begroting 2026			
Algemene reserve (incl. resultaat)	5.055	3.887	4.084	3.781	3.869
Bestemmingsreserves	8.213	7.695	7.425	7.155	4.885
Totaal reserves	13.268	11.582	11.509	10.936	8.754

* Ultimo (einde jaar).

Bron: Begroting 2026, p. 157 en Jaarrekening 2024

¹⁸¹ Jaarrekening 2024, p. 14.

Daarnaast worden de bestemmingreserves ook lager begroot. In paragraaf 1.1 is aangegeven dat dit deels valt te verklaren uit de verschillen tussen jaarrekening (realisatie) en begroting (raming).

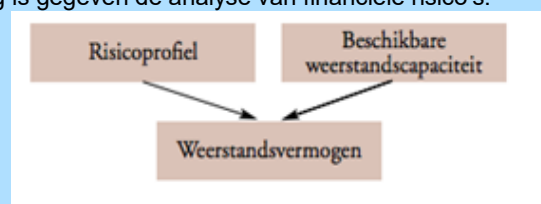
2.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's en weerstandscapaciteit

De gemeente Terschelling geeft in de begroting en jaarrekening inzicht in de mogelijke risico's die de gemeente loopt en met de invloed van die risico's op de financiële positie. Om de risico's te beperken, heeft de gemeente een beleid voor risicomanagement. Als beleidskaders voor het risicomanagement gelden de financiële verordening en de Nota van reserves en voorzieningen. In de nota staat dat er geen landelijke normen zijn en dat de raad de norm voor het weerstandsvermogen vaststelt. De weerstandscapaciteit is in de nota vastgesteld op 3,6 miljoen euro (uitgerekend voor januari 2024). De nota vermeldt dat de algemene reserve het weerstandsvermogen is.¹⁸² In de nota 2020-2024 en in de nieuwe nota 2025-2029 wordt gesproken over een jaarlijkse verhoging van het weerstandsvermogen met 1,5% per jaar. In de Nota weerstandsvermogen 2025-2029 staat niet meer dat de reserve recreatie onderdeel is van het weerstandsvermogen; in de oude nota stond dit nog wel.

Risico's en weerstandscapaciteit

Bij risico's (risicoprofiel) gaat het om de kans dat de gemeente geconfronteerd wordt met financiële tegenvallers. Gemeenten zijn verplicht om door middel van een systematische analyse de blootstelling aan risico's zo goed mogelijk in beeld te brengen vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit. Het kengetal weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente onvoorziene financiële tegenvallers kan opvangen zonder het uitvoeren van de begroting of bestaand beleid in gevaar te brengen. De *beschikbare weerstandscapaciteit* geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft ofwel de onbenutte belastingcapaciteit en reserves. Daarnaast wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend: dat is het weerstandsvermogen dat nodig is gegeven de analyse van financiële risico's.

Bron: <https://vng.nl/artikelen/begrippenlijst-gemeentebegroting>

In de begroting staat een overzicht van financiële risico's. De gemeente Terschelling maakt een inschatting van de risico's zodat er een berekening kan worden gemaakt voor de benodigde weerstandscapaciteit. Hiervoor heeft de gemeente een onderscheid gemaakt tussen gekwantificeerde en niet-gekwantificeerde risico's. De gemeente hanteert een analyse van de risico's met behulp van een softwareprogramma. Op die manier wordt een risicoprofiel opgesteld met een 'top-9' van risico's. De risico's worden elk jaar opnieuw opgesteld en wisselen dus ook enigszins door de jaren, maar het komt ook voor dat de teksten in de begroting door de jaren heen vrijwel hetzelfde blijven. In de onderstaande tabel staan de gekwantificeerde 'maximale financiële risico's' met de 'kans' dat het risico voordoet en daarvan afgeleid wat de 'financiële impact' is.

¹⁸² Per 1 januari van het jaar. Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, p.8.

Voor de beoordeling van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet, hanteren de gemeente vijf klassen, die in de begroting staan:

- Zeer kleine kans: financiële impact 5%
- Kleine kans: financiële impact 25%
- Gemiddelde kans: financiële impact 50%
- Grote kans: financiële impact 75%
- Zeer grote kans: financiële impact 100%

Tabel 3.4 Benodigde weerstandscapaciteit 2026

Benodigde weerstandscapaciteit in € 1.000			
Risico	Max financieel risico	Kans	Financiële impact
Kosten sociaal domein	250	Gemiddeld	125
Campus (Martiem Instituut)	2.900	Zeer klein	145
Complex voormalig dancing Dellewal	2.200	Zeer klein	110
Gewaarborgde leningen	9.800	Zeer klein	490
Onderhoud kapitaalgoederen	2.200	Klein	550
Bestemmingsplannen	500	Zeer klein	125
Terugloop toerisme	5.700	Klein	1.425
Verstrekte geldleningen	954	Zeer klein	48
Masterplan haven	15.000	Klein	750
Totaal	39.504		3.768

Bron: (overgenomen uit) Begroting 2026, Terschelling, p.91

In de bovenstaande tabel staan twee fouten. De financiële impact van bestemmingsplannen is niet 125.000 maar maar 25.000 euro en de financiële impact van masterplan haven is niet 750.000 maar 3,75 miljoen euro. De gecorrigeerde totale financiële impact is 6,668 miljoen euro en niet 3,768 miljoen euro. Het totaalbedrag dat met de gekwantificeerde risico's is verbonden is 39,5 miljoen euro. Zo is voor het Masterplan haven een maximaal financieel risico opgenomen van 15 miljoen euro; dat is 6 miljoen euro hoger dan in de begroting 2025.¹⁸³ De gemeente schat de kans dat dit risico ontstaat onveranderd op 'klein' in waardoor de financiële impact wordt begroot op 3,75 miljoen euro.¹⁸⁴ De financiële impact van alle risico's voor 2026 is 6,668 miljoen euro.¹⁸⁵ In de bovenstaande tabel is bij terugloop toerisme 5,7 miljoen euro begroot als maximaal financieel risico. De gemeente formuleert hierbij als toelichting dat het niet uit te sluiten is dat het toerisme nog eens terugloopt door onverwachte gebeurtenissen, maar acht de kans hierop klein en stelt bovendien dat het Rijk financieel zal ondersteunen. Desondanks wordt er 1,4 miljoen als financiële impact opgenomen in het weerstandsvermogen.

¹⁸³ Begroting 2025, p.86.

¹⁸⁴ Begroting 2026, p. 91.

¹⁸⁵ Berekening rekenkamer.

De algemene reserve en de stille reserve vormen volgens de Nota reserves en voorzieningen 2025-2029 gezamenlijk het *beschikbare* weerstandsvermogen. De reserve recreatie wordt niet meegenomen voor het weerstandsvermogen, dit in tegenstelling tot wat daarover in de Nota reserves en voorzieningen 2020-2024 staat.¹⁸⁶ De gemeente Terschelling beschikt over stille reserves op het in eigendom hebben van vastgoed en op haar (in potentie verhandelbare) aandelen van de BNG.¹⁸⁷ De verkoop van de aandelen resulteert volgens de gemeente in minder dividend (structureel minder inkomsten). De gemeente vindt het acceptabel om 20% van deze stille reserve mee te laten tellen voor het weerstandsvermogen. De gemeente heeft hiervoor een voorzichtige inschatting gemaakt dat er een stille reserve aanwezig is van 6.000.000 euro¹⁸⁸ (exclusief de BNG-aandelen). Opmerkelijk is dat in de Nota reserves en voorzieningen alle reserves bij het weerstandsvermogen worden opgeteld, dus ook alle bestemmingsreserves.¹⁸⁹ In de BBV-richtlijnen¹⁹⁰ wordt gesteld dat alleen bestemmingsreserves kunnen meetellen die vrij aanwendbaar zijn. Gezien het doel van de bestemmingsreserves zoals de reserve Waddenprogramma en kapitaallasten Havenfront is de kans aanwezig dat de reserves (deels) niet vrij aanwendbaar zijn. Verder noemt de nota dat de gemeente de niet benutte belastingcapaciteit kan toerekenen aan het weerstandsvermogen. Daarbij gaat het met name om de extra ozb die de gemeente in moeilijke financiële omstandigheden maximaal aan de inwoners zou kunnen vragen.¹⁹¹ Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit maakt de gemeente gebruik gemaakt van de normen die gelden voor het zogenoemde artikel-12 beleid.¹⁹² De gemeente berekent dat de onbenutte belastingcapaciteit 0,7 miljoen euro¹⁹³ zal bedragen.

Tabel 3.5: Weerstandscapaciteit begroot 2026	
Weerstand	x 1.000 euro
Onbenutte belastingcapaciteit	700
Stille reserves *	6.000
Totaal reserves	11.111
Totaal	17.811
* Stille reserves worden volgens de BBV-regels wel meegenomen in de weerstandscapaciteit, maar niet in de balans. Zie https://commissiebbv.nl/page/view/ce471361-cb20-47a4-9dfd-c50e84682e7a/6-onderdelen-van-het-besluit-begroting-en-verantwoording .	
Bron: Nota reserves en voorzieningen 2025-2029, p. 9-10.	

In de Nota reserves en voorzieningen 2025-2029 wordt 2024 genomen als startpositie voor het bepalen van de *beschikbare* weerstandscapaciteit en daarbij staat een bedrag van 3.656.000 euro met de vermelding dat er geen aanleiding is een ander bedrag vast te

¹⁸⁶ Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, p. 9.

¹⁸⁷ BNG = Bank Nederlandse Gemeenten.

¹⁸⁸ De gemeente Terschelling heeft dit gebaseerd op de WOZ-waarde van de woningen die wellicht verkocht gaan worden. Een extra marktwaarde bovenop de WOZ-waarde is niet meegenomen.

¹⁸⁹ Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, Terschelling, p. 9-10.

¹⁹⁰ BBV-artikel 11 lid 1a.

¹⁹¹ Ozb = onroerende-zaakbelasting.

¹⁹² Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, Terschelling, p. 10, Hierbij wordt gekeken naar de maximale eigen opbrengsten uit ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Voor rioolheffing en afvalstoffenheffing geldt dat er gestreefd wordt naar 100% kostendekkende tarieven.

¹⁹³ Begroot in 2024.

stellen.¹⁹⁴ De startpositie 2024 gaat de gemeente jaarlijks verhogen met 1,5% over de stand aan het begin van het jaar. Dat geeft het volgende beeld voor de weerstandscapaciteit.¹⁹⁵

Tabel 3.6 Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit inclusief reserve recreatie per 31 december					
in € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	3.746	3.887	4.084	3.781	3.869
Reserve recreatie	249	160	160	160	160
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	3.712	3.768	3.842	3.881	3.920
Totaal	283	279	402	60	109

Bron: (overgenomen uit) Begroting 2026, p. 92.

In de begroting 2025 wordt uitgegaan van de *beschikbare* weerstandscapaciteit van 11,1 miljoen euro voor 2026, dit is het totaal van alle reserves.¹⁹⁶ In de begroting 2026 wordt uitgegaan van de *beschikbare* weerstandscapaciteit van 3,8 miljoen voor 2026.¹⁹⁷ Het verschil komt doordat in de begroting 2026 niet meer de bestemmingsreserves (7,7 miljoen) worden meegerekend, maar alleen de algemene reserve.

Weerstandsvermogen als een ratio

Het weerstandsvermogen wordt ook wel uitgedrukt als een ratio (verhoudingsgetal): de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. De gemeente Terschelling vermeldt in de begroting 2025 dat de ratio weerstandsvermogen “uitstekend blijft” en komt voor 2026 uit op 2,95.¹⁹⁸ In de nota reserves en voorzieningen staan de ratio's voor de periode 2025-2028 en die zit tussen de 2,95 en 3. In de nota is ook een ratio uitgerekend inclusief de stille reserves en dan ligt de ratio weerstandsvermogen tussen de 3,27 en 3,33.¹⁹⁹

In de begroting 2026 komt de ratio ineens veel lager uit voor 2026 namelijk op 1,03 en voor de periode 2026-2029, tussen de 0,8 en 1,0 en dat betekent ‘matig’. Het verschil is dat in de begroting 2026 niet meer de bestemmingsreserves (7,7 miljoen) worden meegerekend bij het beschikbare weersvermogen. Dit is niet toegelicht in de begroting. Daarnaast wordt in tegenstelling tot de Nota reserves en voorzieningen in de begroting 2026 de reserve Recreatie wel meegenomen bij de beschikbare weerstandscapaciteit.

3.4 BBV-kengetallen

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting en jaarrekening zijn alle (verplichte) kengetallen opgenomen en ook voorzien van een toelichting. Via een link met een landelijke

¹⁹⁴ Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, p.8.

¹⁹⁵ Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, p. 8.

¹⁹⁶ Begroting 2025, p. 86.

¹⁹⁷ Begroting 2026, p. 91.

¹⁹⁸ Begroting 2025, p. 86.

¹⁹⁹ Nota reserves en voorzieningen, 2025-2029, p. 9-10.

databank kunnen de kengetallen, zonder verdere toelichting, vergeleken worden met andere gemeenten. Uit het gesprek met raadsleden van de gemeente bleek dat zij de kengetallen niet heel frequent gebruiken om de financiële positie te duiden.

Tabel 3.7: BBV-kengetallen								
Verplichte kengetallen BBV	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Netto schuldquote	59%	51%	44%	41%	34%	29%	21%	8%*
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	62%	55%	48%	45%	37%	32%	24%	7%*
3. Solvabiliteitsratio	29%	28%	30%	31%	32%	30%	32%	34%
4. Structurele exploitatieruimte	-4%	-5%	3%	3%	2%	-1%	3%	7%
5. Grondexploitatie	6%	9%	9%	10%	9%	9%	7%	0%
6. Belastingcapaciteit	93%	94%	96%	94%	94%	85%	80%	88%

Netto schuldquote: de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (baten); dit geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de gemeentefinanciën.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen; als een hoge schuld komt door leningen, die vervolgens zijn doorgegeven (aan bijvoorbeeld een woningbouwcorporatie) en ook weer worden afgelost, is dat niet zo'n probleem; deze indicator geeft dat aan.

Solvabiliteitsratio: eigen vermogen als percentage van het totale vermogen; dit geeft een indicatie van het vermogen om langlopende schulden te kunnen terugbetalen.

Grondexploitatie: de grondpositie (de waarde van de grond) van de gemeente ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente; relevant is vooral de situatie dat gemeenten leningen hebben afgesloten voor de aanschaf van grond en dus een schuld hebben en wat de mogelijk opbrengst is bij verkoop van de grond bij (realisatie van) een bouwproject.

Structurele exploitatieruimte; het saldo van de structurele baten en lasten, gecorrigeerd voor de incidentele posten en reserves, gedeeld door de totale baten; een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken.

Belastingcapaciteit: vergelijking van gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolheffing en reinigingsheffing) met het landelijk gemiddelde; dit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen door hogere lokale belastingen en/of heffingen.

* Percentage overgenomen uit de door de gemeenteraad op 8 juli 2025 vastgestelde Jaarrekening 2024 (p. 79). Ook in het accountsverslag over 2024 wordt dit percentage (7,5%) genoemd. In het bestuurlijk wederhoor is door het college het volgende aangegeven: "uitstaande langlopende leningen bewogen tussen de €8,3 mln. en €9,3 mln. De totale baten waren ruim €30 mln. Dus het percentage was ongeveer 30%." Het betreft kennelijk een andere afbakening en berekening van de schuldquote dan in de jaarrekening.

Bron: Jaarrekeningen 2017-2024

- De **netto schuldquote** is sterk gedaald in de afgelopen jaren. Door minder schulden en meer baten is de netto schuldquote lager dan begroot. De schulden zijn lager omdat er geen nieuwe leningen zijn afgesloten om investeringen te financieren. De baten zijn hoger door hogere bijdragen uit het Gemeentefonds en voor opvang van vluchtelingen.²⁰⁰ In de begroting en jaarrekening staan de 'signaleringswaarden' vanuit het provinciaal toezicht vermeld:
 - Schuldquote onder de 90%: minst risicovol.
 - Schuldquote tussen de 90% en 130%: neutraal.
 - Schuldquote boven de 130%: meest risicovol.²⁰¹

²⁰⁰ Jaarrekening 2024, p.79.

²⁰¹ Begroting 2026, p. 93 en begroting 2026, 93.

De jaarrekening van de gemeente Terschelling vermeldt dat volgens deze cijfers er ruim voldoende investeringsruimte is.²⁰² In de begroting 2026 is aangegeven dat de schuldquote sterk gaat stijgen in de loop van de tijd (2026 34% en 2027 63%) tot 117% in 2029 en daarmee gaat de signaleringswaarde van 'minst risicovol' naar 'neutraal'. De genoemde criteria bij de netto schuldquote gelden ook voor het kengetal **netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen** en ook dit kengetal is gedaald, in de jaren 2017-2024 laag en stijgt in een gelijke trend in de periode 2026-2029 als de netto schuldquote.

- De **solvabiliteitsratio** stijgt in de periode 2017-2024 langzaam van net onder de 30% naar net boven de 30%, maar komt nog niet direct in de buurt van het landelijke gemiddelde van 40%. Bovendien wordt bij solvabiliteit in de begroting en jaarrekening vermeldt dat vanuit provinciaal toezicht de volgende ratio's gelden: minder dan 20% is het meest risicovol en >50% als minst risicovol.²⁰³ De ratio's van Terschelling zijn neutraal voor de periode 2017-2024. In de begroting 2026 is een dalende trend zichtbaar: 2026 31% en 2027 25% tot 14% in 2029. Vanaf 2028 wordt de signaleringswaarde van het solvabiliteitsratio voor Terschelling 'meest risicovol'.²⁰⁴
- Over de **structurele exploitatieruimte** staat in de jaarrekening dat de gemeente Terschelling in 2024 voldoende scoort.²⁰⁵ In 2017, 2018 en 2022 was dezet ratio nog negatief. De jaarrekening 2022 vermeldt dat 'negatief' een moment opname is en verder geen consequenties heeft.²⁰⁶ In de begroting 2026 wordt zichtbaar dat de structurele exploitatieruimte van Terschelling beperkt is voor de periode 2025 en verder (2025 0,7%, 2026 0,7%, 2027 0,8%, 2028 -2,5% en 2029 0,5%).²⁰⁷ In de begroting is een uitleg van deze ratio opgenomen en ook is aangegeven dat een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.
- De boekwaarde van gronden moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor **grondexploitaties** is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. In de begroting en jaarrekening zijn 'signaleringswaarden' vanuit het provinciaal toezicht opgenomen:
 - Grondexploitatie onder de 20%: minst risicovol
 - Grondexploitatie tussen de 20% en 35%: neutraal
 - Grondexploitatie boven de 35%: meest risicovol²⁰⁸

Dit betekent dat in de jaren 2017-2024 Terschelling voor de grondexploitatie als minst risicovol scoort. In de begroting 2026 staat dat de gemeente geen lopende grondexploitaties heeft en daardoor deze ratio niet meer kan berekenen.²⁰⁹
- **Belastingcapaciteit** Dit kengetal laat de belastingdruk in de gemeente zien ten opzichte van de landelijke belastingdruk. In de begroting en rekening staan de 'signaleringswaarden' vanuit het provinciaal toezicht²¹⁰:
 - Belastingcapaciteit onder de 95%: minst risicovol
 - Belastingcapaciteit tussen de 95% en 105%: neutraal

²⁰² Jaarrekening 2024, p.80.

²⁰³ Begroting 2026, p. 95.

²⁰⁴ Begroting 2026, p. 95.

²⁰⁵ Jaarrekening 2024, p.81.

²⁰⁶ Jaarrekening 2022, p.50.

²⁰⁷ Begroting 2026, p. 95.

²⁰⁸ Jaarrekening 2024, p.81-82.

²⁰⁹ Begroting 2026, p. 95.

²¹⁰ Begroting 2026, p. 96.

- Belastingcapaciteit boven de 105%: meest risicovol

De belastingcapaciteit van de gemeente Terschelling voor 2024 valt dus onder minst risicovol.²¹¹ In de jaren 2017-2024 scoort Terschelling ook met deze ratio als 'minst risicovol', behalve in 2019 toen de signaleringswaarde 'neutraal' was. Dit beeld is ook in de begroting 2026 te zien (2026 86% en 2027 84%) tot 82% in 2029).²¹²

Belastingcapaciteit en toeristen- en forensenbelasting

In het BBV-kengetal Belastingcapaciteit wordt niet gekeken naar de toeristen- en forensenbelasting, die echter voor de eilandgemeenten belangrijk zijn aan de batenkant van de gemeentelijke financiën. De gemeente Terschelling kent relatief aanzienlijke baten uit de toeristen- en forensenbelasting. Het gaat in 2024 om opbrengsten van 3,7 miljoen euro toeristenbelasting en 1,0 miljoen forensenbelasting.²¹³ Op Terschelling is het parkeren gratis. Gezamenlijk zijn deze belastingen goed voor bijna 13,5% van de totale baten in 2024. Terschelling heeft als uitgangspunt dat de toeristenbelasting de inflatie (CPI-index) volgt om de kosten voor toeristen (vooral gezinnen) niet te veel te laten oplopen.²¹⁴ Dit is een ongeschreven afspraak die nooit is vastgelegd. De gemeenteraad heeft besloten het forfaitaire systeem bij de inning van toeristenbelastingen per 1 januari 2025 af te schaffen.

Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV moet ook een overzicht van incidentele baten en lasten worden gegeven opgenomen. In de begroting van de gemeente Terschelling is een overzicht opgenomen van de totale incidentele baten en lasten.²¹⁵ Het gaat om een bedrag van 1,4 miljoen euro aan baten. Het betreft voornamelijk de verkoop van onroerend goed (0,6 miljoen euro) en de onttrekking voor het havenbedrijf om het exploitatietekort van de havenactiviteiten te dekken. Bij de lasten zijn er meerdere incidentele posten: in totaal gaat het om 0,9 miljoen euro. Het gaat vooral om de implementatie van de Omgevingswet (0,2 miljoen euro) en een eenmalige injectie MJOP (0,2 miljoen euro).²¹⁶

3.5 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Terschelling rekent tot de kapitaalgoederen: openbaar groen, wegen, riolering, gebouwen, haven/water. Dat is conform de verplichte onderdelen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting 2025 en 2026 en in de jaarrekening 2024 worden de kaders beschreven. De financiële overzichten zijn per kapitaalgoed opgenomen.²¹⁷ In de financiële verordening

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn de zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren; het gaat vaak om zaken met een hoge waarde die meerdere jaren meegaan. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' van de gemeentelijke begroting moeten ten minste de volgende kapitaalgoederen staan: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Van deze kapitaalgoederen moeten het beleidskader, de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien en een vertaling van de financiële consequenties in de begroting zijn opgenomen.

²¹¹ Jaarrekening 2024, p.82.

²¹² Begroting 2026, p. 93.

²¹³ Jaarrekening 2024, p. 157.

²¹⁴ CPI-index = consumenten prijs index (vastgesteld door het CBS).

²¹⁵ Jaarrekening 2024, p. 11 en 25.

²¹⁶ MJOP = Meerjarenonderhoudsplan.

²¹⁷ Begroting 2026, p. 100 en jaarrekening 2024, p. 83-92.

2024 staat dat het college de raad ten minste eens in de 5 jaar een onderhoudsplan openbare ruimte (groen, water, kunstwerken en straatmeublerie), rioleringsplan en gebouwen aanbiedt.²¹⁸ De raad stelt vervolgens die plannen vast. In de plannen moet het kader van het beoogde onderhoudsniveau, de planning van het onderhoud en de kosten van het onderhoud staan.

Uit tabel 2.8 blijkt dat er van alle kapitaal goederen een actueel plan is dat maximaal vijf jaar oud is, behalve van de water/haven. In de begroting 2026 staat dat voor onderhoud van de kapitaalgoederen extra wordt geïnvesteerd in het havengebied, in het onderhoud van de kapitaalgoederen (wegen, gebouwen, riolering, groen), in onderwijs (nieuwbouw Schylger Jouw) en in de ambtelijke organisatie (Talent Lokaal Centraal). Al die uitgaven zijn met “passen en meten” en een aantal bezuinigingsvoorstellen in de begroting gekomen, maar veel vrije beleidsruimte is in de begroting niet meer aanwezig.²¹⁹

Tabel 2.8: Beheerplannen
Gemeentelijke beheerplannen (jaartal vastgesteld)
Groen: Beheerplan 2025-2029, (2025)
Wegen: Wegenbeheerplan 2026 -2030, (2025)
Wegen (verlichting): Notitie Uitgangspunten Beheer Openbare Verlichting, (2025).
Riool: Water- en rioleringsprogramma 2025-2029 (2025).
Water/ Haven: water- en rioleringsplan, en besluit over buitengewoon onderhoud van het oppervlaktewatersysteem (2025) Pas na besluitvorming over de investeringen in de haven (in 2026) kan een nieuw onderhouds- beheerplan worden gemaakt.
Gebouwen: Gebouwenbeheerplan 2024-2028, (2024)
Begroting 2026, p.97.

3.6 Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek)

In een analyse door Radboud Universiteit Nijmegen naar mee- en tegenvallers (in het kader van het zogenoemde DoeMee-onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers) zijn voor de gemeente Terschelling de volgende bevindingen gedaan. Het gaat om mee- en tegenvallers bij zowel lasten als baten van de gemeente over de jaren 2017-2024.²²⁰

- Bij **inhuur personeel** is de officiële formatie voor 2024 96 fte bij een gemiddelde bezetting van 75 fte. Er werken inclusief inhuur 82 mensen bij de gemeente Terschelling. De begroting is gebaseerd op officiële formatie in combinatie met actuele loonkosten en stelpost voor vacatures. Dat betekent dat meevallers vooral ontstaan door onbezette functies. De gemeente heeft de insteek dat nagenoeg alle functie een vaste invulling krijgen. De overige functies zijn zo specifiek en kortdurend dat ze niet vast ingevuld worden. De laatste jaren is personeel werven en vasthouden moeilijk gebleken. Daardoor wordt er relatief veel ingehuurd (tegenvallers) en onderbezetting op vast personeel (meevallers), maar de meevallers zijn kleiner dan de tegenvallers.
- Bij het **fysieke domein** worden meevallers worden voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat de meerjarige investeringen niet op basis van reële lasten in de begroting worden opgenomen, maar op basis van het geplande projectbudget. Als er meer investeringsprojecten aan zitten te komen, wordt dit effect vergroot. De gemeente heeft

²¹⁸ Financiële verordening gemeente Terschelling 2024, art. 23 Onderhoud kapitaalgoederen.

²¹⁹ Begroting 2026, p.5.

²²⁰ DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers.

last van vertragingen in de uitvoering o.a. door personeels te kort en een optimistische planning.

3.7 Bevindingen

- De gemeente hanteert twee relatief actuele en door de raad vast gestelde beleidskaders.
- De gemeente kent structureel een overschot, vooral vanaf 2020, dat grotendeels wordt gebruikt voor vergroten van de algemene reserve.
- De algemene reserve schommelt in de periode 2017-2024 rond de 3,8 miljoen euro, dit betekent dat rekening houdend met inflatie de algemene reserve is afgenomen. De algemene reserve is ruim boven het vastgestelde minimale. In de jaarrekening 2024 is de algemene reserve opgelopen tot 5 miljoen euro. Dit is opmerkelijk omdat de gewenste ratio voor het weerstandsvermogen is vastgesteld op 1,0. Omdat het weerstandsvermogen hoger is dan het vastgelegde benodigde niveau, hanteert de gemeente in de praktijk niet de eigen richtlijnen.
- De bestemmingsreserves zijn sterk toegenomen, de grootste zijn Havenfront en Waddenprogramma.
- Alle kengetallen conform de BBV zijn kwantitatief weergegeven met een duidelijke toelichting. Uit de kengetallen valt al te leiden dat Terschelling in de toekomst minder investeringsruimte heeft. Dit is zichtbaar bij de ratio nettoschuld en de solvabiliteitsratio. Tergelijkertijd is wel een patroon zichtbaar van een gunstiger beeld van de financiële situatie bij de jaarrekening ten opzichte van de begroting. Dit komt deels door verschillen in systematiek (zie Deel I, paragraaf 1.1) en vooral ook door investeringsprojecten die vertraging hebben in de uitvoering en waarvan de lasten over meerdere jaren worden uitgesmeerd.
- De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen omvat de verplichte onderdelen. De mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen. De gemeente maakt duidelijk dat de uitvoering van deze beheerplannen gepaard zal gaan met flinke uitgaven. Verder geeft de gemeente aan dat voor de uitvoering niet veel vrije beleidsruimte in de begroting meer aanwezig is.
- De laatste jaren is personeel werven en vasthouden moeilijk gebleken voor de gemeente Terschelling. Daardoor wordt er relatief veel ingehuurd.
- Er zijn meevallers in het fysieke domein, door vertragingen in de uitvoering vanwege een te kort aan personeel en een optimistische planning.

II.4 Ameland

Inleiding en leeswijzer

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gegeven van Ameland. De gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekeningen (2017-2014) en de programmabegroting 2025 en 2026, en aanvullende informatie van de gemeente. De paragraaf over mee- en tegenvallers is gebaseerd op de resultaten van het DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers waaraan de rekenkamer de Waddeneilanden heeft mee gedaan. In elke paragraaf zijn financiële cijfers en kengetallen en achtergrondinformatie daarbij gegeven. Financiële begrippen worden kort uitgelegd in kaders. Hierna komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Beleidskader(s) – paragraaf 4.1
- Overzicht ontwikkeling financiën – paragraaf 4.2
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing – paragraaf 4.3
- BBV-Kengetallen – paragraaf 4.4
- Onderhoud kapitaalgoederen – paragraaf 4.5
- Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek) – paragraaf 4.6
- Bevindingen – paragraaf 4.7

4.1 Beleidskader(s)

In het voorjaar van 2025 heeft de gemeenteraad van Ameland een nieuwe Financiële verordening 2025 vastgesteld en die van 2020 ingetrokken. In de verordening worden richtlijnen vastgesteld voor de inrichting van de begroting met inachtneming van in ieder geval de voorschriften van de BBV, het jaarlijks aanbieden van een Kadernota, het periodiek aanbieden van een Nota reserves en voorzieningen, het jaarlijks aanbieden van voorstellen over de gemeentelijke tarieven en het periodiek aanbieden van onderhoudsplannen voor minimaal de kapitaalgoederen die zijn genoemd in de BBV. Verder moet het college in ieder geval tweemaal per jaar de raad informeren over de realisatie van de begroting in het lopende boekjaar.

De opgaven, ambities en kansen op Ameland zijn door de gemeenteraad in april 2022 vastgesteld in de Raadsagenda 2022-2025. Hoewel de raadsperiode eindigt in maart 2026 en er een nieuwe Raadsagenda zal (kunnen) komen, wordt in de Programmabegroting 2026-2029 verwezen naar de uitgangspunten in Raadsagenda 2022-2025. De Programmabegroting 2026-2029 volgt de uitgangspunten van de vastgestelde Kadernota 2025 en volgt de voorschriften van de BBV. Aan het eind van elk programma staat een overzicht van de voor dat programma relevante beleidsnotities en verordeningen. Specifieke bepalingen over in welke mate de gemeente Ameland in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen zijn opgenomen in de Nota Reserves en Voorzieningen 2021. Bij het vormen van een nieuwe bestemmingsreserve of voorziening dienen volgens de Nota Reserves en Voorzieningen van 2021 altijd doel en looptijd aangegeven te worden. De doelen staan inderdaad wel in de Programmabegroting 2025, maar de looptijd niet.

4.2 Overzicht ontwikkeling financiën

De gemeente Ameland kent over de afgelopen jaren tot 2023 een steeds groter positief saldo van baten en lasten. In 2023 en 2024 is het saldo groter of gelijk aan de gewenste algemene reserve van 2,5 miljoen reserve. Het positieve resultaat wordt in belangrijke mate veroorzaakt door meevallers in de algemene uitkering – in de loop van het jaar blijkt dat de gemeente meer geld krijgt uit het Gemeentefonds dan bekend was bij het vaststellen van de begroting. Vanaf 2020 gaat het om bedragen van rond de 1 miljoen euro per jaar; dat is rond de 4% van de totale baten.²²¹ Uit de Programmabegroting 2026-2029 blijkt dat ook voor 2026 een positief resultaat wordt verwacht van ruim een half miljoen, maar daarna loopt dat fors terug tot 64.000 in 2028. Door de voorgenomen beleidsmaatregelen blijft het saldo wel positief. De sterke voorgenomen korting op de algemene uitkering die nu voor 2028 (Ravijnjaar) en daarna wordt verwacht, lijkt op Ameland dus goed onder controle.

Tabel 4.1: Ontwikkeling (saldo) baten lasten

x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultaten								
Baten (realisatie)	21.802	23.007	23.252	31.090	30.758	33.447	31.481	32.207
Lasten (realisatie)	21.414	22.327	22.353	30.035	28.558	31.598	28.194	29.688
Saldo (realisatie)*	388	680	899	1.056	2.200	1.849	3.287	2.520
* Het saldo van baten en lasten geeft aan of de begroting en rekening in evenwicht is of dat er een positief of negatief verschil is. Bij het saldo van baten en lasten wordt de inzet van middelen vanuit de reserves (of het toevoegen van middelen daaraan) niet meegerekend. Een negatief saldo betekent daardoor dat de gemeente meer kosten heeft gemaakt dan er opbrengsten waren en leidt tot het interen op het eigen vermogen (en omgekeerd bij een positief saldo). Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

De algemene reserve is door de gemeenteraad vastgesteld en in de Nota reserves en voorzieningen 2021 onderbouwd op een bedrag van 2,5 miljoen euro tot in ieder geval 2025. Hier is alleen eenmalig van afgeweken in 2020. In verband met corona is toen een extra buffer gevormd door zowel het exploitatiesaldo van 2019, als de rijksmiddelen ter compensatie van kosten rond corona toe te voegen aan de algemene reserve. In de Programmabegroting 2026-2029 wordt geconstateerd dat 2,5 miljoen nog steeds voldoende is. Overigens is de gehanteerde norm niet gecorrigeerd voor de inflatie, en dus feitelijk in waarde gedaald.

(Minimum)eisen Algemene reserve

De algemene reserve moet volgens de 'Handleiding Artikel 12 Financiële-verhoudingswet' positief zijn en de omvang moet groter zijn dan de zogenoemde 'artikel-12 norm'. In geval van artikel 12 moet een gemeente in de meerjarige begroting een buffer hebben van 2% van de uitkering gemeentefonds, algemene uitkering plus decentralisatie-uitkeringen en de ozb-capaciteit. Een minimale omvang is echter niet wettelijk vastgelegd.

Vanwege het vaste bedrag van de algemene reserve is – op basis van een eerder raadsbesluit uit 2016 – in de Nota Reserves en Voorzieningen 2021 vastgelegd dat het

²²¹ Variërend van 0,9 miljoen euro in 2022 tot 1,25 miljoen in 2024; in 2021 was het lager: 0,4 miljoen. Bron: Radboud onderzoek.

positieve saldo wordt toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Projecten, die net als de algemene reserve geldt als vrij besteedbaar. De Bestemmingsreserve Projecten is destijds ontstaan door de vervallen bestemmingsreserves toe te voegen aan deze reserve. Hierdoor ontstond een fonds dat ingezet kan worden op basis van keuzes die de raad kan maken. Dit zou kunnen zijn op het gebied van fysieke infrastructuur, zoals reconstructies dorpen, aanpak havens, of iets dergelijks, maar even zo op het gebied van mens en maatschappij, door bijvoorbeeld eenmalige bijdragen aan relevant geachte activiteiten te doen. De reserve kan worden gezien als een fonds waaruit verschillende uitgaven bekostigd kunnen worden. De middelen zijn vrij besteedbaar, maar wel ingekaderd in het raadsbrede beleidskader Raadsagenda(-akkoord) 2022-2025. Dat geeft ook nog voor de Programmabegroting 2026-2029 richting aan uitvoering door het college van verschillende projecten en maatregelen. De (voorjaars) Kadernota is daarbij het instrument waarin de concrete bestedingsvoorstellen worden gedaan. Het is dus een dynamische reserve met systematische inkomsten (het jaarlijkse exploitatiesaldo) en jaarlijkse uitgaven. De Bestemmingsreserve Projecten bedraagt eind 2024 ca. 11 miljoen euro. In de Nota Reserves en Voorzieningen zijn overigens geen duidelijke afspraken opgenomen over de *gewenste* hoogte van de Bestemmingsreserve Projecten.

Tabel 4.2: Ontwikkeling reserves*

x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Reserves**								
Algemene reserve	2.500	2.500	2.500	4.166	2.500	2.500	2.500	2.500
Bestemmingsreserves	9.070	9.769	10.572	14.137	15.969	17.176	19.221	23.748
Resultaatbestemming***	388	680	899	1.056	2.200	1.849	3.287	2.520
Totaal reserves	11.958	12.949	13.972	19.359	20.668	21.525	25.009	28.768

* Ultimo (einde jaar).

** Reserves zijn gespaarde middelen en vormen het eigen vermogen van een gemeente (op de balans). Reserves hebben verschillende doelen, zoals een buffer om toekomstige tegenvallers en/of verliezen op te vangen - de algemene reserve. Een hogere algemene reserve betekent een grotere financiële buffer en dus een grotere weerbaarheid tegen financiële tegenvallers. Tegelijkertijd is een te hoge algemene reserve mogelijk niet optimaal want dat geld wordt niet ingezet voor andere gemeentelijke doeleinden. Het rijk gaat er van uit dat iedere gemeente zelf in staat is de minimale omvang van de algemene reserve te bepalen. Daarnaast zijn er bestemmingsreserves. Deze gereserveerde middelen worden in de toekomst uitgegeven voor een specifiek doel. Het instellen, opheffen, vrijvallen, toevoegen, onttrekken en aanhouden van reserves raakt het budgetrecht van de gemeenteraad.

*** Resultaat bestemming = toevoeging van het saldo van baten en lasten aan de Bestemmingreserve Projecten.

Bron: Jaarrekeningen 2017-2024

Naast de Bestemmingsreserve Projecten zijn er andere bestemmingsreserves van ca. 10 miljoen euro, die duidelijk het karakter van een echte bestemmingsreserve hebben omdat ze (wel) gekoppeld zijn aan een specifiek doel. Er zijn in totaal 10 bestemmingsreserves voor onderhoud, middelbaar onderwijs en co-financiering Regiodeal Waddeneilanden. Opvallend is dat de totale bestemmingsreserves zoals die in de jaarstukken staan over de periode 2017-2024 meer dan verdubbeld zijn van 9 miljoen euro tot bijna 24 miljoen. De

bestemmingsreserves van de gemeente Ameland zijn, ook rekening houdend met inflatie, sterk toegenomen.

Reserves programmabegroting 2025 en 2026

In de programmabegroting 2026 blijft de algemene reserve, conform de afspraken, constant op 2,5 miljoen euro. Bij de bestemmingsreserves is er in 2025 een afname van 5 miljoen in de Bestemmingsreserve Projecten; daarna blijven ze redelijk constant op ruim 20 miljoen. De onttrekking heeft te maken met investeringen van het eigen woningbedrijf van de gemeenten Ameland.

Tabel 4.3: Ontwikkeling reserves 2024-2029*						
x 1.000 euro	Realisatie 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Reserves	<i>Jaarrekening</i>	Programmabegroting				
Algemene reserve	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Bestemmingsreserves(i ncl. resultaat)	26.277	19.312	19.384	19.381	19.442	20.450
Totaal reserves (eigen vermogen)	28.768	21.812	21.884	21.881	21.942	22.950
* Ultimo (einde jaar).						
Bron: Programmabegroting 2026, p.133.						

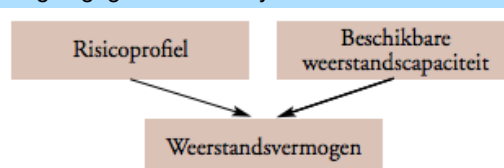
4.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's en weerstandscapaciteit

In de programmabegroting zijn de risico's geïnterpreteerd.²²² De twee risico's die genoemd worden zijn een grote terugloop van toerisme door een externe oorzaak (natuurramp, covid-pandemie) en rijksbeleid zoals een herijking van de algemene uitkering waardoor de gemeente fors lagere rijksbijdragen ontvangt. Van deze risico's is de mogelijke financiële impact aangegeven in onderstaande tabel. De gemeente Ameland maakt onderscheid tussen incidentele en structurele effecten van risico's, maar het verschil wordt niet uitgelegd in de programmabegroting. Dezelfde risico's staan al sinds 2017 in de jaarrekening met dezelfde tekst en

Risico's en weerstandscapaciteit

Bij risico's (risicoprofiel) gaat het om de kans dat de gemeente geconfronteerd wordt met financiële tegenvallers. Gemeenten zijn verplicht om door middel van een systematische analyse de blootstelling aan risico's zo goed mogelijk in beeld te brengen vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit.. Het kengetal weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente onvoorziene financiële tegenvallers kan opvangen zonder het uitvoeren van de begroting of bestaand beleid in gevaar te brengen. De *beschikbare weerstandscapaciteit* geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft oftewel de onbenutte belastingcapaciteit en reserves. Daarnaast wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend: dat is het weerstandsvermogen dat nodig is gegeven de analyse van financiële risico's.

²²² Programmabegroting 2026-2029, p. 80-82).

vergelijkbare bedragen. In eerdere jaren staan verder alleen kleine risico's van meestal minder dan 100.000 euro voor aansprakelijkheid voor schades, exploitatietekorten bij gesubsidieerde partijen, achterstallig onderhoud en fiscale risico's door invoering belasting of onjuist toepassing van belastingwetgeving.

Tabel 4.4: in de Programmabegroting 2025 genoemde risico's (euro)				
Risico	Financiële impact	Kans	Netto effect (structureel)	Netto effect (incidenteel)
Terugloop in toerisme als gevolg externe oorzaak	1.500.000	10%	150.000	1.500.000
Nadelige effecten rijksbeleid	1.500.000	30%	450.000	
Overige risico's	pm			
Totaal			600.000	600.000
Bron: Programmabegroting 2025, p.80-81				

Een natuurramp, milieuramp of ander soort crisis kan grote en langdurige gevolgen hebben voor het toerisme en dat kan voor de gemeente Ameland een forse daling van de opbrengsten toeristenbelasting betekenen. De kans op een dergelijke gebeurtenis wordt niet als groot ingeschat en bovendien zullen provinciale en rijksoverheden vanuit hun verantwoordelijkheid altijd enige mate van ondersteuning bieden, waardoor financiële gevolgen fors kunnen zijn, maar niet onoverkomelijk. De covid-pandemie leidde tot een forse terugloop van toeristische overnachtingen (in 2020), maar door compenserende maatregelen van het Rijk bleken de financiële effecten uiteindelijk vrij gering.

In het licht van herijkingsoperaties van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt op landelijk niveau al enige jaren gesproken over een herziening van het belastingstelsel die ook tot verschuivingen en aanpassingen van gemeentelijke belastingen kunnen leiden. Recent is er – in het kader van de herziening van de verdeelsleutel van het Gemeentefonds – enige discussie geweest over landelijke verevening van de opbrengsten van de toeristenbelasting. Ook kunnen kleine belastingen waartoe onder meer de forensenbelasting wordt gerekend worden afgeschaft. Voor de gemeente Ameland zou dit tot bijzonder nadelige effecten kunnen leiden, want de opbrengst van de toeristenbelasting is jaarlijks ruim 4 miljoen en van de forensenbelasting 2 miljoen euro volgens de Programmabegroting 2026-2029.²²³ Inmiddels is onder meer door een gerechtelijke uitspraak²²⁴ duidelijk dat gemeenten de opbrengsten van de toeristen- en forensenbelasting zelf mogen blijven houden, omdat hier ook kosten tegenover staan.

Uit de gesprekken die in het kader van dit onderzoek zijn gevoerd met controllers en raadsleden bleek dat er in de nabije toekomst mogelijk andere risico's spelen die wel (ook) relevant zijn voor de gemeente Ameland. In het bijzonder zijn genoemd: het eigen woningbouwbedrijf en het sociaal domein (jeugdzorg). In de Programmabegroting 2026-2029 is over aandacht voor deze risico's nog niets terug te vinden. Ook is de verduurzaming

²²³ P. 73.

²²⁴ Zie:

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHDHA:2025:1365&showbutton=true&keyword=toeristenbelasting&idx=5>.

van gemeentelijke gebouwen (accommodatiebeleid) genoemd. Het accommodatiebeleid kan forse financiële consequenties hebben als de raad (uiteindelijk) besluit om gebouwen te verduurzamen, te slopen of op een andere locatie te clusteren, maar dit is een keuze van de raad en geen risico.

Weerstandsvermogen als een ratio

Het weerstandsvermogen wordt ook wel uitgedrukt als een ratio (verhoudingsgetal): de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. De gemeente Ameland maakt onderscheid tussen incidentele en structurele effecten van risico's, maar het verschil wordt niet uitgelegd in de programmabegroting. De algemene reserve van 2,5 miljoen euro is ruim hoger dan de 1,5 miljoen incidentele risico's en ruim vier keer zo hoog als het structurele effect. Voor de verhouding van beschikbare capaciteit en noodzakelijke capaciteit in verband met risico's wordt in de Programmabegroting 2026-2029 de waarde van 6 genoemd, wat wordt gekwalificeerd als "uitstekend"²²⁵, maar een berekening ontbreekt. Naast de algemene reserve beschikt de gemeente nog over ca. 11 miljoen euro die vrij besteedbaar is in de Bestemmingsreserve Projecten voor eenmalige uitgaven, maar formeel hoort dit niet tot de structurele weerstandscapaciteit.

4.4 BBV-kengetallen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing van de begroting en jaarrekening zijn alle (verplichte) kengetallen opgenomen, ook met een toelichting. Op basis van de gegevens uit de Jaarrekeningen 2017-2024, de Programmabegroting 2026-2029 en de specifieke bepaling hierover in de Nota Reserves en Voorzieningen 2021 ontstaat het volgende beeld.

- De **netto schuldquote** varieert volgens de jaarrekeningen tussen 2017 en 2023 van 61% tot 85% en stijgt in 2024 tot 107%, en daarna tot 136% in 2028 en 134% in 2029 en valt daarmee in de categorie 'meest risicovol'.²²⁶ Volgens de programmabegroting blijft de schuldquote tot 2029 boven de 130%. De toename is een gevolg van de aangetrokken geldleningen (totaal 18 miljoen euro), vooral voor de bouw van het nieuwe woonzorgcentrum Ambla.
- Voor de **netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen**, die pas sinds 2022 wordt bijgehouden, geldt het zelfde beeld, ook tot 2029.
- De **solvabiliteitsratio** varieert in de jaarrekeningen tussen de 29% en 43% en bereikt volgens de Programmabegroting 2026-2029 in 2025 het laagste niveau van 29% en stijgt daarna weer licht tot 33% in 2029. De solvabiliteit bevindt zich altijd binnen en meestal in het midden van de range 20-50% die als risico neutraal wordt gekwalificeerd.²²⁷
- De **structurele exploitatieruimte** wordt pas sinds 2020 bijgehouden en is steeds positief, en blijft volgens de Programmabegroting 2026 ook voor de periode 2026-2029 positief met 6% in 2029, ondanks de verwachte verlaging van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds vanaf 2028.

²²⁵ Programmabegroting 2026-2029, p. 82.

²²⁶ Programmabegroting 2026, p. 82.

²²⁷ Programmabegroting 2026-2029, p. 83.

- De **grondexploitatie** is de hele periode positief en volgens de Programmabegroting 2026-2029 blijft die ook tot 2029 nog net positief en dat betekent nauwelijks risico, mede omdat in de afgelopen jaren al de nodige “verliezen zijn genomen”. Hoewel grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente, is het niet de verwachting dat de gemeente Ameland met forse tegenvallers in de grondexploitatie zal worden geconfronteerd.²²⁸
- Het kengetal **belastingcapaciteit** wordt berekend voor de ozb, volgens de standaard BBV-berekening door het landelijk gemiddelde van de woonpasten te vergelijken met de door gemeente Ameland gehanteerde tarieven.²²⁹ Uit de jaarrekeningen blijkt dat dit percentage is gedaald van 90% tot minder dan 70% en uit de Programmabegroting 2026-2029 blijkt dat het tot 2029 op het niveau blijft van ca. 63%. Daarmee zijn de woonlasten op Ameland ruim onder het landelijke gemiddelde.²³⁰

Tabel 4.5: BBV-kengetallen								
Verplichte kengetallen BBV	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Netto schuldquote	84%	76%	85%	61%	68%	66%	83%	107%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	68%	82%	99%
3. Solvabiliteitsratio	34%	34%	34%	41%	43%	41%	34%	29%
4. Structurele exploitatieruimte	n.b.	n.b.	n.b.	7%	9%	8%	12%	13%
5. Grondexploitatie	4%	2%	3%	12%	7%	4%	2%	1%
6. Belastingcapaciteit	90%	89%	88%	82%	80%	72%	70%	67%
Netto schuldquote: de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (baten); dit geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de gemeentefinanciën. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen; als een hoge schuld komt door leningen, die vervolgens zijn doorgegeven (aan bijvoorbeeld een woningbouwcorporatie) en ook weer worden afgelost, is dat niet zo'n probleem; deze indicator geeft dat aan. Solvabiliteitsratio: eigen vermogen als percentage van het totale vermogen; dit geeft een indicatie van het vermogen om langlopende schulden te kunnen terugbetalen. Grondexploitatie: de grondpositie (de waarde van de grond) van de gemeente ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente; relevant is vooral de situatie dat gemeenten leningen hebben afgesloten voor de aanschaf van grond en dus een schuld hebben en wat de mogelijk opbrengst is bij verkoop van de grond bij (realisatie van) een bouwproject. Structurele exploitatieruimte; het saldo van de structurele baten en lasten, gecorrigeerd voor de incidentele posten en reserves, gedeeld door de totale baten; een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken. Belastingcapaciteit: vergelijking van gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolheffing en reinigingsheffing) met het landelijk gemiddelde; dit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen door hogere lokale belastingen en/of heffingen. Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

Op basis van de gezamenlijke kengetallen wordt in de Programmabegroting 2026-2029 geconcludeerd dat de gemeente Ameland alleen voor de netto schuldquote in de jaren 2028 en 2029 net in de categorie ‘meest risicovol’ valt. Alle overige kengetallen vallen in de categorieën ‘minst risicovol’ of ‘neutraal’. Het belangrijkste uitgangspunt voor de gemeente Ameland is echter niet de wens om ‘mooie kengetallen’ te realiseren, maar artikel 189, lid 2

²²⁸ Programmabegroting 2026-2029, p.83.

²²⁹ Ozb = onroerende-zaakbelasting.

²³⁰ Programmabegroting 2026-2029, p.84.

van de Gemeentewet, waarin is aangegeven dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is, dan wel op lange termijn in evenwicht dient te zijn. Bij de realisatie van jaarlijkse begrotingsdocumenten is daarvan tot dusver altijd sprake geweest.

Tabel 4.6: BBV-kengetallen 2024-2029						
Kengetallen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	<i>Jaarrekening</i>	Prognose	Begroting			
Netto schuldquote	107%	107%	115%	129%	136%	134%
Gecorrigeerde netto schuldquote	99%	99%	106%	121%	128%	126%
Solvabiliteit	29%	26%	27%	27%	28%	33%
Grondexploitatie	1,0%	2,1%	-0,1%	0,5%	0,1%	0,2%
Structurele exploitatieruimte	13%	6%	7%	6%	3%	6%
Belastingcapaciteit	66%	63%	64%	64%	64%	64%
Bron: Programmabegroting 2026-2029, p.82						

Belastingcapaciteit en toeristen- en forensenbelasting

In het BBV-kengetal Belastingcapaciteit wordt niet gekeken naar de toeristen- en forensenbelasting, hoewel die voor de eilandgemeenten een veel grotere bron van inkomsten vormen dan de ozb. Volgens de Programmabegroting 2026-2029 bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de komende jaren ca. 35% bij de ozb.²³¹ Dan is er nog geen rekening gehouden met mogelijke ruimte bij andere lokale heffingen zoals de toeristenbelasting en de forensenbelasting.²³² Uit de programmabegroting blijkt dat in 2025 van de opbrengst van bijna 8 miljoen aan lokale heffingen slechts 1,7 miljoen binnenkomt via de ozb, naast 4 miljoen via de toeristenbelasting en 2,2 miljoen via de forensenbelasting.²³³ De toeristen- en forensenbelasting zijn gezamenlijk goed voor 19% van de totale baten in 2024. Het tariefbeleid van de gemeente Ameland is gericht op het indexeren van alle tarieven van lokale heffingen (met ca. 2% in 2026).

Incidentele baten en lasten

In de Programmabegroting 2026-2029 is het volgens de BBV voorgeschreven overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen en per programma gespecificeerd. Over 2026 zijn de incidentele lasten ca. 1,4 miljoen euro hoger dan de baten en dat loopt in 2029 op tot bijna 1,7 miljoen euro.²³⁴ Het tekort wordt gedekt uit de reserves, met name uit de Reserve Projecten.

²³¹ P. 73.

²³² De toeristenbelasting wordt op Ameland al langer geheven op basis van nachtregistratie.

²³³ Programmabegroting 2026-2029, p. 73. Zie ook de Box met een vergelijking van de Toeristenbelasting en de Forensenbelasting tussen de eilanden onderling en met het landelijk gemiddelde in Deel I, paragraaf 2.1.

²³⁴ Programmabegroting 2026-2029, p.135-138.

4.5 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Ameland rekent in de programmabegroting tot de kapitaalgoederen wegen, havens, gebouwen, riolering, openbaar groen en verlichting.²³⁵ Dit is conform de verplichte onderdelen, maar wel eiland specifiek ingevuld. In de programmabegroting zijn de volgende door het college of de raad vastgestelde beheer- en onderhoudsplannen verwerkt:

- Groenbeleidsplan 'Ruimte voor waardevol groen' (2022);
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP Ameland, periode 2020 - 2025); het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) wordt met één jaar verlengd, omdat de actualisatie van het nieuwe GRP meer tijd vergt;
- Beheerplan Wegen (periode 2024 – 2033);
- Beheer- en onderhoudsplan Havens (periode 2024-2029).

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn de zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren; het gaat vaak om zaken met een hoge waarde die meerdere jaren meegaan. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' van de gemeentelijke begroting moeten ten minste de volgende kapitaalgoederen staan: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Van deze kapitaalgoederen moeten het beleidskader, de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien en een vertaling van de financiële consequenties in de begroting zijn opgenomen.

Voor sportvelden, gemeentelijke gebouwen en het woningbedrijf zijn meerjaren-onderhoudsplannen opgesteld en door het college vastgesteld. Doorrekeningen en financiële consequenties van de diverse onderhoudsplannen worden in de jaarlijkse begroting (en meerjarenraming) verwerkt. Jaarlijks worden de onderhoudsplannen geëvalueerd en geactualiseerd, zodat ook de voortgang kan worden gemonitord (zowel operationeel als financieel). Voor een aantal onderhoudstaken, zoals recreatieve voorzieningen (inclusief strandovergangen), groenvoorziening, bebording en verlichting, is geen meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Wel zijn de vervangingsinvesteringen voor deze onderdelen in beeld gebracht en begroot, en worden de bijbehorende cyclische onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd door de buitendienst. Deze werkzaamheden maken deel uit van het vaste takenpakket van de buitendienst. Jaarlijks vindt een operationele evaluatie plaats om de onderhoudsstatus en de benodigde inzet goed in beeld te houden. Op basis van deze evaluatie worden vervangingsinvesteringen geactualiseerd.

In de auditcommissie van 7 april 2025 is afgesproken om 'effectgericht plannen en rapporteren' in te zetten voor onderhoud kapitaalgoederen. De nieuwe opzet met expliciete doelen, voortgang, begroting en normen voor kwaliteit wordt in de Programmabegroting 2026-2029 gehanteerd voor ieder van de hiervoor genoemde beheer- en onderhoudsplannen.

4.6 Mee- en tegenvallers (DoeMee onderzoek)

In een analyse door Radboud Universiteit Nijmegen naar mee- en tegenvallers (in het kader van het zogenoemde DoeMee onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers) zijn voor de gemeente Ameland de volgende bevindingen gedaan. Het gaat

²³⁵ Programmabegroting 2026-2029, p. 89-95.

om mee- en tegenvallers bij zowel lasten als baten van de gemeente over de jaren 2017-2024.²³⁶

- De geconstateerde bijzondere afwijkingen in het Fysiek Domein hangen samen met het feit dat de gemeente Ameland een eigen woningbedrijf heeft.
- De afwijkingen in het Sociaal Domein en de meevallers bij Rente en Afschrijvingen hangen samen met de investeringen in nieuwbouw van het woonzorgcentrum “Ambla” als vervanging van de ‘oude Stelp’.
- Er zijn tegenvallers in personeelslasten en externe inhuur van enkele tonnen per jaar, vooral vanaf 2022. Het gaat om ‘inhuur derden’ in het geval van het niet kunnen vervullen van vacatures. De gemeenteraad wil liever vast personeel dan inhuur, maar met de krappe arbeidsmarkt is dat niet altijd mogelijk. Verder wordt vaker specifieke kennis, bijvoorbeeld van juristen, ingehuurd. Dit verklaart de tegenvaller bij inhuur. De kosten van ‘reguliere’ inhuur van externe deskundigheid worden geboekt bij de betreffende programma's.

4.7 Bevindingen

- De gemeente Ameland hanteert de Financiële verordening 2025 voor de inrichting van de begroting. Daarin worden ook richtlijnen gegeven voor het opstellen van jaarlijks en periodieke rapportages en beleidskaders zoals de jaarlijks door de raad als opmaat naar de begroting van het volgende kalenderjaar vast te stellen Kadernota en de Nota Reserves en Voorzieningen, maar ook over het opstellen van beheers- en onderhoudsplannen.
- De gemeente Ameland kent over de afgelopen jaren tot 2023 een steeds groter positief saldo van baten en lasten. Het saldo blijft ook de komende jaren positief ondanks het ravijnjaar o.a. door voorgenomen beleidsmaatregelen. Het lijkt erop dat de gemeente Ameland wat betreft de verhouding baten en lasten alles goed onder controle heeft.
- Een algemene reserve van 2,5 miljoen euro wordt voldoende geacht om tegenvallers op te vangen. Het positieve saldo wordt toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Projecten, die net als de algemene reserve geldt als vrij besteedbaar. Opvallend is dat de Bestemmingsreserves over de periode 2017-2024 meer dan verdubbeld zijn van 9 miljoen tot bijna 24 miljoen euro. Vanwege het vaste bedrag van de algemene reserve is in de Nota reserves en voorzieningen 2021 vastgelegd dat de raad in 2016 heeft besloten dat het positieve saldo wordt toegevoegd aan de Bestemmingsreserve Projecten en die bedraagt eind 2024 ca. 11 miljoen. In de Nota reserves en voorzieningen zijn geen duidelijke afspraken opgenomen over de gewenste hoogte van de Bestemmingsreserve Projecten. Die middelen zijn vrij besteedbaar, maar worden wel ingekaderd in het raadsbrede beleidskader Raadsagenda(-akkoord) 2022-2025. Dat geeft richting aan uitvoering door het college van verschillende projecten en maatregelen. De (voorjaars) Kadernota is daarbij het instrument waarin de concrete bestedingsvoorstellen worden gedaan. Het is dus een dynamische reserve met systematische inkomsten (het jaarlijkse exploitatiesaldo) en jaarlijkse uitgaven voor

²³⁶ DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers.

projecten. Uit de gesprekken met de controller en de raadsleden blijkt dat dit systeem goed werkt en men tevreden is met deze manier van omgaan met de reserves.

- In de programmabegroting worden maar twee grote risico's genoemd: rijksbeleid voor gemeenten en een terugloop van toerisme door een calamiteit. Beide staan er in de onderzochte periode altijd in, maar lijken niet echt als een echt probleem gezien te worden, net als het mogelijk afschaffen van de forensenbelasting. In hoeverre de 'dreiging' van afschaffing forensenbelasting er nog is, is niet precies bekend, maar die afschaffing zou wel degelijk als een enorm probleem worden ervaren.
- Uit de gesprekken die in het kader van dit onderzoek zijn gevoerd met controllers en raadsleden, bleek dat er in de nabije toekomst mogelijk andere zaken zijn die ook relevant zijn voor de financiële positie van de gemeente Ameland. In het bijzonder zijn genoemd: de kosten van verduurzaming van gemeentelijke gebouwen (accommodatiebeleid), het eigen woningbouwbedrijf, en het sociaal domein (jeugdzorg). In de Programmabegroting 2026-2029 is over aandacht voor deze risico's nog niets terug te vinden. Alle kengetallen conform de BBV zijn kwantitatief weergegeven met een beknopte toelichting. Op basis van de kengetallen kan worden geconcludeerd dat de financiële positie stevig is. De raadsleden hechten niet zozeer aan het realiseren van 'mooie' BBV-kengetallen, maar meer aan dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is en daarvan is tot dusver altijd sprake geweest.
- Het BBV kengetal onbenutte belastingcapaciteit is vooral gebaseerd op de ozb en daardoor voor de eilanden beperkt relevant omdat die veel meer opbrengsten halen uit de toeristen- en forensenbelasting dan uit de ozb, en zijn daarmee ook potentiële bronnen van extra inkomsten.
- Het volgens de BBV voorgeschreven overzicht van incidentele baten en lasten is in de begrotingen opgenomen en per programma gespecificeerd. Over 2026 zijn de incidentele lasten ca. 1,4 miljoen euro hoger dan de baten en dat loopt in 2029 op tot bijna 1,7 miljoen euro. Het tekort wordt gedekt uit de reserves, met name uit de Bestemmingsreserve Projecten.
- De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen omvat de verplichte onderdelen. De mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde beheer- en onderhoudsplannen. In de auditcommissie van 7 april 2025 is afgesproken om 'effectgericht plannen en rapporteren' in te zetten voor onderhoud kapitaalgoederen en dat wordt in de Programmabegroting 2026-2029 gehanteerd.

II.5 Schiermonnikoog

Inleiding en leeswijzer

In dit hoofdstuk worden de bevindingen gegeven van Schiermonnikoog. De gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekeningen (2017-2024) en de initiële programmabegrotingen 2025 en 2026, en aanvullende informatie van de gemeente. De paragraaf over mee- en tegenvallers is gebaseerd op de resultaten van het DoeMee-onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers waaraan de rekenkamer de Waddeneilanden heeft mee gedaan. In elke paragraaf zijn financiële cijfers en kengetallen en achtergrondinformatie daarbij gegeven. Financiële begrippen worden kort uitgelegd in kaders. Hierna komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Beleidskader(s) – paragraaf 5.1
- Overzicht ontwikkeling financiën – paragraaf 5.2
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing – paragraaf 5.3
- BBV-Kengetallen – paragraaf 5.4
- Onderhoud kapitaalgoederen – paragraaf 5.5
- Mee- en tegenvallers (DoeMee-onderzoek) – paragraaf 5.6
- Bevindingen – paragraaf 5.7

5.1 Beleidskader(s)

In de jaarrekeningen en de programmabegrotingen wordt naar twee door de gemeenteraad vastgestelde financiële beleidskaders verwezen. De uitgangspunten voor de Programmabegroting 2026 staan in de Nota Financieel Kader (NFK) 2026 en daarin staan ook maatregelen hoe om te gaan met structurele effecten van risico's en de aanwending van reserves.²³⁷ De NFK wordt elk jaar vastgesteld als opmaat naar de begroting van het volgende kalenderjaar. Daarnaast heeft de raad op 16 december 2025 de Financiële verordening gemeente Schiermonnikoog 2025 vastgesteld. Daarin staat in artikel 13: het college biedt de raad eens in de vier jaar een Nota Reserves en Voorzieningen aan. Deze nota wordt door de raad vastgesteld en behandeld:

- de toerekening en verwerking van rente over de reserves en voorzieningen.
- de vorming, besteding en opheffing van reserves en voorzieningen.

Uit de Jaarrekening 2017 blijkt dat er op 12 december 2017 een Nota Reserves en Voorzieningen is vastgesteld. In alle jaarrekeningen daarna wordt in ieder geval tot en met de Jaarrekening 2024 aangegeven dat een nadelig resultaat voor riolering volgens de vastgestelde Nota Reserves en Voorzieningen wordt onttrokken aan de Reserve resultaat riolering, maar er wordt niet verwezen naar het jaar van de nota, zodat onduidelijk is of er elke vier jaar een nieuwe nota is vastgesteld.²³⁸ In de B&W-vergadering van 14 oktober 2025 heeft het college ingestemd met het raadsvoorstel om de nota Reserves en Voorzieningen 2025 vast te stellen. Echter, de raad heeft dit raadsvoorstel niet

²³⁷ Programmabegroting 2026, p.4.

²³⁸ Jaarrekening 2017, p. 117.

overgenomen met als reden dat deze vastgesteld dient te worden door de nieuwe gemeenteraad in 2026.

Ook in de Programmabegrotingen 2025 en 2026 wordt niet verwezen naar de Nota Reserves en Voorzieningen en alleen in de Bijlage Incidentele baten en lasten staat dat deze posten conform de richtlijn in de Financiële verordening worden vermeld en toegelicht. In de Financiële verordening gemeente Schiermonnikoog 2025 staat in art.ikel 17 dat het college bij de uitvoering van de financieringsfunctie de richtlijnen volgt zoals opgenomen in het gemeentelijke treasurystatuut, en ook in de Programmabegroting 2026 wordt gerefereerd aan het treasurystatuut.²³⁹ Het huidige treasurystatuut is van 2015. Deze wordt in 2026 geactualiseerd.

In de Programmabegroting 2026 staat dat op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen zijn vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten.²⁴⁰

5.2 Overzicht ontwikkeling financiën

De gemeente Schiermonnikoog kent over de afgelopen jaren steeds een positief saldo van baten en lasten. Het saldo varieert tussen 21.000 en 505.000 euro (tussen 0 en 6% van de lasten). Er is geen duidelijke stijgende of dalende trend.

Tabel 5.1: Ontwikkeling (saldo) baten lasten								
x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Resultaten								
Baten (realisatie)	7.003	7.701	7.821	10.562	8.569	10.145	10.281	11.613
Lasten (realisatie)	6.908	7.556	7.316	10.490	8.501	9.651	10.261	11.531
Saldo (realisatie)*	95	145	505	73	68	494	21	279
* Het saldo van baten en lasten geeft aan of de begroting en rekening in evenwicht is of dat er een positief of negatief verschil is. Bij het saldo van baten en lasten wordt de inzet van middelen vanuit de reserves (of het toevoegen van middelen daaraan) niet meegerekend. Een negatief saldo betekent daardoor dat de gemeente meer kosten heeft gemaakt dan er opbrengsten waren en leidt tot het interen op het eigen vermogen (en omgekeerd bij een positief saldo). Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

Uit de – na toetsing door de provincie – aangepaste Programmabegroting 2026 blijkt dat een positief resultaat wordt verwacht voor 2026, maar sluiten 2027 en 2028 met een negatief saldo; het saldo wordt in 2029 weer positief. Het tekort wordt vooral veroorzaakt door een sterke korting op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds en wordt opgevangen door bezuinigingen en hogere baten en via onttrekkingen uit de reserves.

²³⁹ Programmabegroting 2026, p. 108.

²⁴⁰ Programmabegroting 2026, p. 108.

Het positieve saldo wordt in de meeste jaren toegevoegd aan de algemene reserve. De raad besluit hierover op basis van het in de NFK gedane voorstel als opmaat naar de begroting van het volgend kalenderjaar. Opvallend is dat de algemene reserve over de periode 2017-2024 met 40% is afgenomen en de Bestemmingsreserve meer dan verdubbeld is. De Totale reserve is met 70% toegenomen. In de jaren 2019 en 2022 zijn er onverwacht erg hoge positieve resultaten die dan grotendeels worden toegevoegd aan specifieke bestemmingsreserves.

(Minimum)eisen Algemene reserve

De algemene reserve moet volgens de 'Handleiding Artikel 12 Financiële-verhoudingswet' positief zijn en de omvang moet groter zijn dan de zogenoemde 'artikel-12 norm'. In geval van artikel 12 moet een gemeente in de meerjarige begroting een buffer hebben van 2% van de uitkering gemeentefonds, algemene uitkering plus decentralisatie-uitkeringen en de ozb-capaciteit. Een minimale omvang is echter niet wettelijk vastgelegd.

Tabel 5.2: Ontwikkeling reserves*

x 1.000 euro	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Reserves**								
Algemene reserve	1.064	960	958	615	462	766	685	647
Bestemmingsreserves	1.320	1.298	1.298	2.959	2.746	2.715	3.479	3.341
Resultaatbestemming***	95	145	501	72	68	494	21	279
Totaal reserves	2.479	2.403	2.760	3.647	3.276	3.976	4.185	4.266

* Ultimo (einde jaar).

** Reserves zijn gespaarde middelen en vormen het eigen vermogen van een gemeente (op de balans). Reserves hebben verschillende doelen, zoals een buffer om toekomstige tegenvallers en/of verliezen op te vangen - de algemene reserve. Een hogere algemene reserve betekent een grotere financiële buffer en dus een grotere weerbaarheid tegen financiële tegenvallers. Tegelijkertijd is een te hoge algemene reserve mogelijk niet optimaal want dat geld wordt niet ingezet voor andere gemeentelijke doeleinden. Het rijk gaat er van uit dat iedere gemeente zelf in staat is de minimale omvang van de algemene reserve te bepalen. Daarnaast zijn er bestemmingsreserves. Deze gereserveerde middelen worden in de toekomst uitgegeven voor een specifiek doel. Het instellen, opheffen, vrijvallen, toevoegen, onttrekken en aanhouden van reserves raakt het budgetrecht van de gemeenteraad.

*** Resultaat bestemming = toevoeging van het saldo van baten en lasten aan de reserves.

Bron: Jaarrekeningen 2017-2024

Reserves programmabegroting 2025 en 2026

Het onderwerp financiën krijgt zeker aandacht in de gemeenteraad. Uit het gesprek met de afdeling financiën en de raadsleden blijkt dat men niet zozeer kijkt naar de BBV-kengetallen, maar vooral naar het resultaat en de reserves. Het gevoel is dat Schiermonnikoog er financieel redelijk goed voor staat en dat dat ook de komende jaren het geval zal zijn, ondanks dat men een forse investering in de nieuwbouw van het Leer- en Ontwikkelcentrum (LOC) heeft gedaan. De algemene uitkering "valt altijd wel mee" vanwege de meevallers gedurende het jaar waardoor er in tegenstelling tot de begroting toch een positief resultaat is wat wordt toegevoegd aan de algemene Reserve. Verder zijn er extra reserves uit de verkoop van de Eneco-aandelen en uit gelden van de Regiodeal waardoor men zich de noodzakelijke investeringen heeft kunnen permitteren.

Uit de Programmabegroting 2026 blijkt dat de verwachting is dat de algemene reserve iets toeneemt met ca. 3 ton, maar de bestemmingsreserves met ca. 1 miljoen afnemen. In de Programmabegroting 2026 zijn 12 bestemmingsreserves opgenomen voor 2026 die variëren van drie kleinere reserves van ruim 50.000 tot drie grote reserves van 350.000-580.000 euro voor duurzame energie, sociaal domein en de veerdam. Meest opvallend is dat de Reserve Sociaal Domein door jaarlijkse onttrekkingen van ca. anderhalve ton voor het aantrekken van extra formatie daalt van 440.000 begin 2025 tot een negatief bedrag kwam van 278.000 eind 2029. In de 1^e begrotingswijziging die gelijktijdig met de begroting is vastgesteld wordt ten laste van de algemene reserve 278.000 euro bijgestort in de reserve Sociaal domein, waarmee het begrote saldo per 2029 uitkomt op afgerond 0. In de Programmabegroting 2025-2029 worden deze risico's benoemd, maar niet zichtbaar zijn de onttrekkingen aan de Reserve Sociaal Domein zoals dat wel het geval is in de begroting voor 2026.

Tabel 5.3: Ontwikkeling reserves 2024-2029*						
x 1.000 euro	Realisatie 2024	Prognose 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Reserves	<i>jaarrekening</i>	begroting				
Algemene reserve (incl. resultaat en Eneco)	1.912	2.081	2.078	2.088	2.152	2.340
Bestemmingsreserves	2 355	2 139	1.986	1.802	1.606	1.401
Totaal reserves (eigen vermogen)	4.266	4.221	4.064	3.890	3.759	3.741
* Ultimo (einde jaar)						
Bron: Programmabegroting 2026 en Jaarrekening 2024						

5.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico's en weerstandscapaciteit

In de Programmabegroting 2025 en 2026 worden de risico's geïnventariseerd.²⁴¹ Het afdekken van de risico's gebeurt deels via afgesloten verzekeringen en deels via het treffen van voorzieningen. Voor de resterende risico's wordt per risico de kans van optreden benoemd en de impact en duur ingeschat. Hiermee wordt onderbouwd wat de benodigde weerstandscapaciteit moet zijn. Opvallend is dat het totaalbedrag van de risico's, berekend op 739.000 euro in de tabel waarin de risico's staan, in de programmabegrotingen van 2025 en 2026 exact gelijk zijn, terwijl er wel grote verschillen zijn in de toelichting. Meest opvallend is het verschil in de beoordeling van het risico Sociaal Domein (jeugdzorg). In 2025 is er veel zorg over de onzekerheid in dit domein m.b.t. de taken en de gevolgen voor de financiën als er een gezin komt dat specifieke zorg nodig heeft of dure woonaanpassingen nodig zijn. De kans bestaat dat de reserves dan niet voldoende zijn, maar die kans wordt niet groot (10%) geacht, waardoor voor deze reserves geen onttrekkingen worden begroot tot eind 2029. Hoewel het risico in 2026 identiek is in de

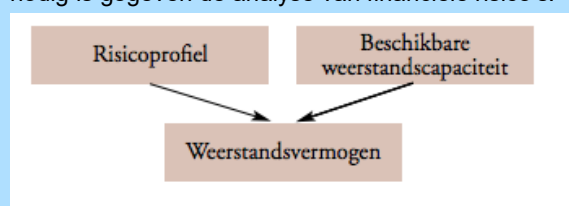
²⁴¹ Programmabegroting 2025, p. 94 e.v. en Programmabegroting 2026, p. 101 e.v.

risicotabel, worden nu wel onttrekkingen van jaarlijks ca. anderhalve ton in de begroting opgenomen voor het aantrekken van extra personeel. Maar in de begroting van 2026 wordt niks meer opgemerkt over de kans dat deze reserves onvoldoende zijn, terwijl de reserve wel daalt van 440.000 begin 2025 tot een negatief bedrag van 278.000 eind 2029 (zie hiervoor).

In beide jaren is er een risico van 500.000 euro met een kans van 50% opgenomen voor de bouw van het LOC. In de begroting van 2025 wordt dit risico gerelateerd aan prijsstijgingen, maar in 2026 ontbreekt een toelichting. Het lijkt erop (ook gezien de nummering van de toelichting op de risico's) dat het risico van LOC niet had moeten worden meegenomen in het totaal risico. De risico's zullen bij de jaarrekening herijkt worden.

Risico's en weerstandscapaciteit

Bij risico's (risicoprofiel) gaat het om de kans dat de gemeente geconfronteerd wordt met financiële tegenvallers. Gemeenten zijn verplicht om door middel van een systematische analyse de blootstelling aan risico's zo goed mogelijk in beeld te brengen vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit.. Het kengetal weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente onvoorziene financiële tegenvallers kan opvangen zonder het uitvoeren van de begroting of bestaand beleid in gevaar te brengen. De *beschikbare weerstandscapaciteit* geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft oftewel de onbenutte belastingcapaciteit en reserves. Daarnaast wordt de benodigde weerstandscapaciteit berekend: dat is het weerstandsvermogen dat nodig is gegeven de analyse van financiële risico's.

Tabel 5.4. Risico's						
In Programmabegroting 2025 genoemde risico's (euro)		Bandbreedte	Factor	Impact	Kans	Kans x impact
1	Sociaal Domein > jeugdzorg	100.000	4	400.000	10%	40.000
2	Langdurige ziekte	70.000	2	140.000	50%	70.000
3	Bouw LOC (Lee- en Ontwikkelcentrum)	500.000	1	500.000	50%	250.000
4	ICT de Wadden	120.000	1	120.000	50%	60.000
5	Omgevingswet					p.m.
6	Project Aardgasvrije wijken	3.700.000	1	3.700.000	5%	185.000
7	Meerjaren onderhoudsplannen					p.m.
8	Beperkte arbeidsmarkt	200.000	1	200.000	50%	100.000
9	Overig (waaronder leningen, garantstelling)				10%	29.276
10	VVV	50.000	1	50.000	10%	5.000
Totaal risico						739.276
Bron: Programmabegroting 2025, p. 95 en identiek in begroting 2026, p.101						

Het absoluut grootste risico van 3,7 miljoen is voor het Project Aardgasvrije wijken, maar de kans dat dit zoch voordoet is slechts 5%. De toelichting is identiek in de begroting van 2025 en 2026, maar er wordt niet duidelijk uitgelegd waar het risico in zit en ook niet onderbouwd waarom het risico (maar) 5% is. De tekst is ten tijde van de begroting 2026 nog niet aangepast aan het feit dat er nog niet is begonnen met het aanleggen van een warmtenet.

Er is namelijk besloten over te gaan naar individuele warmtepompen en daardoor is er niet langer sprake van een onrendabele top woningen waarvoor was begroot. Goedkeuring door het ministerie op deze wezenlijke wijziging was ten tijde van de begroting nog niet ontvangen. Wellicht is er daarom voor gekozen de tekst niet aan te passen. Wel blijkt uit het overzicht van de Incidentele baten en lasten dat de bedragen die aan dit project zijn gerelateerd in 2026 veel kleiner zijn dan in het overzicht van 2025, maar kennelijk heeft dit voor het risico geen gevolgen.

In de Programmabegroting 2025 wordt een éénmalige tegenvaller op toeristenbelasting van 285.000 euro genoemd omdat door Wagenborg is aangekondigd dat het heffingssysteem niet eerder dan 2026 kan worden ingevoerd.²⁴² De tegenvaller wordt gedekt uit de algemene reserve. Dit wordt verder niet als een risico benoemd, maar uit de NFK 2026-2029 blijkt dat deze tegenvaller zich ook in 2026 zal voordoen en voor de helft zal worden gedekt uit de algemene reserve en de andere helft uit de exploitatie. De algemene Reserve kan, volgens de stukken, in de komende jaren weer worden aangevuld uit hogere inkomsten van de toeristenbelasting. In de Programmabegroting 2026 wordt hier niets over opgemerkt, terwijl het probleem met Wagenborg nog niet lijkt opgelost.

Met betrekking tot het weerstandsvermogen zijn er opvallende verschillen tussen de programmabegrotingen van 2025 en 2026. In de begroting voor 2025 bedraagt het saldo van de algemene reserve eind 2025 ca. 270.000 euro. Daarnaast zijn van de bestemmingsreserves 1,3 miljoen euro vrij besteedbaar, omdat daar geen verplichtingen onder liggen. Daarom tellen deze ook mee voor de incidentele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit komt daarmee eind 2025 uit op 1.585.944 euro en is daarmee ruim voldoende voor het berekende financiële risico van 739.000 euro.²⁴³

Tabel 5.5 Weerstandscapaciteit	
	Realisatie 2024 (euro)
Algemene Reserve	269.915
Reserve Eneco	808.601
Reserve Sociaal Domein	432.428
Reserve Toerisme	75.000
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	1.585.944
Bron: Programmabegroting 2025, p. 95	

In de begroting voor 2026 staat de volgende tabel.

Soort Reserve	Bedrag in €
Algemene Reserve	1.091.649
Reserve Eneco	986.334
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	2.077.983

²⁴² Programmabegroting 2025, p. 10.

²⁴³ Programmabegroting 2025, p.99.

De incidentele weerstandscapaciteit komt eind 2026 uit op 2.078.000 euro en is daarmee ruim voldoende voor het financieel risico van 739.000 euro.

Weerstandsvermogen als een ratio

Het weerstandsvermogen wordt ook wel uitgedrukt als een ratio (verhoudingsgetal): de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. Er bestaan geen wettelijke normen voor de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. De gemeente Schiermonnikoog hanteert een waarderingstabel waarbij een ratio > 2 geldt als 'uitstekend', tussen 1,0-1,4 als 'voldoende' en <0,8 als 'onvoldoende'. Bij een financieel risico van 739.000 euro (tabel 5.4) en een incidentele weerstandscapaciteit van 1.586.000 euro (tabel 5.5) is de waarde van deze ratio 2,1. Opvallend is wel dat in de tekst op dezelfde pagina een weerstandscapaciteit wordt genoemd van 1.681.000 en een ratiowaarde van 2,0.²⁴⁴ Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat het weerstandsvermogen nog net "uitstekend" is, maar wel lager dan bijvoorbeeld vermeld in de jaarrekening 2022 (4,8). Omdat het risico in de Programmabegroting 2026 exact gelijk is aan dat in 2025, maar de weerstandscapaciteit is gestegen tot ruim 2 miljoen stijgt de ratiowaarde naar 2,8 ("uitstekend").

5.4 BBV-kengetallen

In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting en rekening zijn alle (verplichte) kengetallen opgenomen, ook met een toelichting. Op basis van de gegevens uit de Jaarrekeningen 2017-2024 en de Programmabegroting van 2025 en 2026 ontstaat het volgende beeld.

- De **netto schuldquote** is tot 2024 gehalveerd tot 43% volgens de jaarrekeningen en zijn daarmee zeer veilig en veel lager dan de 110% opgenomen in de begroting 2024. Maar volgens de Programmabegroting 2026 was de schuldquote in de Jaarrekening 2024 al wel gestegen tot 110% en stijgt nog iets verder tot 2029. De oorzaak is een lening van 9 miljoen voor de nieuwbouw van het Leer- en Ontwikkelings Centrum. Daarmee komt de schuldquote dicht bij de norm van 130% waarbij de VNG adviseert de schuldenlast af te bouwen als die norm wordt overschreden. Door een nog niet verwerkte bijdrage van 1 miljoen euro uit de Regiodeal kan de netto schuldquote dalen.²⁴⁵
- Voor de **netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen** geldt het zelfde beeld.
- De **solvabiliteitsratio** stijgt langzaam van net onder de 25% naar 40% in 2024, maar volgens de Programmabegroting 2026 is de ratio in 2024 in de jaarrekening 2024 al gedaald tot 21% en daalt die verder tot 18%. Bij solvabiliteit van minder dan 20% wordt dat door de VNG norm gezien als erg risicovol. De begroting stelt dat er geen harde normen voor de waarde die de solvabiliteit heft, zijn – zeker niet voor gemeenten. Veel van de activa van de gemeente zijn immers niet verhandelbaar, zo wordt gesteld.²⁴⁶

²⁴⁴ Programmabegroting 2025, p.99.

²⁴⁵ Programmabegroting 2026, p. 106.

²⁴⁶ Programmabegroting 2026, p. 106.

- De **structurele exploitatieruimte** is steeds positief, maar daalt in 2024 tot nul. In de programmabegroting 2026 wordt verwacht dat die negatief wordt vanaf 2027.

Tabel 5.6: BBV-kengetallen								
Verplichte kengetallen BBV	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Netto schuldquote	89%	82%	70%	42%	58%	66%	52%	43%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	85%	76%	65%	38%	52%	62%	47%	37%
3. Solvabiliteitsratio	24%	22%	26%	35%	29%	28%	26%	40%
4. Structurele exploitatieruimte	3%	2%	1%	1%	2%	7%	6%	0%
5. Grondexploitatie	0%	0%	0%	2%	6%	6%	5%	5%
6. Belastingcapaciteit	111%	114%	110%	107%	97%	96%	97%	98%
Netto schuldquote: de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (baten); dit geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de gemeentefinanciën. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen; als een hoge schuld komt door leningen, die vervolgens zijn doorgegeven (aan bijvoorbeeld een woningbouwcorporatie) en ook weer worden afgelost, is dat niet zo'n probleem; deze indicator geeft dat aan. Solvabiliteitsratio: eigen vermogen als percentage van het totale vermogen; dit geeft een indicatie van het vermogen om langlopende schulden te kunnen terugbetalen. Grondexploitatie: de grondpositie (de waarde van de grond) van de gemeente ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente; relevant is vooral de situatie dat gemeenten leningen hebben afgesloten voor de aanschaf van grond en dus een schuld hebben en wat de mogelijk opbrengst is bij verkoop van de grond bij (realisatie van) een bouwproject. Structurele exploitatieruimte; het saldo van de structurele baten en lasten, gecorrigeerd voor de incidentele posten en reserves, gedeeld door de totale baten; een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken. Belastingcapaciteit: vergelijking van gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolheffing en reinigingsheffing) met het landelijk gemiddelde; dit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen door hogere lokale belastingen en/of heffingen. Bron: Jaarrekeningen 2017-2024								

- De **grondexploitatie** is de hele periode positief en blijft volgens de Programmabegroting 2026 tot 2029 constant op 5% net zoals in 2023 en 2024 en is daarmee positiever dan in de Programmabegroting van 2025, waarin na 2024 een negatief kengetal wordt verwacht, wat betekent dat er na 2024 meer inkomsten dan uitgaven zijn aan de grondexploitatie. Risico's worden jaarlijkse bepaald en kennelijk is dit risico in de loop van dit jaar afgenomen.²⁴⁷
- Bij het BBV-kengetal **belastingcapaciteit** wordt een berekening gemaakt van de gemeentelijke woonlasten (ozb, rioolheffing en reinigingsheffing) en die wordt vergeleken met het landelijk gemiddelde.²⁴⁸ Uit de tabel blijkt dat de woonlasten relatief hoog waren, maar langzaam zijn gedaald naar het landelijk gemiddelde. Schiermonnikoog heeft van alle Friese gemeenten de op twee na hoogste woonlasten. Uit de Programmabegroting 2026 blijkt dat het kengetal voor de belastingcapaciteit in 2029 weer stijgt naar 104% en dat er dus niet echt ruimte is een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar op te vangen door hogere lokale woonbelastingen.²⁴⁹

²⁴⁷ Programmabegroting 2025, p. 93 en 101 en 2026, p.107.

²⁴⁸ Ozb = onroerende-zaakbelasting.

²⁴⁹ Programmabegroting 2026, p. 107.

Tabel 5.7: BBV-kengetallen 2024-2029						
Kengetallen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	<i>Jaarrekening</i>	Prognose	Begroting			
Netto schuldquote	110%	95%	123%	124%	124%	118%
Gecorrigeerde netto schuldquote	120%	93%	121%	124%	123%	117%
Solvabiliteit	21%	19%	19%	18%	18%	18%
Grondexploitatie	5%	5%	5%	5%	5%	5%
Structurele exploitatieruimte	0%	1,5%	0,9%	-1,6%	-1,8%	-0.8%
Belastingcapaciteit	98%	102%	103%	103%	104%	104%
Bron: Programmabegroting 2026-2029, p.106-107						

In de Programmabegroting 2026 zijn alle verplichte BBV-kengetallen opgenomen en worden die kort toegelicht. Maar er wordt geen waarderingstabel gehanteerd voor de BBV-kengetallen, alleen maar voor het weerstandsvermogen. Uit het interview met de raadsleden blijkt dat de raadsleden niet zozeer hechten aan het realiseren van ‘mooie’ BBV-kengetallen, maar meer aan dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is en dat lukt volgens de aanbiedingsbrief bij de Programmabegroting 2026.²⁵⁰ Daarin wordt gesteld dat de gemeente vanaf 2024 geld tekort zou komen door een lagere uitkering van het Rijk, maar dat in de NFK 2026 concrete ombuigingsmaatregelen en bedragen gespecificeerd voor in totaal 300-400.000 waarmee een sluitende meerjarenbegroting kan worden gepresenteerd.²⁵¹ In de begroting wordt constateert dat door deze maatregelen de gemeente financieel gezond is, maar om dit te blijven er scherp op de ontwikkeling van de baten en lasten moet worden blijven gelet en daar waar nodig bijgestuurd.

Belastingcapaciteit en toeristen- en forensenbelasting

Het BBV-kengetal onbenutte belastingcapaciteit is voor Schiermonnikoog boven de 100% en dat suggereert dat er voor Schiermonnikoog nauwelijks ruimte is voor meer inkomsten door hogere lokale belastingen. Maar het BBV-kengetal is gebaseerd op de woonlasten en is daardoor voor de eilanden beperkt relevant omdat die veel meer opbrengsten halen uit de toeristen- en forensenbelasting dan uit de ozb. Uit de Jaarrekening 2024 blijkt dat van de totale opbrengst van 3 miljoen aan lokale heffingen slechts 0,7 miljoen binnenkomt via de ozb, naast 1,8 miljoen via de toeristenbelasting en 0,4 miljoen via de forensenbelasting.²⁵² Gezamenlijk zijn toeristenbelasting en forensenbelasting goed voor 19% van de totale baten in 2024.

De opbrengsten van de toeristenbelasting zouden vanaf 2024 naar verwachting met 3-4 ton extra gaan toenemen omdat de technische inningsproblemen via de bootkaartjes door Wagenborg zouden worden opgelost en het tarief per overnachting is verhoogd. Maar later bleek dat de technische problemen pas in 2026 opgelost zullen worden. Het tarief per overnachting is in dezelfde orde van grote als voor de andere Waddeneilanden, maar de

²⁵⁰ P. 4.

²⁵¹ NFK, p. 8.

²⁵² Programmabegroting 2026, p.74. Zie ook de Box met een vergelijking van de Toeristenbelasting en de Forensenbelasting tussen de eilanden onderling en met het landelijk gemiddelde.

grondslag verschilt. Een hoger tarief kan de opbrengsten verder verhogen, maar mogelijk ook het aanpassen van de grondslag op basis van inning op basis van het werkelijke aantal overnachtingen. Uit de Verordening Toeristenbelasting 2026 blijkt dat de belasting wordt geheven op basis van het aantal overnachtingen, maar dat de werkelijk gehanteerde grondslag is gebaseerd op een gemiddeld benuttingspercentage van 75% van het werkelijk aantal slaapplekken en een gemiddeld bezettingspercentage van 75% van het maximale aantal overnachtingen van 365 per jaar. Dat betekent dat $0,75 \times 0,75 = 0,56\%$ aan belasting wordt geïnd van het maximaal mogelijke als alle bedden het hele jaar allemaal bezet worden. Het is niet duidelijk hoeveel de opbrengst zou bedragen als belasting zou worden geïnd over het werkelijk aantal overnachtingen zoals op andere eilanden gebeurt op basis van het nachtregister. Het systeem van Schiermonnikoog lijkt het ook mogelijk te maken dat bij hoge bezettingsgraden ondernemers toeristenbelasting bij gasten in rekening brengen die niet hoeft worden afgedragen.

De forensenbelasting bedraagt in 2026 op Schiermonnikoog 0,2964% van de WOZ-waarde en dit wordt jaarlijks geïndexeerd. Schiermonnikoog hanteert een uniform tarief en geen staffel of een maximum per woning, een vast tarief per woning of per slaapplek in een woning.

Incidentele baten en lasten

In de Programmabegroting 2025 is op het volgens de BBV voorgeschreven overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen.²⁵³ De baten en lasten voor 2025 houden elkaar in evenwicht en bedragen beide ca. 3 miljoen euro, waarvan ruim 2 miljoen gerelateerd zijn aan het Project Aardgasvrij Eiland. Voor de jaren daarin zijn de incidentele baten en lasten veel lager ingeschat en dat blijkt ook uit de Programmabegroting 2026 want daar zijn de incidentele baten en lasten ook ongeveer in evenwicht, maar is de totale omvang van ca. 750.000 maar een kwart van die in 2025.²⁵⁴

5.5 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Schiermonnikoog rekent in de Programmabegroting 2026 (p.92-93) tot de kapitaalgoederen wegen, lichtmasten, openbaar groen, jachthaven, riolering en gebouwen. Dit is conform de verplichte onderdelen, maar wel eiland specifiek ingevuld. De Provincie Fryslân houdt toezicht op het duurzaam in stand houden van kapitaalgoederen, met name het voorkomen van achterstallig onderhoud. Een onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn en daarom werkt de gemeente volgens de begroting 2025 waar nodig aan de vernieuwing van de onderhoudsplannen. In onderstaande tabel uit de begroting 2026-2029 staat het overzicht van de door het college of de

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn de zaken die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren; het gaat vaak om zaken met een hoge waarde die meerdere jaren meegaan. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' van de gemeentelijke begroting moeten ten minste de volgende kapitaalgoederen staan: wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Van deze kapitaalgoederen moeten het beleidskader, de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien en een vertaling van de financiële consequenties in de begroting zijn opgenomen.

²⁵³ P.140-141.

²⁵⁴ P.140-141.

raad vastgestelde beheer- en onderhoudsplannen. Daarvan zijn die voor de gemeentelijke gebouwen, haven, water en riolering, veerdam, verlichting zoals aangekondigd recent geactualiseerd en met die voor openbaar groen is men nog bezig. Al met al beschikt de gemeente Schiermonnikoog over actuele beheer- en onderhoudsplannen voor haar kapitaalgoederen die nu bijna voldoen aan de normen van de provincie. Alleen het Groenbeheerplan moet nog geactualiseerd worden en in 2026 het Onderhoudsplan veerdam.

Tabel 5.8: Kapitaalgoederen	
	Jaren
MOP gemeentelijke gebouwen	2025 - 2035
Beheerplan Waddenhaven Schiermonnikoog	2026 - 2035
Onderhoudsplan veerdam	2017 - 2026
Water- en rioleringsprogramma	2026 - 2035
Beheerplan Openbare Verlichting en Elektrische Installaties	2026 - 2035
Beheerplan wegen en paden	2023 - 2032
Groenbeheerplan	2008

In totaal zijn in de Programmabegroting 2026 in de staat van reserves en voorzieningen voor onderhoud van de kapitaal goederen gemeentelijke gebouwen, riolering, wegen en jachthaven eind 2025 voorzieningen beschikbaar van ca. 1,5 miljoen euro en daarnaast 1 miljoen euro aan bestemmingsreserves voor lichtmasten, veerdam riolering, jachthaven. Voor de jachthaven en de riolering zijn zowel een voorziening als een bestemmingsreserve is opgenomen. Voor riolering is de reserve om tariefstijging van de rioolheffing af te vlakken, en de voorziening is er om sterke fluctuaties bij de uitvoering van het gemeentelijk rioleringsplan op te vangen. Voor de jachthaven heeft de reserve betrekking op het baggeren, de voorziening is voor het opvangen van sterke fluctuaties in onderhoud.

5.6 Mee- en tegenvallers (DoeMee onderzoek)

In een analyse door Radboud Universiteit Nijmegen naar mee- en tegenvallers (in het kader van het zogenoemde DoeMee onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers) zijn voor de gemeente Schiermonnikoog de volgende bevindingen gedaan. Het gaat om mee- en tegenvallers bij zowel lasten als baten van de gemeente over de jaren 2017-2024.²⁵⁵

- In 2019 en 2022 zijn er onverwacht hoge positieve saldo van baten en lasten en die worden toegevoegd aan de reserves. In 2019 was dat voor de helft door een hogere algemene uitkering en een 20 tal kleinere meevallers. In 2022 waren er ruim 40 kleine meevallers.
- De afwijkingen in 2020 zijn voor het overgrote deel corona gerelateerde mee- en tegenvallers. Maar de meevallers domineren door bijna 300.000 euro compensatie van het Rijk voor gemiste toeristenbelasting en 150.000euro minder onttrekking aan de reserve toeristenbelasting omdat de opbrengsten uiteindelijk meevielen. Voor opruimwerkzaamheden van de MS Zoë zijn in 2020 geen tegenvallers te vinden. De

²⁵⁵ DoeMee-onderzoek 2025, Onderzoek onderbesteding, Radboud Universiteit Nijmegen/Vereniging van Rekenkamers.

gemeente heeft in 2019 ca. 90.000 euro ontvangen voor gemaakte kosten van het Min. I&W die dit weer verhaald op de rederij.

- De afwijkingen in 2023/2024 bij onderwijs hangen samen met de overdracht van de Samenwerkingsschool Yn de Mande aan de gemeente.
- In een kleine gemeente zijn schommelingen in het sociaal domein vooral groot als bij WMO-individueel er een geval meer of minder is. Dit risico wordt onderkend en daarom is er een bestemmingsreserve Sociaal Domein ingevoerd.
- De afwijking overig bezit in 2020 van ca. 1 miljoen euro komt door de verkoop van de aandelen Eneco. De opbrengst is ondergebracht in de Reserve Eneco. Die is in principe vrij besteedbaar, maar wordt vooral ingezet voor duurzaamheidsprojecten, in het bijzonder voor gemeentelijk vastgoed. Uitgaven in deze reserve worden in beginsel weer aangevuld (een soort revolving fund).
- De tegenvallers bij personeel en inhuur zijn een gevolg van een inhaalslag in de uitvoering. Vanwege de krappe arbeidsmarkt zijn de tegenvallers groter bij inhuur, o.a. van RO projectleiders en handhavers.
- De meevaller in de rente in 2024 komt door dat de gemeente in dat jaar meer rente heeft ontvangen dan betaald en dan komt dat bij taakveld treasury terecht en niet bij de andere taakvelden.

5.7 Bevindingen

- De gemeente hanteert als beleidskader de jaarlijks door de raad als opmaat naar de begroting van het volgende kalenderjaar vast te stellen Nota Financieel Kader (NFK). Daarin staan uitgangspunten voor de Programmabegroting en staan ook maatregelen hoe om te gaan met structurele effecten van risico's en de aanwending van reserves. Daarnaast heeft de raad op 16 december 2025 de Financiële verordening gemeente Schiermonnikoog 2025 vastgesteld.
- In deze stukken wordt ook gerefereerd aan een Nota Reserves en Voorzieningen en het Treasurystatuut. De laatste versies hiervan zijn van resp. 2017 en 2015 maar nergens te vinden en niet meer actueel en zullen door de nieuwe gemeenteraad in 2026 worden geactualiseerd.
- De gemeente kent structureel een overschot, vooral vanaf 2020, dat grotendeels wordt gebruikt voor het vergroten van de algemene reserve en bij grote overschotten ook voor het vergroten van bestemmingsreserves.
- De Algemene reserve is over de periode 2017-2024 met 40% afgenomen en de bestemmingsreserves zijn meer dan verdubbeld, maar er ontbreken doelen of richtlijnen voor de omvang. Uit de Programmabegroting 2026 blijkt dat verwacht wordt dat de algemene reserve weer gaat toenemen met ca. 3 ton en de bestemmingsreserves met een miljoen gaan afnemen. Het is niet erg duidelijk waarom hiervoor is gekozen.
- Een 'top-10' van financiële risico's is beschreven en per risico beoordeeld op kans en mogelijke financiële impact en duur. Opvallend is dat de inschatting van de risico's identiek is in de Programmabegrotingen voor 2025 en 2026, maar er zijn grote verschillen in de toelichting. Het grootste risico met een hoge kans is volgens de begroting van 2025 dat van prijsstijging voor de bouw van het LOC en dat staat ook nog in de begroting van 2026, maar zonder enige toelichting. Omdat de bouw klaar is, is de vraag of dit risico nog steeds bestaat. Iets dergelijks doet zich ook voor bij het risico Aardgasvrije wijken en het Sociaal Domein.

- Het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit zijn gekwantificeerd en weergegeven in een ratio, welke 2 bedraagt en dat wordt beoordeeld als 'uitstekend' volgens de normen die de gemeenten hanteert en conform die van de VNG zijn. Er zijn opvallende verschillen tussen de begrotingen 2025 en 2026 m.b.t. de berekening van de omvang van de weerstandscapaciteit en welke reserves daartoe gerekend worden en de mate waarin deze vrij besteedbaar zijn.
- Alle kengetallen conform de BBV zijn kwantitatief weergegeven met een beknopte toelichting, maar voor dezelfde jaren verschillen de cijfers in de jaarrekeningen en de programmabegrotingen. Door de investeringen in het LOC naderen de schuldquote en de solvabiliteit kritische waarden. De gehanteerde belastingcapaciteitsindicator gebaseerd op de woonlasten biedt nauwelijks ruimte. Mogelijke extra inkomsten kunnen worden verkregen uit de toeristenbelasting, want met name die belasting brengt veel meer op dan de andere lokale heffingen en daar lijkt nog ruimte te zijn door de grondslag te verruimen. Maar de raad heeft besloten dit niet te doen..
- De incidentele kosten en baten bedragen volgens de Programmabegroting 2025 ca. 3 miljoen, maar dit komt voor 2,5 miljoen door het Programma Aardgasvrije Wijken. Voor de jaren daarna is de omvang van deze bedragen maar een kwart en dat blijkt ook uit de Programmabegroting 2026.
- De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen omvat de verplichte onderdelen. De mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn gebaseerd op door de raad recente vastgestelde herziene beheer- en onderhoudsplannen. Al met al beschikt de gemeente Schiermonnikoog over actuele beheer- en onderhoudsplannen voor haar kapitaalgoederen die bijna voldoen aan de actualiteitsnormen van de provincie. Niet duidelijk is waarom voor de jachthaven en de riolering zowel een voorziening als een bestemmingsreserve is opgenomen.

BIJLAGEN

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

Geraadpleegd op 07-07-2025.

Geldend van 17-04-2025 t/m heden

Titel 2.3. De paragrafen

Artikel 9

1. In de begroting worden in afzonderlijke paragrafen de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.
2. De begroting bevat ten minste de volgende paragrafen, tenzij het desbetreffende aspect bij de provincie onderscheidenlijk gemeente niet aan de orde is:
 - a. lokale heffingen;
 - b. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
 - c. onderhoud kapitaalgoederen;
 - d. financiering;
 - e. bedrijfsvoering;
 - f. verbonden partijen;
 - g. grondbeleid;
 - h. openbaarheid.

Artikel 10

De paragraaf betreffende de lokale heffingen bevat ten minste:

- a. de geraamde inkomsten;
- b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Artikel 11

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
 - a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de provincie onderscheidenlijk gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
 - b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.
2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat ten minste:

- a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
 - b. een inventarisatie van de risico's;
 - c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
 - d. een kengetal voor de:
 - 1a°. netto schuldquote;
 - 1b°. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - 2°. solvabiliteitsratio;
 - 3°. grondexploitatie;
 - 4°. structurele exploitatieruimte; en
 - 5°. belastingcapaciteit.
 - e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.
3. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld over de wijze waarop de kengetallen, genoemd in het tweede lid, onderdeel d, door provincies en gemeenten worden vastgesteld en in de begroting en het jaarverslag worden opgenomen.

Artikel 12

1. De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:
- a. wegen;
 - b. riolering;
 - c. water;
 - d. groen;
 - e. gebouwen.
2. Van de kapitaalgoederen, bedoeld in het eerste lid, wordt aangegeven:
- a. het beleidskader;
 - b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
 - c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Artikel 13

De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Artikel 14

De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering bevat:

- a. de stand van zaken van de bedrijfsvoering;
- b. de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering;
- c. informatie over de financiële rechtmatigheid;
- d. de maatregelen die worden ondernomen om rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden met betrekking tot de financiële rechtmatigheid te voorkomen.

Artikel 15

1. De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:
- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
 - b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - 1°. gemeenschappelijke regelingen;
 - 2°. vennootschappen en coöperaties;
 - 3°. stichtingen en verenigingen, en,
 - 4°. overige verbonden partijen;

c. de lijst van verbonden partijen.

2. In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente.

Artikel 16

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste:

- a. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b. een aanduiding van de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. een onderbouwing van de geraamde winstnemering;
- e. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Artikel 16a

De paragraaf betreffende openbaarheid, bedoeld in artikel 3.5 van de Wet open overheid, geeft ten minste inzicht in de beleidsvoornemens inzake de toepassing van de artikelen 3.1, 3.3, 3.3a en hoofdstuk 4 van de Wet open overheid en de wijze waarop toepassing is gegeven aan deze beleidsvoornemens.

Bijlage II – Financieel toezicht provincie

Toetspuntenlijst voor financieel toezicht

Algemene informatie	
1	Zijn de begroting en jaarrekening, inclusief amendementen en begrotingswijzigingen, tijdig ingezonden?
2	Presenteert de gemeente zelf cijfermatig, minimaal conform het voorbeeld in de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV, dat het begrotingsjaar structureel in evenwicht is?
3	Is de algemene uitkering reëel geraamd op basis van tenminste de meicirculaire van BZK?
4	Is er sprake van een positief structureel saldo bij de laatste jaarrekening?
Incidentele baten en lasten	
5	Is het verplichte overzicht van incidentele baten en lasten conform de regelgeving opgesteld en toegelicht?
Kapitaalgoederen	
6	Kan de gemeente de volle jaarlasten van de nog te realiseren (her)investeringen opvangen binnen een structureel sluitende begroting?
7	Beschikt de gemeente over recente, door de raad vastgestelde, (meerjarige) beheerplannen voor wegen (inclusief kunstwerken), riolering, water, groen en gebouwen?
8	Is het benodigde onderhoudsbudget van genoemde kapitaalgoederen (voortvloeiend uit het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau) reëel verwerkt in de (meerjaren)begroting?
9	Blijkt uit de begroting dat er sprake is van achterstallig onderhoud bij de genoemde kapitaalgoederen?
Realiteit van de ramingen	
10	Zijn geraamde ombuigingen en/of taakstellingen reëel en/of weinig risicovol? Dit mede in relatie tot eventuele afwijkingen van de loon- en prijsstijgingen volgens de gehanteerde circulaire.
11	Zijn de bijdragen van de deelnemende gemeenten in de vastgestelde begroting van de GR overeenkomstig opgenomen in de begroting van de deelnemende gemeenten?
Grondexploitaties	
12	Is er voor geprognoseerde verliezen van grondexploitatiecomplexen een adequate verliesvoorziening gevormd?
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	
13	Voldoet de gemeente voor het weerstandsvermogen aan haar eigen vastgestelde norm?
14	Is er naar het oordeel van de toezichthouder voldoende weerstandsvermogen in relatie tot de gekwantificeerde risico's?
Algemeen eindoordeel	
15	Is het begrotingsjaar (op basis van bovenstaande beantwoorde vragen) naar het oordeel van de toezichthouder structureel en reëel in evenwicht?

Bron: overgenomen van provincie Fryslân

Bijlage III – Bestuurlijke reacties

Bestuurlijke reactie Texel

Postadres
Postbus 200
1790 AE Den Burg

Bezoekadres
Emmalaan 15
1791 AT Den Burg

T 14 0222
E gemeente@texel.nl
I www.texel.nl

Zaaknummer 3721146 Contactpersoon Timo Polderman
Telefoonnummer 06-25248049
E-mailadres TPolderman@texel.nl

Onderwerp Bestuurlijk wederhoor - De
financiële positie van de
gemeenten en sturing door de raad Verzenddatum 20-02-2026

Geachte leden van de rekenkamercommissie,

Hartelijk dank voor het toezenden van uw concept rapport met betrekking tot de financiële positie van de gemeente en sturing van de raad. We spreken onze waardering uit over de duidelijk opgestelde bevindingen en concrete aanbevelingen uit het onderzoeksrapport.

Voordat we ingaan op de bevindingen en aanbevelingen willen we een algemene reactie geven. De gemeente Texel heeft de afgelopen jaren ingezet om de beleidscyclus (voorheen P&C cyclus) te verbeteren. Zo worden geen aparte raadsvoorstellen met financiële gevolgen aangeboden aan de raad en zijn er 3 financiële beslismomenten in het jaar. Dit zorgt ervoor dat de raad beter de kaderstellende rol kan oppakken en zorgt voor rust in de beleidscyclus. De financiële verordening is in december 2025 vastgesteld door de raad en daarin geeft de raad kaders mee om bijvoorbeeld het aantal overhevelingen te verminderen met als doel te zorgen voor een realistische planning en het doen van uitgaven.

We weten ook dat we nog niet klaar zijn. De bevindingen uit het rekenkameronderzoek sterken ons in onze opvatting. Daarnaast wachten we de uitkomsten van het BMC onderzoek af. Samen met onze eigen bevindingen zullen wij de beleidscyclus verder verbeteren.

Hieronder per bevinding een reactie:

1. De gemeente hanteert twee relatief actuele en door de raad vastgestelde beleidskaders. Deze zijn redelijk algemeen van aard, bijvoorbeeld de richtlijn dat het aantal bestemmingsreserves “minimaal” dient te zijn. De norm van minimaal 2 miljoen euro algemene reserve staat in één van de nota's.

Reactie gemeente Texel:

De gemeente Texel kan zich vinden in deze bevinding. Bij de volgende actualisatie van de nota reserves en voorzieningen en de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen

1/4

zal gekeken worden naar het specificeren van dit beleidskader, om ze minder algemeen van aard te maken. Ook zal gekeken worden naar de ondergrens van de minimale algemene reserve van 2 miljoen euro.

2. De gemeente kent structureel een overschot, vooral vanaf 2020, dat grotendeels wordt gebruikt voor vergroten van de algemene reserve. Het toevoegen van het positieve resultaat aan de algemene reserve wordt gedaan op basis van een algemene richtlijn en lijkt min of meer een automatisme.

Reactie gemeente Texel:

De gemeente Texel kan zich vinden in deze bevinding. Het beleid is om het resultaat na bestemming in de algemene reserve te storten, maar dit is geen doel op zich. Het is aan de raad om hierin andere keuzes te maken voor het jaarrekeningresultaat.

3. De financiële positie is stevig: de algemene reserve ligt zeer ruim boven de norm en ook de weerstandsratio is zeer hoog. In de jaarrekening, begroting en de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen is geen duidelijke onderbouwing te vinden van de keuze voor zo'n hoge algemene reserve en weerstandsratio.

Reactie gemeente Texel:

De gemeente Texel kan zich vinden in deze bevinding. Zie daarnaast onze reactie op bevinding 1.

4. De bestemmingsreserves zijn ook sterk toegenomen, met name vanwege 'afkoop' van groot onderhoud van de haven Oudeschild door RWS en door een administratieve afspraak (tussenrekening voor overloop van niet-bestede middelen).

Reactie gemeente Texel:

De gemeente Texel kan zich vinden in deze bevinding.

5. De verschillen tussen jaarrekening en (openvolgende) begrotingen maakt sturing op de algemene reserve lastig. De lagere cijfers in de begroting geven niet een realistisch beeld van de financiële positie zoals die achteraf uit de jaarrekening blijkt. Het betekent ook dat het zicht op wat de werkelijke beleidsruimte is bij de begrotingsbehandeling minder duidelijk is.

Reactie gemeente Texel:

De gemeente kan zich vinden in deze bevinding. Om hierop beter grip te krijgen heeft de gemeente een onderzoek laten doen naar de "stille baten en lasten". De uitkomsten van dit onderzoek worden in de begrotingsvoorbereiding 2027 meegenomen.

6. Een 'top-10' van financiële risico's is beschreven en beoordeeld op kans en mogelijke financiële impact. De risico's wisselen per jaar en volgen uit de systematiek, maar een duidelijke onderbouwing van de keuzes ontbreekt in de begroting.

Reactie gemeente Texel: De risico's worden twee keer per jaar geactualiseerd ten behoeve van het risicoprofiel in de risicoparaagraaf. Texel heeft als doel meer risicogericht te werken. Momenteel wordt gebruik gemaakt van het pakket Naris en de methode 'monte carlo simulatie'. Deze simulatie is statisch onderbouwd maar maakt het onderbouwen van de uitkomsten in het risicoprofiel lastig. Bij de actualisatie van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen wordt onderzocht of de RISMAN-methode voor Texel een beter alternatief is.

7. Alle kengetallen conform de BBV zijn kwantitatief weergegeven met een beknopte toelichting. Er zijn grote verschillen in de (ontwikkeling van de) kengetallen tussen de jaarrekening en de begroting. Dit komt deels door administratieve verschillen (zie Deel I, paragraaf 1.1), en vooral ook door investeringsprojecten waarvan de lasten over meerdere jaren worden uitgesmeerd. Bijvoorbeeld de schuldquote laat daardoor in de jaarrekeningen een 'stevig' financieel beeld zien, maar in de begroting een veel minder goed financieel plaatje.

Reactie gemeente Texel:

De gemeente kan zich vinden in deze bevinding. Texel heeft momenteel onvoldoende zicht op haar investeringsbegroting. In lijn met stille baten lasten onderzoek van de BMC willen we toewerken naar een MIP en MJOP waaruit een SIA kan worden opgesteld en uitgesmeerd op basis van de investeringsbehoefte in plaats van de exploitatiebehoefte.

8. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen omvat de verplichte onderdelen. De mate van onderhoud en dus de hoogte van de onderhoudsuitgaven zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde beheerplannen. De paragraaf over kapitaalgoederen voldoet niet geheel aan de eisen van de BBV: de lasten zijn opgenomen in diverse programma's, waardoor een duidelijk overzicht ontbreekt. De inflatie van de afgelopen jaren en dus indexering van de uitgaven is een aandachtspunt.

Reactie gemeente Texel:

De gemeente kan zich vinden in deze bevinding. De gemeente is bezig om haar MJOP's te actualiseren en deze in de paragraaf op te nemen om zo te voldoen aan de minimale eisen van het BBV. We zijn voornemens hier vanaf de programmarekening 2026 aan te voldoen.

Verder stonden er nog aanbevelingen in het rapport, hieronder per aanbeveling een reactie:

Ad. 1 Zorg voor verbetering van de informatie in de begroting en jaarrekening en voor verbetering van het begrotingsproces

Reactie gemeente Texel:

De gemeente kan zich vinden in deze aanbeveling en neemt deze over. Met de bestuursopdracht P&C zijn de eerste grote stappen gezet. We zien dat er een doorontwikkeling van de beleidscyclus noodzakelijk is om de doeltreffendheid van beleid beter inzichtelijk te maken..

Zaaknummer 3721146

Ad. 4 Verbeter de meerjareninvesteringsprogramma's zodat die actueel zijn en blijven

Reactie gemeente Texel:

De gemeente kan zich vinden in deze aanbeveling en neemt deze over. Het BMC onderzoek naar de stille baten en lasten geeft hierin ook richting en daarmee gaan we aan de slag. Dit kost tijd en de verwachting is dat deze over een jaar vanaf nu gereed zijn.

Conclusie

De gemeente Texel kan zich vinden in de gestelde bevindingen en aanbevelingen uit het onderzoeksrapport en zal hiermee aan de slag gaan. De aangegeven punten worden onder de aandacht gebracht binnen de organisatie en worden meegenomen in het verbeteren van het begrotingsproces, waar de gemeente al actief mee bezig is.

Tot slot vertrouwt de gemeente Texel erop U hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van gemeente Texel,
de secretaris, de burgemeester,

E. Wolfkamp

M. Pol

Bestuurlijke reactie Vlieland

Rekenkamer Waddeneilanden
De heer E. Boneschansker

Postbus 10
8899 ZN Vlieland

Dorpsstraat 127
8899 AE Vlieland

0562-452700
info@vlieland.nl
www.vlieland.nl

Referentie	uw brief van 20 januari 2026	Ons kenmerk	543728
Uw kenmerk		Contactpersoon	
Datum	11 februari 2026	Telefoon	31562452729
Bijlage(n)		E-mail	a.idema@vlieland.nl
Onderwerp	Bestuurlijk wederhoor concept rapportage gemeentefinancien		

Geachte heer Boneschansker,

Dank voor het toezenden van het concept rapport "Hoeveel geld is er eigenlijk?" over de financiële positie van de gemeente en de sturing door de raad. Het is een deugdelijk, overzichtelijk en bruikbaar rapport. Dit maakt dat wij inhoudelijk geen op- of aanmerkingen hebben op dit rapport. Wij zullen in overleg met onze auditcommissie, en vervolgens met de gemeenteraad, gaan afstemmen hoe we met de aanbevelingen zullen omgaan.

Wij danken u voor het onderzoek en het opstellen van dit rapport en zien de definitieve versie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders,

A. Idema
secretaris-directeur

M. Schrier
burgemeester

Aan Bureau Beleidsonderzoek
info@bureaubeleidsonderzoek.nl

Zaaknummer: 542069
Datum: 4 februari 2026
Bijlagen:
Onderwerp: Reactie op concept rapport "Hoeveel geld is er eigenlijk"

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Wij danken U voor het toezenden van het conceptrapport "Hoeveel geld is er eigenlijk?" over de financiële positie van de gemeente en de sturing daarop van de gemeenteraad. Wij hebben het rapport met interesse gelezen.

Wij hebben kennis genomen van de algemene bevindingen, de conclusies en de aanbevelingen, zoals opgenomen in Deel I van het rapport. Wij herkennen ons in de conclusies en kunnen ons vinden in de door u geformuleerde aanbevelingen. Wij zullen bijvoorbeeld wat scherper gaan letten op de aansluiting van de teksten uit de nota 'Reserves & Voorzieningen' met de teksten in de begroting en de jaarrekening. Verder merken wij op reeds actief te werken aan de verdere ontwikkeling van een beter toepasbare systematiek voor risicobeheersing in relatie tot de weerstandscapaciteit.

Over de inhoud hebben we slechts vier inhoudelijke opmerkingen:

1. Op pagina 21 staat, dat onze schuldquote in 2024 lager was dan 10%. Dat klopt niet. Onze uitstaande langlopende leningen bewogen tussen de €8,3 mln. en €9,3 mln. De totale baten waren ruim €30 mln. Dus het percentage was ongeveer 30%.
2. Op pagina 22 en op pagina 65 staat aangegeven, dat we geen door de raad vastgestelde beheerplannen voor de kapitaalgoederen water en haven zouden hebben. Dat beeld willen we graag nuanceren. We beschikken over een in 2025 door de raad vastgesteld water- en rioleringsplan. Bovendien heeft de raad in november 2025 een besluit genomen over het buitengewoon onderhoud van het oppervlaktewatersysteem.
3. Als het om de haven gaat hebben we recentelijk juist veel onderzoek gedaan naar datgene wat nodig is voor 'vervanging & renovatie' in het gehele havengebied. We zijn genoodzaakt zwaar te investeren in het havengebied. Pas als de besluitvorming daarover (in 2026) is afgerond kan een volledig nieuw onderhouds- beheerplan worden gemaakt.

bezoekadres . Burg van Heusdenweg 10A . West-Terschelling . Postadres . Postbus 14 . 8880 AA West-Terschelling . telefoon (0562) 446 244 . e-mail . gemeente@terschelling.nl . www.terschelling.nl

4. De gemeenteraad heeft besloten het forfaitaire systeem bij de inning van toeristenbelastingen per 1-1-2025 af te schaffen (pag. 24).
5. Op pagina 65 wordt aangegeven, dat meevallende OZB-inkomsten in de jaren 2019 en 2022 te verklaren zouden zijn uit het wegwerken van een achterstand in de WOZ-administratie. Dit is niet juist. De meevallende inkomsten waren voor 2022 € 11.000. op een totaal aan OZB inkomsten van € 2.426 mln. Voor 2019 is de opbrengst wel groter: € 190.000. De gemiddelde WOZ waarden van de niet-woningen waren meer gestegen dan verwacht.

Wij danken u voor het uitgevoerde onderzoek en de heldere analyse die het rapport biedt. Graag zien wij het definitieve eindrapport tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders Gemeente Terschelling,

H.M. de Jong
Secretaris/alg. directeur

mr. R.S. Cazemier
wnd burgemeester

Nawoord rekenkamer bij bestuurlijke reactie Terschelling

In de reactie van het college van Terschelling geeft het college aan zich te kunnen vinden in de algemene bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wijst het college op een aantal onjuistheden in het rapport. We willen er op wijzen dat een controle op feiten en juistheid eerder al bij het ambtelijk wederhoor in december 2025 heeft plaatsgevonden. De gemeente heeft daar toen al op gereageerd en geen onjuistheden geconstateerd in het hoofdstuk dat over Terschelling gaat (Hoofdstuk II.3). Feiten uit dat hoofdstuk zijn overgenomen in het hoofdstuk met algemene bevindingen (Hoofdstuk I.2)

Het in het kader van de voortgang van onderzoek en het formuleren van conclusies en aanbevelingen onwenselijk als het ambtelijk wederhoor onvoldoende wordt gebruikt om eventuele onjuistheden te corrigeren, en er daarna alsnog zaken gecorrigeerd dienen te worden. Het bestuurlijk wederhoor is daar in principe niet voor bedoeld.

Vanzelfsprekend heeft de rekenkamer wel naar de aangegeven punten gekeken en deze ook alsnog verwerkt. Daarbij zij opgemerkt dat t.a.v. punt 1 (over de schuldquote 2024) er een verschil in benadering is, waarbij de rekenkamer zich baseert op de cijfers uit de door de raad vastgestelde en door de accountant bevestigde jaarrekening 2024, en het college met een andere berekening komt.

Rekenkamer de Waddeneilanden

Datum: 3 februari 2026
Onderwerp: Reactie concept rapport financiële positie gemeenten
en sturing raad
Verzenddatum: 4 februari 2026

Geachte heer, mevrouw,

Op 20 januari jl. hebben wij uw concept rapport ontvangen naar aanleiding van het onderzoek naar "De financiële positie van de gemeenten en sturing door de raad". In het begeleidende mailbericht vraagt u ons om een reactie op (vooral) de algemene bevindingen, conclusies en aanbevelingen uit Deel I van het rapport. Naar aanleiding sturen wij u hierbij onze reactie.

Algemene bevindingen en vergelijking

In algemene zin merken wij op dat de geschetste bevindingen herkenbaar zijn. Voor Ameland zijn jaarrekeningresultaten vrijwel altijd hoger (voordeliger) dan begroot en als één van de oorzaken geldt inderdaad nog wel eens de hogere algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Hoe met deze resultaten wordt omgegaan volgt uit de Nota reserves en voorzieningen 2021 die de raad in december 2021 heeft vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de Algemene reserve constant wordt gehouden, op een bedrag van € 2,5 miljoen, en dat jaarrekeningresultaten worden verrekend met de Reserve projecten.

Bij andere eilanden zien we een vergelijkbare systematiek, waarbij resultaten echter soms worden verrekend met de Algemene reserve en soms deels met bestemmingsreserves. Dat er daardoor bij de eilanden een beeld is ontstaan van grote en groeiende bestemmingsreserves lijkt ons wel juist.

Ook hetgeen wordt vermeld over risicoanalyses, het grote financiële belang van de toeristen- en forensenbelasting voor de eilanden, BBV-kengetallen en onderhoud kapitaalgoederen is voor ons herkenbaar.

Conclusies en aanbevelingen

Uit de conclusies onder 3.1 van het rapport volgen bij 3.2 aanbevelingen. Hierover merken wij (per aanbeveling) het volgende op.

1. *Zorg voor verbetering van de informatie in de begroting en jaarrekening en voor verbetering van het begrotingsproces (aanbeveling aan college)*

Feitelijk is er bij gemeente Ameland al sprake van een permanent proces om deze aanbeveling op te volgen. Daarbij heeft vooral de Kadernota een belangrijke rol gekregen, als document tussen de jaarrekening van het voorgaande jaar en de begroting voor het aanstaande jaar, waarin lopend beleid en nieuwe beleidsvoornemens uitgebreid aan de orde komen.

De financiële effecten van de jaarrekening en hetgeen als beleidsvoornemens in de Kadernota wordt benoemd, krijgen een vertaling in de volgende (meerjaren) begroting. En dat hierbij wordt getracht om informatie op een logische, consistente en begrijpelijke wijze weer te geven in de elkaar opvolgende documenten, spreekt in onze ogen vanzelf.

Hierbij delen wij uw conclusie met name voor het onderdeel 'paragrafen', waar deze doorgaande lijn nog wel kan worden verbeterd. Zoals onder 2.4 van het rapport daarom ook is aangegeven, zijn voor Ameland daarom in de auditcommissie afspraken gemaakt over de paragraaf kapitaalgoederen.

Uw opmerking over het gebruik van VNG-normen als signaalwaarde en dergelijke achten wij wat minder van belang. Uiteraard nemen wij hiervan wel kennis en relateren onze kengetallen aan deze 'normen', maar zoals in recente programmabegrotingen is aangegeven, is het belangrijkste uitgangspunt voor gemeente Ameland artikel 189, lid 2 van de Gemeentewet, waarin is aangegeven dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is, dan wel op lange termijn in evenwicht dient te zijn.

2. *Vraag het college om voorstellen voor duidelijke actuele normen voor de algemene reserve en stel die als raad vast (aanbeveling aan raad)*

Omdat duidelijke normen voor de hoogte van de Algemene reserve niet bestaan, is in de Nota reserves en voorzieningen 2021 aangegeven dat de Algemene reserve € 2,5 miljoen bedraagt. In de Nota reserves en voorzieningen is aangegeven dat dit bedrag eerst wordt vastgelegd voor de periode tot en met 2025.

Omdat het bedrag van € 2,5 miljoen nog steeds een 'zeer redelijk bedrag' lijkt voor de Algemene reserve, lijkt het ons zeer werkbaar om deze waarde te handhaven. Als de raad van gemeente Ameland hierover nog eens expliciet wil besluiten, is dat een prima gedachte.

3. *Vraag aan het college om duidelijke spelregels voor bestemmingsreserves (aanbeveling aan raad)*

In onze ogen bestaat er geen enkele onduidelijkheid over het doel van de huidige bestemmingsreserves en de methodiek van toevoegen of onttrekken aan deze reserves.

Voor een viertal bestemmingsreserves geldt dat deze zijn bedoeld om de jaarlijkse exploitatiekosten te egaliseren. Uitsluitend om ingewikkelde discussies en rekenexercities over de onderbouwing te voorkomen, is gekozen voor bestemmingsreserves in plaats van voor voorzieningen. De mutaties hiervan vinden 'gestructureerd' plaats, namelijk op basis van onderhoudsplannen dan wel actuariële berekeningen voor de bestemmingsreserve Politieke ambtsdragers. Voor deze bestemmingsreserves geldt dan ook dat doel en dergelijke helder zijn en dat er feitelijk niet zozeer sprake is van vrij besteedbare bestemmingsreserves.

Dan resteren nog vier andere bestemmingsreserves. De Bestemmingsreserve BWS betreft geoordeelde middelen van de school voor voortgezet onderwijs, waar de gemeente niet vrijelijk over kan beschikken.

De Reserve projecten Waddeneilanden bevat het aandeel van gemeente Ameland in de Regio Deal van De Waddeneilanden. Dit bedrag zal in 2026 en 2027 worden betaald aan de Regio Deal, dus is ook niet 'vrij beschikbaar'.

Van de Reserve projecten is het doel duidelijk, namelijk een reserve om (vooral) projectmatige en eenmalige kosten te dekken. In 2025 is bijvoorbeeld een groot deel van de onrendabele top van nieuwbouw "Ambla" ten laste van deze reserve gebracht. En jaarlijkse exploitatieresultaten worden verrekend met deze bestemmingsreserve.

Tenslotte is er nog de Algemene Bedrijfsreserve Woningbedrijf. Gelet op de administratieve effecten van de toepassing van deze reserve, in combinatie met de ambities van het Woningbedrijf en de grote financiële effecten daarvan, kunnen wij ons voorstellen dat deze reserve wordt opgeheven. Voor het inzicht in de financiële positie van het Woningbedrijf is deze reserve niet noodzakelijk. Omdat de Nota reserves en voorzieningen uit 2021 dateert, zal het college aan de raad voorstellen om deze nota in de loop van 2026 te actualiseren.

4. *Verbeter de meerjareninvesteringsprogramma's zodat die actueel zijn en blijven (aanbeveling aan college)*

Als conclusie wordt over dit punt aangegeven dat investeringsprojecten de financiële kengetallen sterk beïnvloeden, dus inzicht in de financiële gevolgen van deze projecten is van groot belang voor de financiële sturing en een goede interpretatie van financiële kengetallen.

Wij delen deze conclusie, waarbij wat ons betreft als nuance geldt dat het doel niet is om 'mooie kengetallen' te realiseren, maar om een sluitende meerjarenbegroting te realiseren (zoals ook bij punt 1 is aangegeven). En waar in de meerjarenbegroting inderdaad zo'n vier jaar wordt vooruit gekeken, geldt bij gemeente Ameland dat we voor 'grote projecten' een veel langere tijdshorizon hanteren, alvorens tot besluitvorming wordt gekomen. Als voorbeelden gelden hier woningbouwprojecten, de bouw van zonneparken en de bouw van Ambia, waar een langjarige businesscase als basis diende voor besluitvorming. Ook de aanstaande uitvoering van het accommodatiebeleid kan alleen maar plaatsvinden op basis van een beeld van de financiële gevolgen voor de gemeente Ameland gedurende de komende decennia.

5. *Vraag het college om duidelijke informatie over de (inschatting) van weerbaarheid en risico's en stel daar normen voor vast (aanbeveling aan raad)*

Over de risicoanalyse wordt in het rapport aangegeven dat de onderbouwing van bedragen en kans percentages vaak beperkt is, hetgeen sturing op de financiële risico's en weerbaarheid van de gemeente bemoeilijkt.

Zoals u in aanbeveling 5 aangeeft, bepaalt elke gemeente zelf hoe ze haar financiële weerbaarheid interpreteert en welke normen ze daarbij hanteert. Gemeente Ameland heeft in de Programmabegroting twee risico's benoemd en calculeert vervolgens de mogelijke incidentele en structurele effecten van optreden van zo'n risico. En er wordt gesteld dat "de ervaring leert dat er geen noodzaak bestaat om meer en diepgaande risico-inventarisaties uit te voeren".

Wij denken dat de huidige, zeer algemene passages over ingeschatte risico's en de mogelijkheden om hieraan eventueel weerstand te bieden voor gemeente Ameland werkbaar zijn. En de eerlijkheid gebied daarbij te zeggen er bij gemeente Ameland ook niet echt een behoefte lijkt te bestaan om 'te sturen op financiële risico's en weerbaarheid'. Met andere woorden, een investeringsproject of andere uitgave wordt niet bijgesteld omdat bepaalde kengetallen 'in het rood' dreigen te komen. Een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is, is uiteindelijk het meest zwaarwegende uitgangspunt en dat bepaalde kengetallen er gunstig of minder gunstig uitzien, is meer een toevallige bijkomstigheid.

Resumerend zien wij geen noodzaak om tot een normstelling te komen op het gebied van bepaalde ratio's en een inschatting van alle mogelijke risico's en (arbitraire) berekeningen van het financieel effect daarvan achten wij niet van toegevoegde waarde. Daarbij geldt de opmerking dat de financiële positie van gemeente Ameland redelijk solide lijkt, en vragen andere tijden wellicht een andere benadering.

6. *Vraag het college om een gezamenlijk onderzoek voor de eilanden naar toeristen- en forensenbelasting*

Bij de conclusies van punt 6 wordt onder meer aangegeven dat er geen inzicht bestaat in welke mate de opbrengsten nodig zijn om de extra kosten van toeristen en forensen te dekken, dat er verschillen zijn in beleid ten aanzien van de lokale heffingen, dat er nauwelijks onderzoek is naar de effecten van een tariefsverhoging en dat het overgaan van de forfaitaire heffing van toeristenbelasting naar een op feitelijke overnachtingen gebaseerde heffing naar verwachting een stijging van de opbrengsten zal opleveren. Er wordt vervolgens de aanbeveling gedaan om onderzoek te doen naar de prijselasticiteit voor de toeristen- en forensenbelasting en naar de effectiviteit en efficiency van de gehanteerde inningssystematiek.

Wij achten dit een enigszins merkwaardig advies, hoewel de conclusies bij punt 6 wel juist zullen zijn.

De mate waarin opbrengsten nodig zijn om de extra kosten van toeristen en forensen te dekken, is in onze ogen niet of nauwelijks niet te beantwoorden. Elke aanname van extra kosten is arbitrair, dus elke redenering is mogelijk. Voor zover ons bekend had gemeente Terschelling ooit een dergelijke analyse in de begroting opgenomen, maar is dat 'project' inmiddels al jaren beëindigd.

Dat er verschillen zijn in beleid ten aanzien van de lokale heffingen, lijkt duidelijk. Er is niet sprake van één gemeente "De Waddeneilanden", maar van vijf afzonderlijke eilandgemeenten, dus elke gemeente zal zijn eigen historie en aandachtspunten hebben.

De overgang van de forfaitaire heffing van toeristenbelasting naar een op feitelijke overnachtingen gebaseerde heffing is niet zozeer een optie, maar waarschijnlijk een verplichting. Immers, het gebruik van forfaits in de toeristenbelasting vereist de onderbouwing van die forfaits door enkele verplichte tellingen gedurende het jaar. En er van uitgaande dat de betreffende gemeente die tellingen niet uitvoert, is de heffing van toeristenbelasting juridisch lastig houdbaar.

Onderzoek naar de effecten van tariefsverhoging voor de toeristenbelasting en forensenbelasting zal niet gestructureerd en uitgebreid hebben plaatsgevonden. Wij zien echter niet in wat de meerwaarde is om dat nu te doen. Onze tariefontwikkeling is in de laatste jaren redelijk voorzichtig, en bij de voorbereiding op de volgende meerjarenbegroting, dus bij de Kadernota, worden nut en noodzaak van tariefsverhogingen gewogen ten opzichte van de beleidsvoornemens voor de volgende begrotingsjaren. En hoewel gemeente Ameland zelfstandig besluit over de eigen belastingtarieven, wordt natuurlijk wel enigszins gekeken welke tarieven door de andere eilanden worden gehanteerd.

Over de effectiviteit en efficiency van de gehanteerde inningssystematiek zijn wij tevreden. Voor toeristische objecten wordt forensenbelasting geheven, of toeristenbelasting. Belastingplichtigen voor de forensenbelasting betalen een vast bedrag op basis van de WOZ-waarde, belastingplichtigen voor de toeristenbelasting dienen een nachtregister in, op basis daarvan wordt de aanslag bepaald. Controles op de volledigheid van nachtregisters worden zeer summier gedaan, door extern bureau Legitiem, maar daaruit komen geen bevindingen naar voren dat er veel onjuiste (te lage) aangiften worden ingediend. De effectiviteit van onze invorderingssystematiek lijkt ons dan ook van een voldoende niveau. De formatieve inzet is nog geen halve fte, bij een opbrengst van ongeveer € 6 miljoen per jaar, oftewel ruim minder dan 1%. Deze ratio lijkt ons zeer laag, waardoor er in onze ogen sprake is van een zeer efficiënte wijze van invordering.

Tot zover onze reactie op het concept rapport. Wij zien de definitieve rapportage met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groot,

Tytsy Willemsma
Burgemeester

Iwan Valk
Secretaris-directeur

Bestuurlijke reactie Schiermonnikoog

Geachte mevrouw Fogl, meneer van Dijk en meneer Boneschansker,

Wij ontvingen van u op 21 januari jl. het Concept bevindingenrapport *"Hoeveel geld is er eigenlijk?"*

De financiële positie van de gemeenten en sturing door de raad.

U heeft ons gevraagd bestuurlijk wederhoor te geven, bij voorkeur voor 4 februari. Onze excuses voor de late reactie. Door omstandigheden zijn wij er niet eerder aan toegekomen. Hartelijk dank voor uw flexibiliteit om uiterlijk 24 februari naar u te kunnen reageren.

Wij hebben kennisgenomen van uw bevindingenrapport. Onze indruk is dat u een zeer compleet en gedegen onderzoek heeft gedaan naar de financiële positie van de eilanden en dat u leerpunten voor de gezamenlijke eilanden en voor de gemeente Schiermonnikoog heeft geïdentificeerd. Wij complimenteren en danken u voor het onderzoek en de rapportage.

Over de eiland specifieke bevindingen heeft u reeds een inhoudelijke reactie gehad. M.b.t. de algemene conclusies en aanbevelingen herkennen wij de door u geconstateerde bevindingen. De algemene aanbevelingen en specifieke leerpunten voor de gemeente Schiermonnikoog zijn voor ons herkenbaar omdat een deel ervan overlappen met de resultaten van een organisatieonderzoek uitgevoerd in opdracht van ons college door BMC en de onlangs uitgevoerde interim-controle door de accountant. De aanbevelingen en leerpunten worden omgezet in maatregelen en maken onderdeel uit van één van de speerpunten uit onze koers voor de organisatieontwikkeling, namelijk speerpunt - de Organisatie op Orde -. Uw aanbevelingen zijn daarom voor ons bevestiging dat we de juiste koers in gang hebben gezet.

Namens het College van B&W gemeente Schiermonnikoog

Trineke Kroeze
Gemeentesecretaris/directeur

Briefadvies rekenkamer

19 mei 2026

Geachte raadsleden,

Begin dit jaar heeft de rekenkamer het rapport *'Hoeveel geld is er eigenlijk?'* uitgebracht. Dat rapport gaat over de financiën van de Waddengemeenten en de sturing daarop door de raden.¹ Over de gemeentefinanciën en het zogenoemde 'ravijnjaar' zijn recent ook andere rapporten verschenen, zoals de benchmark van BDO. Bij het 'ravijnjaar' speelt de wijziging van het Gemeentefonds, waaruit de gemeenten hun algemene middelen krijgen, een rol. Verder is er het landelijke onderzoek van de gezamenlijke rekenkamers. Dat onderzoek is uitgevoerd door de Radboud Universiteit. Ook daarvan is recent het rapport verschenen.

Voor de rekenkamer is dit reden om een aantal van de recente rapporten tegen het licht te houden en te vergelijken met de uitkomsten van het eigen onderzoek. Het betreft een beknopte verkenning in de vorm van dit briefadvies.

Met een briefadvies geeft de rekenkamer inzicht in een onderwerp en geeft de rekenkamer de raden en de colleges een advies mee. Een briefadvies is niet gebaseerd op een uitgebreid onderzoek met interviews en een analyse van gemeentelijke documenten. Dit briefadvies is gebaseerd op de onderstaande documenten en publicaties (1 t/m 4). In het briefadvies worden geen conclusies getrokken en geen aanbevelingen gedaan.² Op basis van het advies van de rekenkamer kan de raad het college om (extra) informatie vragen en/of vragen om extra aandacht voor toekomstige ontwikkelingen die de gemeentefinanciën raken (zoals bijvoorbeeld grote projecten en het Gemeentefonds).

Deze brief is als volgt opgebouwd:

1. Een korte samenvatting van de resultaten van het eigen onderzoek.
2. De belangrijkste resultaten van het onderzoek van Radboud Universiteit.
3. De uitkomsten van de benchmark van BDO.
4. Gemeentefonds en Waddentoets.
5. Advies van de rekenkamer.

1. Rekenkamer rapport *'Hoeveel geld is er eigenlijk?'*

In het rekenkamerrapport is in beeld gebracht hoe de financiële positie van de vijf afzonderlijke eilanden zich vanaf 2017 tot nu heeft ontwikkeld. Doel van het rekenkameronderzoek was om de samenhang van verschillende financiële kengetallen en de keuzes die daarbij kunnen worden gemaakt in beeld te brengen. Het gaat vooral om inzicht in basisinformatie die – zeker voor raadsleden – voor sturing op financiën van belang is:

- BBV-kengetallen (Besluit Begroting en Verantwoording);
- Algemene en bestemmingsreserves;
- (Onderhoud) kapitaalgoederen;

¹ Het rapport staat op de website van de rekenkamer: <https://www.texel.nl/wp-content/uploads/2026/03/Onderzoeksrapport-De-financiële-positie-van-de-gemeenten.pdf>.

² Omdat het geen uitgebreid onderzoek is, is het gebruikelijke ambtelijke en bestuurlijke wederhoor niet gedaan.

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De conclusie van de rekenkamer is dat de financiële positie van de Waddengemeenten de laatste jaren lang niet slecht was. Er waren bijna elk jaar omvangrijke meevallers in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. De gemeenten kenden, mede daardoor, meestal een positief resultaat dat kon worden toegevoegd aan de algemene reserve. De algemene en bestemmingsreserves zijn daardoor bij de meeste gemeenten – soms fors – toegenomen. Ook als naar het zogenoemde weerstandsvermogen wordt gekeken, was dat voor bijna alle Waddengemeenten ‘uitstekend’ te noemen (gemeten naar normen die daarvoor zijn).³

Het ‘ravijnjaar’ dat in 2026 dreigde, is mede door compensatie vanuit het Rijk doorgeschoven naar 2028. Vooral in dat jaar worden de veranderingen voelbaar die zijn doorgevoerd in de verdeelmaatstaven van het Gemeentefonds. Dat betekent een afname van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Hoe dat precies uitpakt voor de Waddengemeenten is nog niet bekend.⁴

Een aantal andere conclusies uit het rapport zijn de volgende.

- **Sturing op de informatie uit de jaarstukken wordt bemoeilijkt door de verschillen tussen jaarrekening en begroting.** Met name de stand van de algemene reserve en kengetallen als schuldquote en solvabiliteit verschillen in de praktijk aanzienlijk tussen jaarrekening en begroting. Een globale indruk van de financiële positie van de gemeente op basis van de begroting pakt daardoor negatiever uit dan één op basis van de jaarrekening.
- **Investeringsprojecten beïnvloeden de financiële kengetallen sterk.** Grote investeringsprojecten hebben relatief veel invloed op (bestemmings)reserve en financiële kengetallen, zeker bij de Waddengemeenten die een relatief kleine begroting hebben.⁵ Vooral als voor projecten geld moet worden geleend, beïnvloedt dat de financiële positie sterk. Dat maakt dat voor financiële sturing en een goed begrip van de kengetallen inzicht in de financiële gevolgen van investeringsprojecten van groot belang is.
- **De omgang met (toename) van de algemene reserve verschilt tussen de eilandgemeenten, en een duidelijke onderbouwing voor de toename ontbreekt vaak.** Alle eilandgemeenten hebben een algemene reserve die zeer ruim boven het door de raden aangegeven minimum ligt. Het financiële beleid is in dat opzicht zeer voorzichtig. Maar de keuze om de reserves op te laten lopen, is niet altijd duidelijk onderbouwd.

Een aandachtspunt is dat de algemene reserve in beginsel alleen mag worden gebruikt voor incidentele uitgaven, dus voor tijdelijke of eenmalige zaken. Daar is wel een uitzondering op waar gemeenten gebruik van kunnen maken. Maximaal 10% van de algemene reserve mag onder voorwaarden worden gebruikt voor structurele uitgaven. De voorwaarden zijn dat (1) het gaat om het surplus van de algemene reserve (het deel dat *niet* nodig is voor het afdekken van risico's), en (2) de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft.⁶

Een bijzondere situatie wat betreft reserves is er bij de gemeente Ameland. Die gemeente heeft een vrij omvangrijke ‘Bestemmingsreserve Projecten’ (ca. 11

³ Alleen Terschelling kende recent geen kwalificatie ‘uitstekend’ maar ‘voldoende’. In de begroting 2026 wordt de weerstandsratio berekend op 1,03 (‘voldoende’). In de begroting 2025 werd nog vermeld dat de ratio weerstandsvermogen “uitstekend blijft”.

⁴ In de voorjaarsnota (kadernota of perspectiefnota) wordt doorgaans aan de ontwikkelingen van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds aandacht besteed.

⁵ Dat is bijvoorbeeld het geval bij de renovatie van de Willem Barentszkade op Terschelling, waarvan inmiddels bekend is dat het Rijk financieel bijspringt. Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/05/11/rijk-en-regio-slaan-handen-ineen-voor-bereikbaarheid-terschelling>.

⁶ In beperkte mate mag de algemene reserve wel gebruikt worden voor het dekken van een structureel tekort. Zie: https://vng.nl/sites/default/files/2023-12/21122023_bijlage_lbr_23_053_notitie_incidenteel_structureel_voor_het_najaars_bofv_2023.pdf

miljoen euro eind 2024). De reserve is in beginsel vrij besteedbaar. Er is niet een concreet doel en tijdspad aangegeven, wat bij een bestemmingsreserve wel moet. In die zin is de reserve die Ameland aanhoudt eigenlijk geen bestemmingsreserve. Toch zijn de bestedingen uit deze reserve tot op zekere hoogte ingekaderd. De uitgaven moeten namelijk passen bij de doelen en plannen uit de Raadsagenda (Raadsakkoord) en zijn daarmee ook in de tijd beperkt (namelijk de raadsperiode).

- **De toeristen- en forensenbelasting vormen een belangrijke inkomstenbron.**

De eilandgemeenten ontvangen in vergelijking met andere gemeenten grote bedragen aan toeristenbelasting. De eilandgemeenten onderling hebben vergelijkbare tarieven, maar er zijn wel verschillen in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.

Over de toeristenbelasting is landelijk enige discussie ontstaan. Bij de beoogde herziening van het Gemeentefonds is, met name door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB)⁷, aangegeven dat de inkomsten uit toeristenbelasting verevend zouden moeten worden. Oftewel: (meer) gespreid over alle gemeenten. Die suggestie is nader onderzocht, maar de Gemeentefondsbeheerders⁸ en ook de VNG hebben aangegeven dat een dergelijke aanpassing niet hun voorkeur heeft.⁹ Het argument voor toeristenbelasting is dat tegenover de extra inkomsten ook extra kosten staan voor een gemeente. Afschaffen van de toeristenbelasting is, in elk geval voorlopig, niet aan de orde, maar wel onderdeel van nader onderzoek; het is dus voor de langere termijn niet van de agenda verdwenen.¹⁰ Ook over de forensenbelasting was enige discussie ontstaan. Echter, daar is inmiddels – onder meer door een gerechtelijke uitspraak – duidelijk dat gemeenten die belasting mogen blijven heffen en de opbrengsten zelf mogen houden.¹¹

2. Landelijk onderzoek Radboud Universiteit

De Vereniging van Rekenkamers heeft een zogenoemd DoeMee-onderzoek laten doen naar onderbesteding. Dat onderzoek is uitgevoerd door de Radboud Universiteit Nijmegen; de rekenkamer heeft aan dat onderzoek meegedaan.¹² Het rapport *'Schipperen tussen Crises en Ambitie'* van Radboud Universiteit levert een aantal conclusies op die ook relevant zijn voor de Waddeneilanden.¹³

- De meeste gemeenten kennen meevallers; er is dus vaak sprake van onderbesteding. Meevallers ontstaan vaak bij de baten; veel minder bij de lasten.

⁷ Op basis van een rapport van het onderzoeksbureau Cebeon. Zie <https://open.overheid.nl/documenten/b0e97d66-e172-407b-904c-26fb149cb411/file>.

⁸ De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Financiën.

⁹ Zie de brief van de minister van BZK van 7 februari 2025, Tweede Kamer stukken 36 600 B, Nr. 24 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-36600-B-24.html>), de brief van de minister van BZK aan de ROB over de Adviesaanvraag Herziening verdeling gemeentefonds van 3 februari 2026 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-1234296.pdf>), en ook <https://vng.nl/artikelen/toeristenbelasting>.

¹⁰ De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) geeft in een recent advies aan dat de hogere algemene uitkering die de Waddeneilanden krijgen vanwege "dure fysieke bereikbaarheid" kan worden afgeschaft en opgevangen met de ruimte in toeristen- en parkeerbelasting. Zie Briefadvies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (1 april 2026), Hervredering Gemeentefonds 2027, p. 24. (Zie: <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/2026/04/01/hervredering-gemeentefonds-2027>). Een eventuele aanpassing rond toeristenbelasting is onderdeel van de toekomstige onderzoek agenda rond de financiële verhouding. Het valt onder onderzoek naar verevening van de 'overige eigenmiddelen' (OEM). Zie Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2025, 244, p. 13 en 15 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-244.pdf>).

¹¹ Zie voor de gerechtelijke uitspraak in de casus Noordwijk: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHDHA:2025:1365&showbutton=true&keyword=toeristenbelasting&idx=5>.

¹² Zie: <https://www.rekenkamers.nl/wp-content/uploads/2026/03/Eindrapport-DoeMee-2025-Underbesteding.pdf>.

¹³ Over het rapport van Radboud Universiteit zijn ook in de pers een aantal artikelen verschenen. Zie bijvoorbeeld: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/kwart-geld-gemeenten-blijft-op-plank-liggen>, en https://www.headliner.nl/item/gemeenten-bezuinigen-bezuijlen-ze-geld-overhouden-ze-moeten-beter-begroten-zeggen-rekenkamers-nrc-209720#google_vignette.

- Er is bij veel gemeenten, met name de kleinere, sprake van onderbezetting van eigen personeel. Dat wordt meestal opgelost door externe inhuur. Externe inhuur kan dan worden bekostigd uit de begrotingsruimte die ontstaat doordat vacatures niet worden ingevuld. De lasten van inhuur worden in de begroting vaak onderschat.
- Bij investeringsprojecten is te zien dat de afschrijvingen achterblijven bij de begrote bedragen. Ook de rentelasten (bij leningen) zijn veelal lager dan begroot. Dat is een indicatie voor vertragingen bij de projecten. Er wordt in het Radboud-rapport bovendien gesproken van 'planningsoptimisme', oftewel: de uitvoering van grote projecten wordt bij de start nogal optimistisch ingeschat.
- Specifieke uitkeringen, zoals voor onderwijsachterstanden, sport, regiodeals en opvang Oekraïne, zijn sterk toegenomen. De middelen voor deze zogenoemde 'spuks' worden lang niet altijd meteen besteed. De bestede middelen komen dan als 'vooruit ontvangen bedragen' op de balans van de gemeente te staan, en gelden voor meerdere jaren. Dat heeft effect op de financiële positie van gemeenten, met name de hoeveelheid kasgeld van gemeenten en daarmee ook de vraag of leningen nodig zijn om investeringen te betalen.

De Radboud Universiteit geeft onder meer de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraden mee.¹⁴

- Als er extra lasten voor het lopende jaar worden gevraagd (bijvoorbeeld bij een investeringsproject), bespreek dan hoe realistisch het is dat het project nog wordt uitgevoerd, en of de financiële en personele gevolgen niet beter vanaf het volgende begrotingsjaar kunnen worden opgenomen.
- Bespreek bij elk signaal van het college over extra baten hoe realistisch het is dat die baten nog kunnen worden ingezet in het lopende begrotingsjaar.
- Vraag het college van B&W om informatie over formatie, gemiddelde bezetting en ziekteverzuim bij de begroting, en gebruik dat om te toetsen of ambities van plannen en projecten realistisch en haalbaar zijn.

BDO Accountants & Adviseurs is een bureau dat elk jaar de financiële positie van de Nederlandse gemeenten onderzoekt.¹⁵ De belangrijkste conclusie in de BDO Benchmark Nederlandse gemeenten van dit jaar is dat de cijfers op dit moment positief zijn, maar dat de begrotingen voor de komende jaren een negatiever beeld laten zien. Over 2024 worden door BDO de financiën van alle Waddengemeenten als gezond beoordeeld. Wordt naar de begrotingen 2025-2029 gekeken, dan blijken de

¹⁵ Te downloaden via: https://go.bdo.nl/-ip-benchmark-nederlandse-gemeenten-26-ps-dzb-overh-bmg.html?_gl=1*xbmej*_up/MQ.*_ga/MTq1NjkwNTE1Ny4xNzc4MzY2MTQz*_ga_KEMVJVX4PW*cZ3NzgZMzYxNDIkbzEkZzAkdDE3NzgZMzYxNDIkaYwJGwwJGqxMTQ0NTUwMjY2.

financiën kwetsbaarder; een conclusie die ook in het eigen rapport van rekenkamer De Waddeneilanden is getrokken.¹⁶

In het BDO-rapport wordt opgemerkt dat in het algemeen de:

“structurele spanning tussen taken en middelen blijft bestaan. Gemeenten worden nog altijd geconfronteerd met oplopende kosten en beperkte sturingsmogelijkheden, terwijl structurele oplossingen uitblijven. Hierdoor blijft het financiële perspectief voor de komende jaren onzeker”.¹⁷

Dit is een constatering die vaker is gedaan, waarbij ook wel is opgemerkt dat het Rijk weliswaar taken bij gemeenten neerlegt, maar er onvoldoende inzicht is in de daarmee gepaard gaande uitgaven.¹⁸

BDO waarschuwt vooral dat de jeugdzorg één van de grootste financiële risico's vormt. In het BDO-rapport staat:

“Gemeenten zijn verantwoordelijk voor zowel de uitvoering als de dekking van tekorten, terwijl het Rijk via wet- en regelgeving bepaalt wat er moet gebeuren”.¹⁹

In het eigen onderzoek van rekenkamer De Waddeneilanden is ook vastgesteld dat in de eilandgemeenten de jeugdzorg vaak als financieel risico voor de komende jaren is genoemd.

Verder wordt ook in het BDO-rapport gewezen op 'planningsoptimisme':

“Gemeenten nemen in hun meerjarenbegroting elk jaar forse investeringsvolumes op, inclusief oplopende schuldquotes en kapitaallasten. Maar in werkelijkheid krijgen ze die investeringen niet volledig uitgevoerd. De realisatie blijft elk jaar achter bij de plannen. Investeringen worden wel geraamd, maar blijken in de praktijk lastig te realiseren door beperkte uitvoeringskracht en juridische obstakels”.²⁰

BDO pleit voor sturing die meer rekening houdt met haalbaarheid en betaalbaarheid van taken en ambities. In het rapport van rekenkamer De Waddeneilanden is dit ook geconstateerd. Eén van de aanbevelingen in dat rapport is dan ook om de meerjareninvesteringsprogramma's te verbeteren en duidelijker aan te geven wat de financiële gevolgen zijn van grote projecten.

4. Gemeentefonds en Waddentoets

Het Gemeentefonds is de belangrijkste bron van gemeentelijke inkomsten: de algemene uitkering. De omvang van het Gemeentefonds, en dus van de algemene uitkering, kan fluctueren. Er zijn verschillende momenten in het jaar waarop de omvang wordt aangepast (via de mei-, september- en decembercirculaire). Dat betekent dat gemeenten – dus ook de Waddengemeenten – bij het opstellen van de eigen begroting nooit helemaal zeker weten wat de algemene uitkering in de loop van het jaar zal zijn. De afgelopen jaren nam de uitkering uit het Gemeentefonds in de loop van het jaar steeds toe.

Het geld uit het Gemeentefonds wordt verdeeld op basis van zogenoemde verdeelmaatstaven. Dat zijn kenmerken van de gemeenten die iets zeggen over de lasten die de gemeenten hebben. Voorbeelden daarvan zijn inwonersaantal, inwoners met een migratieachtergrond, huishoudens met een laag inkomen,

¹⁶ In het BDO-rapport worden de financiën op basis van de begroting 2025-2029 van met name Vlieland en Ameland als 'ongezond' beoordeeld. BDO Benchmark Nederlandse gemeenten p.58 e.v.

¹⁷ BDO Benchmark Nederlandse gemeenten p.14.

¹⁸ Zie bijvoorbeeld Het Financieel Dagblad van 7 mei: 'Budgetten wethouders berusten veelal op nattevingerwerk'.

¹⁹ BDO Benchmark Nederlandse gemeenten p.14.

²⁰ BDO Benchmark Nederlandse gemeenten p.14.

centrumfunctie, eigen belastinggebied (ozb), oppervlakte bebouwing enz. Het idee is dat de algemene uitkering op die manier zoveel mogelijk past bij de specifieke situatie van de gemeente.

De systematiek van het Gemeentefonds wordt binnenkort aangepast.²¹ Dat betekent voor sommige gemeenten een 'plus' en voor andere een 'min'. De wijzigingen gaan in per 1 januari 2027. Omdat de invoering in stappen gaat ('ingroeien') zijn de effecten pas echt merkbaar vanaf 2028. Voor de Waddeneilanden wordt een afname van de algemene uitkering verwacht, maar – zoals hiervoor al gemeld – hoe dat uitpakt voor de Waddengemeenten is nog niet precies bekend.

Er zijn op de Waddeneilanden nogal wat omstandigheden die maken dat lasten hoger zijn: door de kleine schaal zijn onderwijs- en zorgvoorzieningen en kosten van bijvoorbeeld veerdammen hoger, er zijn hogere bouwkosten, er zijn toeristen die extra kosten (en opbrengsten) met zich meebrengen enz. Juist op de kleine budgetten van de Waddengemeenten hebben die zaken veel invloed. Het roept de vraag op hoe in het Gemeentefonds daarmee rekening wordt gehouden.

De systematiek van het Gemeentefonds is nogal ingewikkeld, en wordt bovendien regelmatig gewijzigd.²² Daardoor is het zeer lastig om vast te stellen wat de effecten van (veranderingen in) bepaalde verdeelmaatstaven zijn. Achterhalen waar de bedragen per verdeelmaatstaf precies voor zijn, hoe groot de bedragen precies zijn, en hoe belangrijk die zijn als deel van de totale uitkering per eiland is moeilijk te bepalen.

Met de specifieke situatie van de eilanden wordt in het Gemeentefonds wel al rekening gehouden. De Waddengemeenten krijgen namelijk extra middelen vanwege hun ligging en geografische positie; daarmee wordt rekening gehouden met extra kosten door hun dure fysieke bereikbaarheid.²³ Eén van de verdeelmaatstaven is 'inwoners Waddengemeenten' die dus alleen voor de Waddengemeenten meetelt. Het bedrag per eiland verschilt en wordt gerelateerd aan het aantal inwoners. Ook krijgen de Waddengemeenten tot nu toe een extra 'vast bedrag' toegekend (net als overigens de vier grote steden). Dit laatste 'vaste bedrag' wordt in de nieuwe verdeling van het gemeentefonds afgeschaft.²⁴

Bovendien zijn er verdeelmaatstaven die *relatief* sterk zullen doorwerken bij de Waddengemeenten, zoals 'buitenwater' en waarde woningen voor de ozb (die relatief hoog is op de eilanden). Of daarmee voldoende rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van de eilanden, is gezien de ingewikkeldheid van de systematiek niet goed aan te geven.

In dit verband kan ook nog worden gewezen op de Waddentoets. De Waddentoets is een afspraak om beleid en regelgeving te toetsen op mogelijke (negatieve) effecten voor de Waddeneilanden.²⁵ Omdat het Gemeentefonds uiteindelijk een begrotingswet is, is de Waddentoets ook daarop van toepassing. De rekenkamer heeft niet kunnen vaststellen of de Waddentoets wordt toegepast op het Gemeentefonds. De rekenkamer heeft over de werking van de Waddentoets eerder (in 2018) al een (kritisch) rapport geschreven. Recent is door de Tweede Kamer aan de betrokken

²¹ Zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-1234296.pdf>.

²² De uitwerking van de systematiek en de verdeelmaatstaven word gedaan in opdracht van de beheerders van het Gemeentefonds door een bureau (Cebéon).

²³ Zie Briefadvies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (1 april 2026), p. 24.

(<https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/2026/04/01/herverdeling-gemeentefonds-2027>).

²⁴ Deze maatstaf wordt op '0' euro gezet. Zie Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2025, 244, p.12, 27 en 34 (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-244.pdf>).

²⁵ De oorsprong van de Waddentoets is gelegen in de motie Jacobi van de Tweede Kamer uit 2008. Het betreft niet een echte toets maar afspraken die in een convenant tussen de vijf Waddeneilandgemeenten, de twee betrokken provincies en het Rijk (vertegenwoordigd door het ministerie van BZK) en het samenwerkingsverband De Waddeneilanden zijn vastgelegd (zie: <https://www.dewaddeneilanden.nl/waddenconvenant>). Het gaat er om de coördinatie op Rijksniveau te bevorderen ten aanzien van beleidsvoorbereiding en -uitvoering, met als uiteindelijk doel de totstandkoming van beter op de specifieke situatie van de Waddengemeenten afgestemde generieke wetgeving en beleidsuitvoering.

ministers gevraagd om de te bekijken hoe de Waddentoets (of 'eilandtoets') vaker en meer gestructureerd kan worden ingezet.²⁶

5. Advies

In dit briefadvies is naar aanleiding van het onderzoek van de rekenkamer kort verslag gedaan van de resultaten van enkele landelijke onderzoeken naar gemeentefinanciën. De Waddeneilanden zijn uniek vanwege de schaal en eigenheid van een eiland, maar een aantal bevindingen en conclusies komt sterk overeen, wat betekent dat de Waddengemeenten ten aanzien van (de ontwikkeling van) de financiële positie niet veel afwijken van wat er speelt in andere (kleinere) gemeenten. Het gaat dan onder meer om:

- het verschil tussen de jaarrekening en de begroting maakt sturen op financiële kengetallen lastig en vraagt om meer uitleg en duiding;
- er zijn de afgelopen jaren meevallers en onderbesteding, wat deels komt door planningsoptimisme bij grote (investerings)projecten;
- de wijzigingen in het Gemeentefonds hebben (negatieve) gevolgen voor de gemeentefinanciën, maar hoe groot het effect van het zogenoemde 'ravijnjaar' is, is nog niet precies duidelijk.

De rekenkamer adviseert op basis van het voorgaande om de uitvoering van de aanbevelingen uit haar rapport te blijven volgen. Door alle vijf colleges is aangegeven dat de meeste aanbevelingen worden uitgevoerd en/of aandacht krijgen.²⁷ De rekenkamer adviseert de raden om ook de gevolgen van de wijzigingen in de systematiek van het Gemeentefonds te (blijven) volgen, en aan de colleges te vragen bij de betreffende convenantpartners aandacht te vragen voor het Gemeentefonds en de Waddentoets. Gezien de grote impact van het Gemeentefonds op de gemeentefinanciën biedt de rekenkamer aan om in het programma van de Waddentweedaagse van november op Texel dit onderwerp in een korte workshop nader te duiden.

Wij laten het aan de raad te beslissen om het briefadvies ter kennisgeving aan te nemen of te behandelen in een commissie- of raadsvergadering.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

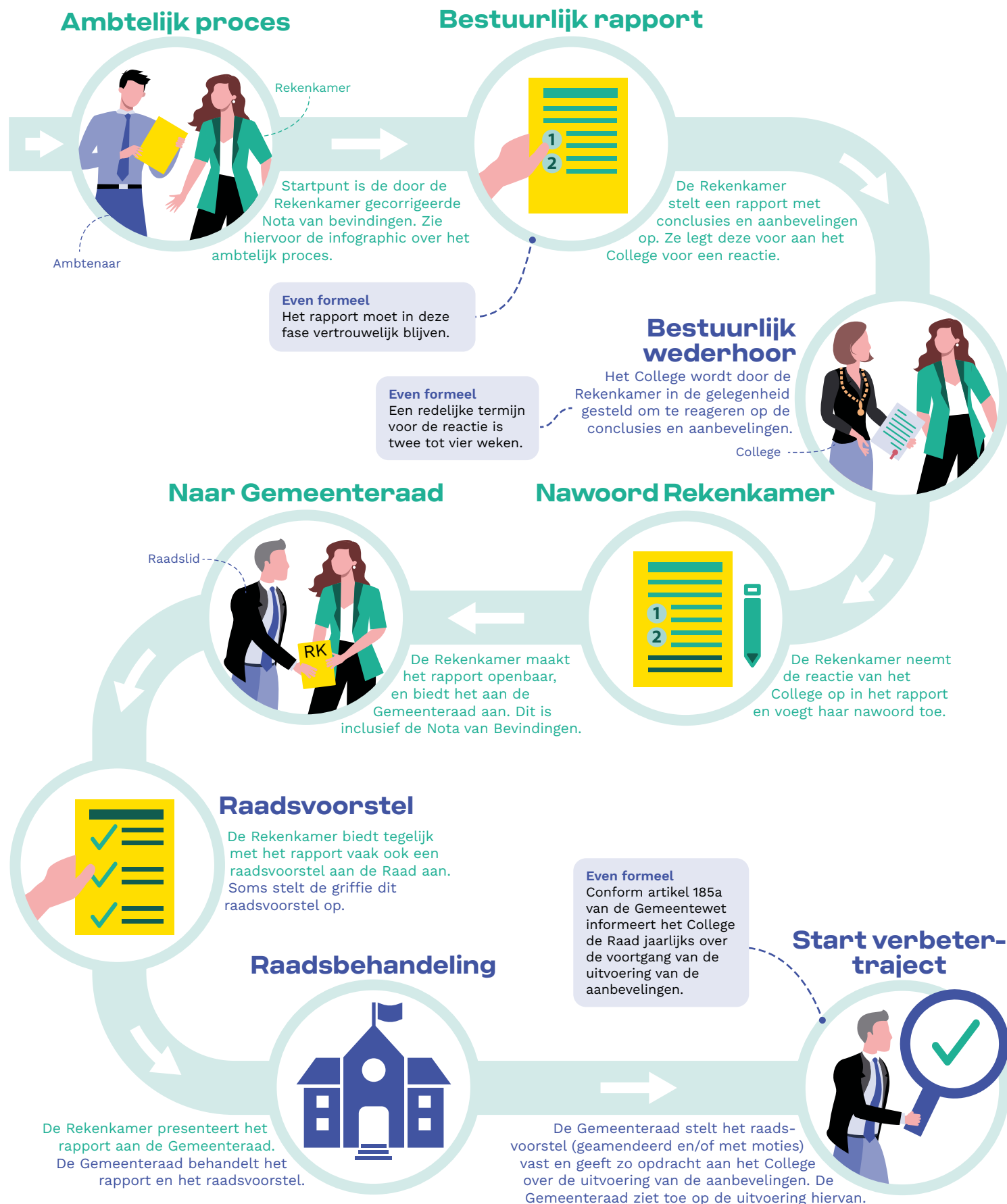
Rekenkamer De Waddeneilanden
Engbert Boneschansker
Esther Fogl
Jouke Van Dijk

²⁶ Tweede Kamer stukken 29 684, Nr. 300, Verslag van een commissiedebat, vastgesteld 23 maart 2026; zie: <file:///C:/Users/gebruiker/Downloads/Verslag%20van%20een%20commissiedebat,%20gehouden%20op%2012%20februari%202026,%20over%20Wadden-3.pdf>

²⁷ In de bijlagen bij het rekenkamerrapport zijn de reacties van de colleges opgenomen.

Zo werkt de Rekenkamer

Bestuurlijk proces in 8 stappen

Besluit

Raad

Zaaknummer	555398
Datum vergadering	29 juni 2026
Onderwerp	Jaarstukken 2025
Portefeuillehouder	Tytsy Willemsma
Agendapunt	

Besluit

De raad van de gemeente Ameland:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

gelet op de Gemeentewet

besluit:

1. De jaarstukken 2025, met inbegrip van de jaarrekening over 2025, vast te stellen;
2. Het voordelige rekeningsaldo toe te voegen aan de Reserve projecten;
3. De niet bestede middelen in het kader van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne vrijwillig terug betalen aan het rijk;
4. Het accountantsrapport 2025 voor kennisgeving aan te nemen.

Ballum, 29 juni 2026

Jaarstukken 2025

Gemeente Ameland

Inhoudsopgave

JAARSTUKKEN 2025.....	1
INHOUDSOPGAVE	3
SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR	5
INLEIDING.....	6
1. JAARVERSLAG.....	8
1.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING.....	9
<i>Programma 1 Bestuur.....</i>	<i>10</i>
<i>Programma 2 Sociaal Domein</i>	<i>17</i>
<i>Programma 3 Onderwijs.....</i>	<i>31</i>
<i>Programma 4 Fysieke Leefomgeving</i>	<i>38</i>
<i>Programma 5 Economie</i>	<i>49</i>
<i>Programma 6 Duurzaamheid.....</i>	<i>54</i>
<i>Programma 7 Volkshuisvesting</i>	<i>59</i>
1.2 OVERHEAD	64
1.3 DEKKINGSMIDDELEN	67
1.4 PARAGRAFEN	74
<i>Paragraaf 1 Lokale heffingen.....</i>	<i>75</i>
<i>Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....</i>	<i>82</i>
<i>Paragraaf 3 Grondbeleid</i>	<i>89</i>
<i>Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen.....</i>	<i>94</i>
<i>Paragraaf 5 Financiering</i>	<i>99</i>
<i>Paragraaf 6 Bedrijfsvoering</i>	<i>103</i>
<i>Paragraaf 7 Verbonden partijen</i>	<i>107</i>
<i>Paragraaf 8 Rechtmatigheid.....</i>	<i>122</i>
<i>Paragraaf 9 Wet Open Overheid</i>	<i>127</i>
2. JAARREKENING.....	128
2.1 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING.....	129
2.2 BALANS.....	134
2.3 TOELICHTING BALANS.....	136
2.4 FINANCIEEL OVERZICHT BATEN EN LASTEN	145
2.5 TOELICHTING BATEN EN LASTEN	146
2.6 OVERIGE TOELICHTINGEN.....	163
<i>Overzicht van structurele en incidentele baten en lasten</i>	<i>164</i>
<i>Recapitulatie per taakveld</i>	<i>169</i>
<i>Gebeurtenissen na balansdatum</i>	<i>172</i>
<i>EMU-Saldo</i>	<i>173</i>
<i>WNT-Verantwoording.....</i>	<i>175</i>
<i>Verantwoording rechtmatigheid</i>	<i>177</i>
3. OVERIGE GEGEVENS	179
BESTEMMING REKENINGSALDO	180
CONTROLEVERKLARING	181
BIJLAGEN.....	182
STAAT VAN ACTIVA (SAMENGEVAT).....	183
(VERVANGINGS)INVESTERINGEN	185
STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN.....	187

STAAT VAN LANGLOPENDE GELDLENINGEN	190
STAAT VAN SALARISKOSTEN.....	192
SISA.....	193
BELEIDSINDICATOREN PER PROGRAMMA.....	203

Samenstelling van het bestuur

Burgemeester Tytsy Willemsma

- Openbare Orde en Veiligheid
- Algemene en Bestuurlijke zaken
- Dagelijks Bestuur De Waddeneilanden
- Personeel en Organisatie
- Dienstverlening
- Voorlichting en Communicatie
- Financiën
- Handhaving
- Veerverbinding

Wethouder Theo Faber (AmelandÉén)

- Huisvesting
- Gemeentelijk Woningbedrijf
- Ruimtelijke Ordening en Vergunningen
- Grondzaken
- Economie, Recreatie en Toerisme
- Infrastructuur en Vervoer
- Algemeen Bestuur De Waddeneilanden
- Locoburgemeester

Wethouder Piet IJnsen (Algemeen Belang Ameland)

- Duurzaamheid en Energietransitie
- Werk en Inkomen
- Sociaal Domein
- Gezondheid, Welzijn en Sport
- Jeugd en Jongeren
- Cultuur
- Milieu
- Landbouw en Natuur
- Water en Kustbescherming
- Algemeen Bestuur De Waddeneilanden
- 2e Locoburgemeester
- Onderwijs

Secretaris-directeur Iwan Valk

- Secretaris college van burgemeester en wethouders
- Directeur ambtelijke organisatie

Inleiding

Indeling jaarverslag

Bij het opstellen van de jaarstukken wordt rekening gehouden met de inrichting van de begroting 2025; de verantwoording sluit daarmee zoveel mogelijk aan bij de voornemens en plannen die zijn vastgesteld in de begroting. Het jaarverslag 2025 sluit daarom aan bij de indeling van de meerjarenbegroting 2025-2028, welke 28 oktober 2024 is vastgesteld.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

In het BBV zijn de verslaggevingsvoorschriften opgenomen voor provincies en gemeenten. Het gaat hier om regels voor de indeling van jaarverslaggeving (en begrotingsdocumenten), voor waardering, activering en afschrijven, voor het gebruik van hoofdstukken en taakvelden, hoe moet worden omgegaan met rente en overhead en dergelijke. Het voorliggende jaarverslag 2025 is opgesteld met inachtneming van hetgeen bepaald in het BBV.

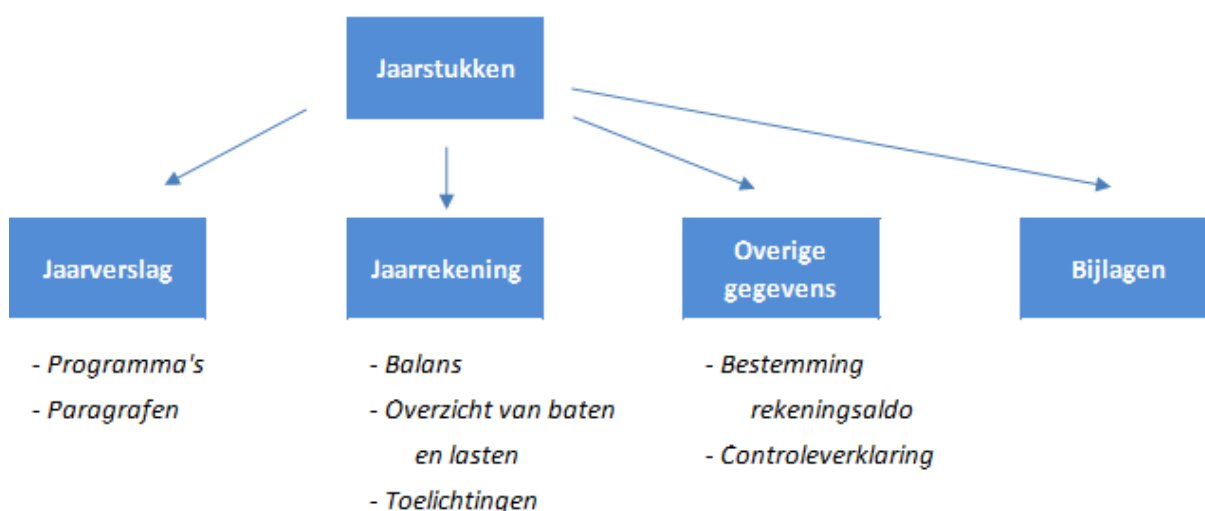
Overhead

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap te geven over die kosten, wordt voorgeschreven dat in het programmaplan een apart overzicht wordt opgenomen van de kosten van de overhead. In de programma's zelf worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. De definitie van overheadkosten is in het BBV aangegeven en in een notitie Overhead van de Commissie BBV is nog eens verduidelijkt welke kosten wel en niet tot overhead worden gerekend.

De overheadkosten worden uitgedrukt in een percentage van alle overige kosten, wat leidt tot een opslagpercentage van 26,98% op alle gemaakte kosten (2024: 26,11%). Een toelichting op dit omslagpercentage is te vinden onder 1.2 overhead. Een uitzondering op deze systematiek vormt het Gemeentelijk Woningbedrijf, waaraan vanuit bedrijfseconomische overwegingen een genormeed bedrag wordt toegerekend.

Leeswijzer

De opbouw van de jaarstukken wordt in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV en is als volgt:

Het **Jaarverslag** bevat:

- Een toelichting op de vastgestelde **programma's** op hetgeen gerealiseerd is van de beleidsmatige voornemens van 2025. Verder wordt in dit hoofdstuk per programma een overzicht van de cijfers per activiteitsgroep gegeven. Een nadere toelichting op deze cijfers, gericht op opvallende verschillen tussen begroting 2025 en de werkelijke cijfers over dat jaar, wordt gegeven in de jaarrekening, bij punt 2.5 Toelichting baten en lasten.
- Een toelichting met beleidsverantwoording in diverse **paragrafen**. Iedere paragraaf is een dwarsdoorsnede van de voorgaande programma's op verschillende beheersmatige aspecten.

De **Jaarrekening** bevat de financiële verantwoording over 2025. De jaarrekening bestaat uit de volgende onderdelen:

- Beschrijving van de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Balans
- Overzicht van baten en lasten inclusief een toelichting op de balans
- Toelichting balans
- Toelichting baten en lasten

Overige toelichtingen waaronder de gebeurtenissen na balansdatum, recapitulatie per taakveld, het overzicht voor structurele en incidentele baten en lasten en de rechtmatigheidsverantwoording

De **Overige gegevens** bevatten:

- Bestemming van het rekeningsaldo
- Controleverklaring bij de jaarrekening

In de **Bijlagen** zijn diverse financiële overzichten opgenomen ter onderbouwing van de financiële en beleidsmatige verantwoording over 2025. Overzichten die zijn opgenomen in de bijlagen zijn onder meer de activastaat, de staat van geldleningen, de staat van reserves en voorzieningen en de Sisa-verantwoording over 2025.

1. Jaarverslag

1.1 Programmamverantwoording

Programma 1 Bestuur

Ameland staat voor duurzaam, ondernemend en sociaal.

Na de verkiezingen in 2022 zijn er verschillende sessies geweest met vertegenwoordigers van alle partijen. Dit heeft geleid tot een zo breed mogelijk gedragen raadsagenda 2022-2025. De raadsagenda geeft de hoofdlijnen weer van het voorgenomen beleid voor de raadsperiode 2022-2025.

Dit zijn de tien meest belangrijke en omvangrijke opgaven en thema's uit de raadsagenda:

- 1) Leefbaarheid en duurzaamheid lopen als rode draad door alle beleidsterreinen
- 2) Energietransitie alle gebouwen op Ameland naar fossielvrije energie
- 3) Veerverbinding betrouwbaar en toekomstbestendig (*gemeente heeft hier geen beslissingsbevoegdheid)
- 4) Welzijnswerk (toekomst)vraag van burgers is leidend, niet de organisatie, effectievere besteding van middelen
- 5) Toerisme en vervoer nieuw beleid is in ontwikkeling en staat in het teken van 'demping van de drukte'
- 6) Sociale en reguliere huisvesting afmaken lopende projecten, ontwikkelen van nieuwe praktische plannen
- 7) Ouderenhuisvesting De Stelp start nieuwbouw begin 2023
- 8) Personeelshuisvesting een gezamenlijke kijk op toekomstbestendige huisvesting van werkenden op Ameland
- 9) Omgevingswet de invoering van de omgevingswet legt een (onzichtbaar) groot beslag op organisatie en bestuur
- 10) (On)voorzien stikstof, corona, vluchtelingenopvang, enz. (nieuwe) ontwikkelingen kunnen ineens zeer urgent zijn.

Samen willen we werken aan een aantrekkelijk en toegankelijk eiland, het behoud van natuurwaarden, een houdbare economische ontwikkeling en een vitale gemeenschap waarbinnen jongeren en ouderen zich op hun plaats voelen.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

Wat willen we bereiken

Willen we als bestuur in complexe omstandigheden stappen voorwaarts blijven zetten, dan helpt het om naast de gebruikelijke 'wat?' en 'hoe?' vraag ook vaker de 'waarom?' vraag met elkaar - en betrokkenen - scherp te krijgen. Het is belangrijk gaandeweg te proberen het onderscheid te zien tussen enerzijds korte termijn crisissen, incidenten en problemen en anderzijds wat we voor ons eiland willen bereiken op de lange termijn. We hopen de opgebouwde open en constructieve houding tussen raad, college en organisatie voort te zetten. In ons handelen en ons beleid staat het belang van de Amelanders gemeenschap centraal. We bekijken branche breed per vraagstuk of er een rol voor de gemeente is weggelegd en op welke manier de gemeente dit projectmatig met specialisme en capaciteit kan ondersteunen, conform raadsagendapunt 6.5. Daarnaast is de bestuurlijke zelfstandigheid van het eiland een cruciaal uitgangspunt. Samenwerking blijft belangrijk, zowel met andere Waddengemeenten als op nationaal en internationaal niveau. We zoeken samenwerking met andere gemeenten of regio's wanneer dat effectief en/of efficiënt is.

Raadsagendapunten in dit programma: 1.10 – 6.5 – 7.1 – 7.2 – 7.3

Wat hebben we bereikt?

- *De gemeente investeert in extra formatie, zodat de omvangrijke opgaven en thema's uit de raadsagenda gerealiseerd kunnen worden.*

Voor het maken van de gemeentelijke begroting en het vooraf bepalen van de personeelskosten wordt als onderlegger de formatiestaat gehanteerd. Daarnaast hebben we een budget externe inhuur.

Daar waar in de loop van het jaar hiaten ontstaan in de personele bezetting, zowel kwantitatief als kwalitatief of er worden nieuwe taken gevraagd waarvoor geen personele bezetting is, investeren we na besluitvorming in extra formatie om de opgaven en thema's uit de raadsagenda toch uit te kunnen voeren.

- *De gemeente investeert in goed werkgeverschap.*
Door middel van een talentenpool, het opleiden van trainees, uitwisselingen met andere organisaties, gerichte arbeidsmarktbenadering en een goede gesprekkencyclus met alle werknemers positioneert Ameland zich als een aantrekkelijke werkgever;

Door opleiding en training van medewerkers, trainees en raadsleden, investering in werkplek, software en informatiebeveiliging en investering in goede arbeidsomstandigheden is de organisatie in 2025 weer verder ontwikkeld.

- *De gemeente investeert in mensen.*
Door goed management, goede arbeidsvoorwaarden en inhoudelijk interessant werk is de gemeente een aantrekkelijke werkgever;

De gemeente Ameland kent een aantrekkelijk pakket aan arbeidsvoorwaarden. De brede functies en het veelzijdige takenpakket zorgen ervoor dat medewerkers op meerdere terreinen worden ingezet en dat sprake is van inhoudelijk interessant werk.

- *Het college en de raad bespreken periodiek de belangrijke dossiers;*
Het college en de raad hebben periodiek de belangrijke dossiers besproken, soms via voorstellen aan de raad vanuit het college, soms ook via door de raad gestelde vragen of in thematische informatieve bijeenkomsten met de raads- en commissieleden;

- *In Waddenverband werken we blijvend samen, met als belangrijk doel behoud en versterking van de leefbaarheid op de eilanden (7.3);*
Naast de structurele bestuurlijke en ambtelijke overleggen in Waddeneilandenverband, wordt binnen de themalijnen van de Regiodeal inhoudelijk samengewerkt.
- *Met het Waddenprogramma bekijken welke projecten vanuit de Regiodeal op Ameland vorm gaan krijgen;*
Naast de projecten die in gezamenlijkheid voor alle eilanden plaatsvinden, heeft de stuurgroep in 2025 een bijdrage beschikbaar gesteld voor de Amelandse projecten gebiedsplan De Vleijen, participatie accommodatiebeleid en infrastructuur rond de energieronde Ballumerbocht.
- *Noodzakelijk onderhoud kunstcollectie Ameland vindt plaats;*
De inventarisatie is in 2025 uitgevoerd. Het noodzakelijk onderhoud kunstcollectie Ameland wordt in 2026 uitgevoerd;
- *Uitvoering geven aan participatie (betrekken van burgers) door bijvoorbeeld de Dorpsontwikkelingsmaatschappij (DOM), dorpscontactfunctionarissen en verplichte onderdelen bij sociaal domein en de Omgevingswet;*
Uitvoering geven aan participatie (betrekken van burgers) door bijvoorbeeld de Dorpsontwikkelingsmaatschappij (DOM), dorpscontactfunctionarissen en verplichte onderdelen bij Sociaal Domein en de Omgevingswet heeft dit jaar weer vorm gekregen. Ook binnen het project accommodatiebeleid is aandacht gegeven aan het betrekken van gebruikers, en later in het proces komen ook inwoners aan bod.
- *We investeren blijvend in onze organisatie.*
Door opleiding en training van medewerkers, trainees en raadsleden, investering in werkplek, software en informatiebeveiliging en investering in goede arbeidsomstandigheden blijft de organisatie voortdurend in ontwikkeling;

Door opleiding en training van medewerkers, trainees en raadsleden, investering in werkplek, software en informatiebeveiliging en investering in goede arbeidsomstandigheden is de organisatie in 2025 weer verder ontwikkeld.
- *We voeren op dit moment het gesprek over het eilander beleid, waar de uitgangspunten simpel en doeltreffend een belangrijke rol spelen (7.2);*
Dit heeft in 2025 met name een plek gekregen via het accommodatiebeleid, nieuw VTH-beleid 2025-2028 en het voorbereidend werk voor de omgevingsvisie;

Wat heeft het gekost?

Bestuur	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
600100 Raad en raadscommissies	216.688,00	236.188,00	240.935,46
600105 Burgemeester en wethouders	495.201,00	499.242,00	490.696,93
600106 Burgemeester (administratief)	0,00	0,00	0,00
600107 Voormalig politiek ambtsdragers (administratief)	0,00	0,00	0,00
600110 Ambtswoning burgemeester	62.767,40	104.767,40	112.799,26
600115 Commissie bezwaar	6.250,00	6.250,00	6.342,24
600120 Samenwerkings- en belangenorganisaties	26.200,00	34.200,00	30.853,79
600125 De Waddeneilanden	290.846,48	234.287,48	199.077,77
600126 De Waddeneilanden, dienstverlening	97.231,20	97.231,20	129.592,15
600129 Regiokassier	23.749,00	23.749,00	0,00
600130 (Inter)nationale samenwerking	0,00	0,00	0,00
600135 Raadsgriffier	155.661,00	153.119,00	139.603,01
600140 Rekenkamer gemeenteraad	8.500,00	10.500,00	10.553,57
600145 Programbegroting en jaarverslag	42.500,00	65.000,00	65.645,37
600151 Auditcommissie	1.000,00	1.000,00	660,00
600200 Burgerlijke stand	58.019,00	58.019,00	58.959,67
600205 Bevolkingsadministratie	62.026,80	64.026,80	69.362,57
600210 Rij- en reisdocumenten	63.865,80	63.865,80	74.303,31
600211 Burgerzaken, algemeen	0,00	0,00	4.693,18
600215 Verkiezingen	9.800,00	9.800,00	7.831,86
600230 Leges rij- en reisdocumenten	0,00	0,00	0,00
653005 Bijzondere subsidies: Ontwikkelingshulp, etc	7.280,00	7.280,00	6.005,75
654015 Archiefbewaarplaatsen	22.000,00	22.000,00	33.923,67
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.649.585,68	1.690.525,68	1.681.839,56
Baten			
600105 Burgemeester en wethouders	0,00	0,00	0,00
600106 Burgemeester (administratief)	0,00	0,00	0,00
600110 Ambtswoning burgemeester	16.900,00	13.700,00	13.719,03
600125 De Waddeneilanden	0,00	0,00	0,00
600126 De Waddeneilanden, dienstverlening	120.000,00	140.624,00	173.564,52
600130 (Inter)nationale samenwerking	0,00	0,00	0,00
600230 Leges rij- en reisdocumenten	35.000,00	50.000,00	76.509,30
600231 Leges bevolkingsadministratie	4.000,00	5.000,00	7.235,30
600232 Leges burgerlijke stand	19.000,00	19.000,00	22.070,20
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	194.900,00	228.324,00	293.098,35
Resultaat Bestuur	-1.454.685,68	-1.462.201,68	-1.388.741,21

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Participatievisie (2023)
- Inspraak- en participatieverordening Ameland (2023)
- Verordening Adviescommissie bezwaarschriften (2021)
- Organisatiestatoot Gemeente Ameland (2021)

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

Ameland is een gemeente waar iedereen zich prettig, veilig en beschermd voelt. Toezicht en handhaving is nodig voor een veilige en leefbare gemeente. In de raadsagenda is dit vertaald onder punt 1.9 en punt 1.10.

Op een toeristisch eiland als Ameland komen regelmatig veel mensen bij elkaar. Er zijn dan ook afspraken nodig over onder meer het gebruik van de soms beperkte ruimtes, het houden van evenementen, openingstijden, het gebruik van voorzieningen en het terugdringen van (geluids)overlast. Ook op het gebied van een aantal specifieke kwesties, bijvoorbeeld scheepvaart ten noorden van Ameland, ontwikkelingen rondom opvang vluchtelingen, de oorlog in Oekraïne en de vogelgriep blijft aandacht noodzakelijk.

Gelet op de eilandsituatie is het belangrijk dat de verschillende hulpdiensten in noodsituaties snel en gecoördineerd worden ingezet. Iedereen moet immers kunnen vertrouwen op adequate hulp bij ongelukken en calamiteiten.

- **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.9 – 1.10 – 6.3**

Wat hebben we bereikt?

- *Uitvoering geven aan de betreffende jaarschijf van het Integraal Veiligheidsplan 2025-2028;*
Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma 2025 van het Integraal Veiligheidsplan 2021-2024:
 - Er is een grote drugscontrole gehouden op de veerdam;
 - Er is een rioolwateranalyse uitgevoerd naar mogelijk drugsgebruik op Ameland;
 - Er is gecommuniceerd over de mogelijkheid van Meld Misdaad Anoniem en bewustwording rondom cyberveiligheid;
 - Ook in 2025 zijn er verschillende reguliere overleggen bijgewoond. Dit is zowel regionaal (o.a. Driehoeksoverleg en Bestuurscommissie Veiligheid) als lokaal (o.a. veiligheidsoverleg met de politie, overleg met de Convenantpartners Veilig Uitgaan en het SIGMA-team);
 - De deelplannen van het gemeentelijk crisisteam zijn ook in 2025 geactualiseerd. Voor de Leiders CoWa zijn er twee oefendagen gehouden, waarbij er is geoefend, processen zijn doorlopen en ervaringen zijn gedeeld. Ook zijn er verschillende inzetten geweest waarbij er gemeentelijke inzet nodig was. In maart is de herhalingscursus voor BHV-ers gehouden. In april is er een multidisciplinaire oefening geweest voor verschillende hulpdiensten;
 - In 2025 is er een vaccinatieronde geweest op Ameland voor inwoners boven de 60 jaar en mensen met een kwetsbare gezondheid;
 - Begin december is een draaiboek geactualiseerd voor de jaarwisseling. Tijdens het overleg met de verschillende hulpdiensten zijn goede afspraken gemaakt en nummers van dienstdoende functionarissen uitgewisseld.
 - Er is ook in 2025 de nodige ingezet gepleegd ter voorbereiding aan de traditie begin december.

- *Uitvoering geven aan de betreffende jaarschijf van het VTH-beleid 2025 - 2028;*
Er is uitvoering gegeven aan het jaarplan 2025. In het plan waren de taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving aangegeven voor de Omgevingswet, de APV, Wonen, Verkeer en Alcohol voor het jaar 2025. Dit plan is in april 2025 middels een informatiebrief aan de raad gestuurd.
- *Contacten onderhouden met de politie om snel in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen*
Er is structureel overleg gevoerd met de politie over onder andere actuele veiligheidscasuïstiek.
- *Contacten onderhouden met de Veiligheidsregio Fryslân inclusief het reageren op begroting en jaarrekening*
Er is structureel overleg gevoerd met de Veiligheidsregio en alle ontvangen stukken zijn aangeboden aan de gemeenteraad.
- *Het aanleggen van twee extra bluswaterputten*
In het kader van de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbestrijding zijn er twee waterputten geboord die gebruikt kunnen worden als bluswatervoorziening. In totaal zijn er nu 5 putten verdeeld over het eiland;

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
611000 Crisisbeheersing en brandweer	58.145,00	57.298,17	41.694,54
611005 Huisvesting brandweer	70.824,80	92.824,80	92.435,24
611010 Brandpreventie	769.060,00	769.060,00	763.216,37
611015 Crisisbeheersing	27.917,00	27.917,00	42.190,00
611020 Sigma-team (crisisbeheersing)	18.450,00	22.450,00	28.441,02
612000 Vergunningen horeca, APV en kansspelen (lasten)	167.571,52	167.571,52	192.756,28
612010 Overige beschermende maatregelen/openbare orde	2.500,00	2.500,00	4.590,97
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.114.468,32	1.139.621,49	1.165.324,42
Baten			
611005 Huisvesting brandweer	58.100,00	58.100,00	60.429,12
Gerealiseerd resultaat	-1.056.368,32	-1.081.521,49	-1.104.895,30

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Integraal Veiligheidsplan Ameland 2025-2028 (2024)
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Ameland (2024)
- Preventie en handhavingsplan alcohol Gemeente Ameland 2022-2026 (2022)
- VTH beleid 2025-2028 (2025)

Programma 2 Sociaal Domein

Iedereen doet mee.

Binnen het sociaal domein heeft de gemeente brede verantwoordelijkheden in de zorg en ondersteuning aan inwoners (op gebied van zorg, gezondheid, ontwikkeling, participatie, zelfredzaamheid, werk & inkomen en jeugdhulp). De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de wetten: Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Jeugdwet, Wet publieke gezondheid, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en Wet inburgering. In de ruime, integrale zin van het woord vallen onder 'sociaal domein' ook alle aanverwante taken. Zoals handhaving bij leerplicht, het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, leerlingenvervoer, asielopvang & inburgering, de reguliere en bijzondere bijstand, (jeugd)gezondheidszorg, sport, cultuur, kinderopvang en welzijnswerk. De gemeente wil deze taken zo doeltreffend mogelijk uitvoeren en zorgen voor meer samenhang en maatwerk in het aanbod van zorg en ondersteuning voor de inwoners.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

Algemene voorzieningen

Wat willen we bereiken

Met basis-, of algemene voorzieningen wil de gemeente bereiken dat (groepen) inwoners vanuit de eigen vraag laagdrempelig kunnen deelnemen aan en gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen die ondersteunen bij maatschappelijke deelname, ontwikkeling, zelfredzaamheid en participatie op Ameland. Het gaat om voorzieningen als bibliotheekwerk, peuteropvang, (jeugd)gezondheidszorg, sportvoorzieningen, schuldhulpverlening, maatschappelijk werk, welzijnswerk, dorpshuizen, museaal werk, etc. De inzet van algemene voorzieningen kenmerkt zich door een combinatie van professionals en vrijwilligers en kan de inwoners ondersteuning bieden bij een hulpvraag en/of het meedoen in de samenleving. De inzet heeft een preventieve werking en is voorliggend aan de inzet van individuele, geïndiceerde, hulp/ondersteuning/zorg (in de tweede lijn).

De inzet en het faciliteren van algemene voorzieningen heeft een koppeling met de onderwerpen: Nieuwbouw Ambla, inclusieve samenleving, toekomstbestendige organisatie en uitvoering welzijnswerk, IKC-vorming, preventief armoedebeleid en beleid/strategie maatschappelijk vastgoed zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025. Verder zijn de acties gepland uit het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein zoals dat door het college is vastgesteld en met de raad gedeeld.

Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 4.1 – 4.4 – 4.5

Wat hebben we bereikt?

- *Uitvoering geven aan het Meerjarenonderhoudsplan Sportvelden (periode 2025-2034);*
Er is uitvoering gegeven aan het MJOP Sportvelden in 2025. Zo zijn er onder andere nieuwe doelen geplaatst op het hoofdveld in Hollum, is er nieuwe kurk aangebracht op het kunstgrasveld in Nes/Buren en is er overig regulier onderhoud uitgevoerd.
- *Aan Bibliotheek Noord Fryslân opdracht inclusief subsidie verlenen voor (preventieve) aanpak laaggeletterdheid*
Bibliotheek Noord Fryslân heeft een consultant basisvaardigheden aangesteld. Tevens is de samenwerking met Sociaal Werk doorontwikkeld. Een opzet voor (digi)taal-café is voorbereid.
- *Actualiseren Algemene subsidieverordening en onderliggende beleids- en uitvoeringsregels*
Vanwege capaciteitstekort is dit niet gerealiseerd. Actualiseren van de Algemene subsidieverordening en onderliggende uitvoeringsregels staat gepland in 2026 met doorloop in de jaren erna.
- *Actualiseren van de 'Sociale Kaart Ameland'*
Dit is in de eerste helft van 2025 door Sociaal Werk Ameland (subsidierelatie) gerealiseerd.
- *Afronden van het strategisch plan maatschappelijk vastgoed (accommodatiebeleid) en starten met de uitvoering (7.6)*
Het strategisch accommodatiebeleid is lopende het jaar 2025 via de inzet van de projectgroep opgesteld en in december 2025 door de raad vastgesteld. Gerelateerd aan het maatschappelijk vastgoed Nes-Buren loopt nog een participatietraject met de gebruikers. De verwachting is dat hierover medio 2026 duidelijkheid is, waarna dit deel van het accommodatiebeleid ook kan worden vastgesteld.

- *Bevorderen van de actieve samenwerking tussen de kinderopvang en de basisscholen voor IKC-vorming (4.6)*
Via het convenant Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is een gezamenlijk overleg (VVE-onderwijsachterstanden) tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvang opgestart. In het najaar van 2025 is een eerste overleg geweest. IKC-vorming is hierbij ook onderdeel van gesprek. Dit overleg vindt voortaan twee keer per jaar plaats.
- *De inzet en uitvoering van preventieve jeugdhulp via subsidie en ‘opdracht’, naast de ‘basissubsidie’ en subsidie voor jongerenwerk, beleggen bij Sociaal Werk Ameland (4.3)*
Eind 2024 is deze inzet via aanvullende subsidie bij Sociaal Werk georganiseerd en ingericht. Vanaf januari 2025 wordt de preventieve Jeugdhulp via Sociaal Werk uitgevoerd. De uitgangspunten voor preventieve inzet zijn vastgelegd in beleid en afspraken. Dit is meegenomen in de subsidie aan Sociaal Werk.
- *De opzet van het huidige private zwemonderwijs analyseren en bepalen of de inzet van subsidie op basis van een beleidsregel nodig is*
Vanwege capaciteitstekort is dit niet gerealiseerd. Uitvoering van deze activiteit is gepland in de tweede helft van 2026.
- *De opzet van het muziekonderwijs evalueren en actualiseren, inclusief het actualiseren van de beleidsregel voor subsidie*
In de tweede helft van 2025 is het huidige muziekonderwijs geëvalueerd. Op basis hiervan wordt de subsidieverlening voor muziekonderwijs in de tweede helft van 2026 geactualiseerd.
- *Evalueren van de samenwerking met gemeente Noardeast Fryslân en afspraken maken over toekomstige structurele samenwerking.*
De samenwerking is medio 2025 geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan is gewerkt aan een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente Noardeast-Fryslân. In het eerste kwartaal van 2026 wordt de DVO vastgesteld en ondertekend.
- *In overleg met de samenwerkingspartners Sociaal Werk Ameland en KwadrantGroep een algemene voorziening voor dagopvang en (mogelijk) dagbesteding gezamenlijk doorontwikkelen (samenwerking formele en informele zorg en stimuleren flexibel gebruik van ruimten);*
Vanwege capaciteitstekort niet gerealiseerd. De planning is om in het derde kwartaal 2026 met betrokken samenwerkingspartners (o.a. Kwadrant, THFL en Sociaal Werk) afspraken te maken over dagbesteding, inclusief sociale activering, op (bestaande) locaties in de verschillende dorpen.
- *Inventariseren en analyseren van de lokale regelingen en voorzieningen voor minima, deze eventueel aanvullen en daarna publiceren (4.7)*
De bestaande lokale regelingen zijn in 2025 geïnventariseerd en geanalyseerd. In de eerste helft van 2026 wordt een keuze gemaakt voor het toekomstige pakket minimaregelingen. Na afronding worden de verschillende regelingen onder de aandacht gebracht op de website van de gemeente en het Sociaal Werk.

- *Invullen van de regierol voor aanpak middelengebruik onder jongeren en input leveren voor 'Preventie- en Handhavingsplan Alcohol' (4.3)*
In geheel 2025 is de regisseur aanpak middelengebruik ingezet (formuleren ambities, uitvoering diverse activiteiten in samenwerking met betrokken partijen). De inzet vindt ook nog in 2026 plaats en van daaruit levert de regisseur middelengebruik beleidsmatige input aan het cluster Sociaal Domein.
- *Inzetten van (interne) ondersteuning van de processen aanvraag, verlening en vaststelling van alle gemeentelijke subsidies*
De evaluatie en vernieuwing van de algemene subsidieverordening is vertraagd. Dat betekent dat implementatie van de (nieuwe) regels vanaf de tweede helft van 2026 pas zal plaatsvinden.
- *Prioriteren en uitvoeren concrete acties rondom inclusie (4.4)*
Via de subsidierelatie met Sociaal Werk zijn afspraken gemaakt over de uitvoering van inclusie-activiteiten. Intern is er met andere clusters van de gemeente overleg over verbetering van fysieke en digitale toegankelijk van de openbare ruimte.
- *Samenwerkingsafspraken maken met KwadrantGroep en Sociaal Werk Ameland over dagopvang, inclusief sociale activering en afstemming formele en informele zorg, en multifunctioneel gebruik van algemene ruimten in de Ambla en Ons Hol*
Er is een onderzoek afgerond en de volgende stap (medio 2026) is verkenning van concrete voorzieningen (dagbesteding/dagopvang, inclusief sociale activering) op (bestaande) locaties in de verschillende dorpen. Dit vraagt tevens om een doorontwikkeling van de samenwerking tussen Kwadrant, THFL en Sociaal Werk.
- *Via opdrachten aan samenwerkingspartners (o.a. Sociaal Werk Ameland en GGD Fryslân) de beschikbare middelen vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK-GALA) en Integraal Zorg Akkoord (SPUK-FrIZA) gericht inzetten op basis van de ketenaanpakken voor onder andere eenzaamheid van ouderen, een gezonde leefstijl en Friese preventieaanpak;*
De beschikbare middelen zijn gericht ingezet (via uitvoeringskader Sociaal Werk, afspraken met GGD, regievoering lokale aanjager en afspraken met overige partijen, zoals regisseur middelengebruik en Fysiotherapie).
- *Voor 2025 is budget beschikbaar om activiteiten te subsidiëren in het kader van 80 jaar bevrijding*
De STAM heeft met subsidie van de gemeente diverse activiteiten georganiseerd en uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Algemene voorzieningen	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
643045 Peuterspeelzalen	90.859,60	90.859,60	92.650,20
651000 Sportbeleid en activering algemeen	11.645,40	11.645,40	6.868,95
651010 Buurtsportcoaches	0,00	0,00	0,00
652000 Accommodaties sport (kosten)	302.671,54	350.961,54	297.390,66
652010 Groene sportvelden en terreinen (kosten)	181.152,93	223.640,42	205.451,03
653010 Vormings- en ontwikkelingswerk	520,00	520,00	250,00
656000 Bibliotheekvoorziening	149.448,00	261.487,00	261.463,00
656005 Lokale omroep	2.794,00	2.794,00	820,32
661000 Samenkracht en burgerparticipatie	193.974,20	301.600,86	249.948,46
661015 Sociaal-cultureel werk	67.264,80	67.264,80	0,00
661016 Administratie Sociaal Cultureel Werk	8.382,00	8.382,00	0,00
661017 Sociaal Werk	728.000,00	837.850,00	908.860,62
661020 Buurt- en Clubhuizen	18.245,60	32.245,60	41.383,84
661025 Jeugdbeleid	0,00	0,00	0,00
661040 Mantelzorg / vrijwilligersbeleid	5.000,00	5.000,00	5.000,00
661045 WMO overig	119.136,00	10.122.867,24	10.256.564,22
661050 Noodopvang vluchtelingen	9.000,00	9.000,00	52.089,32
662000 Coördinatie gebiedsgericht werken	11.734,80	0,00	0,00
662005 Eerstelijns WMO en jeugd	25.000,00	0,00	0,00
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.924.828,87	12.326.118,46	12.378.740,62
Baten			
643045 Peuterspeelzalen	65.000,00	129.000,00	64.000,00
651000 Sportbeleid en activering algemeen	0,00	0,00	0,00
651010 Buurtsportcoaches	0,00	0,00	0,00
652000 Accommodaties sport (kosten)	0,00	39.685,00	192.486,59
656000 Bibliotheekvoorziening	0,00	12.039,00	12.039,01
661015 Sociaal-cultureel werk	0,00	0,00	0,00
661016 Administratie Sociaal Cultureel Werk	4.100,00	0,00	0,00
661017 Sociaal Werk	0,00	20.000,00	20.000,00
661025 Jeugdbeleid	0,00	0,00	0,00
661045 WMO overig	0,00	2.710.000,00	2.710.000,00
661050 Noodopvang vluchtelingen	0,00	0,00	58.191,00
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	69.100,00	2.910.724,00	3.056.716,60
Resultaat Algemene voorzieningen	-1.855.728,87	-9.415.394,46	-9.322.024,02

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Beleidskader Sociaal Domein Regio Noordoost-Friesland (2023)
- Nota Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2022-2026 (2022)
- Nota Schuldhulpverlening gemeente Ameland (2019)
- Visie Toekomstbestendig Welzijnswerk Ameland (2021)
- Algemene Subsidieverordening gemeente Ameland 2019
- Verordening Bekostiging leerlingenvervoer Ameland 2022
- Verordening Toelage uitwonende studerenden gemeente Ameland 2016
- Verordening Aanvullende vergoeding ov-chip kaart studenten Ameland 2016
- Meerjarig onderhoudsplan sportvelden 2024

Maatschappelijke ondersteuning (wmo)

Wat willen we bereiken

Inwoners van Ameland, ook inwoners met beperkingen, kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving en sociale activiteiten. Wanneer inwoners in hun dagelijks functioneren problemen ervaren, biedt de gemeente via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp in de vorm van bijvoorbeeld woningaanpassingen, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, begeleiding/dagopvang en huishoudelijk hulp.

Een belangrijk uitgangspunt hierbij is zelfredzaamheid, de toepassing van het eigen netwerk en het gebruik van algemene voorzieningen. Op het moment dat dit onvoldoende is, kunnen aanvullend individuele voorzieningen worden ingezet. De inzet van maatschappelijke ondersteuning heeft een koppeling met het onderwerp begeleid wonen zoals opgenomen in de Raadsagenda 2022-2025. Verder zijn de acties gepland uit het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2024-2025 zoals dat door het college is vastgesteld en met de raad gedeeld.

Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 4.2

Wat hebben we bereikt?

- *Ontwerpen van een concrete opzet van Begeleid en Beschermd wonen op Ameland (4.2).*
In het tweede en derde kwartaal van 2025 is met verschillende betrokken organisaties en inwoners op basis van de aanbevelingen uit de oriëntatiefase een concept ontwerp opgesteld, bestaande uit verschillende scenario's. Rekening houdend met diverse onzekerheden en risico's in het ontwerp (o.a. beschikbaarheid gekwalificeerd zorgaanbod en rendabele businesscase) wordt in de eerste helft van 2026 bepaald of een concrete opzet gerealiseerd kan worden.

Wat heeft het gekost?

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
662010 Eerstelijns WMO en Jeugd (tm 2022)	0,00	0,00	0,00
662100 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0,00	5.000,00	1.267,41
666000 Coördinatie en uitvoering WMO	89.884,83	0,00	0,00
666001 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	0,00	284.000,00	260.487,20
666005 Woningaanpassingen en hulpmiddelen	160.000,00	0,00	0,00
666006 Vervoer	124.000,00	0,00	0,00
667111 Huishoudelijke hulp (Wmo)	0,00	260.000,00	326.659,45
667121 Begeleiding Wmo	0,00	75.000,00	77.166,71
667130 Dagbesteding (Wmo)	0,00	50.000,00	35.063,05
667140 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0,00	11.000,00	-12.507,99
667160 Huishoudelijke hulp	280.000,00	0,00	0,00
667170 Begeleiding	100.000,00	0,00	0,00
667180 Dagbesteding	50.000,00	0,00	0,00
668110 Beschermd wonen (WMO)	0,00	-15.000,00	-27.046,75
668120 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0,00	5.000,00	5.589,00
668170 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.000,00	0,00	0,00
669100 Coördinatie en beleid Wmo	0,00	84.752,23	48.695,51
671000 Openbare gezondheidszorg	31.000,00	116.711,00	90.887,66
671010 Jeugdgezondheidszorg	207.622,00	207.622,00	227.181,41
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.047.506,83	1.084.085,23	1.033.442,66
Baten			
666010 Diverse eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen WMO	22.000,00	0,00	0,00
667111 Huishoudelijke hulp (Wmo)	0,00	22.000,00	27.862,20
671000 Openbare gezondheidszorg	0,00	102.261,00	177.943,44
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	22.000,00	124.261,00	205.805,64
Onttrekkingen			
671000 Openbare gezondheidszorg	0,00	0,00	0,00
Resultaat Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	-1.025.506,83	-959.824,23	-827.637,02

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Ameland 2024

Wat willen we bereiken

Jongeren op Ameland groeien veilig en gezond op tot volwassenen. Voor het opgroeien en ontwikkelen van jongeren is een sterke samenleving nodig. De opvoeding vindt plaats binnen de gezinnen, het onderwijs en in de buurt. Wanneer door omstandigheden onvoldoende sprake is van een gezonde en veilige ontwikkeling, kan basishulp worden geboden via huisarts, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, welzijnswerk, of het gebiedsteam. Wanneer deze lichte ondersteuning niet volstaat, wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet. Verder zijn de acties gepland uit het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2024-2025 zoals dat door het college is vastgesteld en met de raad gedeeld.

Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 4.3

Wat hebben we bereikt?

- *Actualiseren van de Verordening Jeugdhulp*
In de tweede helft van 2025 is dit gerealiseerd. De verordening (met focus op snelle en preventieve hulp voor jeugd) wordt in januari 2026 vastgesteld door de raad.
- *De plannen in de Hervormingsagenda Jeugd en Friese Regiovisie Jeugdhulp in haalbare, lokaal passende acties uitwerken (4.3)*
De vertaling van regionale plannen naar lokale acties is belegd bij Sociaal Domein Fryslân (SDF).
- *Met de basisscholen afspraken maken over de inzet van jeugdhulp in het basisonderwijs (4.3)*
Er zijn afspraken gemaakt over de inzet van Jeugdhulp op basisscholen, maar de uitvoering verschilt, vanwege enige onduidelijkheid over de taakverdeling tussen passend onderwijs en jeugdhulp (gemeente), per situatie. In 2026 vindt verdere afstemming met het basisonderwijs plaats.

Wat heeft het gekost?

Jeugdhulpwet	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
662200 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd	0,00	20.000,00	18.354,78
667260 Coördinatie en uitvoering jeugdhulp	35.204,40	-0,10	0,00
667270 Jeugdhulp behandeling	312.500,00	0,00	0,00
667360 Pleegzorg	17.500,00	0,00	0,00
667510 Jeugdhulp ambulant lokaal	0,00	50.000,00	20.926,06
667520 Jeugdhulp ambulant regionaal	0,00	227.500,00	325.921,65
667620 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0,00	17.500,00	16.646,91
667630 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0,00	0,00	10.875,72
667910 PGB Wmo	0,00	45.000,00	41.708,68
667920 PGB Jeugd	0,00	35.000,00	13.930,57
668210 Jeugdbescherming	0,00	105.000,00	30.936,00
668220 Jeugdreclassering	0,00	10.000,00	0,00
668260 Jeugdbescherming	105.000,00	0,00	0,00
668270 Jeugdreclassering	10.000,00	0,00	0,00
669200 Coördinatie en beleid jeugd	0,00	41.071,90	15.715,19
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	480.204,40	551.071,80	495.015,56
Resultaat Jeugdhulpwet	-480.204,40	-551.071,80	-495.015,56

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Friese Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026 (2023)
- Verordening Jeugdhulp Ameland (2018)

Participatiewet

Wat willen we bereiken

Inwoners nemen naar hun mogelijkheden deel aan het arbeidsproces. Wanneer mensen niet zelfstandig in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen, biedt de gemeente via de Participatiewet ondersteuning. Bij voorkeur wordt getracht om mensen regulier werk te bieden. Wanneer dit niet lukt, worden extra instrumenten ingezet. Inwoners die moeten rondkomen van een laag inkomen en niet in eigen onderhoud kunnen voorzien, kunnen financiële steun ontvangen in de vorm van bijvoorbeeld bijzondere bijstand of kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Ter voorkoming van en begeleiding bij financiële problemen wordt financieel advies gegeven. Verder zijn de acties gepland uit het uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2024-2025 zoals dat door het college is vastgesteld en met de raad gedeeld.

Wat hebben we bereikt?

- *Afspraken maken met het netwerk 'Fryslân Werkt' voor samenwerking en ondersteuning bij het begeleiden van jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk*
Met het netwerk 'Fryslân Werkt' is regelmatig contact. Binnen dit netwerk zijn ook de scholen voor MBO en praktijkonderwijs betrokken. Met het praktijkonderwijs Dokkum zijn er afspraken gemaakt over de begeleiding van jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt van school naar werk.
- *Op basis van adviezen/suggesties van Cedris de interne organisatie voor de begeleiding van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt (inclusief loonkostensubsidie en indien nodig beschut werk), passend bij het eiland, door ontwikkelen en borgen*
De inzet van de Jobcoach is aan de voorkant (preventief) en bij de werkbegeleidingstrajecten geïntensiveerd. Met de Jogcoach zijn hierover afspraken gemaakt. Intern zijn over de afstemming in de administratieve processen (WSW en loonkostensubsidie) tevens nadere afspraken gemaakt tussen de clusters Sociaal Domein en P&O. Dit wordt in 2026 verder doorontwikkeld en geborgd.

Wat heeft het gekost?

Participatiewet	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
663000 Inkomensvoorzieningen	43.528,00	43.528,00	39.672,04
663010 Inkomensvoorziening participatiewet	55.000,00	75.000,00	86.282,28
663020 Besluit bijstand zelfstandigen	0,00	0,00	1.736,96
663025 Loonkostensubsidies op grond van participatiewet	175.000,00	175.000,00	157.984,59
663030 Bijzondere bijstand	6.000,00	6.000,00	4.319,29
663035 Gemeentelijk minimabeleid	3.000,00	3.000,00	2.265,98
663040 Overige voorzieningen	5.000,00	5.000,00	3.150,00
663046 Schuldhulpverlening	16.000,00	27.000,00	26.127,95
663060 Kwijtschelding afvalstoffen- en rioolheffing	2.800,00	2.800,00	1.600,35
664000 Begeleide participatie	3.352,80	3.352,80	955,30
664005 Sociale werkvoorziening	254.761,00	233.095,89	225.137,37
665000 Arbeidsparticipatie	7.823,20	7.823,20	16.584,40
665010 Participatiebudget	35.000,00	48.000,00	46.288,63
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	607.265,00	629.599,89	612.105,14
Baten			
663010 Inkomensvoorziening participatiewet	260.000,00	294.000,00	293.100,00
663020 Besluit bijstand zelfstandigen	0,00	0,00	27.669,14
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	260.000,00	294.000,00	320.769,14
Resultaat Participatiewet	-347.265,00	-335.599,89	-291.336,00

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Re-integratieverordening gemeente Ameland 2024
- Afstemmingsverordening Participatiewet, loaw en loaz gemeente Ameland 2024
- Verordening Tegenprestatie participatiewet, loaw en loaz gemeente Ameland 2024
- Verordening Individuele Inkomens toeslag gemeente Ameland 2024

Sportevenementen

Wat willen we bereiken

De gemeente voert het beleid rond sportevenementen uit. Het gaat om evenementen die passen bij Ameland wat betreft de beleving van het eiland, de economie en de betrokkenheid van eilanders.

Wat hebben we bereikt?

- *Evalueren en eventueel herzien van de subsidiebeleidsregel sportevenementen.*
Een notitie met evaluatie en analyse van de uitvoeringsregeling is afgerond. In het eerste kwartaal van 2026 wordt de regeling geactualiseerd.

Wat heeft het gekost?

Sportevenementen	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
651005 Ondersteuning sportevenementen	14.560,00	14.560,00	11.191,00
Resultaat Sportevenementen	-14.560,00	-14.560,00	-11.191,00

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Musea en culturele voorzieningen

Wat willen we bereiken

Met de activiteitengroep musea en culturele voorzieningen streven we behoud en expositie van het specifieke eilander cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke waarden na. Stichting Ameland Museum (STAM) exploiteert een aantal musea in gebouwen die in erfpacht door de gemeente zijn overgedragen. Via de musea worden exposities gehouden, excursies en activiteiten georganiseerd en worden de eilander scholen betrokken. De Musea vormen een belangrijk onderdeel van het toeristische aanbod op het eiland. Onder het cultuurhistorisch erfgoed vallen ook historische kerken, begraafplaatsen en dergelijke. Daarnaast is de STAM nadrukkelijk betrokken bij onderzoeken naar en het behoud van de flora, fauna en de natuur op Ameland. Ook biedt de STAM werkmogelijkheden aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, en mogelijkheden om hen 'mee te laten doen'.

Wat hebben we bereikt?

- *Evaluëren en eventueel herzien van de subsidiebeleidsregel culturele evenementen*
Een notitie met evaluatie en analyse van de uitvoeringsregeling is afgerond. In het eerste kwartaal van 2026 wordt de regeling geactualiseerd.
- *Inzetten van een Subsidieloket.*
De voorbereiding voor de inzet van het subsidieloket (inclusief interne ondersteuning proces aanvraag, verlening en vaststelling subsidies) vindt plaats in de tweede helft van 2026. Samen met de resultaten van de evaluatie van het subsidiebeleid (Algemene subsidieverordening en uitvoeringsregels) start de uitvoering vanaf 2027.

Wat heeft het gekost?

Musea en culturele voorzieningen	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
653000 Culturele voorzieningen	80.126,80	80.126,80	71.113,40
654005 Musea (incl. molens en vuurtoren)	391.530,00	409.999,00	414.950,82
683020 Torens	11.976,40	15.976,40	7.665,44
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	483.633,20	506.102,20	493.729,66
Baten			
653000 Culturele voorzieningen	500,00	0,00	0,00
654005 Musea (incl. molens en vuurtoren)	0,00	0,00	0,00
683020 Torens	0,00	0,00	5.325,00
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	500,00	0,00	5.325,00
Resultaat Musea en culturele voorzieningen	-483.133,20	-506.102,20	-488.404,66

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Programma 3 Onderwijs

De Amelanders jeugd kennis en vaardigheden aanreiken en laten vergaren om zich te ontwikkelen en voor te bereiden op hun deelname aan de samenleving.

De gemeente wil zoveel mogelijk leerlingen op het eiland onderwijs aan kunnen bieden, afgestemd op hun niveau. Dit geldt zowel voor het primair als het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs wordt op vmbo-niveau aangeboden. De eerste drie leerjaren kunnen ook op havo en vwo niveau worden gevolgd.

Activiteitsgroepen die bij dit programma horen

Openbaar primair en voortgezet onderwijs

Lokaal onderwijsbeleid

Openbaar primair en voortgezet onderwijs

Wat willen we bereiken

We willen het openbaar primair - en het openbaar voortgezet onderwijs faciliteren. Voor het voortgezet onderwijs betekent dat het bieden van administratieve en beleidsmatige ondersteuning. Voor het openbaar basisonderwijs betekent dat uitvoering gaan geven aan de besluitvorming van de gemeenteraad met betrekking tot de (eventuele) nieuwe rol na de (voorgenomen) bestuurlijke fusie en de bestuurlijke verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs.

De kwaliteit van het onderwijs heeft grote invloed op de toekomst van onze jeugd. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt op basis van de wettelijke taak bij de ouders, de leerlingen, de schoolbesturen en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit sluit aan bij punt 4.6 uit de raadsagenda.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 4.6, 7.6**

Wat hebben we bereikt?

- *Administratie uitvoeren van het openbaar voortgezet onderwijs;*
We hebben de personeels-, de salarisadministratie en de financiële administratie van de BWS gevoerd. Ook heeft de gemeente het onderhoudsbeheer van de school uitgevoerd. Daarnaast hebben wij de directie, het bestuur en de toezichthouder van advies voorzien op het gebied van personeelsbeleid, financieel beleid, materieel beleid en governance.
- *Administratieve en beleidsmatige ondersteuning bieden aan het voortgezet onderwijs;*
We hebben de personeels- de salaris- en de financiële administratie en het onderhoudsbeheer gevoerd en daarnaast beleidsmatige ondersteuning geboden op het gebied van personeel, financiën, onderhoud en governance.
- *Het intern toezicht op het openbaar voortgezet onderwijs uitvoeren, uitbreiden en verbeteren. De door de gemeenteraad vastgestelde documenten (toezichtkaders en reglementen) met betrekking tot het toezicht zijn hierbij de leidraad.*
We hebben de commissie intern toezicht van informatie en advies voorzien en er zijn bijeenkomsten van de commissie gehouden. De commissie heeft gesprekken gevoerd met diverse stakeholders met betrekking tot het openbaar voortgezet onderwijs. Conform de wettelijke verplichtingen is er een verslag van de intern toezichthouder in het jaarverslag van de school opgenomen.
We hebben ons daarnaast voorgenomen op korte termijn een onderzoek te doen naar de gewenste Governance voor de nabije toekomst met als doel kwalitatief hoogwaardig voortgezet onderwijs op lange termijn op het eiland te waarborgen.
- *Het openbaar basisonderwijs ontvlechten we eventueel uit de gemeentelijke organisatie en we geven uitvoering aan de veranderende rol van de gemeente Ameland, gebaseerd op de statuten van de stichting na het (voorgenomen) besluit tot verzelfstandiging.*
We hebben een overeenkomst gemaakt en ondertekend tussen de gemeente Ameland en de Stichting Samenwerkingsbestuur PO West Ameland over de ontvlechting van het openbaar basisonderwijs uit de gemeentelijke organisatie per 1-1-2025. In dat document is opgenomen welke taken op welk moment en onder welke overgangsafspraken uit de gemeentelijke organisatie worden ontvlecht. We hebben hier samen met de Stichting op een goede wijze vorm en uitvoering aan gegeven.

Om de taken in de nieuwe gemeentelijke rol ten aanzien van het openbaar basisonderwijs zo goed mogelijk te kunnen vervullen is er periodiek overleg ingericht tussen de directeur bestuurder van de Stichting en de portefeuillehouder onderwijs. In die rol zijn de jaarverslagen 2024 en de begroting 2026 en verder onderwerpen waarmee de gemeente zich conform de wet en statuten bezig houdt.

- *In nauw overleg met de accountant voor het onderwijs (Aksos) is het proces met betrekking tot de totstandkoming van de jaarrekeningen voor de twee onderwijs instellingen verbeterd*

In het eerste halfjaar 2025 zijn de twee jaarrekeningen voor het openbaar onderwijs over 2024 opgemaakt en door de gemeenteraad aangewezen accountant gecontroleerd. Beide jaarrekeningen zijn van een goedkeurende verklaring voorzien en tijdig ingediend bij het ministerie van OC en W en DUO.

We hebben daarbij voort kunnen borduren op de kwalitatieve inhaalslag die in de jaren ervoor ten aanzien van de jaarrekeningen is gemaakt. De accountant heeft de commissie intern toezicht in een bijeenkomst geïnformeerd over de bevindingen ten aanzien van de financiën van de onderwijsinstellingen, de interne procedures en het jaarverslag, één en ander overeenkomstig het accountantsprotocol voor het onderwijs.

Voor het openbaar basisonderwijs was dit de laatste jaarrekening die door de gemeente Ameland is opgemaakt.

- *Uitvoering geven aan het door de gemeenteraad te nemen besluit over de (eventuele) bestuurlijke fusie van het basisonderwijs op West Ameland en de voorgenomen verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs*

De gemeenteraad heeft besloten het openbaar basisonderwijs op Ameland te fuseren met het christelijk basisonderwijs op West Ameland en het openbaar basisonderwijs gelijktijdig te verzelfstandigen. Na de passering van de akte van bestuursoverdracht en de oprichtingsakte bij de notaris hebben we de bestuurlijke taak en de eigendommen overgedragen aan de Stichting Samenwerkingsbestuur PO West Ameland. Daarmee is uitvoering gegeven aan de genomen besluiten.

Wat heeft het gekost?

Openbaar primair en voortgezet onderwijs	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
641000 Exploitatie basisonderwijs	890.121,00	0,00	0,00
641003 Bestuurscommissie OPO	13.700,00	0,00	0,00
641005 Gem. ondersteuning openbaar basisonderwijs	16.040,80	16.040,80	15.470,03
641006 Administratie openbaar basisonderwijs	31.292,80	31.292,80	12.699,34
641010 Gem. ondersteuning bijzonder basisonderwijs	0,00	0,00	0,00
643000 Exploitatie voortgezet onderwijs	1.988.300,00	1.988.300,00	2.425.559,00
643005 Gemeentelijke ondersteuning voortgezet onderwijs	6.146,80	6.146,80	9.844,56
643006 Administratie voortgezet onderwijs	32.131,00	32.131,00	25.570,86
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.977.732,40	2.073.911,40	2.489.143,79
Baten			
641000 Exploitatie basisonderwijs	890.121,00	0,00	0,00
641005 Gem. ondersteuning openbaar basisonderwijs	0,00	0,00	0,00
641006 Administratie openbaar basisonderwijs	14.038,00	0,00	11.601,14
643000 Exploitatie voortgezet onderwijs	1.988.300,00	1.988.300,00	2.425.559,00
643005 Gemeentelijke ondersteuning voortgezet onderwijs	0,00	0,00	0,00
643006 Administratie voortgezet onderwijs	14.038,00	14.038,00	14.168,56
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.906.497,00	2.002.338,00	2.451.328,70
Resultaat Openbaar primair en voortgezet onderwijs	-71.235,40	-71.573,40	-37.815,09

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Verordening commissie intern toezicht openbaar onderwijs (2022)
- Reglement intern toezicht BWS (2023)
- Kwaliteitszorg BWS (2023)
- Toezichtkader BWS (2023)

Lokaal onderwijsbeleid

Wat willen we bereiken

De eilander jeugd mogelijkheden bieden zich te ontplooiën tot zelfstandige burgers, zodat ze in sociaal economisch en maatschappelijk opzicht op een goede wijze in de samenleving kunnen functioneren.

Wat hebben we bereikt?

- *Bieden van financiële en beleidsmatige ondersteuning voor de gezamenlijke plusklas in het basisonderwijs en de plusactiviteiten in het voortgezet onderwijs met als doel dit permanent op te nemen in het aanbod*

In 2024 heeft het voortgezet onderwijs op Ameland besloten de Plus activiteiten zonder subsidie van de gemeente voort te zetten. Dat hebben wij bij de jaarrekening 2024 verantwoord en voor 2025 is er geen inspanning vanuit de gemeente meer geweest op dit gebied voor het voortgezet onderwijs.

Voor het basisonderwijs op Ameland hebben we voor het schooljaar 2024-2025 nog subsidie verleend en vastgesteld. De gezamenlijke basisscholen hebben aangegeven de Plus klas met ingang van het schooljaar 2025-2026 op een andere wijze voort te zetten en vorm te geven in het basisonderwijs waardoor men geen subsidie aanvraag meer bij de gemeente zal vragen.

- *In combinatie met het strategisch plan gemeentelijke gebouwen gaan we in overleg met partijen in het onderwijs en de opvang, om te verkennen hoe de toekomstige huisvesting (en eventuele IKC-vorming) er uit kan zien (7.6)*

Op 15 december 2025 heeft de gemeenteraad het accommodatiebeleid definitief vastgesteld. Voor het voorzieningencluster tussen Nes en Buren bleek tijdens bewonersavonden in april 2025 onvoldoende draagvlak. Hiervoor is in oktober 2025 een participatieproces gestart. Dit proces omvat onder andere de functies basisonderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaal. Gebruikers en inwoners werken nu aan een advies samen met een onafhankelijke procesbegeleider. De verwachting is dat er in de loop van 2026 een advies zal worden opgeleverd. Hierover zal de raad een besluit nemen.

- *Ondersteunen en adviseren van directies, schoolbesturen en gemeenten van andere Waddeneilanden.*

We hebben in 2025 uitvoering gegeven aan de dienstverleningsovereenkomst lokaal onderwijs beleid de Friese Waddeneilanden. In het kader van die overeenkomst voert de gemeente Ameland bepaalde taken uit voor de andere Friese Waddeneilanden.

Het gaat hierbij om het in stand houden, actualiseren en uitvoeren van regelingen en verordeningen op het gebied van lokaal onderwijs beleid, het organiseren en opvolgen van lokaal onderwijs overleg op Schiermonnikoog en het verrichten van werkzaamheden over de lokale afspraken op het gebied van school- en leerlingenbegeleiding.

- *Preventief uitvoeren van de leerplicht; we leveren een bijdrage om absoluut – en relatief verzuim alsmede voortijdig schoolverlaten zoveel mogelijk te voorkomen.*
Gemeenten hebben een wettelijke taak als het gaat om leerplicht en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Gebleken is dat er nieuwe eisen worden gesteld aan leerplichtambtenaren op het gebied van het behalen en onderhouden van de BOA bevoegdheid en permanente educatie. In 2025 is geconcludeerd dat het zelfstandig in dienst hebben en houden van een leerplichtambtenaar in deeltijd een te kwetsbare situatie oplevert. Vandaar dat besloten is deze taak op grond van een meerjarige dienstverleningsovereenkomst over te dragen aan de gemeente Leeuwarden. Deze overeenkomst is inmiddels geïmplementeerd. We hebben de gemeente Schiermonnikoog eveneens ondersteund bij dit proces, waarbij voor een vergelijkbare constructie met Leeuwarden is gekozen.
- *Stimuleren van de samenwerking tussen besturen en directies van de scholen voor primair en voortgezet onderwijs;*
We voerden in 2025 regelmatig lokaal onderwijs overleg met vertegenwoordigers van de scholen op Ameland. Daarnaast hebben we in de praktijk uitvoering gegeven aan de bestaande samenwerkingsafspraken op het gebied van dyslexiebeleid, school - en leerlingenbegeleiding, vertrouwenspersoon en de keuring en onderhoud van buitenspeelmateriaal.
- *Uitvoeren van de verordening leerlingenvervoer.*
Een belangrijk aandachtspunt hierbij voor de komende periode is het leerlingenvervoer op het traject Ameland – Holwerd v.v. voor leerlingen die onder deze verordening vallen. Het doel is om het leerlingenvervoer in de nabije toekomst via een stabiele dienstregeling, veilig plaats te laten vinden met een zo aansluitend mogelijke reis. We integreren de (eventueel) nieuw aan te schaffen snelboot in het leerlingenvervoer, afhankelijk van de (nieuwe) dienstregeling; In 2025 hebben we samen met de andere Friese Waddeneilanden en met externe hulp gewerkt aan een nieuwe, actuele verordening leerlingenvervoer die aansluit bij de lokale situatie. Voor de gemeente Ameland heeft dat geleid tot de vaststelling van een nieuwe verordening door de gemeenteraad.
We integreren de nieuwe snelboot bij de ingebruikname begin 2026 in het leerlingenvervoer.
- *Uitvoeren van diverse financiële regelingen voor uitwonende studenten*
Voor de gemeente Ameland en voor de andere Friese Waddeneilanden hebben we deze regelingen uitgevoerd. Het gaat hierbij om de verordening toelage uitwonende studenten en de OV chipkaart verordening. De ondersteuning aan de andere Friese Waddeneilanden verloopt van de communicatie en de jaarlijkse publicatie over in te dienen aanvragen tot het afhandelen van ingediende aanvragen en het verstrekken van uitbetalingsopdrachten.
- *Uitvoeren van het vastgestelde onderwijsachterstandenbeleid en de subsidieregeling peuteropvang inclusief het behandelen van de aanbevelingen die destijds door de inspectie van het onderwijs zijn gedaan ten aanzien van de voor- en voegschoolse educatie;*
Met de financiële middelen van het rijk subsidiëren en stimuleren we de kwaliteit van de voor- en voegschoolse educatie (VVE) in de gemeente. We hebben overleg gevoerd met de scholen en VVE instellingen en hebben verantwoording afgelegd aan het rijk via een vragenlijst. Deze vragenlijst is conform de wettelijke verplichting behandeld en vastgesteld door het college. De aanbevelingen die destijds door de inspectie van het onderwijs zijn gedaan ten aanzien van VVE hebben we overgenomen. We hebben in 2025 het overleg met instellingen geïntegreerd en we hebben het bestaande convenant VVE geactualiseerd, ondertekend en geïmplementeerd.

Wat heeft het gekost?

Lokaal Onderwijsbeleid	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
642000 Onderwijshuisvest. openbaar basisonderwijs Hollum	19.525,97	19.525,97	9.815,92
642005 Onderwijshuisvest. openbaar basisonderwijs Ballum	24.964,97	24.964,97	11.187,18
642010 Onderwijshuisvest. bijzonder basisonderwijs Hollum	20.278,97	20.278,97	15.362,66
642015 Onderwijshuisvesting bijzonder basisonderwijs NES	40.744,80	40.744,80	37.589,03
642020 Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	241.164,77	241.164,77	230.164,28
643008 Gem. ondersteuning bijzonder basisonderwijs	12.100,00	12.100,00	16.158,30
643009 Lokaal onderwijsbeleid	16.529,20	56.249,20	12.422,52
643010 Onderwijsbegeleiding	49.900,00	49.900,00	50.166,48
643015 Samenwerking Waddenscholen Primair onderwijs	558,80	558,80	0,00
643020 WAD VO	0,00	0,00	0,00
643025 Toelage uitwonende studerenden	26.235,20	26.235,20	21.253,12
643027 Uitvoering verordening leerlingenvervoer	70.087,60	70.087,60	62.453,90
643030 Overige voorzieningen t.b.v. onderwijs	15.500,00	15.500,00	15.488,86
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	537.590,28	577.310,28	482.062,25
Baten			
642020 Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	41.200,00	41.200,00	43.322,60
643009 Lokaal onderwijsbeleid	0,00	0,00	0,00
643010 Onderwijsbegeleiding	18.800,00	18.800,00	21.728,53
643015 Samenwerking Waddenscholen Primair onderwijs	2.500,00	2.500,00	0,00
643030 Overige voorzieningen t.b.v. onderwijs	400,00	400,00	588,52
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	62.900,00	62.900,00	65.639,65
Resultaat Lokaal Onderwijsbeleid	-474.690,28	-514.410,28	-416.422,60

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

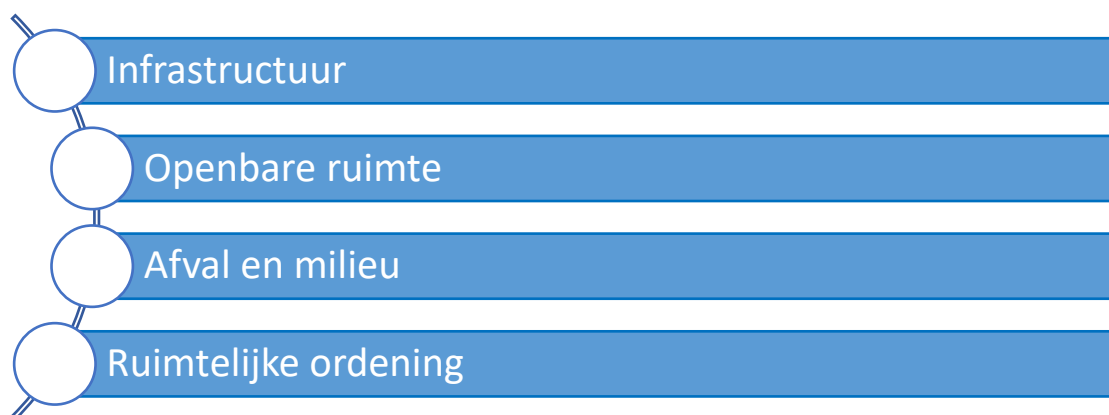
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer (2022)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs (2021)
- Verordening aanvullende vergoeding OV-chipkaart studenten (2016)
- Verordening toelage uitwonende studerenden (2016)
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid (2009)

Programma 4 Fysieke Leefomgeving

Ameland in fysiek opzicht netjes, schoon, heel en veilig houden.

Op Ameland is het goed wonen, werken en recreëren. Met inachtneming van de belangen van onze burgers en gasten wil gemeente Ameland de bijzondere leefomgeving in stand houden en ontwikkelen.

Activiteitsgroepen die bij dit programma horen

Wat willen we bereiken

Gemeente Ameland is als eigenaar of (mede)beheerder verantwoordelijk voor de kwaliteit en staat van onderhoud van de infrastructurele voorzieningen. Voor de gemeentelijke infrastructuur streven we naar een behoud van het kwaliteitsniveau. Werkzaamheden zijn gebaseerd op actuele beheer- en onderhoudsplannen. Het nieuwe beheersplan voor zowel havens als wegen is in 2024 door de raad vastgesteld, conform punt 5.6 van de raadsagenda. Dit in combinatie met punt 1.2 van de raadsagenda om zo veel mogelijk koppelkansen te benutten met de revitalisatie en reconstructie 2.0 van dorpen en wijken. Hiervoor wordt een jaarlijkse planning opgesteld en uitgevoerd. Naast de werkzaamheden die voortvloeien uit deze plannen, zijn er incidentele ontwikkelingen die extra planvorming vragen. De vervoersvisie, raadsagendapunt 5.1, is opgesteld nadat het toeristisch beleid is vastgesteld.

Tevens wordt ingezet op goede oplossingen voor de veerverbinding, zowel op de korte als de lange termijn om een betrouwbare veerverbinding te blijven nastreven. Dit sluit aan bij punt 5.2 en punt 5.3 van de raadsagenda. Wij blijven in gesprek met het Rijk en de regio over een lange termijn oplossingsrichting gericht op 2029, het jaar waarin de nieuwe concessieperiode start.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.2 – 5.1 – 5.2 – 5.3 – 5.4 – 5.5 – 5.6**

Wat hebben we bereikt?

- *Het vliegveld toekomstbestendig maken door het verder uitwerken van de kwaliteitsimpuls*
In 2025 is besloten om de renovatie van het luchthavengebouw te verplaatsen naar 2026.
- *Na de vaststelling van de vervoersvisie in 2023, wordt er in 2024 gewerkt aan de uitvoering hiervan. Onder andere het verbeteren van de verkeersveiligheid op knelpunten wordt opgepakt (5.5)*
In 2025 is een aantal verkeersmaatregelen doorgevoerd. Zo is onder andere de entree van Ballum vanaf de zuidzijde gereconstrueerd en is de verkeerssituatie nabij het Bramerduinenpad in Nes gewijzigd. Ook heeft een extern bureau de opdracht gekregen om een verkeerskundig advies te geven over o.a. over de Strandweg Nes en de T-splitsing Ballumerweg / Achterdijken en de hoek Fabrieksweg / Middelbord. Deze adviezen worden in 2026 verder vormgegeven.
- *Uitvoeren van werkzaamheden volgend uit het Gemeentelijk Rioleringsplan, onder andere het verder afkoppelen en infiltreren van regenwater om het riool klimaatbestendig te maken;*
In 2025 is een start gemaakt met de actualisatie van het nieuwe Programma Water en Riool (PWR). Verder zijn er verschillende werkzaamheden uitgevoerd, onder andere aan het Bramerduinenpad, de Pastoor Scholtenweg, de Zwarteweg en de Kooiweg.
- *Uitvoering geven aan het beheersplan Havens;*
Er is uitvoering gegeven aan het jaarplan Havens. Zo is het baggerwerk in de jachthaven en nabij de rondvaartboot uitgevoerd en zijn er herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan onder andere de drijvende steigers.

- *Uitvoering geven aan het beheersplan Wegen (5.6);*
In 2025 is uitvoering gegeven aan het jaarplan Wegen. Op verschillende locaties zijn herstelwerkzaamheden verricht, onder andere aan de Reddingbootweg, Hiemkesweg, Polderweg en de Kleinvaarwaterweg. Ook is er groot onderhoud uitgevoerd, onder andere aan de Yme Dunenweg en de Jelmeraweg.
- *Wij zetten ons ambtelijk en bestuurlijk in voor een goede verbinding met het vaste land op korte en lange termijn.*
Wij blijven in gesprek met de regio en het Rijk over de huidige en toekomstige veerdienst gericht op het jaar 2029 wanneer de nieuwe concessieperiode start (5.2 en 5.3);
In 2025 zijn verschillende formele en informele gesprekken gevoerd met de betrokken partijen over de huidige veerverbinding, de nieuwe concessie, snelvaren in het donker en het MIRT-traject.

Wat heeft het gekost?

Infrastructuur	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
621000 Wegen, straten, pleinen en (fiets)paden	2.046.762,66	2.046.762,66	1.462.468,09
621005 Bermen	0,00	0,00	0,00
621010 Gladheidsbestrijding	10.000,00	15.000,00	9.452,07
621015 Openbare verlichting	125.022,20	125.022,20	86.494,88
621020 Abri's	400,00	400,00	0,00
621025 Verkeersmaatregelen	88.039,80	86.196,46	59.079,14
621035 Vliegveld (lasten)	249.950,50	252.250,50	226.960,13
621045 Watergangen	45.100,00	67.600,00	85.424,46
622000 Parkeerterreinen	24.820,00	13.143,36	14.689,74
623000 Passantenhaven (lasten)	260.049,70	260.049,70	233.428,55
624000 Veerдам (lasten)	171.091,67	193.991,67	181.609,54
633000 Eigendommen (lasten)	585.546,80	605.079,34	254.895,25
633010 Exploitatie landerijen/gronden (lasten)	51.288,00	51.288,00	46.967,33
672000 Riolering	635.497,00	658.815,00	848.577,84
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	4.293.568,33	4.375.598,89	3.510.047,02
Baten			
621035 Vliegveld (lasten)	90.000,00	90.000,00	98.959,93
624000 Veerдам (lasten)	0,00	0,00	0,00
633000 Eigendommen (lasten)	0,00	0,00	0,00
672000 Riolering	16.000,00	16.000,00	368.011,93
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	106.000,00	106.000,00	466.971,86
Resultaat Infrastructuur	-4.187.568,33	-4.269.598,89	-3.043.075,16

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater 2010
- Beleidsnota onderhoud wegen recreatieterreinen 2016
- Vervoersvisie 2023
- GRP Ameland 2020-2025
- Beheer- en onderhoudsplan wegen 2024
- Beheer- en onderhoudsplan havens 2024

Openbare ruimte

Wat willen we bereiken

Goed beheer van openbare ruimte en aanwezige gemeentelijke voorzieningen heeft de blijvende aandacht. Verbeteren van de beeldkwaliteit van onder andere beschermde dorpsgezichten nemen we mee, conform punt 1.1 van de raadsagenda. Gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het beheer van grote delen van de openbare ruimte op het eiland. Variërend van groen in de dorpen en speeltoestellen over het hele eiland, tot strandovergangen en recreatiegebieden zoals De Aanleg en De Vleijen.

De gemeente wil een schone leefomgeving in stand houden, waarbij kleinschalig cultuurhistorisch medegebruik en toegankelijkheid van natuurgebieden de uitgangspunten zijn van het gemeentelijk beleid. Dit speelt in op punt 1.7 van de raadsagenda. Op het gebied van de natuur worden de meeste taken uitgevoerd door andere overheidsorganisaties en terrein beherende organisaties.

Samenwerking en afstemming over het beheer met deze instanties vraagt een meer planmatige benadering. Onderwerpen als verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel zijn daarbij belangrijke items, conform punt 1.8 van de raadsagenda.

➔ Raadagendapunten binnen deze activiteitengroep: 1.1 – 1.7 – 1.8

Wat hebben we bereikt?

- *Bijdrage leveren aan extra openbaar toilet bij KNRM Ballumerbocht binnen het gestelde budget*
Er is met de KNRM overeengekomen dat wij als gemeente het openbaar toilet bekostigen, plus de jaarlijkse structurele kosten. Over de openstelling van het toilet en het gebruik van grijs water is in 2025 een informatiebrief verstuurd naar de gemeenteraad.
- *De Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) wordt opgesteld en ter besluitvorming aangeboden;*
Binnen het cluster Beheer en Onderhoud is het nog niet gelukt om de LIOR op te stellen. We streven ernaar om in 2026 een start te maken met het LIOR.
- *Het gebiedsplan De Vleijen wordt ter besluitvorming aangeboden*
De gemeenteraad is via een themabijeenkomst geïnformeerd over de planvorming en heeft middels de Kadernota een bedrag beschikbaar gesteld. Ook is er via de Regiodeal een bijdrage beschikbaar gesteld voor de vernieuwing van de Vleijen. Het definitieve plan met bijbehorende begroting wordt verder uitgewerkt en zal ter besluitvorming aangeboden worden.
- *Het terrein van de Buitendienst efficiënter herinrichten en laten voldoen aan wet- en regelgeving;*
In 2025 is gewerkt aan de planvorming, het bestek en tekeningen en de bijbehorende activiteitenvergunning voor de nieuwe inrichting van het terrein.
- *Onderzoek en uitvoering gericht op het jaarrond gebruik van de Paardenbak Nes-Buren*
Met het beschikbaar gestelde krediet zijn er verbeteringen aangebracht in de Paardenbak Nes-Buren. Er is drainage en een nieuwe bovenlaag aangebracht. Hierdoor is de vocht af- en toevoer beter reguleerbaar. Tot op heden lijken de aanpassingen succesvol.

Wat heeft het gekost?

Openbare ruimte	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
657000 Openbare ruimte en (openlucht)recreatie	1.479.337,41	1.560.673,35	1.390.346,04
657015 De Vleijen	0,45	0,45	0,00
657020 De Aanleg	-0,27	-0,27	0,00
657025 Strandrecreatie	499.059,13	547.685,13	504.969,42
675000 Begraafplaatsen	84.432,60	84.432,60	131.907,40
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.062.829,32	2.192.791,26	2.027.222,86
Baten			
675000 Begraafplaatsen	100,00	100,00	0,00
Resultaat Openbare ruimte	-2.062.729,32	-2.192.691,26	-2.027.222,86

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Groenbeleidsplan (2021)

Afval en milieu

Wat willen we bereiken

Bij de afvalinzameling willen we streven naar een adequate duurzame inzameling en verwerking. Hierbij is veel aandacht voor zwerfvuil.

Wat hebben we bereikt?

- *Permanente aandacht voor de efficiëntie en verbetering van afvalinzameling en –verwerking;*
Bij een tweetal campings en bij verzorgingstehuis Ambla zijn ondergrondse containers geplaatst. De structurele aandeelhoudersvergaderingen van Omrin zijn bijgewoond en de reguliere werkoverleggen hebben plaatsgevonden. Er wordt structureel gestuurd op het verhogen van de efficiëntie en het optimaliseren van het proces van afvalinzameling.

Wat heeft het gekost?

Afval en milieu	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
633020 Destructie	16.657,60	16.657,60	13.478,63
673000 Afvalinzameling algemeen	500.853,80	540.554,41	533.587,51
673005 Afvalinzameling oud papier	45.000,00	45.000,00	49.615,50
673015 Afvalinzameling dorpen en vakantieonderkomens	534.917,60	527.417,60	538.384,96
673030 Afvalinzameling bedrijven (incl. campings)	306.976,86	304.816,86	338.120,40
673040 Afvalinzameling glas	20.000,00	20.000,00	34.235,61
674000 Milieubeleid algemeen	383.951,80	383.951,80	350.299,18
674010 Ongediertebestrijding	30.823,33	33.323,33	15.504,56
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.839.180,99	1.871.721,60	1.873.226,35
Baten			
673000 Afvalinzameling algemeen	102.000,00	142.000,00	106.050,07
673005 Afvalinzameling oud papier	35.000,00	35.000,00	37.067,17
673030 Afvalinzameling bedrijven (incl. campings)	5.400,00	5.400,00	4.323,82
673040 Afvalinzameling glas	8.800,00	8.800,00	10.780,00
674010 Ongediertebestrijding	600,00	600,00	1.970,34
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	151.800,00	191.800,00	160.191,40
Resultaat Afval en milieu	-1.687.380,99	-1.679.921,60	-1.713.034,95

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Afvalstoffenverordening Gemeente Ameland (2010)

Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken

We willen een veilige, gezonde en leefbare gemeente waarin wonen, werken en leven goed is geregeld. Voldoende woningen voor de verschillende doelgroepen, bedrijven afgestemd op de omgeving en de vraag naar producten, en een leefomgeving waar het prettig vertoeven is. Het omgevingsplan, vergunningen, beschikbaarheid van woningen en het toezicht daarop zijn belangrijke instrumenten. Gestreefd wordt naar een goede toepassing van regels.

➔ **Raadsagendapunten in deze activiteitengroep: 1.1 - 1.3 - 1.4 - 1.5 - 1.6 - 3.9 – 2.1**

Wat hebben we bereikt?

- *In 2025 wordt de procedure met betrekking tot de aanwijzing van gemeentelijke monumenten opgestart.*

Als een pand als gemeentelijk monument wordt/is aangewezen brengt dat voor de eigenaar verplichtingen met zich mee. Een herziening van de subsidieregels en verhoging van de subsidie kan voorgesteld worden.

In 2025 is gewerkt aan de actualisatie van de lijst met potentiële karakteristieke panden en gemeentelijke monumenten. In 2026 zal het college zich buigen over de verdere procedure.

- *In het begrotingsjaar zullen meerdere acties worden ondernomen ter voorkoming van ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen, zoals inventarisatie van onbenutte planologische ruimte voor verblijfsrecreatie binnen het omgevingsplan;*

Dit onderwerp, ook de planologische ruimte voor verblijfsrecreatie binnen het omgevingsplan, heeft aandacht in de omgevingsvisie, die we medio 2026 in ontwerp aan de gemeenteraad hopen aan te bieden. Daarnaast is in 2025 o.a. een partiële wijziging van de welstandsnota voorbereid, die in februari 2026 in de raad behandeld is.

- *In samenwerking met de provincie is de gemeente bezig met het opstellen en het verder uitwerken van de archeologische verwachtingskaart. In 2025 krijgt dit een vervolg. Naar verwachting zal de definitieve vaststelling in 2026 plaats vinden;*

In 2025 is gestart: in Hollum en Buren hebben de eerste archeologische onderzoeken plaatsgevonden. Gedurende 2026 zullen er op verschillende plekken op het eiland archeologische onderzoeken uitgevoerd worden om de archeologische potentie van deze gebieden in kaart te brengen. Naar verwachting kan de archeologische kaart in 2027 vastgesteld worden en daarna opgenomen worden in het omgevingsplan van de gemeente Ameland.

- *Met betrekking tot de Omgevingswet en het opstellen van de structuur voor het Omgevingsplan gemeente Ameland is de pilot van het Bestemmingsplan Hollum in afronding. In 2025 vindt de verdere uitwerking plaats, zoals de invulling van de bruidsschat*

Op dit moment wordt ambtelijk de laatste hand gelegd aan deelomgevingsplan Hollum. Medio 2026 hoopt het college het in ontwerp vast te stellen.

In 2025 is daarnaast een start gemaakt met de verdere uitwerking van het Omgevingsplan, zoals de invulling van de bruidsschat en de toepasbare regels. Dit is een proces die naar verwachting zal doorlopen tot 2032.

- *Procedures naar aanleiding van de vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied worden zoveel mogelijk in 2025 afgehandeld. Het bestemmingsplan Buitengebied wordt vertaald in het Omgevingsplan gemeente Ameland*

Tegen het bestemmingsplan Buitengebied is door drie partijen beroep ingediend bij de Raad van State.

Het bestemmingsplan buitengebied is op dit moment onderdeel van ons tijdelijke Omgevingsplan. De omzetting van bestemmingsplannen naar de structuur van het omgevingsplan gaat stapsgewijs. Het zal nog enige jaren duren voordat het buitengebied aan de beurt is.

- *Voor 1 januari 2027 moet een omgevingsvisie zijn vastgesteld. In 2025 wordt de omgevingsvisie uitgewerkt. De vaststelling is gepland in 2026;*

In een themabijeenkomst op 18 mei hebben we u verteld over de voortgang van de omgevingsvisie. Daar vertelde we onder andere dat een zorgvuldige afronding van het ontwerp van de omgevingsvisie meer tijd nodig heeft dan we oorspronkelijk dachten. De verwachting is nu dat we het stuk in september 2026 aan u kunnen aanbieden. Het gevolg is dat we voor 1 januari wel een ontwerp, maar geen definitieve omgevingsvisie zullen hebben.

- *Voor 2032 moet één omgevingsplan voor de gemeente Ameland worden vastgesteld.*

In 2025 starten we met het opstellen van het Omgevingsplan Ameland. Het omgevingsplan komt mede tot stand met toepassing van deel-omgevingsplannen die samengevoegd worden tot één Omgevingsplan Ameland;

Stap voor stap worden bestaande bestemmingsplannen omgezet naar de structuur van het Omgevingsplan Ameland. We spreken dan over een deelomgevingsplan. Deelomgevingsplan Hollum is daarvan de eerste stap (zie ook elders). Zoals gepland worden daarna de beide bestemmingsplannen van de recreatieterreinen in Nes en Ballum opgepakt.

- *Waarborging van de omgevingskwaliteit (ruimtelijke kwaliteit) wordt een onderdeel in het omgevingsplan. In het omgevingsplan worden omschrijvingen, regels en welstandcriteria opgenomen op basis van de vereisten in de Omgevingswet.*

Dit wordt uitgewerkt in 2025. Klantgerichte processen worden ingericht om onze inwoners, ondernemers, organisaties en toeristen zo goed mogelijk te helpen en van dienst te zijn.

Kernwaarden zijn: Afspraak is afspraak, professioneel (samen)werken en adviseren en ondersteunen en faciliteren. Gewerkt wordt aan het in stand houden van een kwalitatief goede, veilige en gezonde leefomgeving voor onze inwoners, ondernemers, organisaties en toeristen. Omgevingskwaliteit is één van de zes thema's in de Omgevingsvisie die wordt opgesteld.

Uiteraard is het ook het centrale thema bij de herziening van de Welstandsnota en de omzetting daarvan naar een kader voor omgevingskwaliteit. Deze omzetting/herziening staat gepland voor 2026. Hierbij nemen we input en bouwstenen van Hûs en Hiem en VNG mee.

Wat heeft het gekost?

Ruimtelijke ordening	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
681000 Omgevings-/Bestemmingsplannen, ontwikkeling	254.333,00	289.333,00	226.326,97
681005 Omgevings-/Bestemmingsplannen, wijz. op verzoek	21.234,40	23.234,40	18.827,23
682000 Plan Nes Kwekerij (Nes-Oost / de Tuun)	0,00	0,00	14.014,00
682001 Plan Buren Paasduinweg	0,00	0,00	0,00
682002 Plan Nes Miedeweg/Polderweg	0,00	0,00	0,00
682003 Plan Nes Binnendieken	0,00	0,00	1.201,00
682004 Plan Ballum Smitteweg	0,00	0,00	-37.894,52
682006 Plan Hollum Trapweg	0,00	0,00	-12.664,00
682016 Plan Ballum De Stringen Noord	0,00	253.861,00	527.907,72
682090 Grondexploitaties	5.867,40	5.867,40	583,18
683000 Welstandstoezicht	40.000,00	40.000,00	54.440,00
683010 Omgevingsvergunningen	333.138,00	333.215,58	300.168,60
683025 Uitvoering Huisvestingswet	3.352,80	3.352,80	4.058,04
683035 Monumentenzorg	4.897,00	4.897,00	2.593,32
683040 Basisregistraties Adressen en Gebouwen	61.292,80	81.292,80	53.183,39
683045 Stads- en dorpsvernieuwing	37.176,00	37.176,00	34.570,98
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	761.291,40	1.072.229,98	1.187.315,91
Baten			
681000 Omgevings-/Bestemmingsplannen, ontwikkeling	0,00	5.000,00	0,00
681005 Omgevings-/Bestemmingsplannen, wijz. op verzoek	5.000,00	0,00	1.170,40
682000 Plan Nes Kwekerij (Nes-Oost / de Tuun)	0,00	0,00	7.795,00
682003 Plan Nes Binnendieken	0,00	0,00	1.201,49
682004 Plan Ballum Smitteweg	0,00	0,00	-207,00
682006 Plan Hollum Trapweg	0,00	0,00	15.354,00
682016 Plan Ballum De Stringen Noord	0,00	0,00	234.484,00
683025 Uitvoering Huisvestingswet	0,00	0,00	2.031,80
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	5.000,00	5.000,00	261.829,69
Resultaat Ruimtelijke ordening	-756.291,40	-1.067.229,98	-925.486,22

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Structuurvisie (2011)

Beheersverordeningen

- Beheersverordening Waddenzee en Noordzee (2013)
- Beheersverordening Havens Nes en Ballumerbocht (2013)
- Beheersverordening Recreatieterrein Buren (2013)
- Beheersverordening Strandweg Nes (2013)
- Beheersverordening Buitengebied (2013)

Vigerende bestemmingsplannen

- Bestemmingsplan recreatieterreinen Hollum (2012)
- Bestemmingsplan Hollum (2009)
- Bestemmingsplan Ballum (2012)
- Bestemmingsplan Roosdunen (2006)
- Bestemmingsplan Nes (2014)
- Bestemmingsplan recreatieterrein Nes-Buren 2019 (2020)
- Bestemmingsplan Recreatieterreinen Buren (2015)
- Bestemmingsplan Buren (2015)
- Bestemmingsplan Buitengebied (2024)

Andere verordeningen

- Erfgoedverordening gemeente Ameland (2025)
- Verordening naamgeving en nummering (adressen) (2010)

Beleid

- Welstandsnota (2016)
 - Aanvullende welstandscriteria bijlage 7 en 8 Welstandsnota 2016 (2023)
- Beleidsnotitie bedrijfswoningen en personeelshuisvesting (2017)
- Strandnota (2016)
- Verordening nadeelcompensatie (2024)
- Delegatiebesluit omgevingsplan (2024)
- Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht (2024)
- Aanwijzingsbesluit adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijken van het omgevingsplan (2024)
- Verordening werkzaamheden kabels leidingen (2014)

Programma 5 Economie

Voor blijvend profijt en leefbaarheid.

Toerisme en de overige economische sectoren zijn van levensbelang voor de Amelandse economie en leefbaarheid. Ameland wordt elk jaar druk bezocht door toeristen. Deze zorgen grotendeels voor de inkomsten van de burgers en bedrijven op Ameland en leveren ook een belangrijke bijdrage aan de baten van de gemeente Ameland. Het is daarom belangrijk dat we duurzame ontwikkeling voor de sectoren blijven stimuleren.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

Wat willen we bereiken

In lijn met het toerismebeleid streven we naar een vitale toeristische sector, die via zowel economie als maatschappij de leefbaarheid van het eiland bewerkstelligt (en daar dus niet ten koste van gaat). We streven daarvoor niet naar meer (maar ook niet minder), maar wel naar beter. Dat vraagt een constante (duurzame) ontwikkeling, om aan te blijven sluiten bij wensen van de Amelanders gasten.

➔ **Raadsagendapunten in dit programma: 6.1 – 6.2 – 6.3 – 6.4 – 6.5**

Wat hebben we bereikt?

- *Afronden Horeca- en detailhandelsbeleid (6.2);*
Het beleid is in januari 2026 in de gemeenteraad in ontwerp vastgesteld en daarna ter inzage gelegd. Later in 2026 hopen we het stuk voor definitieve vaststelling aan de raad voor te leggen.
- *Nieuwe evaluatie subsidie toeristische jeugdgroepen, met aandacht voor doelmatigheid van de subsidie;*
Afgelopen jaar is een enquête uitgezet onder aanvragers van de subsidie, om een beeld te krijgen wat de subsidie voor hen betekent. De resultaten worden geanalyseerd en we verwachten op korte termijn u te kunnen informeren over de resultaten.
- *Sectorenoverleg toerisme voortzetten met als doel het delen van ontwikkelingen, beslissingen en stellingen rondom toerisme op Ameland (6.5);*
Dit overleg liep ook in 2025 en wordt in 2026 voortgezet. Wel bekijken we samen met de deelnemers hoe we overlap met andere overleggen (zoals de klankbordgroep van de VVV) voorkomen en deze overleggen efficiënt combineren.
- *Starten met de bedrijvencontactfunctionaris, door deze taak te beleggen binnen de organisatie, om zo te investeren in goede dienstverlening aan en relaties met ondernemers en bedrijven*
In 2025 is een bedrijfscontactmedewerker aangewezen (<https://www.ameland.nl/nieuwe-bedrijfscontactmedewerker-eerste-aanspreekpunt-voor-ondernemers>). Ondernemers weten hem al te vinden met hun vragen.
- *Starten met de uitvoering/toepassing van het herziene evenementenbeleid (6.3)*
De vergunningverlening voor evenementen loopt (door) en het evenementenbeleid is daarbij het toetsingskader.
- *Verdere uitvoering geven aan het toerismebeleid (6.1) en een eerste evaluatie daarvan;*
De evaluatie heeft enige vertraging opgelopen door uitloop van het horeca- en detailhandelsbeleid. We verwachten medio 2026 met de evaluatie een overzicht te kunnen geven van de stand van zaken in de uitvoering en de prioriteiten van het college voor de komende periode.
- *Voortzetten samenwerking met de VVV met aandacht voor: bestemmingsmarketing, bestemmingsontwikkeling en bestemmingsmanagement (waaronder de integratie van 'Welkom in onze wereld') (6.4)*
De VVV heeft de campagne 'Welkom in onze wereld' / 'Liefde voor Ameland' geïntegreerd in haar organisatie.

Wat heeft het gekost?

Toerisme	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
634000 Toerisme	417.195,06	379.045,06	374.540,27
634001 Evenementenmateriaal	2.000,00	2.000,00	14.850,63
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	419.195,06	381.045,06	389.390,90
Baten			
634000 Toerisme	0,00	0,00	0,00
634001 Evenementenmateriaal	12.000,00	12.000,00	15.678,55
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	12.000,00	12.000,00	15.678,55
Resultaat Toerisme	-407.195,06	-369.045,06	-373.712,35

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Toerismebeleid Ameland, Van meer naar beter (2023);
- Economische Visie 2030 (2019);
- Detailhandelsstructuurvisie (2009; wordt momenteel herzien);
- Evenementenbeleid (2024);
- Horecabeleidsplan (2006; wordt momenteel herzien).

Overige sectoren

Wat willen we bereiken

Behoud en waar mogelijk uitbreiding van de breedte van de Amelandse economie, met specifieke aandacht voor voor Ameland kenmerkende sectoren en gebruiken.

➔ Raadsagendapunt in dit programma: 1.7 – 1.8 - 6.5 – 6.6

Wat hebben we bereikt?

- Binnen de (kaders van de) Regio Deal waar mogelijk innovatieve economische ideeën ondersteunen met kennis en financiën;*
Het stimuleringsfonds binnen de Regio Deal is in 2025 nog niet van start gegaan, omdat het ontwerpen van de regeling langer duurde dan gepland. De verwachting is nu dat het fonds binnenkort alsnog opengaat (zie <https://www.dewaddeneilanden.nl/stimuleringsfonds>). We verbinden waar mogelijk de ondernemers aan dat fonds.
- We blijven betrokken bij overleg over de toekomst van het Fries en Amelandse landelijk gebied en vragen daar en elders aandacht voor duurzame ontwikkelafspraken met behoud van de landbouwsector en cultuurhistorisch medegebruik (1.7, 1.8, 6.5, 6.6);*
Het provinciale proces landelijk gebied (nieuwe naam voor FPLG) wordt kritisch gevolgd. Wanneer er stukken bekend worden gemaakt wordt er binnen het samenwerkingsverband Waddeneilanden afgestemd over inhoudelijke reacties/zienswijzen.

Daarnaast hebben we in 2025 ook op andere plekken aandacht voor leefbaarheid en cultuurhistorisch medegebruik gevraagd, bijvoorbeeld bij de aanloop naar het Beleidskader Natuur Waddenzee, de omgevingsverordening en POVI van de provincie en de Natura 2000 beheerplannen.

Lokaal zijn we nog betrokken bij het gebiedsproces tussen de provincie en de landbouw. In overleg met beide partijen wordt gekeken of en in hoeverre er een vervolg komt op de verkenning.

- We blijven in overleg met de Amelandse terreinbeheerders (6.5, 6.6);*
Via de BeheerOverlegGroep Ameland (BOGA), hebben we elk halfjaar contact met de (overige) terreinbeheerders en worden actualiteiten, uitdagingen en successen gedeeld. Dat heeft in 2025 dus ook twee keer plaatsgevonden.

Wat heeft het gekost?

Overige sectoren	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
631000 Waddencampus	36.400,00	500,00	500,00
631005 Economische Ontwikkeling	0,00	0,00	0,00
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	36.400,00	500,00	500,00
Baten			
631000 Waddencampus	0,00	0,00	0,00
Resultaat Overige sectoren	-36.400,00	-500,00	-500,00

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Economische Visie 2030 (2019)
- Landbouwbeleidsplan (2010)

Programma 6 Duurzaamheid

Een toekomstbestendige en zelfvoorzienende samenleving.

Ameland heeft de ambitie om duurzaam zelfvoorzienend te zijn. Hierbij wil Ameland voorloper zijn en blijven op het gebied van de energietransitie door vorm en inhoud te geven aan duurzame energieoplossingen. Ameland heeft de ambitie om in 2035 een toekomstbestendig en betaalbaar aardgasvrij energiesysteem te hebben. Daarbij willen we de bredere duurzaamheidsthema's als circulaire economie, waterverbruik, klimaatadaptatie en partnerschap (vanuit de SDG-goals) meenemen, voor zover dat aansluit en past in onze eilander samenleving en economie.

Activiteitsgroepen die bij dit programma horen

Energietransitie

Energietransitie

Wat willen we bereiken

De gemeenteraad stelde in 2019 de duurzame ambitie van Ameland vast: koploper zijn in de energietransitie en vijftien jaar eerder dan de rest van Nederland voldoen aan de landelijke klimaatdoelstellingen voor reductie van de CO₂-uitstoot. Ameland wil dus in 2035 de energietransitie afronden, conform raadsagendapunt 3.1. Hierbij zullen alle punten welke onder '3' vallen uit de raadsagenda gekoppeld worden. Inmiddels heeft de raad deze visie vertaald in een programma Duurzaamheid Gemeente Ameland 2023-2027, dat in november 2023 in de gemeenteraad is vastgesteld. De visie is iets breder opgezet dan haar voorloper, omdat we meer doen dan alleen energietransitie, maar de focus van de visie ligt wel op de energietransitie.

Om de energietransitie te bereiken heeft Ameland met de partners van het convenant Duurzaam Ameland een goed overleg, dit betreft raadsagendapunt 3.5. Twee sporen zijn hierbij van belang. Enerzijds het technisch economische spoor (welke concrete projecten en plannen zijn ontwikkeld en wat is er nog nodig?) en anderzijds het sociaal-maatschappelijke spoor (hoe worden de Amelanders maximaal betrokken bij alle activiteiten?). Daarbij werken we veel en intensief met partijen samen. Het doel is een integraal, betaalbaar, toekomstbestendig en slim energiesysteem voor Ameland. Ameland werkt op verschillende speelvelden aan de energietransitie, waarmee we ingaan op raadsagendapunt 3.2: het verduurzamen van de gebouwde leefomgeving. Via verbeteringen bij en met de inwoners en gelijktijdig ook via grotere projecten voor het gehele eiland proberen we stappen te zetten naar verminderen van energieverbruik en vergroten van opwek. Een andere koppeling met de raadsagenda 2022-2025 wordt gemaakt op het gebied van de gemeentelijke gebouwen, dit valt zowel onder raadsagendapunt 3.3 als 7.6. De afgelopen periode zijn onderhoudsplannen vernieuwd, verduurzamingsopties verkend en er wordt strategisch accommodatiebeleid geformuleerd. Naar verwachting worden integrale keuzes in het eerste kwartaal van 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Naast de energiebesparing willen we ook zuiniger om gaan met ons (drink)water, zoals benoemd in punt 3.7 van de raadsagenda. Het ideaalbeeld is om zelfvoorzienend te kunnen worden op het gebied van water, of dit mogelijk is zal onderzocht worden in 2025 of 2026.

➔ **Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 3.1 – 3.2 – 3.3 – 3.4 – 3.5 – 3.6 – 3.7 – 3.8 – 3.9 – 7.6**

Wat hebben we bereikt?

- *De uitkomsten van de verschillende onderzoeken op het gebied van het warmteproces zijn na de zomer 2024 afgerond (3.4)*
Afhankelijk van de uitkomsten moeten we onze warmteroutes al dan niet met onze inwoners wijzigen. Hierover informeren wij onze inwoners, voorafgaand aan de voorbereiding van het gemeentelijk warmteprogramma, voorheen transitievisie Warmte, dat in 2026 vastgesteld moet worden;

Van de vier warmteroutes zijn de waterstofroute (veel te duur) en verwarming met diepe geothermie (te veel onzekerheid en grote financiële risico's) afgevallen. We doen nu onderzoek naar een collectieve warmteoplossing gevoed uit verschillende bronnen. We verwachten de uitkomsten in de loop van dit jaar. Het rijk heeft de besluitvorming van de gemeentelijke warmteprogramma's met een jaar uitgesteld. Dus vaststelling moet in 2027 plaatsvinden. Onze

inwoners worden over dit proces geïnformeerd via informatieavonden, website en boekjes/flyers.

- *In 2024 is Ameland Warmtelevering BV opgericht om de bewoners van Ambla van warmte te voorzien (3.4) (3.5)*
Afgelopen jaar heeft Ameland Warmtelevering BV voor het eerst warmte geleverd aan bewoners en gebruikers van Ambla. We verwachten in het eerste kwartaal van 2026 de financiële resultaten op te kunnen leveren.
- *In 2024 is een quickscan gestart om uit te zoeken of en hoe we in het kader van de energietransitie strengere regels kunnen toepassen dan de landelijke regels (met name voor recreatieve zwembaden en sauna's)*
Afhankelijk van het resultaat, maken we in 2025 een verdiepingsslag (3.8).
Wij hebben besloten om een verdiepingsslag te maken door in het op te stellen omgevingsplan en het GRP gerichte maatregelen op te nemen.
- *In november 2023 heeft de gemeenteraad het Programma Duurzaamheid Gemeente Ameland 2023- 2027 vastgesteld (3.1).*
Hier geven we de komende jaren uitvoering aan. Voor de uitvoering zoeken we cofinanciering in EU-programma's, Regio Deal de Waddeneilanden, Waddenfonds en andere passende fondsen en gaan we doelstellingen operationaliseren en monitoren;

In 2025 hebben we monitoring en voorspelling in onze energietransitie geborgd. Met EU, landelijke en provinciale subsidies en fondsen hebben we verschillende onderzoeken die wenselijk waren in het proces van onze energietransitie laten uitvoeren zoals over energieopslag, warmtenetten en vergasinstallaties.

- *Met verschillende specifieke Rijksuitkeringen (SPUK-gelden) worden voor verschillende groepen inwoners regelingen ingezet om woningen te verduurzamen.*
In juli 2024 is een regeling isolatiesubsidie opengesteld die doorloopt tot in 2026. Daarnaast gaan we voor inwoners met energiearmoede een regeling openstellen voor ombouw van koken op gas naar elektrisch koken inclusief een breed communicatieproces voor (ook) andere doelgroepen (3.2).

In 2025 hebben 11 inwoners gebruik gemaakt van de isolatiesubsidie die door het rijk beschikbaar gesteld is. Voor bestrijding van energiearmoede hebben de regeling voor ombouw van gas naar elektrische koken niet kunnen openstellen vanwege de toenemende netcongestie. Hiervoor in de plaats hebben we in 2025 een gerichte subsidieregeling vastgesteld voor deze groep inwoners die begin 2026 opengesteld wordt.

- *Naast de naderende besluitvorming (binnen Energiepark Ballumerbocht BV) over de realisering van het nieuwe zonnepark met batterij in de Ballumerbocht, blijven we kijken naar passende slimme energietoepassingen (3.4)*
Inmiddels is de toenemende netcongestie op Ameland een probleem aan het worden zodat de focus van de energietransitie mogelijk iets gaat verschuiven naar oplossingen voor de netcongestie op Ameland. Slimme aansturing van het energiesysteem kan hiervoor een oplossing zijn. In het EU project IANOS verkennen we daarin de eerste stappen (3.5). In de Regio Deal wordt voorgesteld om meer en onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar het ontwikkelen van

slimme toekomstbestendige energiesystemen op de vijf Waddeneilanden (3.5). Een passende monitoring van energieverbruik en gebruik is hierbij in voorbereiding (3.1).

Eind 2025 is het zonnepark in de Ballumerbocht technisch opgeleverd. Slimme aansturing met een batterij is de volgende stap die wij komend jaar proberen te realiseren. Monitoring en voorspellen van energieverbruik is essentieel om een slim en toekomstbestendig energiesysteem te bouwen en maakt vanaf 2025 onderdeel uit van onze energietransitie en wordt vanaf 2026 door alle vijf de Waddeneilanden opgepakt (in het kader van de RegioDeal).

- *Voor de themalijn duurzame energie uit de Regio Deal zullen naar verwachting in 2025 de eerste resultaten van de uitgezette opdrachten voor verduurzaming van karakteristieke eilander gebouwen en een aanpak van recreatiewoningen op de vijf eilanden (3.2) opgeleverd worden en zullen vervolgacties via de stuurgroep Regio Deal worden gepland.*

Voor karakteristieke eilander gebouwen en recreatiewoningen op de vijf eilanden (3.2) is een aanpak verkend en zijn vervolgacties gestart via de RegioDeal.

Binnen het verband van de RegioDeal is afgesproken voor alle woningen (inclusief recreatiewoningen) op de Waddeneilanden een tool beschikbaar te stellen waarin de eigenaar zijn eigen energiegegevens kan invullen. Op basis van die invoer wordt er een adviesrapport opgeleverd over mogelijke volgende stappen voor verduurzaming inclusief kosten en subsidies.

- *We blijven middels advies aan huis, flyers en het betrekken van eilanders in nieuwe projecten onze inwoners en bedrijven informeren en adviseren (3.2) over verduurzaming van de gebouwde omgeving;*

In 2025 hebben we specifieke flyers voor isolatiesubsidie en netcongestie verspreid. Daarnaast hebben we deelgenomen aan de gezondheidsmarkt in januari en hebben we een informatieochtend voor eigenaren van recreatiewoningen aan de vaste wal gehouden.

Wat heeft het gekost?

Energietransitie	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
674003 NESSIE	0,00	0,00	6.935,29
674005 Duurzaamheid	242.699,97	402.919,97	462.661,55
674006 IANOS project	0,00	0,00	203.144,78
674008 Administratie duurzaamheid derden	5.588,00	5.588,00	8.031,16
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	248.287,97	408.507,97	680.772,78
Baten			
674003 NESSIE	0,00	0,00	7.900,00
674005 Duurzaamheid	0,00	392.395,00	398.275,00
674008 Administratie duurzaamheid derden	5.000,00	5.000,00	4.575,00
674009 GREEN HYSLAND	0,00	0,00	3.594,20
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	5.000,00	397.395,00	414.344,20
Resultaat Energietransitie	-243.287,97	-11.112,97	-266.428,58

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Transitievisie warmte “Ameland aardgasvrij” (2021)
- Verordening “Fonds verduurzaming en woningaanpassing Ameland” (2022)
- Visiedocument “Programma Duurzaamheid Gemeente Ameland 2023-2027” (2023)
- Subsidieregeling “Verduurzamen glas rijksmonumentale woningen gemeente Ameland 2024” (2024)

Programma 7 Volkshuisvesting

Het behouden en realiseren van voldoende een betaalbare koop- en huurwoningen. Het in stand houden van een professioneel, sociaal en duurzaam Woningsbedrijf

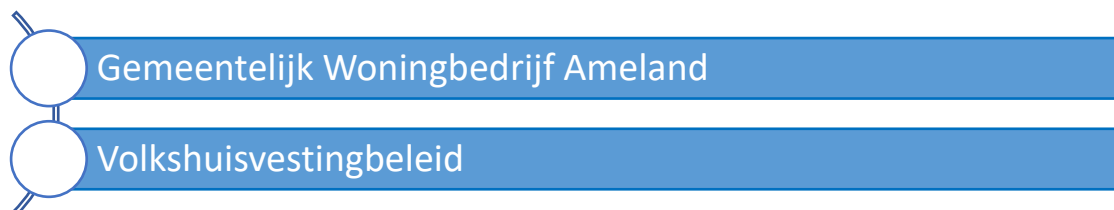
De gemeente richt zich op het behouden en waar nodig extra realiseren van voldoende en betaalbare koop- en huurwoningen voor doelgroepen met een binding aan Ameland nu en in de verre toekomst (hoofddoel Woonvisie 2024-2028, raadsagendapunt 2.1).

Waarbij het Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland (GWA) zich richt op het aanbieden van betaalbare huurwoningen aan huishoudens met een jaarinkomen tot aan de inkomensgrens voor sociale huisvesting en huishoudens met een inkomen tussen die inkomensgrens en € 85.000.

Daarmee worden ook woningzoekenden die tussen wal en schip dreigden te belanden vanwege de hoge prijzen voor koopwoningen bediend. Het GWA heeft de afgelopen jaren 43 nieuwe (energiezuinige) sociale huurwoningen aan de woningvoorraad toegevoegd en 44 nieuwe woon-/zorgappartementen op locatie Ambla, waar vanaf begin 2025 zorg wordt geleverd door KwadrantGroep. Het GWA zal verder invulling geven aan strategisch voorraadbeheer de komende jaren (kwantiteit, doelgroepen, duurzaamheid) conform de doelstellingen uit Woonvisie 2024-2028 en Programma Duurzaamheid 2023-2027.

Voorwaarde voor alle woningen is: woningzoekenden moeten voldoen aan eisen voor economische en maatschappelijke binding zoals vastgelegd in de Huisvestingsverordening.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

Wat willen we bereiken

In 2021 en 2022 zijn 43 nieuwe woningen toegevoegd aan het woonbestand van het Gemeentelijk Woonbedrijf Ameland (GWA) en in 2024 zijn daar 44 zorgappartementen in Ambla aan toegevoegd. Dit heeft een positief effect gehad op de (sociale) huursector en de gemiddelde wachttijd is in 2022 gezakt naar anderhalf jaar. Vanuit de Woonvisie 2024-2028 worden nieuwe doelen benoemd voor het GWA die de komende jaren in uitvoering worden gebracht. In 2025 staat in elk geval het actualiseren van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en het opstellen van strategisch voorraadbeleid (SVB) op de agenda.

➔ Raadsagendapunten in dit programma: 2.1 – 2.2 – 2.3

Wat hebben we bereikt?

- *De bouw van de Flexwoningen zal naar verwachting in het voorjaar van 2025 starten*
De planontwikkeling van de Flexwoningen is vertraagd, omdat de planontwikkeling van de Paasduinweg en de sloop van de Stelp prioriteit hebben gekregen. Daarnaast deed zich een kans voor om extra grond aan te kopen in Ballum.
- *De herstructurering aan de Paasduinweg is vanwege een calamiteit in gang gezet. De nieuwbouw van woningen zal in 2025 gestart worden*
De nieuwbouw aan de Paasduinweg is aanbesteed en de bouw start in april 2026. De verwachting is dat de woningen eind 2026 opgeleverd zullen worden en vervolgens bewoond kunnen worden.
- *De vuurtorenwachterswoningen zijn toe aan groot onderhoud. Daarnaast is er een onderzoek gaande om de vuurtorenwachterswoningen te verduurzamen. Beide vraagstukken worden integraal opgepakt in één plan*
Uit onderzoek is gebleken dat bewoners tijdens de werkzaamheden voor verduurzaming redelijkerwijs niet in hun woningen zouden kunnen blijven. Om deze reden, en omdat het subsidieverzoek is afgewezen, is het project getemporeerd. De opgave wordt onderdeel van de planning volgend uit het complex beheerplan GWA.
- *Het actualiseren van het MJOP voor alle huurwoningen, inclusief een eerste opzet voor locatie Ambla*
Het MJOP, inclusief locatie Ambla, zal na het zomerreces 2026 aan de gemeenteraad worden aangeboden, de financiële consequenties landen in de Kadernota.
- *Het opstellen en ter vaststelling voorleggen van een geactualiseerd strategisch voorraadbeleid, inclusief vertaling van de duurzaamheidsambitie*
In 2024 en 2025 is gestart met het in kaart brengen van de grote strategische opgave van het GWA ten aanzien van de verduurzamingsmaatregelen vanuit de duurzaamheidsambitie. Het streven is om in 2026 na het zomerreces het strategisch complexbeheerplan GWA aan de gemeenteraad aan te bieden.
- *Het uitwerken van beleid personeelshuisvesting (raadsagendapunt 2.2)*
Het beleid voor personeelshuisvesting is nog in ontwikkeling.

- *Om huurdersparticipatie beter te borgen wordt vanaf 2024 samengewerkt met de onafhankelijke Bewonersraad. Dit vindt eerst als proef plaats, en wordt in 2025 (voor het eerst) geëvalueerd*
De samenwerking met Huurdersbelang Fryslân is in 2025 geëvalueerd. Voor borging van de huurdersparticipatie is de samenwerkingsovereenkomst verlengd voor 2026 met de intentie de afspraken permanent te maken. Het GWA neemt de lidmaatschapsbijdragen van huurders voor haar rekening.
- *Uitvoering geven aan de vastgestelde woonvisie en uitvoeringsprogramma 2024-2028;*
De woonvisie 2024-2028 en het door het college vastgestelde uitvoeringsprogramma zijn in uitvoering genomen.

Wat heeft het gekost?

Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
683050 Woningbedrijf Ameland	2.708.196,23	2.607.566,41	2.177.227,64
683051 Woningbedrijf Ameland - Ambla	0,00	0,00	80.690,95
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.708.196,23	2.607.566,41	2.257.918,59
Baten			
683050 Woningbedrijf Ameland	2.681.216,42	2.681.216,42	2.866.947,06
683051 Woningbedrijf Ameland - Ambla	0,00	0,00	80.402,16
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.681.216,42	2.681.216,42	2.947.349,22
Resultaat Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland	-26.979,81	73.650,01	689.430,63

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Huisvestingsverordening gemeente Ameland 2023;
- Woonvisie Ameland 2024-2028.

Volkshuisvestingbeleid

Wat willen we bereiken

De hoofddoelstelling van de Woonvisie is uitgewerkt in de visie zelf en actiegericht vertaald in een uitvoeringsprogramma. De wens is dat er een adequate woning beschikbaar is voor alle personen die maatschappelijk en/of economisch gebonden zijn aan Ameland. De afgelopen jaren zijn hier grote stappen in gezet en is de situatie voor zowel kopers als huurders sterk verbeterd. Via de Woonvisie en het uitvoeringsprogramma zetten we deze ingezette lijn voort naar de toekomst.

Daarnaast is de Huisvestingsverordening in 2023 herzien en deze wordt actueel gehouden. In het vierde kwartaal van 2024 wordt een leegstandsverordening aan de raad voorgelegd (raadsagendapunt 2.3).

➔ Raadsagendapunten binnen deze activiteitengroep: 2.1 – 2.2 – 2.3

Wat hebben we bereikt?

- Het opstellen en aan de raad voorleggen van een leegstandsverordening.*
De opstelling van de leegstandsverordening is als onderdeel van de te herijken huisvestingverordening opgepakt. In verband met o.a. de val van het kabinet in 2025 hebben de verordeningen vertraging opgelopen doordat we wilden wachten op de vaststelling van de nieuwe huisvestingswet.
- Uitvoering geven aan de door de raad vastgestelde woonvisie 2024 – 2028 en het door het college vastgestelde uitvoeringsprogramma 2024-2028;*
De uitvoering van de woonvisie 2024-2028 en het door het college vastgestelde uitvoeringsprogramma 2024-2028 is in volle gang. Hoewel een aantal bouwlocaties vertraging kent, zijn er belangrijke stappen gezet: de sloop van de Stelp en het zelfstandig maken van de zuidvleugel loopt, nieuwbouw aan de Paasduinweg is aanbesteed en de start bouw staat gepland in april 2026. In Ballum deed zich een kans voor om extra grond aan te kopen, dit heeft prioriteit gekregen. Ook is voorrang gegeven aan de voorbereiding van het nieuwe strategisch complex beheerplan van het GWA.

Het college concludeert dat de voorgenomen tempo niet is gehaald, maar dat de afspraken uit de regionale woondeals met het rijk (ruimschots) kunnen worden behaald.

- Verlenen van zowel Startersleningen als Stimuleringsleningen (duurzaamheid en wmo) via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SvN);*
De optie voor het verlenen van de startersleningen als Stimuleringsleningen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland is beschikbaar gebleven.

Wat heeft het gekost?

Volkshuisvestingbeleid	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
683046 Beleid volkshuisvesting	189.000,00	36.767,00	89.232,50
Resultaat Volkshuisvestingbeleid	-189.000,00	-36.767,00	-89.232,50

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten.

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Huisvestingsverordening 2023;
- Woonvisie 2024-2028.

1.2 Overhead

Algemeen

Op grond van artikel 8 BBV is in de programmabegroting een apart overzicht opgenomen van de kosten van overhead. In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten, gericht op de externe klant, bij het betreffende taakveld worden geregistreerd. Onder overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten worden centraal begroot en verantwoord op het overzicht "Overhead", via het voorgeschreven taakveld 0.4 Overhead.

In de notitie Overhead van de Commissie BBV wordt nader toegelicht welke kosten tot overhead behoren. In ieder geval gaat het om de kosten van leidinggevenden aan het primaire proces, financiën, personeel en organisatie, juridische zaken, automatisering, facilitaire zaken, huisvesting en archief.

In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten, gericht op externe dienstverlening, bij het betreffende taakveld worden geregistreerd.

Gemeente Ameland

In de tabel op de volgende pagina zijn de begrote kosten van overhead van onze gemeente aangegeven.

Voor de eventuele berekening van tarieven, de toerekening van overhead aan specifieke activiteiten en de analyse van de mate van kostendeckendheid van bepaalde opbrengsten (zoals leges, rioolrechten en reinigingsheffingen) wordt de overhead berekend als een opslagpercentage over de voor die activiteit geraamde kosten. Een uitzondering op deze systematiek vormt het Gemeentelijk Woningbedrijf, waaraan een genormeerd bedrag wordt toegerekend.

In de berekening zijn de totale kosten over 2025 gecorrigeerd voor incidentele posten om onbedoelde (grote) schommelingen van het overheadpercentage te voorkomen.

Tabel overhead en toerekening				
		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	2025
	Overhead, ondersteuning organisatie			
6.004.00	Bestuursondersteuning college	3.370.997	4.002.530	3.856.266
6.004.05	Automatisering	810.000	923.586	1.002.836
6.004.10	Personeelszaken	310.500	382.372	335.155
6.004.15	Huisvesting gemeentehuis	465.532	467.053	394.305
6.004.20	Huisvesting buitendienst	233.663	174.212	142.375
6.004.25	Ondersteunende activiteiten raad	8.088	11.088	5.557
6.004.30	Representatie	15.000	15.000	11.601
6.004.35	Communicatie	21.500	26.500	16.666
	Subtotaal overhead	5.235.279	6.002.341	5.764.762
683.050	Genormeerde toerekening GWA	-168.974	-168.974	-168.974
	Totaal nog toe te rekenen overhead	5.066.305	5.833.367	5.595.787
	Totale kosten begrotingsjaar	31.030.156	40.959.413	41.862.050
	correctie voor incidentele zaken	-3.150.602	-12.880.743	-13.438.844
	correctie voor overhead (zelf te verdelen)	-5.066.305	-5.833.367	-5.595.787
	correctie voor GWA (al genormeerd verwerkt)	-2.708.196	-2.607.566	-2.085.905
	Totale kosten om overhead over te verdelen	20.105.053	19.637.737	20.741.514
	Percentage overhead, als deel overige kosten	25,20%	29,70%	26,98%

Ten opzichte van de primaire begroting is een stijging te zien in het overheadpercentage. Ook ten opzichte van voorgaande jaren (2024: 26,11%, 2023: 24,59%) zien we het overheadpercentage (langzaam) toenemen. We streven naar een maximaal overheadpercentage van 25%. Deze stijging heeft meerdere oorzaken. Allereerst stijgen de kosten voor automatisering jaarlijks, wat zorgt voor meer overheadkosten die toegerekend moeten worden.

Daarnaast worden in vergelijking met voorgaande jaren steeds meer uren geschreven door medewerkers op 'Bestuursondersteuning'. Dit zorgt voor meer doorbelaste salariskosten op deze activiteit. We hebben geconstateerd dat dit niet in alle gevallen juist is en uit balans dreigt te raken; salariskosten dienen voor zover mogelijk te worden verantwoord op het primaire proces waar werkzaamheden betrekking op hebben. Zo zou een collega die zich bezighoudt met de 'Openbare ruimte', op deze activiteit ook zijn uren dienen te registreren, en een collega Burgerzaken op 'Burgerzaken'. Hier is aandacht voor, om dit in de toekomst te verbeteren. Er vinden gesprekken plaats met de verschillende clusters om de tijdschrijf-systematiek onder de aandacht te houden.

Ook stijgt naast het overheadpercentage ook het inhuurpercentage naar 21,93% (2024: 19,66% en in 2023: 19,13%), zie hiervoor de beleidsindicatoren in de bijlage. We streven er, ondanks de uitvoering van een ambitieus raadsprogramma, naar de inhuur van externe medewerkers niet te laten oplopen en te houden onder de 20% bij de actuele rekenmethode. Een aantal functies binnen de organisatie blijkt lastig vervulbaar. Dit zorgt mede voor een stijging in de externe inhuur. Hier is gekeken naar alternatieve invullingen om te continuïteit te waarborgen. In 2025 is bij de Kadernota, aanvullend op de bestaande formatie, structureel extra formatie opgenomen voor beleidsmatige ondersteuning. Deze uitbreiding betreft de inzet van een beleidsmedewerker op het gebied van openbare ruimte.

1.3 Dekkingsmiddelen

Algemeen

Voor de uitvoering van de programma's die de gemeenteraad heeft vastgesteld, zijn financiële middelen nodig. Deze dekkingsmiddelen worden gevormd door rijksbijdragen, eigen gemeentelijke belastingen en retributies, huren, pachten en dergelijke.

Voor rijksmiddelen als de zogenaamde algemene uitkering uit het gemeentefonds en gemeentelijke belastingen gelden geen specifieke bestedingsdoelen.

Voor retributies (leges en dergelijke heffingen) geldt dat baten niet hoger mogen zijn dan de bijbehorende lasten.

De gemeenteraad heeft geen invloed op het gemeentefonds. De gemeenteraad kan wel invloed uitoefenen op de hoogte van de lokale heffingen, zoals bedoeld in paragraaf 1, Lokale heffingen.

Activiteitgroepen die bij dit programma horen

Gemeentefonds

Algemeen

De Rijksoverheid keert via het gemeentefonds geld uit aan Nederlandse gemeenten. In deze begroting is de meicirculaire 2024 verwerkt. Het gemeentefonds bestaat uit verschillende uitkeringscomponenten; de algemene uitkering, decentralisatie uitkeringen, integratie-uitkeringen (waaronder die voor sociaal domein) en de artikel 12-uitkering.

De algemene uitkering is één van de belangrijkste bekostigingsinstrumenten van de gemeente Ameland. Het ontvangen geld komt ten goede aan de algemene middelen, waardoor het geld, met inachtneming van wet- en regelgeving, naar eigen inzicht kan worden besteed.

Gemeente Ameland ontvangt geen artikel 12-uitkering. De artikel 12-uitkering wordt, op verzoek van gemeenten met grote financiële problemen, uitgekeerd door de Rijksoverheid. Om de uitkeringen te ontvangen dienen de gemeenten aan diverse voorwaarden te voldoen. Zo leveren gemeenten met een artikel 12-uitkering (een deel van) hun zelfstandigheid in. Daarnaast dienen de eigen inkomsten, via belastingverhoging, te worden gemaximeerd.

Wat heeft het gekost?

Gemeentefonds	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Baten			
600700 Uitkeringen gemeentefonds	11.643.614,00	12.258.906,00	12.355.561,27
Resultaat Gemeentefonds	11.643.614,00	12.258.906,00	12.355.561,27

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten

Belastingen

Algemeen

Gemeenten mogen belastingen heffen die zijn genoemd in de Gemeentewet. Zo heft gemeente Ameland onder meer onroerendezaak-, toeristen- en forensenbelasting.

De gemeenteraad stelt jaarlijks de tarieven van de gemeentelijke belastingen vast door het vaststellen van belastingverordeningen.

In de kadernota 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met verhoging van meerdere belastingen. Dit sluit aan bij raadsagendapunt 7.5. De meeropbrengsten van deze voorgestelde verhogingen zijn verwerkt in deze meerjarenbegroting. In de Kadernota 2024 is ingestemd om niet tot aanvullende tariefsstijgingen te besluiten ten opzichte van hetgeen in de Kadernota 2023 is besloten.

Wat heeft het gekost?

Belastingen	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
606100 Heffing/invordering OZB woningen	110.335,00	110.335,00	142.664,17
606200 Heffing/invordering OZB niet woningen	48.175,60	48.175,60	21.534,94
634005 Heffing/invordering toeristen- en forensenbelasting	63.086,00	63.086,00	51.449,65
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	221.596,60	221.596,60	215.648,76
Baten			
606105 Onroerende-zaakbelasting eigenaren woningen	1.126.100,00	1.102.000,00	1.094.761,11
606205 Onroerende-zaakbelasting eigenaren niet woningen	317.247,00	314.000,00	307.097,80
606210 Onroerende-zaakbelasting gebruikers niet woningen	220.053,00	222.000,00	226.331,79
606400 Precariobelasting	40.000,00	40.000,00	41.381,00
634005 Heffing/invordering toeristen- en forensenbelasting	0,00	0,00	642,26
634010 Toeristenbelasting op het bootkaartje	1.242.360,00	1.225.000,00	1.226.044,60
634015 Toeristenbelasting passantenhaven	42.457,00	42.457,00	38.139,84
634020 Toeristenbelasting vliegveld	4.080,00	3.700,00	4.014,84
634030 Toeristenbelasting hotels/pensions nachtregister	387.654,00	420.000,00	455.182,24
634035 Toeristenbelasting vakantieonderkomens forfaitair	0,00	0,00	0,00
634040 Toeristenbelasting vakantieonderkomens nachtregist	1.611.600,00	1.560.000,00	1.787.855,55
634045 TB mobiele onderkomens met vaste standplaats	76.500,00	95.000,00	88.855,40
634050 TB mobiele onderkomens seizoenplaats	67.320,00	65.000,00	67.174,67
634055 TB mobiele onderkomens (tenten)	186.813,00	151.000,00	211.305,28
634065 TB kamerverhuur nachtregister	7.358,00	8.000,00	6.254,54
634075 TB kampeerboerderijen nachtregister	392.700,00	392.700,00	414.254,28
634080 Forensenbelasting	2.091.000,00	2.167.500,00	2.156.889,58
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	7.813.242,00	7.808.357,00	8.126.184,78
Resultaat Belastingen	7.591.645,40	7.586.760,40	7.910.536,02

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten

Retributies

Algemeen

Gemeenten mogen retributies heffen die zijn genoemd in de Gemeentewet. Zo heft gemeente Ameland onder andere rioolheffing, reinigingsheffingen en leges.

Wettelijk is bepaald dat de baten ten gevolge van de heffing van retributies de lasten niet mogen overstijgen.

In de kadernota 2023 is een voorstel gedaan tot verhoging van meerdere retributies in 2025. De meeropbrengsten van deze voorgestelde verhogingen zijn verwerkt in deze meerjarenbegroting. In de Kadernota 2024 is ingestemd om niet over te gaan tot aanvullende verhogingen in 2025.

Wat heeft het gekost?

Retributies	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
624005 Veerдам (baten)	0,00	0,00	0,00
624015 Losstoep Ballumerbocht (Baten)	7.801,00	7.801,00	2.359,50
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	7.801,00	7.801,00	2.359,50
Baten			
612005 Vergunningen horeca, APV en kansspelen (baten)	25.000,00	25.000,00	23.768,55
621040 Vliegveld (baten)	50.100,00	50.100,00	48.214,92
623005 Passantenhaven (baten)	59.125,00	65.125,00	65.882,72
624005 Veerдам (baten)	18.900,00	12.000,00	11.901,66
624015 Losstoep Ballumerbocht (Baten)	1.000,00	150,00	129,83
672005 Rioolheffing gecombineerd	855.000,00	860.000,00	835.013,46
673045 Afvalstoffenheffing dorpen en vakantieonderkomens	1.020.000,00	1.028.000,00	1.031.948,09
673050 Afvalstoffenheffing vakantieonderkomens	0,00	0,00	0,00
673055 Reinigingsrechten bedrijven (incl. campings)	414.100,00	425.875,00	415.529,12
673060 Reinigingsrechten campings	0,00	0,00	0,00
675005 Begraafplaatsrechten	50.000,00	60.000,00	73.236,10
683005 Leges i.v.m. welstandtoezicht	40.000,00	40.000,00	40.821,00
683015 Leges omgevingsvergunningen	192.630,00	220.000,00	202.367,55
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.725.855,00	2.786.250,00	2.748.813,00
Resultaat Retributies	2.718.054,00	2.778.449,00	2.746.453,50

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten

Huren pachten

Algemeen

Gemeente Ameland verpacht of verhuurt diverse eigendommen, waarbij de rechten en plichten zijn vastgelegd in privaatrechtelijke overeenkomsten.

Wat heeft het gekost?

Huren en pachten	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
633005 Eigendommen (baten)	0,00	0,00	0,00
652015 Groene sportvelden en terreinen (baten)	0,00	0,00	0,00
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	0,00	0,00	0,00
Baten			
633005 Eigendommen (baten)	45.000,00	45.000,00	49.735,75
633015 Exploitatie landerijen/gronden (baten)	65.638,00	65.638,00	55.237,76
652005 Accommodaties sport (baten)	109.800,00	109.800,00	71.790,45
652015 Groene sportvelden en terreinen (baten)	6.000,00	6.000,00	9.111,09
654010 Musea (incl. molens en vuurtoren) baten	66.000,00	66.000,00	68.292,71
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	292.438,00	292.438,00	254.167,76
Resultaat Huren en pachten	292.438,00	292.438,00	254.167,76

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten

Overige inkomsten en uitgaven

Algemeen

Het gaat hier om posten die niet bij andere Activiteitsgroepen kunnen worden ingedeeld.

Wat heeft het gekost?

Overige inkomsten en uitgaven	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
524000 Materiaal/materieel	0,00	0,00	0,00
600500 Nutsbedrijven	4.000,00	7.600,00	-12.853,66
600505 Overige financiële middelen	201,00	201,00	201,38
600510 Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan	6.329,00	6.219,00	8.594,24
600599 Rente	108.061,00	-411.833,00	-452.213,86
600800 Onvoorziene lasten en baten	7.500,25	62.500,25	286.858,32
600805 Saldi van kostenplaatsen	263,46	-716.945,53	0,00
600900 Vennootschapsbelasting	0,00	0,00	44.351,00
601100 Saldo baten en lasten na bestemming	848.460,15	1.415.615,51	0,00
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	974.814,86	363.357,23	-125.062,58
Baten			
600500 Nutsbedrijven	16.000,00	50.700,00	50.678,77
600505 Overige financiële middelen	7.000,00	7.000,00	7.831,20
600599 Rente	6.000,00	6.000,00	6.330,52
600800 Onvoorziene lasten en baten	0,00	40.000,00	79.649,79
633025 Destructie	25.500,00	25.500,00	26.464,45
664010 Sociale werkvoorziening	98.500,00	98.500,00	80.704,03
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	153.000,00	227.700,00	251.658,76
Onttrekkingen			
601000 Mutatie reserves	2.678.554,00	9.889.019,00	8.966.970,62
Stortingen			
601000 Mutatie reserves	2.043.800,00	2.239.098,00	2.617.345,00
Resultaat Overige inkomsten en uitgaven	-187.060,86	7.514.263,77	6.726.346,96

Voor toelichting op de financiën wordt verwezen naar 2.5 Toelichting baten en lasten

1.4 Paragrafen

In de paragrafen worden de beleidslijnen met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen vastgelegd

Een aantal paragrafen is verplicht voorgeschreven door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Voor deze paragrafen van de programmabegroting gelden de bepalingen van artikel 9 tot en met 16 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Inhoudelijk moeten de paragrafen voldoen aan de kwaliteitseisen die genoemde artikelen stellen.

Over deze paragrafen, als onderdeel van de programmabegroting, kan nog het volgende worden gesteld.

De raad oefent zijn budgetrecht uit door het autoriseren van de (totaal)bedragen per activiteitengroep. De raad stelt de overige onderdelen van de begroting vast zoals de paragrafen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de programma's vanuit een bepaald onderwerp, zoals voor 'onderhoud kapitaalgoederen' en 'grondbeleid'. In de paragrafen kunnen bedragen worden genoemd. De paragrafen worden niet apart geautoriseerd, zoals dat bij de activiteitengroepen het geval is. Bedragen die in de paragrafen zijn vermeld zijn al via de activiteitengroepen geautoriseerd. Vanzelfsprekend dienen de desbetreffende bedragen in de activiteitengroepen en de paragrafen op elkaar aan te sluiten.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Gemeentelijke belastingen en retributies worden geheven op basis van door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordeningen. Dit hoofdstuk geeft een beeld van tariefontwikkelingen, lokale lastendruk, kwietscheldingsbeleid en dergelijke.

Tariefontwikkeling

De stijgingspercentages voor de diverse heffingen in het afgelopen begrotingsjaar zijn de volgende:

Tariefontwikkeling diverse heffingen			
	2024	Begroting 2025	2025
Ozb woningen	-1,8%	2,0%	0,0%
Ozb niet-woningen	-0,5%	2,0%	2,0%
Forensenbelasting	0,0%	2,0%	2,0%
Toeristenbelasting (tarief per persoon, per dag)	2,00	2,00	2,04
Reinigingsrechten	0,0%	0,0%	0,0%
Afvalstoffenheffing	2,0%	2,0%	2,0%
Rioolheffing	0,0	0,0	0,0
Leges	0,0	0,0	0,0

De WOZ-waarden voor woningen zijn in 2025 gestegen ten opzichte van 2024. De stijging was afgrond 2%. De waarden van niet-woningen bleven afgerond gelijk aan 2024, waardoor alleen het tarief voor niet-woningen met 2% is gestegen om op de gewenste opbrengststijging uit te komen.

Te onderscheiden heffingen

Onroerende zaakbelastingen

Onder de naam 'onroerendezaakbelastingen' worden voor de binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak (niet zijnde een woning) al dan niet krachtens eigendom, bezit, met beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft vanwege eigendom, bezit of beperkt recht.

Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken wordt van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld, waarna het te betalen bedrag aan belasting wordt berekend en via een aanslag aan de belastingplichtige opgelegd.

In 2025 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten onroerendezaakbelastingen			
	2024	Begroting 2025	2025
Gebruikers niet woningen	218.689	222.000	226.332
Eigenaren woningen	1.075.245	1.102.000	1.094.761
Eigenaren niet woningen	310.793	314.000	307.098
	1.604.727	1.638.000	1.628.191

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, hier meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zichzelf of voor hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden.

In 2025 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengst forensenbelasting			
	2024	Begroting 2025	2025
Forensenbelasting	2.262.756	2.167.500	2.156.890
	2.262.756	2.167.500	2.156.890

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven van personen die niet als ingezetene in de basisregistratie personen (BRP) staan ingeschreven. Belast wordt het verblijf houden binnen de gemeente al dan niet gevolgd door een overnachting. Ook degene die gelegenheid biedt tot het houden van verblijf kan als belastingplichtige worden aangemerkt. Het tarief voor 2025 bedraagt € 2,04 per persoon per dag (2024: € 2,00).

In 2025 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten toeristenbelasting			
	2024	Begroting 2025	2025
Bootkaartjes overtochten	1.199.458	1.225.000	1.226.045
Passantenhaven	42.572	42.457	38.140
Vliegveld	3.626	3.700	4.015
Hotels/pensions	421.238	420.000	455.182
Vakantieonderkomens	1.705.096	1.560.000	1.787.856
Mobiele onderkomens	337.359	311.000	367.335
Kamerverhuur	8.284	8.000	6.255
Kampeerboerderijen	419.500	392.700	414.254
	4.137.133	3.962.857	4.299.081

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van kosten die zijn verbonden aan de door de gemeente te verrichten waterzorgplichten. Belastingplichtig zijn diegenen die een eigendom naar omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht gebruiken.

In 2025 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten rioolheffing			
	2024	Begroting 2025	2025
Vastrecht	598.429	595.000	599.303
Variabel recht (gebaseerd op waterverbruik)	272.156	265.000	235.710
	870.585	860.000	835.013

Het saldo van de opbrengsten rioolheffing en de kosten van de activiteit riolering wordt verrekend met de egalisatievoorziening riolering. De facto wordt hiermee bereikt dat de rioolheffing niet meer dan 100% kostendekkend is.

De kostendekkendheid van rioolheffing geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid rioolheffing				
	Taakveld	Omschrijving taakveld		
Kosten	7.2	Riolering	848.578	
Opbrengsten excl heffingen			-18.012	
Netto kosten taakveld			830.566	
Overhead	26,98%		228.935	
BTW			137.671	
Toe te rekenen kosten			366.606	
Mutatie egalisatievoorziening			-350.000	
Totale kosten				847.172
Opbrengsten heffingen				-835.013
Dekkingspercentage				98,56%

Leges

Onder de naam 'leges' worden een aantal verschillende retributies geheven voor het genot van, door of vanwege de gemeente verstrekte diensten.

Voor de kostendekkendheid van leges geldt het volgende overzicht:

Kostendekkendheid leges				
	Taakveld	Omschrijving taakveld		
Kosten	0.2	Burgerzaken	108.962	
Kosten	1.2	Openbare orde en veiligheid	101.284	
Kosten	8.3	Wonen en bouwen	240.385	
Netto kosten taakveld			450.630	
Overhead	26,98%		121.574	
Totale kosten				572.205
Opbrengsten heffingen	0.2	Burgerzaken	105.815	
Opbrengsten heffingen	1.2	Openbare orde en veiligheid	23.769	
Opbrengsten heffingen	8.3	Wonen en bouwen	202.368	
				331.951
Dekkingspercentage				58,0%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De afvalstoffenheffing wordt geheven voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Het tarief stijgt in 2025 ten opzichte van 2024 met 2%. Reinigingsrechten worden geheven van bedrijven.

In 2025 zijn de volgende opbrengsten gerealiseerd:

Opbrengsten i.v.m. reiniging			
	2024	Begroting 2025	2025
Afvalstoffenheffing dorpen en vakantieonderk.	1.007.220	1.028.000	1.031.948
Reinigingsrechten bedrijven (incl. campings)	405.518	425.875	415.529
	1.412.737	1.453.875	1.447.477

Het overzicht kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten				
	Taakveld	Omschrijving taakveld		
Kosten	7.3	Afval	1.493.944	
Opbrengsten excl heffingen			-158.221	
Netto kosten taakveld			1.335.723	
Overhead	26,98%		403.046	
BTW			137.194	
Toe te rekenen kosten			540.240	
Totale kosten				1.875.963
Opbrengsten heffingen				-1.447.477
Dekkingspercentage				77,16%

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven van bedrijven voor het hebben van terrassen en/of uitstallingen op openbare gemeentegrond.

In 2025 is de volgende opbrengst gerealiseerd:

Precariobelasting			
	2024	Begroting 2025	2025
Precariobelasting	38.640	40.000	41.381
	38.640	40.000	41.381

Lokale lastendruk

De onderstaande tabel geeft een indruk van de lokale lasten voor enkele 'gemiddelde huishoudens':

Lokale lastendruk	2024	2025
Een meerpersoonshuishouden met eigen woning (€ 400.000,00) en een waterverbruik van 125 m³		
OZB - eigenaren	258,80	258,80
Afvalstoffenheffing	233,99	238,66
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	62,50	62,50
	670,89	675,56
Een eenpersoonshuishouden met eigen woning (€ 300.000,00) en een waterverbruik van 50 m³		
OZB - eigenaren	194,10	194,10
Afvalstoffenheffing	178,11	181,67
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	25,00	25,00
	512,81	516,37
Een meerpersoonshuishouden met huurwoning en een waterverbruik van 125 m³		
Afvalstoffenheffing	233,99	238,66
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	62,50	62,50
	412,09	416,76
Een eenpersoonshuishouden met huurwoning en een waterverbruik van 50 m³		
Afvalstoffenheffing	178,11	181,67
Rioolrecht vastrecht	115,60	115,60
Rioolrecht variabel	25,00	25,00
	318,71	322,27

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet, of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding worden verleend.

Gemeente Ameland hanteert een kwijtscheldingspercentage van 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben van 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager, in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Kwijtschelding kan worden verleend voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten van kwijtschelding. De afgelopen jaren bedroeg het totaal kwijtgescholden bedrag gemiddeld € 1.750

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

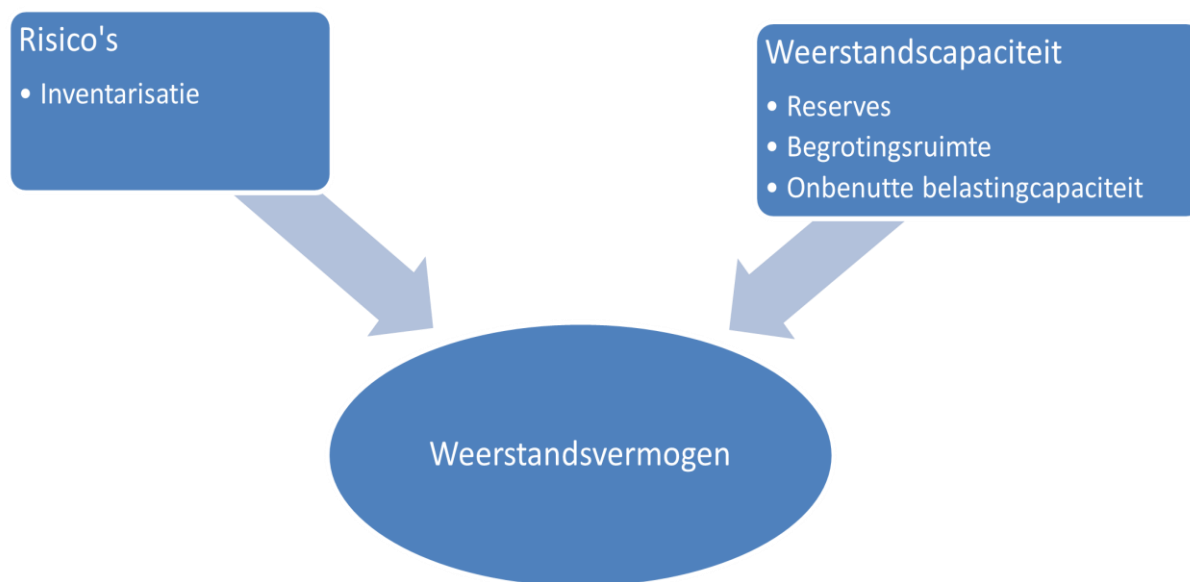
Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing behandelt de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Ameland toereikend is om de financiële gevolgen van onverwachte gebeurtenissen (risico's) op te kunnen vangen, zonder ingrijpende beleidswijzigingen.

De relevante beleidskaders voor deze begrotingsparagraaf zijn opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dat door het Rijk is vastgesteld en begrotingsrichtlijnen bevat voor decentrale overheden. Het BBV schrijft onder meer voor dat de begroting en jaarrekening een paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat waarin wordt ingegaan op:

- De risico's die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie;
- De weerstandscapaciteit, dat wil zeggen de middelen die gemeente Ameland beschikbaar heeft - of kan stellen - om financiële gevolgen van niet-begrote lasten (zoals risico's) op te kunnen vangen;
- Het weerstandsvermogen, zijnde het kengetal dat weergeeft in welke mate gemeente Ameland in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Specifieke bepalingen hierover zijn opgenomen in de Nota Reserves en Voorzieningen 2021.

Schematisch ziet een en ander er als volgt uit:

In deze paragraaf wordt kort op het begrip risico ingegaan. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit van gemeente Ameland aan de orde, waarna een conclusie volgt over het weerstandsvermogen.

De later in deze paragraaf opgenomen kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Ze kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De kengetallen bieden (meer) inzicht in de financiële ruimte van de

gemeente om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Risico's

Het begrip risico wordt gedefinieerd als de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief financieel gevolg voor de organisatie. In deze definitie zijn twee begrippen van belang, te weten kans (als iets zeker is, is het geen risico meer) en negatief financieel gevolg (de financiële impact op gemeente Ameland).

Enkele risico's die genoemd kunnen worden zijn grote terugloop van toerisme door een externe oorzaak (natuurramp, covid-pandemie) en rijksbeleid zoals een herijking van de algemene uitkering waardoor de gemeente fors lagere rijksbijdragen ontvangt.

In onderstaande tabel zijn de financiële effecten van deze risico's aangegeven:

Risicotabel				
Risico	Financiële impact in euro's	Kans	Netto effect (structureel)	Netto effect (incidenteel)
Terugloop in toerisme als gevolg externe oorzaak (natuurramp, ziekte, etc.)	1.500.000	10%	150.000	1.500.000
Nadelige effecten rijksbeleid	1.500.000	30%	450.000	
Overige risico's	p.m.			
			600.000	1.500.000

Ter toelichting en aanvulling op deze tabel geldt het volgende.

Terugloop toerisme als gevolg externe oorzaak

Een natuurramp, milieuramp of ander soort crisis kan grote en langdurige gevolgen hebben voor het toerisme. Voor gemeente Ameland kan dit een forse daling van de opbrengsten toeristenbelasting betekenen. De kans op een dergelijke gebeurtenis wordt niet als groot ingeschat en bovendien zullen rijks- en provinciale overheden vanuit hun verantwoordelijkheid altijd enige mate van ondersteuning bieden, waardoor financiële gevolgen fors kunnen zijn, maar niet onoverkomelijk.

Nadelige effecten rijksbeleid

In het licht van herijkingsoperaties van de Algemene uitkering, wordt op landelijk niveau al enige jaren gesproken over een herziening van het belastingstelsel. Het gaat daarbij om rijksbelastingen, maar in combinatie met verschuivingen en aanpassingen van gemeentelijke belastingen. Uit 'schetsen en verkennende documenten' komt de optie naar voren om kleine belastingen af te schaffen. Omdat hiertoe onder meer de forensenbelasting wordt gerekend, zou een dergelijke operatie voor onder meer gemeente Ameland tot bijzonder nadelige effecten kunnen leiden.

Daarnaast heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) onlangs geadviseerd over de voorstellen voor een andere verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds, zoals door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en mede namens de staatssecretaris van Financiën is gevraagd in februari 2026. De ROB adviseert op termijn afschaffing van de hogere algemene uitkering aan de waddengemeenten (in 2025 € 1 mln voor gemeente Ameland) vanwege extra kosten door hun dure fysieke bereikbaarheid. Inmiddels zijn de inkomsten uit toeristenbelasting van de waddengemeenten veel hoger dan voorheen, en een veelvoud van hun extra kosten. De ROB vindt die hogere algemene uitkering voor de waddengemeenten daarom niet meer nodig. Op termijn zal blijken of deze uitkering daadwerkelijk wordt stopgezet.

Het totale risico van nadelige effecten van rijksbeleid is ingeschat op € 1.500.000.

Overige risico's

De ervaring leert dat er geen noodzaak bestaat om meer en diepgaande risico-inventarisaties uit te voeren. Voor aansprakelijkheid, brandschade en dergelijke zijn verzekeringen afgesloten, die onlangs opnieuw zijn aanbesteed.

Omdat de gemeente zich niet garant stelt voor door derden aangetrokken geldleningen, bestaat er op dit punt geen risico. Uitzondering hierop is het besluit in 2024 dat Wetterskip Fryslân en Gemeente Ameland zich gezamenlijk garant stellen voor een door het Energiepark Ballumerbocht B.V. aangetrokken geldlening.

Financiële risico's bij verbonden partijen zijn overzichtelijk, door onder meer de uitgebreide rol van deelnemende gemeenten in het proces van goedkeuring begrotingen en jaarrekeningen.

Grondexploitaties worden financieel verwerkt in begroting en jaarrekening, overeenkomstig de notitie grondbeleid van de Commissie BBV. Alle verliezen van de verliesgevende exploitaties zijn verwerkt in de jaarrekeningen tot en met 2025. De waarde van de nog uit te geven grond bedraagt ruim € 1 miljoen en daarmee is het financiële risico vrij beperkt.

Operationele risico's worden beperkt door interne controlesystemen, budgethouderschap en in voorkomende gevallen door bij grotere projecten externe deskundigheid in te huren.

Weerstandscapaciteit

Bij weerstandscapaciteit gaat het om de middelen en mogelijkheden om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Als eenmalig middel kan gemeente Ameland de Algemene reserve aanwenden. Deze wordt aangemerkt als vrij besteedbaar, maar wordt beschouwd als 'buffer' voor grote financiële tegenvallers. Op grond van de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen bedraagt de hoogte van deze reserve € 2,5 miljoen.

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om (structurele) tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele tegenvallers op te vangen. Ook de mogelijkheden om te bezuinigen, dan wel het ambitieniveau iets neerwaarts bij te stellen, kunnen structurele compensatie bieden voor tegenvallers.

Begrotingsruimte

Zoals blijkt uit het “Overzicht van structurele en incidentele baten en lasten”, onder 2.6 van deze jaarrekening, is er sprake van een structureel rekeningsaldo van zo'n € 3,7 miljoen. Op basis daarvan blijkt dat er mogelijkheden zijn om onverwachte tegenvallers structureel op te kunnen vangen.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit wordt hier berekend voor de onroerendezaakbelastingen, door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de door gemeente Ameland gehanteerde tarieven. Deze berekening ziet er als volgt uit:

Onbenutte belastingcapaciteit					
	inkomsten 2025	tarief 2025	tarief artikel 12	verschil	onbenutte capaciteit
eigenaren woningen	1.094.761	0,0647	0,1110	0,0463	783.422
eigenaren niet-woningen	307.098	0,1481	0,3877	0,2396	496.872
gebruikers niet-woningen	226.332	0,1185	0,2732	0,1547	295.549
	1.628.191				1.575.844

De in de tabel aangegeven tarieven voor een ‘artikel 12 gemeente’ bedragen 120% van de gemiddelde tarieven van Nederlandse gemeenten in 2023 (jaar t-2). Volgens de voorschriften zou dit één gemiddeld tarief moeten zijn, maar de analyse in deze tabel geeft een redelijke indicatie van de onbenutte belastingcapaciteit, zijnde € 1,6 miljoen.

Weerstandsvermogen

In de afgelopen decennia blijkt er nooit een noodzaak te zijn geweest om de Algemene reserve aan te spreken in verband met het zich voordoen van een onverwacht risico. De aansprakelijkheid voor een garantstelling uit het verleden (ruim € 1 miljoen, in verband met het faillissement van een zorginstelling) bleek bijvoorbeeld binnen de begrotingskaders opgevangen te kunnen worden. Ook de covid-pandemie leidde weliswaar tot een forse terugloop van toeristische overnachtingen, en daarmee tot minder opbrengsten toeristenbelasting, maar door compenserende maatregelen van het rijk bleken de financiële effecten uiteindelijk vrij gering. De conclusie is dan ook dat de Algemene reserve, als financiële buffer voor eenmalige onverwachte gebeurtenissen, van voldoende omvang is.

Daarbij lijkt gemeente Ameland, door de ingeschatte structurele weerstandscapaciteit, zeer wel in staat om structurele tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de organisatie in gevaar komt. De verhouding (ratio) van beschikbare capaciteit en noodzakelijke capaciteit in verband met risico's is ruim hoger dan 2, hetgeen gekwalificeerd kan worden als ‘uitstekend’.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie en/of de balans. Ze kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeente Ameland. Deze kengetallen ondersteunen het beeld van de financiële ruimte ruimte waarover de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen.

In het BBV is hiervoor een standaard set van financiële kengetallen voorgeschreven. De uitkomsten hiervan voor gemeente Ameland zijn de volgende:

Kengetallen gemeente Ameland			
	2024	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Netto schuldquote	106,6%	131,8%	82,0%
Gecorrigeerde netto schuldquote	99,4%	123,0%	75,6%
Solvabiliteit	28,5%	23,0%	26,3%
Grondexploitatie	1,0%	1,6%	1,0%
Structurele exploitatieruimte	12,6%	6,7%	10,7%
Belastingcapaciteit	65,9%	70,9%	63,4%

In het "Gemeentelijk financieel toezichtkader" van de gezamenlijke provincies zijn voor de financiële kengetallen de in onderstaande tabel genoemde signaleringswaarden opgenomen die door de provinciaal toezichthouder gebruikt wordt voor het inzicht in de financiële situatie en risicopositie van de gemeente.

Beoordelingskader kengetallen			
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Gecorrigeerde netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Uit de tabel met gemeentelijke kengetallen blijkt dat de schuldquote daalt van 106,6% in 2024 naar 82,0% in 2025. De afname is vooral een gevolg van de toename van de liquide middelen onder 'schatkistbankieren' en de toename van gerealiseerde baten ten opzichte van 2024.

Gecorrigeerde netto schuldquote

In essentie geldt hiervoor dezelfde redenering als voor de 'gewone' netto schuldquote. Er is alleen in de berekening gecorrigeerd voor verstrekte hypothecaire geldleningen en de uitgezette geldmiddelen via SVn (startersleningen en stimuleringsleningen).

Solvabiliteit

Onder de solvabiliteitsratio verstaan we het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal, oftewel het bezit waarop geen schulden rusten. Het eigen vermogen is gedaald ten opzichte van 2024, omdat het saldo bestemmingsreserves is gedaald, doordat er veel onttrekkingen aan de reserves hebben plaatsgevonden.

Grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarden van grondposities zijn belangrijk omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij verkoop.

Het kengetal voor grondexploitatie is zeer laag te noemen. Omdat in de afgelopen jaren bovendien al de nodige verliezen zijn 'genomen', is het niet de verwachting dat gemeente Ameland nog met forse tegenvallers op grondexploitaties wordt geconfronteerd.

Structurele exploitatieruimte

Bij de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten of lasten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende enkele jaren voordoen.

Voorbeelden van structurele baten zijn de Algemene uitkering en belastinginkomsten. Structurele lasten zijn bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Het onderscheid tussen structureel en incidenteel moet conform het BBV in de begroting en de jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij deze in evenwicht zijn, of waarbij de structurele lasten hoger zijn dan de baten.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat zien hoe de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing).

Uit het kengetal blijkt dat gemeente Ameland met zijn woonlasten onder het landelijk gemiddelde zit.

Overall beoordeling kengetalen

Uit bovenstaande beschrijving blijkt dat gemeente Ameland voor alle kengetallen in de categorieën 'minst risicovol', of 'neutraal' wordt geclassificeerd.

Voor de beoordeling van de bovenstaande kengetallen geldt in algemene zin dat een afzonderlijk kengetal nog weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie. Deze is afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs hoeft geen negatieve invloed te hebben als er sprake is van een grote, structurele exploitatieruimte. Ook als een gemeente beschikt over voldoende ruimte in belastingcapaciteit is er ruimte om tegenvallers op te vangen.

Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente.

Het belangrijkste uitgangspunt voor de gemeente Ameland is artikel 189, lid 2 van de Gemeentewet, waarin is aangegeven dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is, dan wel op lange termijn in evenwicht is. Bij de realisatie van jaarlijkse begrotingsdocumenten is daarvan tot dusver altijd sprake geweest en uit het kengetal voor de 'structurele exploitatieruimte' blijkt dit ook de situatie voor de komende begrotingsjaren.

Paragraaf 3 Grondbeleid

Algemeen

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente Ameland ter beschikking staat om ruimtelijke, recreatieve, economische en maatschappelijke doelstellingen te realiseren waarvoor grondposities van belang zijn. Het grondbeleid heeft dan ook invloed op en samenhang met doelstellingen van diverse programma's. Hierbij valt te denken aan activiteiten als:

- Woningbouw;
- Bedrijfsverplaatsing;
- Dorpsvernieuwing en reconstructieplannen;
- Het aanleggen of aanpassen van infrastructurele voorzieningen;
- De realisatie van recreatieve of culturele voorzieningen.

Gemeente Ameland heeft geen apart grondbedrijf. Uitvoering van het grondbeleid gebeurt door de gemeentelijke organisatie en binnen de financiële exploitatie van de gemeente als geheel.

Gemeente Ameland geeft de voorkeur aan het voeren van een actief grondbeleid. Dat wil zeggen dat de gemeente, waar dat mogelijk of noodzakelijk wordt geacht, voor eigen rekening en risico grond aankoopt, deze grond eventueel bouwrijp maakt en vervolgens tegen de vastgestelde grondprijs verkoopt, of inbrengt om andere programma's te realiseren.

Situatie gemeente Ameland

Gemeente Ameland heeft meer dan 300 hectare grond in bezit. Hiervan is een groot gedeelte bestemd, dan wel in gebruik voor wegen, landerijen en als onderdeel van gemeentelijke gebouwen.

Zo'n 45 á 50 hectare wordt momenteel verpacht. Periodiek wordt beoordeeld in hoeverre de gemeentelijke doelen nog gediend zijn met bezit of verpachten van gronden.

Daarnaast zijn in voorgaande jaren actief grondposities aangekocht, met als doel de realisatie van woningbouw. Voor diverse locaties heeft de gemeenteraad grondexploitatiecomplexen en bijbehorende grondprijzen vastgesteld.

In december 2024 heeft de gemeenteraad besloten tot aankoop en ontwikkeling van een perceel aan de Stringen, in Ballum. In 2025 heeft daadwerkelijke aankoop plaatsgevonden en is gestart met planvorming en begeleiding.

Administratief verloop grondexploitaties

De wijze waarop een gemeente administratief met grondposities omgaat is uitvoerig vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken" van de commissie BBV. Wanneer de gemeenteraad grondexploitaties heeft vastgesteld, zijn vooral de bepalingen rond de verantwoording van toekomstige en reeds gerealiseerde winsten en verliezen sterk bepalend voor het jaarlijkse resultaat van deze grondexploitaties.

In de onderstaande tabel is het verloop van de balanspositie van de diverse exploitaties weergegeven:

Administratieve balans grondexploitatie 2025 (bedragen in euro's)				
Naam	1-1-2025	Mutatie	31-12-2025	Toelichting
Binnendieken	80.100	1.201	81.301	Uit te geven 1.885 m2
Kwekerij	14.511	1.576	16.087	Uit te geven 300 m2
Smitteweg	170.770	37.481	208.250	Uit te geven 2.288 m2
De Stringen Noord		-58.940	-58.940	Uit te geven 2.055 m2
Trapweg	46.192	43.372	89.564	Uit te geven 1.440 m2
	311.573	24.690	336.263	

De mutatie per complex betreft in 2025 gemaakte kosten voor aankoop van de Stringen, en voor andere complexen vooral planvorming en begeleiding.

In het onderdeel Financiële gevolgen grondexploitaties, hierna, wordt enige toelichting gegeven op de mutaties per complex.

Het bruto beschikbare aantal m2 per locatie kent het volgende verloop:

Beschikbaar aantal m2					
Naam	1-1-2025	verkoop	aankoop	correctie	31-12-2025
Binnendieken	1.885	0		0	1.885
Kwekerij	300	0		0	300
Smitteweg	2.288	0		0	2.288
de Stringen Noord	0	0	2.055	0	2.055
Trapweg	1.440	0		0	1.440
	5.913	0		0	7.968

Financiële gevolgen grondexploitaties

In de hierna volgende tabellen wordt per exploitatie in hoofdlijnen aangegeven hoe het financiële verloop is in 2025. In algemene zin gelden daarbij uitgangspunten die de raad heeft vastgesteld, zoals de inrichting van een gebied, te verkopen percelen, aan het Woningbedrijf over te dragen percelen voor de bouw van sociale huurwoningen en de te hanteren grondprijzen. Voor te verkopen percelen geldt een prijs van € 185 per m2, waarbij voor enkele specifieke percelen een hogere prijs geldt van € 215 per m2 (alle excl. BTW). Voor de prijs van kavels voor sociale woningbouw geldt € 100 per m2.

Binnendieken	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2025	80.100	
Kosten	0	
Rente	1.201	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst/verlies	0	
Voorraad 31 december 2025	81.301	

Voor de Binnendieken wordt een positief resultaat verwacht van € 42.169. Omdat er nog geen grondverkoop zijn gerealiseerd, wordt er nog geen winst verantwoord in de jaarrekening.

Kwekerij	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2025	14.511	
Kosten	6.835	Kosten voor bodemonderzoek en stikstofdepositoberekening
Rente	960	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst/verlies	-6.219	Verlies deel 2025 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2025	16.087	

De actuele doorrekening bij de jaarrekening 2025 van deze grondexploitatie leidt tot een uiteindelijk te verwachten verlies voor deze grondexploitatie van € 55.710. Dit is €6.219 hoger dan bij de jaarrekening 2024 vastgesteld (€ 49.491). Omdat verliezen van een grondexploitatie conform voorschriften worden verantwoord, wordt een extra toevoeging aan de bestaande voorziening verwerkt van € 6.219.

Smitteweg	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2025	170.770	
Kosten	0	
Rente	-207	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst/verlies	37.688	Winst deel 2025 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2025	208.250	

Voor de Smitteweg in Ballum wordt positieve resultaat verwacht van € 357.046. Voor de Smitteweg geldt de opmerking dat in de jaarrekeningen van voorgaande jaren al een bedrag van € 184.551 aan winst is verantwoord, in verband met gerealiseerde verkopen. Door een actuele doorrekening van de Smitteweg blijkt bij de jaarrekening 2025 een aanvullend te verantwoorden gerealiseerde winst van € 37.688. Dit heeft onder andere te maken met eerder te verwachten kosten voor planschade die niet gerealiseerd zijn. De resterende verwachte winst van € 134.807 leidt tot een voordeel in de jaarrekening van het betreffende jaar van realisatie.

De Stringen Noord	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2025	0	
Kosten	234.484	Aankoop en kosten voor planvorming en begeleiding
Rente	0	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst/verlies	-293.424	Verlies deel 2025 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2025	-58.940	

In december 2024 is door de gemeenteraad besloten tot aankoop en ontwikkeling van een perceel aan de Stringen.

Destijds werd een verlies verwacht van € 253.861, waarbij besloten is deze eenmalige te dekken uit de Reserve Projecten.

Op basis van een actuele doorrekening van deze grondexploitatie blijkt het verwachte verlies nu € 293.424. Dit heeft te maken met hogere kosten voor bodemonderzoek een planvorming, en een (daardoor) hogere toegerekende rente. Omdat verliezen van een grondexploitatie conform voorschriften worden verantwoord, wordt een extra toevoeging aan de bestaande voorziening verwerkt van € 39.563.

Trapweg	€	Toelichting
Voorraad 1 januari 2025	46.192	
Kosten	-544	Kosten drainage en vergoeding architecten
Rente	15.898	
Opbrengst verkopen	0	
Realisatie winst/verlies	28.018	Verlies deel 2025 in jaarrekening
Voorraad 31 december 2025	89.564	

Voor de Trapweg werd bij de jaarrekening 2024 een verlies verwacht van € 1.013.670. De actuele doorrekening van deze grondexploitatie leidt tot een uiteindelijk verwacht verlies van € 985.652. Dit heeft te maken met eerder begrote kosten voor planschade die uiteindelijk niet zijn gerealiseerd. Omdat ook in dit geval het verschil in verlies direct administratief verwerkt dient te worden, vindt een vermindering plaats van de bestaande voorziening van € 28.018.

In de jaarrekening 2025 zijn daarmee per saldo de volgende verlies- of winstbedragen per complex verantwoord:

Realisatie verlies en winst in 2025			
Naam	Winst	Verlies	Saldo
Binnendieken	0		
Kwekerij		-6.219	
Smitteweg	37.688		
de Stringen Noord		-293.424	
Trapweg		28.018	
	37.688	-271.625	-233.937

Financiële verwachting grondexploitaties

Op basis van actuele doorrekeningen van de nog lopende grondexploitaties worden in onderstaande tabel de verwachte resultaten weergegeven:

Verwachte resultaten per complex		
Naam	Winst	Verlies
Binnendieken	42.169	
Kwekerij		-55.710
Smitteweg	357.046	
De Stringen Noord		-293.424
Trapweg		-985.652
	399.215	-1.334.786

Ten gevolge van de voorgeschreven administratieve verwerking, is het totaal gecalculeerde verlies van € 1.334.786 via de jaarrekeningen 2021 tot en met en 2025 verwerkt in de balanswaarde van de nog beschikbare voorraden. Dit verlies is, met andere woorden, al verwerkt in de cijfers.

Van de verwachte winsten op twee complexen is voor Smitteweg in de jaren tot en met 2025 al een deel van de winst als bate verwerkt in de respectievelijke jaarrekeningen. Het gaat hier totaal om € 222.239, waardoor een nog te realiseren winst resteert van € 134.807.

Samen met de verwachte winst op de locatie Binnendieken (€ 42.169), zal dit in toekomstige jaren leiden tot niet begrote meevallers van zo'n € 176.976.

Overige grondposities

In 2020 is 10.863 m2 grond aangekocht aan de Hoge Eggenweg in Nes. Voor deze locatie is nog geen grondexploitatie vastgesteld, dus de grond is volgens de verslaggevingsvoorschriften (BBV) opgenomen onder de materiële vaste activa, in plaats van onder de voorraden bouwgrond in exploitatie.

In samenhang met het nieuwbouwproject "Ambla" is bovendien de locatie van de 'oude Stelp' aangekocht; ook hiervoor is nog geen grondexploitatie vastgesteld.

Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Ameland is een waddengemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Gemeente Ameland wil deze bijzondere leefomgeving in stand houden en de kwaliteit van het voorzieningenniveau op het eiland op peil houden. Deze kwaliteit is grotendeels afhankelijk van de kwaliteit en het onderhoudsniveau van gemeentelijke kapitaalgoederen, zoals wegen, havens, gebouwen, riolering, openbaar groen en verlichting. Een goede kwaliteit van deze kapitaalgoederen sluit bovendien incidenten (schades, klachten) en de eventueel hieruit voortvloeiende aansprakelijkstelling van gemeente Ameland grotendeels uit.

Beleidskaders

Het beleid van de gemeente Ameland voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in een aantal plannen:

- Beheerplan wegen (2024 – 2033);
- Meerjaren onderhoudsplan gebouwen (2024 – 2034);
- Beheerplan havens (financiële planperiode 2024 – 2033);
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP, periode 2020 - 2025);
- Meerjaren onderhoudsplan sport (2024-2034)
- Onderhoudsplan Woningbedrijf (huurwoningen, periode 2017 - 2025).

Doorrekeningen en financiële consequenties van de diverse onderhoudsplannen worden in de jaarlijkse begroting (en meerjarenbegroting) verwerkt.

Voor wegen, gemeentelijke gebouwen en havens wordt gewerkt met een onderhoudsreserve waaraan jaarlijks een vast bedrag wordt toegevoegd. De werkelijke onderhoudskosten in enig jaar komen ten laste van die reserves.

Te onderscheiden onderhoudswerken

Wegen

Doel: Het zorgen voor veilige, goed onderhouden en toegankelijke wegen voor alle gebruikers op basis van aanvaardbare maatschappelijke lasten en adequaat kwaliteitsniveau volgens het beheerplan wegen d.d. 16-09-2024.

Norm: De wegen worden onderhouden conform het kwaliteitsniveau A voor hoofdwegen, wegen in verblijfsgebied en fietspaden en kwaliteitsniveau B voor de overige wegen (volgens CROW-richtlijnen). Huidige situatie: 76% voldoet aan kwaliteitsniveau A/B , 16,4% kwaliteitsniveau C en 7,6% kwaliteitsniveau D.

Begroting 2025: Begroot € 1.007.000,- Realisatie € 653.007,- .

Afwijkingen begroting: Een aantal onderhoudswerkzaamheden zijn niet in 2025 uitgevoerd. Dit heeft onder andere te maken met de kabeltransitie, waarbij werkzaamheden worden gecombineerd.

De onderschrijding van de begrote kosten leidt er toe dat de reserve per 31 december 2025 op een hoger dan verwacht bedrag uitkomt. In 2026 zal dit worden gecorrigeerd, in samenhang met de financiële effecten van het nieuwe wegenbeheersplan 2024 en jaarplanning 2026.

Het verloop van het Onderhoudsfonds wegen is in 2025 als volgt:

Onderhoudsfonds wegen		
	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Saldo 1 januari	806.228	1.185.337
toevoeging 2025	1.360.000	1.360.000
onttrekking i.v.m. gemaakte kosten	-1.007.000	-653.007
Saldo 31 december	1.159.228	1.892.330

Gebouwen

De gemeente heeft in 2025 35 gebouwen in eigendom. Hoewel in het accommodatiebeleid 36 gebouwen zijn opgenomen, heeft de beoogde eigendoms-overdacht van het KNRM-gebouw voor 1 januari 2026 nog niet plaatsgevonden. De eigendomsoverdracht zal naar verwachting in 2026 plaatsvinden. Deze gebouwen vertonen onderling een grote diversiteit. Van gemeentehuis, scholen en vuurtoren tot aan kerktorens.

Soms is er sprake van gecombineerd gebruik, zoals sporthal Hollum in combinatie met Sociaal Werk.

De gemeentelijke gebouwen worden onderhouden op het onderhoudsniveau “heel en veilig”. Bij de uitvoering van het onderhoud wordt altijd rekening gehouden met de bekende ontwikkelingen zoals duurzaamheid en toekomstige uitbreiding of renovatie.

Het onderhoudsplan gebouwen vormt de basis voor het onderhoud van de (gemeentelijke) gebouwen. In 2024 is een nieuw meerjarenonderhoudsplan vastgesteld, en dient daarmee als basis voor de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden.

Begroting 2025: Begroot €132.000,-. Realisatie: €250.278,-.

Afwijkingen begroting: Het meerjarenonderhoudsplan is vastgesteld voor 10 jaar. Het benodigde totaalbedrag is gelijkmatig verdeeld over de looptijd, wat leidt tot een jaarlijks gemiddelde toevoeging aan het fonds van € 470.000.

De werkelijke kosten fluctueren jaarlijks omdat er in het ene jaar meer werkzaamheden staan gepland dan het andere jaar; voor deze werkelijke kosten vindt een onttrekking plaats aan het fonds. Vanwege de vaststelling van het plan in 2024 zijn een aantal werkzaamheden doorgeschoven naar 2025. Om die reden ligt het realisatiebedrag hoger.

Het verloop van het Onderhoudsfonds gebouwen is in 2025 als volgt:

Onderhoudsfonds gebouwen		
	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Saldo 1 januari	2.370.089	2.278.032
toevoeging 2025	470.000	470.000
onttrekking i.v.m. gemaakte kosten	-132.000	-250.278
Saldo 31 december	2.708.089	2.497.754

In 2028 wordt het meerjaren onderhoudsplan geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Raadsagenda 2022-2025

De gemeenteraad Ameland heeft een accommodatiebeleid voor gemeentelijke gebouwen vastgesteld. Er wordt voor de komende jaren uitvoering gegeven aan dit beleid. Voor de clustering Nes en Buren is in de voorgestelde vorm op dit moment geen draagvlak onder de hoofdgebruikers van de huidige accommodaties en de inwoners. Het gemeentebestuur geeft Nes en Buren de ruimte om via participatie te komen tot een gedragen visie en voorstel voor duurzame huisvesting van genoemde functies. Hierbij gaat het om de functies binnensport, buitensport, basisonderwijs, peuterspeelzaal, kinderopvang en ontmoeting / dorps huis.

Havens

In 2021 en 2022 heeft een grootschalige 'Herinrichting jachthaven' in Nes plaatsgevonden. Er is gewerkt aan het opstellen van een onderhoudsplan havens (jachthaven, veerdam en losstoep Ballumerbocht). Dit is medio 2024 opgeleverd en vastgesteld. De gegevens van de nieuwe inrichting van de jachthaven zijn meegenomen in het plan. Het meerjarenonderhoudsplan is vastgesteld voor 10 jaar. Het benodigde totaalbedrag is gelijkmatig verdeeld over de looptijd, wat leidt tot een jaarlijks gemiddelde toevoeging aan het fonds van € 193.800,-.

Begroting 2025: Begroot € 158.268,-. Realisatie € 131.078,-.

Afwijkingen begroting: Het meerjarenonderhoudsplan is vastgesteld voor een periode van 10 jaar. Het komt dus voor dat er in het ene jaar meer werkzaamheden staan gepland dan in het andere jaar.

Het verloop van het Onderhoudsfonds havens is in 2025 als volgt:

Onderhoudsfonds havens		
	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Saldo 1 januari	6.894	59.287
toevoeging 2025	193.800	193.800
onttrekking i.v.m. gemaakte kosten	-158.268	-131.078
Saldo 31 december	42.426	122.009

In 2028 wordt het meerjaren onderhoudsplan geëvalueerd en, waar nodig, bijgesteld.

Riolering

Ontwikkeling / stand van zaken

In 2020 is door de gemeenteraad een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld, voor de periode 2020 – 2025. De benodigde onderhoudswerkzaamheden zijn globaal in kaart gebracht. Het GRP behandelt daarnaast ook thema's in relatie tot klimaatverandering. Het plan bevat een overzicht van de benodigde middelen voor vervangingen, afkoppelen, onderzoeken, exploitatie, kapitaallasten (nieuwe en historische) en onderhoudskosten.

In 2022 is de riolering geïnspecteerd. Op basis van deze gegevens wordt een nieuw meerjarig onderhoudsplan gemaakt, waarbij mede rekening wordt gehouden met de werkzaamheden die in het wegenbeheerplan naar voren komen. Dit onderhoudsplan dient als input voor het nieuw op te stellen GRP, dat voortaan Programma Riolering en Water PRW komt te heten.

Begroting 2025: Begroot € 531.500,-. Realisatie 350.000,-

Afwijkingen begroting: Door een te ambitieuze planning zijn verschillende onderhoudswerkzaamheden niet in 2025 uitgevoerd. De verwachting is dat een deel van de in 2025 niet uitgevoerde werkzaamheden in 2026 kunnen worden afgerond.

De baten en lasten van de activiteit "Riolering" worden jaarlijks geëgaliseerd, door het tekort of overschot te verrekenen met de egalisatievoorziening riolering. Het verloop van deze voorziening is hierdoor in 2025 als volgt:

Egalisatievoorziening riolering		
	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Saldo 1 januari	834.046	1.214.682
toevoeging 2025	20.000	0
onttrekking i.v.m. gemaakte kosten	-531.500	-350.000
Saldo 31 december	322.546	864.682

Sportvoorzieningen

In 2024 is een meerjarenonderhoudsplan sport vastgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit plan vormt de basis voor het uit te voeren onderhoud voor alle buitensportaccommodaties. Deze werkzaamheden zijn jaarlijks veelal gelijk, waarbij de fluctuaties in uitgaven veel minder zijn.

Bij een verplichte keuring in 2025 is geconcludeerd dat het kunstgrasveld van Geel – Wit niet aan de gestelde normen voldeed. Met name de norm voor demping van het kunst grasmat voldeed niet aan de gestelde normen. Om het veld weer aan de normen te laten voldoen is de infill van het veld (zand en kurk) losgemaakt, schoongemaakt en in het veld hergebruikt. Naast de genoemde werkzaamheden is het veld bijgevuuld met nieuw kurk. Met de kosten voor deze onderhoudswerkzaamheden was geen rekening gehouden in het meerjarenonderhoudsplan. Deze kosten waren nu niet voorzien, want volgens theoretische onderhoudscycli gaat een kunstgrasveld langer mee.

Huurwoningen

Er is een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) opgesteld dat afloopt in 2025. Uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats op basis van dit plan, waarbij vooral de periodieke schildercyclus leidend is voor eventuele bijkomende werkzaamheden.

De planning was dat er in 2025 een nieuw MJOP wordt vastgesteld voor het GWA. Dit wordt echter gecombineerd met het strategisch complex beheerplan.

Recreatieve voorzieningen

Voor het onderhoud van speelvoorzieningen en dergelijke in de recreatiegebieden als De Vleijen en De Aanleg wordt een onderhouds- en vervangingsplan bijgehouden. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd, om als basis te dienen voor de jaarlijks uit te voeren werkzaamheden. Ook de strandovergangen van de gemeente zijn in dit plan opgenomen.

Openbaar Groen

De gemeente Ameland bezit zo'n 80 hectare aan openbaar groen. Het onderhoud hiervan vindt planmatig plaats, op basis van het vastgestelde Groenplan 'Ruimte voor waardevol groen (2021)'. Bermen, hagen en plantsoenen binnen de bebouwde kommen worden in eigen beheer onderhouden, op basis van werkplanningen.

De ruim 2.400 laanbomen op Ameland zijn geïnt inventariseerd. Kenmerken als leeftijd, omvang, vitaliteit en dergelijke zijn vastgelegd. Deze overzichten dienen als basis voor beheerwerkzaamheden, maar tevens als hulpmiddel bij aansprakelijkheidskwesties ten gevolge van schade.

Voor onderhoud aan onder meer watergangen zijn afspraken gemaakt met externe bedrijven.

Verlichting

De gemeente Ameland heeft circa 950 lichtmasten in eigendom; hiervan zijn 115 zogenaamde monumentale lichtmasten.

Volgens het Verlichtingsplan Ameland is in het openbare buitengebied op het eiland groene verlichting aangebracht. In de overige delen van de dorpen, inclusief de dorpscentra, zijn de bestaande armaturen vervangen door duurzame LED armaturen.

Paragraaf 5 Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering biedt op hoofdlijnen (gekwantificeerd) inzicht in de risico's die de gemeente loopt in de financieringsfunctie en hoe het risicobeheer effectief vorm krijgt.

Het is belangrijk onderscheid te maken tussen financiering en dekking. Bij financiering gaat het om de vraag hoe de gemeente aan haar financiële middelen komt. Een investering kan bijvoorbeeld worden gefinancierd via een lening. Bij dekking gaat het om de vraag hoe de gemeente aan middelen komt om de begroting sluitend te houden. Een investering leidt tot afschrijvingslasten, die bijvoorbeeld kunnen worden gedekt door een verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB).

In deze paragraaf wordt ingegaan op de activiteiten van gemeente Ameland in 2025 op het gebied van financiering, oftewel het voorzien in voldoende liquide middelen om uitvoering te geven aan de activiteiten die in de begroting zijn opgenomen. Vervolgens wordt kort aandacht besteed aan de begrippen 'kasgeldlimiet' en 'renterisiconorm'. Tenslotte komt rente en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan activiteiten in deze paragraaf aan de orde.

Langlopende geldleningen

Voor de gemeente Ameland is de volgende situatie van toepassing:

Langlopende geldleningen		
	2024	2025
Saldo 1 januari	33.839.667	50.098.334
aflossingen	-1.741.333	-1.801.333
aantrekken langlopende geldleningen	18.000.000	0
Saldo 31 december	50.098.334	48.297.001

In 2023 en 2024 is er in totaal € 28 miljoen geleend in verband met de nieuwbouw van de Ambla. Voor 2025 was het niet nodig om extra geld aan te trekken.

Kasgeldlimiet

Belangrijk uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van gemeenten. Om een grens te stellen aan korte financiering (looptijd tot één jaar) is in de Wet Fido een kasgeldlimiet opgenomen.

Voor gemeente Ameland is de volgende situatie van toepassing:

Kasgeldlimiet 2025 (bedragen * € 1.000)		
	2024	2025
Omvang jaarrekening	32.207	44.021
Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	2.738	3.742
Vlottende schuld:		
Crediteuren en overlopende passiva	5.137	6.442
Kasgeldleningen	0	0
Totaal vlottende schuld	5.137	6.442
Vlottende middelen:		
Vorderingen en overlopende activa	20.617	24.759
Tegoeden in rekening courant	1.279	1.224
Totaal vlottende middelen	21.896	25.983
Netto vlottende schuld	-16.760	-19.540
Ruimte / tekort (-)	19.497	23.282

Binnen het kaslimiet streeft Gemeente Ameland er naar de financieringsbehoefte zoveel mogelijk te dekken via kortlopende leningen (looptijd minder dan een jaar, dus in het algemeen lager renteniveau). Dit betekent feitelijk roodstand in rekeningcourant, of het aantrekken van kortlopende kasgeldleningen. Is het structureel onmogelijk zo te voldoen aan de geldende limiet, dan vindt consolidatie plaats door het aantrekken van een langlopende geldlening.

Uit tabel blijkt dat de kasgeldlimiet niet wordt overschreden.

Renterisiconorm

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. Het uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden is dat gemeenten grote fluctuaties in de rentelasten vermijden.

Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (looptijd langer dan één jaar). Dit kan door het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage (20%) te vermenigvuldigen met de omvang jaarrekening.

Voor gemeente Ameland is de volgende situatie van toepassing:

Renterisico (bedragen * € 1.000)		
	2024	2025
Renteherzieningen	0	0
Aflossingen	1.741	1.801
Renterisico	1.741	1.801
Omvang jaarrekening	32.207	44.021
Renterisiconorm (20%)	6.441	8.804
Ruimte onder norm	4.700	7.003
Overschrijding norm	--	--

Uit de tabel blijkt dat de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Rente en rentetoerekening

In artikel 13 BBV is voorgeschreven dat de paragraaf Financiering mede inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De Commissie BBV heeft daarnaast een notitie Rente 2017 opgesteld met richtlijnen ter bevordering van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente (harmonisering), ter stimulering dat gemeenten werkelijke rentekosten opnemen in de begroting en de jaarstukken en om er voor zorg te dragen dat gemeenten op een eenduidige wijze inzichtelijk maken op welke wijze met rente is omgegaan (transparantie). Gemeente Ameland volgt deze richtlijnen op, zodat volledig wordt voldaan aan hetgeen in deze notitie is aangegeven.

Het renteschema voor de gemeente Ameland ziet er als volgt uit:

Renteschema			
	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	2025
Rentelasten lange financiering	1.158.355	1.158.354	1.158.354
Rentelasten GWA	0	0	0
Rentelasten korte financiering	45.000	-300.000	-361.315
Rentebaten	-6.000	-6.000	-7.216
Saldo rentelasten en rentebaten	1.197.355	852.354	789.824
Rente toe te rekenen aan grondexploitaties	-18.996	-17.853	-17.852
Rente van projectfinanciering	0	0	0
Rentebaten doorverstrekte leningen	0	0	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.178.359	834.501	771.972
Rente over eigen vermogen	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.178.359	834.501	771.972
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 2,0%)	1.076.300	1.252.335	1.251.987
Renteresultaat	102.059	-417.834	-480.015

Gedurende het jaar is een fors overschot ontstaan aan liquide middelen, welke in de begroting na wijziging al was verwacht. Omdat deze 'overschotten' worden uitgezet bij de staat, is er sprake van een groot batig rentesaldo ten gevolge van korte financiering (rente op het zogenaamde schatkistbankieren).

Paragraaf 6 Bedrijfsvoering

Algemeen

Ameland is een zelfstandige en volwaardige gemeente en wil dat blijven: autonoom en betrokken!

Om ook in de toekomst aan de kwaliteitsmaatstaven te blijven voldoen, moet de organisatie blijven ontwikkelen. We willen resultaten behalen om een optimaal leef- en verblijfklimaat op het eiland in stand te houden. En we willen integraal en transparant ons gemeentebestuur van advies dienen. We doen dat met lef, in goede samenwerking en integriteit staat hoog in ons vaandel.

De gemeentelijke organisatie concentreert zich op de prioriteiten die het bestuur stelt. Zij heeft een proactieve houding en werkt goed samen met burgers, bedrijfsleven en andere overheden. De samenwerking in “waddenverband” speelt hierbij een belangrijke rol. Van belang hierbij is het convenant dat de Waddeneilanden, provincies Fryslân en Noord-Holland en het Rijk tekenden. Dit convenant onderstreept de unieke positie van de eilandgemeenten en de opgaven die deze positie stelt aan het gemeentebestuur.

Een goede samenwerking en actieve afstemming met de andere overheden moet de kwaliteit en toekomstbestendigheid van de gemeentelijke dienstverlening aan bewoners en bezoekers verhogen. In het convenant is afgesproken dat partijen werken aan een integrale en gebiedsgerichte benadering van beleidsvorming en regelgeving, afgestemd op de specifieke situatie van de Waddeneilanden (‘Waddentoets’). De bedrijfsvoering van het Waddenkantoor in Harlingen is de laatste jaren verder ontwikkeld, mede als gevolg van het binnenhalen van de RegioDeal eind 2022. Het programma loopt van 2024 tot en met 2027.

Voor de lokale gemeentelijke organisatie blijft het benutten van de kwaliteit van de mensen een permanent aandachtspunt. Uitgangspunt is een flexibele en omgevingsbewuste organisatie. Dit vraagt ook om duidelijkheid rondom rollen, taken en bevoegdheden. Door de veranderende samenleving en de daarbij veranderende rol van de overheid heeft dit blijvend aandacht nodig. Zowel werving als scholing van (nieuwe) medewerkers krijgen nadrukkelijk aandacht en ook het gesprek met college en raad over de aanpak van beleidsprocessen.

De organisatie

Het vorenstaande is doorlopend vertaald in de speerpunten voor de organisatieontwikkeling:

1. Organisatiestructuur:

- Uitgangspunt is een platte organisatie. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn zo laag mogelijk in de organisatie belegd en vastgelegd in het organisatiestatuuut;
- Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk in de organisatievisie beschreven en gericht op een integrale, flexibele en extern georiënteerde manier van werken;
- Het managementteam heeft een coachende en begeleidende rol, de secretaris/directeur draagt in het bijzonder zorg voor het zo goed mogelijk invullen van de relatie tussen de organisatie en het bestuur.

2. Wijze van werken/gedrag:

- Medewerkers gedragen zich professioneel. Ze leveren 'waar voor hun geld' en stellen zich integer en dienstverlenend op;
- Er wordt niet over elkaar gesproken maar met elkaar. Uitgangspunt hierbij is samenwerken, respect voor elkaars opvattingen en het nakomen van gemaakte afspraken;
- Meer dan tot nu toe wordt er 'van buiten naar binnen' gedacht en gewerkt, dit wil zeggen: er wordt 'met lef' gedacht, in kansen en mogelijkheden;
- Het managementteam draagt zorg voor een veilige werkomgeving, waarbij 'plezier in het werk' belangrijk is.

3. Ontwikkeling van de medewerkers:

- Iedere medewerker is bereid om te investeren in zijn of haar ontwikkeling, dit wordt gefaciliteerd met een aantal centrale trainingen en via individueel maatwerk waar nodig vanuit het beschikbare opleidingsbudget;
- Met medewerkers worden individuele afspraken gemaakt over ontwikkeling, dit gebeurt via de jaargesprekkencyclus waarbij elke medewerker jaarlijks een aantal 'formele' gesprekken met de leidinggevende voert;
- Uitgangspunt is dat verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie liggen, medewerkers zijn zelf verantwoordelijk voor de eigen groei: de organisatie faciliteert hierbij.

Specifieke aandachtspunten

Automatisering en Informatievoorziening

De samenwerking met SSC Leeuwarden loopt goed, het meedenken over de ontwikkelkant van de diensten van SSC wordt in goed overleg met Leeuwarden verder verbeterd. Operationeel is de afgelopen periode een grote klus geklaard door de werkplekken (dubbele schermen) en de telefonie (mobiel). Ook is het aantal printers gereduceerd waardoor papierloos werken meer gestimuleerd wordt.

Zaakgericht werken is een manier om processen op orde te krijgen, efficiënt en digitaal te werken en de dienstverlening transparant te maken. Het is een doorlopende ontwikkeling. Het goed opleiden van medewerkers en een persoonlijke aanpak zijn hierbij van groot belang voor het laten slagen van het invoeren van zaakgericht werken. Zaakgericht werken vergt een organisatieontwikkeling, investering in digitale vaardigheden en een reorganisatie van het informatielandschap. Door nieuwe wetgeving zijn verplichte koppelingen met landelijke systemen gerealiseerd (zoals voor de omgevingswet). In 2025 is de digitale ondertekening ingevoerd waardoor papier nog minder noodzakelijk wordt.

Een ander spoor is het verder aansluiten op de architectuur van Shared Service Centrum Leeuwarden. Doel hiervan is, op termijn, middels gezamenlijke aanbestedingen, kostenverlaging (of beperking van kostenstijging) te realiseren.

Informatiebeveiliging en privacy

Op dit moment worden belangrijke maatregelen op het terrein van informatieveiligheid en privacy regelmatig getoetst en bijgesteld. De Waddeneilanden werken op dit terrein gezamenlijk samen met SSC Leeuwarden. De gemeente Leeuwarden levert zowel CISO (chief information officer) als FG (functionaris gegevensbescherming) voor de eilanden. Op beide terreinen zijn afspraken om via een groeimodel tot professionele standaarden, passend bij het informatielandschap dat SSC voor de Eilanden faciliteert, te komen. Zowel regelgeving van de overheid (AVG, BIO) als bedreigingen uit de samenleving (Ransomware) nemen steeds verder toe. We kiezen ervoor om de focus altijd eerst op de praktische werking van de maatregelen te leggen.

Basisregistraties (ENSIA)

Het college legt jaarlijks verantwoording af, via de verschillende voorgeschreven kanalen, over de uitvoering van de basisregistraties BRP (Basisregistratie Personen), BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie), BRO (Basisregistratie Registratie Ondergrond) en Suwinet (zorgtaken werk en inkomen). Uit de audit blijkt dat we in 2025 voldoen aan de normen die gesteld zijn aan de basisregistraties.

Organisatieontwikkeling

Het is van belang om kennis en kunde bij te houden en te ontwikkelen. Dit hebben we gedaan door:

- te investeren in onze organisatie, door opleiding en training van medewerkers, trainees en college- en raadsleden, investering in werkplek, software en informatiebeveiliging en investering in goede arbeidsomstandigheden;
- te investeren in mensen, door gedegen management, goede arbeidsvoorwaarden en inhoudelijk interessant werk;
- te investeren in goed werkgeverschap, door het opleiden van trainees, uitwisselingen met andere organisaties en door gerichte arbeidsmarktbenadering.

De gemeentelijke organisatie bestaat uit zeven clusters en twee programma's. De 6 clusters in de binnendienst hebben een coördinator. Voor de buitendienst geldt dat zij een manager Buitendienst hebben en opzichters. Het managementteam bestaat uit vier leden, namelijk de secretaris – directeur, twee adjunct directeuren en de manager buitendienst.

De bezetting in het managementteam was in 2025 stabiel en compleet. We hebben de vastgestelde vervangingsregeling voor het managementteam gebruikt. De clusters en programma's zijn verdeeld over de leden van het managementteam, waardoor de span of control evenwichtig is verdeeld.

Door het management is gestructureerd en met alle medewerkers individueel de HR-cyclus doorlopen. Het gaat hierbij om drie gesprekken, namelijk een plangesprek, een voortgangsgesprek en een beoordelingsgesprek. In enkele gevallen is maatwerk geleverd, zoals een gesprek meer of minder, afhankelijk van de persoonlijke situatie van de medewerker en de aard van de werkzaamheden.

De bezetting van de vaste formatieve ruimte is in de begroting 2025 vastgesteld op 89 fte (exclusief extern gedetacheerde WSW-medewerkers).

We hebben getracht openstaande vacatures zo snel mogelijk in te vullen. Er zijn diverse vacatures ontstaan en weer ingevuld. Het aantal vacatures lijkt iets afgenomen te zijn. Wanneer het invullen van deze vacatures niet mogelijk bleek, is er tijdelijk personeel ingehuurd. Ook bij langdurige ziekte van zittende werknemers hebben we tijdelijk personeel ingehuurd om noodzakelijke werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren. We huurden externe deskundigen in wanneer

specialistische kennis niet in onze organisatie aanwezig was. Ter voorkoming van onnodige inhuur werken we daarnaast samen met de Waddeneilanden via verschillende dienstverleningsovereenkomsten, maar ook met gemeenten aan de wal, zoals Leeuwarden, NoardEast-Fryslân en Groningen.

Na diverse aanpassingen in de organisatiestructuur en als vervolg op het programma krachtig leiden hebben we een permanent, afstemmend overleg voor leidinggevendenden, coördinatoren en opzichters buitendienst ingericht. Verder hebben we nieuwe overlegstructuren ingericht voor de ontwikkelteam leden van de regiodeal en de medewerkers die in hoofdzaak belast zijn met beleidsmatige werkzaamheden.

Er is op basis van de visie voor de organisatie uitvoering gegeven aan het meerjarenplan 2023-2026 voor de buitendienst. We willen daarmee behouden wat goed is, maar de buitendienst flexibeler, integraler en moderner maken. We gaan “de goede buitendienst van vandaag” naar het “uitstekende cluster Buitendienst van de toekomst” ontwikkelen. Veel uit het plan is gerealiseerd, maar voor 2025 betekende dit vooral dat er voorbereidingen werden getroffen voor het herinrichten en verbeteren van het buitenterrein.

De vastgestelde visies voor de beleidsclusters fysieke leefomgeving en sociaal domein zijn in uitvoering gebracht. De visies bedrijfsvoering en dienstverlening zijn voorbereid en bevinden zich in een afrondende fase voor de vaststelling en vervolgens de implementatie.

We hebben een bijdrage geleverd aan goede arbeidsomstandigheden in de organisatie. Het plan van aanpak met betrekking tot de risico inventarisatie en evaluatie is vrijwel uitgevoerd. Het arbobeleid wordt als volwaardig onderdeel van het HRM beleid gezien. Ook in 2025 hebben we een aantal verbeteringen in de arbeidsomstandigheden door kunnen voeren.

We bevinden ons in een afrondende fase voor de nieuwe werkplekinrichting. Eerst zijn de kantines van het gemeentehuis en de gemeentewerf omgebouwd naar multifunctionele ruimtes voor overleg en samenzijn en vervolgens zijn in het gemeentehuis meer ruimten ingericht met separate bel- en video conferencing faciliteiten. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de herinrichting van de raadzaal en de bestuursvleugel. Ook hebben alle vergaderruimtes nieuwe namen gekregen en zijn die geïntegreerd in de systemen.

In 2025 is het personeelshandboek geactualiseerd en vastgesteld. Er is een proactief, constructief en permanent overleg met de ondernemingsraad (personeel) en het lokaal overleg (vakbonden).

Tenslotte is er een onderzoek uitgevoerd naar de ondersteuning van de griffie en de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een advies, (voorgenomen) keuzes en nieuwe modellen voor diverse documenten waarover begin 2026 een besluit wordt genomen.

Paragraaf 7 Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf zijn de ‘verbonden partijen’ opgenomen. Dit zijn organisaties waarbij gemeente Ameland financieel, dan wel bestuurlijk is betrokken. Omdat deze organisaties soms taken uitvoeren die in het verlengde liggen van gemeentelijke doelstellingen, en omdat er in het algemeen sprake is van financiële en budgettaire consequenties, is het belangrijk de aard van de relatie en de mate van betrokkenheid helder weer te geven.

De volgende verbonden partijen zijn hierna weergegeven:

Gemeenschappelijke regelingen:

- De Waddeneilanden;
- Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO);
- Hûs en Hiem;
- Veiligheidsregio Fryslân.

Naamloze vennootschappen:

- Afvalsturing Friesland;
- Bank Nederlandse Gemeenten;
- Stedin Groep N.V.;
- Fryslân Miljeu;
- Kabeltelevisie Noord Oost.

Besloten vennootschap:

- Zonnepark Ameland;
- Energiepark Ballummerbocht;
- Ameland Warmtelevering.

Centrumregelingen:

- Sociaal Domein Fryslân (SDF)
- Shared Service Centrum (SSC)

Gemeenschappelijke regelingen

De Waddeneilanden

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats: Harlingen

Doelstelling:

1. De behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten;
2. Het uitdragen van het standpunt van de deelnemende gemeenten richting andere betrokken overheden;
3. Overleg, coördinatie en afstemming ten aanzien van beleids-, en beheersaspecten;
Het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten voor raads- en collegeleden van de vijf gemeenten, om gemeenschappelijke thema's te bespreken;
4. Samenwerking en ondersteuning ten aanzien van specifieke uitvoeringszaken van deelnemende gemeenten;
5. Het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van gemeenschappelijke beleidskaders.

Programma: 1. Bestuur en dienstverlening

Deelnemende partijen: Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland

Bestuurlijk belang: Algemeen bestuur en dagelijks bestuur

Financieel belang: De bijdrage voor 2025 bedroeg € 221.000

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	305.921	520.965
Vreemd vermogen	749.529	516.762
Financieel resultaat	135.597	183.114

Risico's:

In verband met de geldende regelgeving, is de GR eigen risicodragers voor wat betreft de in de CAO opgenomen bepalingen inzake werkloosheid. Hieruit kunnen voor de GR aanzienlijke financiële verplichtingen ontstaan die door de deelnemende gemeenten moeten worden gedragen, mits dit niet zelf gedragen kan worden. Als de Regio Deal eindigt zou een eigen risico verplichting aan de orde kunnen zijn voor de medewerkers van het programmteam.

Ontwikkelingen:

In 2023 zijn door het Rijk middelen toegekend voor de Regio Deal. In 2024 bleek heeft de organisatie en structuur verder vorm gekregen,, en hebben enkele projecten al een financiële bijdrage ontvangen vanuit deze middelen. In 2025 is de Regio Deal inmiddels op volle stoom gekomen. Er zijn in het besluitvormingsproces via de stuurgroep en bestuur voor veel samenwerkings- en eilandprojecten bijdragen beschikbaar gesteld. Met veel tijdelijke medewerkers wordt gewerkt om de programma's en projecten uit te voeren.

Fryske Utfieringstjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats: Grou

Doelstelling:

Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Daarnaast voert de FUMO-taken uit op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving

Deelnemende partijen: Provincie Fryslân, Wetterskip en alle Friese gemeenten

Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur

Financieel belang: De bijdrage voor 2025 bedroeg € 107.218

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	839.506	1.278.771
Vreemd vermogen	5.326.624	6.605.395
Financieel resultaat	-361.794	71.996

Risico's:

Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:

Vertrekpunt is de bestuurlijke ambitie zoals besproken in de gezamenlijke bijeenkomst: de FUMO vervult een meer onafhankelijke, gezaghebbende rol richting het bevoegd gezag, met ruimte voor intensievere samenwerking en wederzijds begrip voor ieders rol en belang.

Hûs en Hiem

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:

De gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van 'de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid' in de provincie Friesland.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving

Deelnemende partijen: Alle gemeenten in Friesland m.u.v. Tytsjerksteradiel

Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur

Financieel belang: De bijdrage voor 2025 bedroeg € 50.700. Dit zijn betalingen voor door Hûs en Hiem uitgevoerde (advies)werkzaamheden, die door gemeente Ameland worden verhaald op de aanvragers van vergunningen en dergelijke.

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	382.955	256.743
Vreemd vermogen	425.448	452.937
Financieel resultaat	123.212	-84.479

Risico's:

Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:

Er wordt onderzoek gedaan naar de toekomst van Hûs en Hiem in verband met nieuwe kwaliteitseisen omgevingswet.

Veiligheidsregio Fryslân

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling

Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:

Binnen Veiligheidsregio Fryslân werken de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
2. Sociaal Domein

Deelnemende partijen: Alle Friese gemeenten

Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur

Financieel belang: De bijdrage voor 2025 bedroeg € 973.298

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	12.125.246	10.661.592
Vreemd vermogen	83.064.695	87.343.698
Financieel resultaat	3.483.463	3.643.126

Risico's:

Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:

Geen bijzonderheden.

Naamloze Vennootschappen

Afvalsturing Friesland (Omrin)

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:

Afvalsturing doet de verwerking van afval voor ongeveer 800.000 huishoudens en vele bedrijven. Hierbij wordt getracht om uit afval zoveel mogelijk grondstoffen terug te winnen en duurzame energie te produceren. Afvalsturing wil kringlopen tot stand brengen.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving

Deelnemende partijen: Vrijwel alle Friese gemeenten

Bestuurlijk belang: AVA

Financieel belang: Aandeelhouder (dividend over 2024 € 20.824)

Werkelijke financiële gegevens:

* (€ 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	83.562	78.528
Vreemd vermogen	131.694	106.366
Financieel resultaat	7.130	10.322

Risico's:

Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 20.420).

Ontwikkelingen:

Geen bijzonderheden.

Bank Nederlandse Gemeenten

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats: 's-Gravenhage

Doelstelling:

De BNG wil een relevante speler zijn in de financiering van onder meer decentrale overheden en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen

Deelnemende partijen: De Staat der Nederlanden bezit de helft van de aandelen. De andere aandelen zijn in bezit van provincies, gemeenten en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang: AVA

Financieel belang: Aandeelhouder (3.120 aandelen)
Dividend over 2024: € 7.831,20

Werkelijke financiële gegevens:

* (€ 1 miljoen)	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	4.863	4.777
Vreemd vermogen	110.701	123.164
Financieel resultaat	172	294

Risico's:

Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 7.800).

Ontwikkelingen:

Geen bijzonderheden.

Stedin Groep N.V.

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats: Rotterdam

Doelstelling:

Stedin Groep N.V. heeft als netbeheerder de taak een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening te realiseren.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen

Deelnemende partijen: 61 Nederlandse gemeenten, 2 provincies en de Staat

Bestuurlijk belang: Indirect vertegenwoordigd in AVA

Financieel belang: Aandeelhouder 5.063 (0,09%) gewone aandelen en 416 (0,1%) cumpref aandelen (dividend over 2024 in 2025 ontvangen: € 44.680 en preferent rendement € 5.999)

Werkelijke financiële gegevens:

* (€ 1 miljoen)	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	3.586	3.370
Vreemd vermogen	6.489	5.704
Financieel resultaat	278	158

Risico's:

Beperkt tot aandeelhouderskapitaal. De oorspronkelijke aandelen in de vennootschap zijn niet gewaardeerd. De aangekochte preferente aandelen (€ 200.000) zijn tegen de nominale waarde in de balans opgenomen.

Ontwikkelingen:

In de afgelopen periode zijn veel acties geweest om ervoor te zorgen dat Stedin over voldoende kapitaal beschikt voor de noodzakelijke investeringen in betrouwbare netten en de energietransitie. In 2021 hebben de aandeelhouders (waaronder Ameland) gezamenlijk € 200 miljoen gestort. In 2023 is de Staat als medeaandeelhouder toegetreden, met een kapitaalinjectie van € 500 miljoen. In 2024 zijn ook de provincies Utrecht en Zeeland aandeelhouder geworden, en nog 7 Utrechtse en 12 Zeeuwse gemeenten. Dit past in het streven naar een evenwichtig aandeelhouderschap.

Ondanks recordinvesteringen neemt de krapte op het net toe. Door nauw samen te werken met vrijwel alle gemeenten, kan de buurtaanpak versnellen en sneller ruimte gevonden worden om op te bouwen. Maar er is meer nodig om de verzwaring van het net in woonwijken te versnellen. Het beter benutten van de bestaande ruimte op het stroomnet is minstens zo belangrijk. De vraag naar energie blijft toenemen. Het vraagt om anders denken en doen. Op een slimmere manier. Digitalisering en flexibel vermogen zijn essentieel om knelpunten sneller op te lossen.

Fryslân Miljeu (Omrin)

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:

Het komen tot een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde uitvoering van milieu- en reinigingsraken.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving

Deelnemende partijen: De aandelen van NV Fryslân Miljeu zijn in handen van 17 Friese gemeenten en 2 Groningse gemeenten.

Bestuurlijk belang: AVA

Financieel belang: Aandeelhouder (dividend over 2024: € 19.072)

Met ingang van 2014 is de gemeente Ameland aandeelhouder van Fryslân Miljeu, met 3.246 aandelen serie B in het kapitaal van de vennootschap, met een nominaal bedrag van €4,54. De uitgifteprijs bedroeg tien euro en vierenvijftig eurocent (€34.050,54). Begin 2025 is in de Raad besloten het aandeelhouderschap te beëindigen, medio 2025 is dit financieel afgewikkeld.

Werkelijke financiële gegevens:

* (€ 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	13.030	11.572
Vreemd vermogen	30.506	26.299
Financieel resultaat	1.621	1.007

Risico's:

Niet van toepassing.

Ontwikkelingen:

Niet van toepassing.

Kabeltelevisie Noord Oost

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats: Dokkum

Doelstelling:

Noordoost Friesland voorzien van televisie, breedband internet en telefonie.

De N.V. bestaat uit: Kabelnet Noord B.V. (infrastructuur), Kabel Noord B.V. (ongerichte diensten) en Kabelservice Noord B.V. (gerichte diensten). Vanuit de N.V. worden de infrastructuren ongerichte dienstenactiviteiten uitgeoefend, de zogenaamde nutsvoorzieningen.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen

Deelnemende partijen: Noardeast-Fryslân, Ameland, Schiermonnikoog, Dantumadiel.

Bestuurlijk belang: AVA

Financieel belang: Aandeelhouder

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	8.595.339	9.037.057
Vreemd vermogen	42.136.305	44.465.098
Financieel resultaat	-441.718	-1.427.750

Risico's:

Beperkt tot aandeelhouderskapitaal. Aandelen op de balans niet gewaardeerd.

Ontwikkelingen:

Door de keuze van grootschalige investeringen in het glasvezelnetwerk wordt er geen dividend uitgekeerd. De jaarlijks eventueel gerealiseerde winsten worden daarom toegevoegd aan de reserves om deze investeringen (mede) mogelijk te maken.

Besloten Vennootschappen

Zonnepark Ameland

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:

Het bevorderen, verbreden en verdiepen van het gebruik-, de toepassing-, de productie-, de levering- en de verdere ontwikkeling van duurzame energie en duurzame mobiliteit en derhalve ook het bevorderen van de transitie naar het gebruik en de toepassing van duurzame energie, de bevordering van het doelmatige energieverbruik en mitsdien het beperken van dit energieverbruik en aldus besparen van energie.

Programma: 6. Duurzaamheid

Deelnemende partijen: Gemeente Ameland, Ameland Energie Coöperatie U.A. en Eneco Solar B.V.

Bestuurlijk belang: AVA

Financieel belang: Aandeelhouder voor 33% (Dividenduitkering 2024: € 170.000)

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	1.063.400	1.055.190
Vreemd vermogen	2.492.730	3.606.480
Financieel resultaat	8.210	79.109

Risico's:

Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 14.000)

Ontwikkelingen:

Geen bijzonderheden. Aanvullende informatie is beschikbaar via [Zonnepark Ameland | Duurzaam Ameland](#)

Energiepark Ballumerbocht

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:

Het bevorderen, verbreden en verdiepen van het gebruik-, de toepassing-, de productie-, de levering- en de verdere ontwikkeling van duurzame energie en duurzame mobiliteit en derhalve ook het bevorderen van de transitie naar het gebruik en de toepassing van duurzame energie, de bevordering van het doelmatige energieverbruik en mitsdien het beperken van dit energieverbruik en aldus besparen van energie.

Programma: 6. Duurzaamheid

Deelnemende partijen: Gemeente Ameland, Ameland Energie Coöperatie U.A. en Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V.

Bestuurlijk belang: AVA

Financieel belang: Aandeelhouder voor 33%

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	274.459	283.627
Vreemd vermogen	8.463	80.241
Financieel resultaat	-9.168	-3.954

Risico's:

Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 100.000).

Ontwikkelingen:

Op 27 augustus is de bouw gestart met een officieel moment en was er een bezichtigingsmoment voor geïnteresseerden mogelijk. Het zonnepark levert vanaf december 2025 groene energie aan het net. Op het zonnepark zijn aan de noordkant struiken en bomen geplant en zijn er op en rond het terrein natuurcompenserende maatregelen uitgevoerd zoals het maken van paddenpoelen en ophangen van nestkasten voor verschillende vogelsoorten. Ook is in 2025 begonnen met de voorbereidingen voor het plaatsen en aansluiten van een batterij op het zonnepark.

Ameland Warmtelevering

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap

Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:

Het exploiteren van één of meer warmtenetten in de gemeente Ameland, door het sluiten van overeenkomsten voor het gebruik van het warmtenet en het leveren van warmte aan gebruikers.

Programma: 6. Duurzaamheid

Deelnemende partijen: Gemeente Ameland

Bestuurlijk belang: AVA

Financieel belang: Aandeelhouder voor 100%

Werkelijke financiële gegevens:

Nog geen financiële gegevens bekend.

Risico's:

Beperkt tot aandeelhouderskapitaal van € 12.000 en een agiostorting van € 488.000.

Ontwikkelingen:

2025 was het eerste volledig jaar waarin Ameland Warmtelevering BV gedraaid heeft. Er zijn geen noemenswaardige operationele storingen geweest. Wel zijn en worden er extra meters geplaatst om meer over het warmte- en energieverbruik te weten te komen en dat vervolgens om te zetten in daadwerkelijke actie als dat nodig is.

Centrumregelingen

Sociaal Domein Fryslân (SDF)

Rechtsvorm: Centrumregeling

Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:

Het betreft een regie-organisatie voor inkoop en beleidsvoorbereiding, legt verbinding van en naar Friese gemeenten en is het de kennispartner op het gebied van Jeugdhulp en Wmo. Daarnaast is het doel om afspraken vastleggen met het oog op de gezamenlijke uitvoering waarvoor gemeenten wettelijk verplicht moeten samenwerken alsmede van de taken waarvoor gemeenten vrijwillig kunnen samenwerken op een doelmatige en doeltreffende wijze.

Programma: 2. Sociaal Domein

Deelnemende partijen: Alle Friese gemeenten

Bestuurlijk belang: Bestuurlijke overleggen

Financieel belang: De voorschotbijdrage voor 2025 bedroeg € 39.237

Werkelijke financiële gegevens:

Vallen onder de totale financiële gegevens van de gemeente Leeuwarden.

Risico's:

Als deelnemer aan de centrumregeling is het risico beperkt tot de jaarlijkse bijdrage voor de instandhouding en dienstverlening van SDF.

Deze bijdrage wordt bepaald op basis van inwoneraantallen van de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen:

Beschermd wonen wordt nu behartigd door centrum gemeente Leeuwarden. Straks wordt dit gefaseerd gedecentraliseerd naar de individuele gemeenten, dus ook naar gemeente Ameland. De vraag is hoe we dit gaan organiseren, daar zitten risico's aan.

Shared Service Centrum Leeuwarden

Rechtsvorm: Centrumregeling

Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:

Door het inzetten van het Shared Service Center intensief samenwerken met de deelnemende gemeenten. De bedrijfsvoering en dienstverlening voor de gemeenten wordt hierdoor verzekerd en verbeterd.

Programma: 1. Bestuur

Deelnemende partijen: De gemeente Leeuwarden, gemeente Texel, gemeente Ameland, gemeente Vlieland, gemeente Terschelling, gemeente Schiermonnikoog, gemeente Noardeast-Fryslân, gemeente Waadhoeke en gemeente Dantumadiel.

Bestuurlijk belang: Bestuurlijke overleggen

Financieel belang: De bijdrage voor 2025 bedroeg € 807.026

Werkelijke financiële gegevens:

Vallen onder de totale financiële gegevens van de gemeente Leeuwarden.

Risico's:

De risico's beperken zich tot hetgeen contractueel voor een jaar is overeengekomen op basis van een Service Level Agreement (SLA). Hierin zijn de afspraken vastgelegd over de te realiseren dienstverlening door het Shared Service Centrum (centrumgemeente Leeuwarden).

Ontwikkelingen:

Door investeringen in nieuwe ICT-voorzieningen, een stijging in de werkplektarieven en verdere toename van het aantal devices en accounts stijgen de kosten. Door steeds strenger wordende eisen van de overheid op het gebied van informatiebeveiliging zullen de kosten nog extra stijgen. Daarnaast komt er extra inzet van een Chief Information Officer en een Functionaris Gegevensbescherming.

Paragraaf 8 Rechtmatigheid

Algemeen

Conform artikel 75, lid 2 BBV geeft de commissie BBV via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van decentrale overheden. Als gevolg hiervan heeft de commissie BBV in april 2025 een (geactualiseerde) Kadernota rechtmatigheid 2025 opgesteld.

Voor verslaggevingsjaar 2025 gelden dan ook de volgende uitgangspunten. Op grond van artikel 24 en 58b van BBV, wordt in de jaarrekening een specifieke verklaring rechtmatigheid opgenomen. Daarnaast is in artikel 58b bepaald dat een verantwoordingsgrens van 2% geldt, van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves.

Criteria

Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria. In de jaarrekening legt het college verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium) komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

Begrotingscriterium

Op grond van de Financiële verordening autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per activiteitengroep en de investeringskredieten. Het college informeert de raad als ze verwacht dat baten of lasten van een activiteitengroep zullen afwijken van de door de raad geautoriseerde bedragen in de begroting en of de investeringsuitgaven het geautoriseerde investeringskrediet dreigen te overschrijden.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Onder misbruik wordt verstaan het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte (te hoge) subsidies of uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan het volgens de regels van de wet, maar in strijd met de bedoeling van de wet, verkrijgen van (te hoge) subsidies of uitkeringen, alsmede het niet of tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid.

Rechtmatigheidsverantwoording door het college

Als onderdeel van de jaarrekening 2025 is de “Verantwoording rechtmatigheid” van het college opgenomen. Deze verantwoording is opgesteld volgens een standaardmodel. De grens waarboven afwijkingen in de verantwoording moeten worden opgenomen is gebaseerd op de door de raad op 15 december 2025 vastgestelde Financiële verordening Gemeente Ameland 2026. Deze grens is bepaald op 2% van de totale lasten exclusief de mutaties op de reserves. Hierbij gelden conform de Kadernota rechtmatigheid 2025 geen aparte percentages meer voor fouten of onzekerheden, maar worden deze in gezamenlijkheid (dus totaal) beschouwd.

Voor 2025 geldt daarmee een bedrag van € 774.319. De raad heeft in de Financiële verordening voor afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) bovendien een rapportagegrens van € 25.000 vastgesteld. De conclusie is dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties formeel gezien niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens van € 774.319. Er wordt een onrechtmatig verschil van € 899.311 geconstateerd tussen de begroting en jaarrekening, wat boven de gestelde grens uit komt. Echter is hiervan sprake van een acceptabel deel van € 733.306. Per saldo valt de onrechtmatigheid dus erg mee. Helemaal als we kijken in vergelijking met 2024, toen sprake was van 5,1 miljoen onrechtmatigheden.

Hierna volgt een toelichting op deze conclusie.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording in Jaarrekening 2025

Voor het jaar 2025 is de (financiële) rechtmatigheid van de gemeentelijke processen getoetst. Geldende regelgeving is geïnterpreteerd en er is beoordeeld in hoeverre rechtmatig is gehandeld.

Begrotingscriterium

In beginsel is elke afwijking van de begroting op activiteitengroepniveau onrechtmatig, dus meer of minder lasten dan begroot en meer of minder baten dan begroot zijn alle onrechtmatig.

In de financiële verordening 2026 die in december 2025 is vastgesteld door de raad, is echter vastgelegd dat voor afwijkingen van de begroting als gevolg van overschrijdingen van lasten, investeringen of baten, of overschrijdingen van baten alsnog geldt dat deze als rechtmatig worden beschouwd als deze worden gemeld en verantwoord in de jaarrekening. In de verschillenanalyse (2.2.5 Toelichting baten en lasten) worden deze verschillen toegelicht, dus daarmee worden deze posten beschouwd als rechtmatig. Hiermee wordt in deze paragraaf slechts nog gekeken naar de overschrijding van lasten.

In de jaarrekening 2025 is voor de volgende activiteitengroepen sprake van verschillen tussen begroting en jaarrekening:

Activiteitengroepen	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Verschillen	waarvan rechtmatig	waarvan acceptabel
1. Openbare orde en veiligheid					
Lasten	1.139.621	1.165.324	25.703		13.354
2. Algemene voorzieningen					
Lasten	12.326.118	12.378.741	52.622		43.089
3. openbaar primair en voortgezet onderwijs					
Lasten	2.073.911	2.489.144	415.232		415.232
4. Afval en milieu					
Lasten	1.871.722	1.873.226	1.505		1.505
4. Ruimtelijke ordening					
Lasten	1.072.230	1.187.316	115.086	69.304	
5. Toerisme					
Lasten	381.045	389.391	8.346		
6. Energietransitie					
Lasten	408.508	680.773	272.265		260.125
7. Volkshuisvestingbeleid					
Lasten	36.767	89.233	52.466		
Totaal			943.224	69.304	733.306

Zoals in het hiervoor opgenomen schema blijkt, is er dan nog sprake van € 943.224 aan ‘verschillen’ tussen begroting en jaarrekening.

Omdat in de Financiële verordening een aantal soorten afwijkingen door de raad als ‘acceptabel’ zijn aangemerkt (dus begrijpelijk en verdedigbaar), is een bedrag van € 733.306 van de begrotingsonrechtmatigheden acceptabel. Deze verschillen blijken bijvoorbeeld pas bij het opstellen van de jaarrekening, omdat de urenverdeling anders is dan begroot, of er staan tegenover bepaalde kosten direct gerelateerde opbrengsten. Een bedrag van € 69.304 wordt als rechtmatig beschouwd, want het betreft positieve verschillen op grondexploitaties ten opzichte van een eerdere raming.

Voor investeringskredieten geldt het volgende overzicht:

Investerings	(Rest)krediet	Jaarrekening 2025	Verschil
Bewegwijzeringsborden	35.000	38.117	-3.117
Aankoop oude Stelp	488.223	492.313	-4.090
Totaal			-7.207

Voor een tweetal investeringen geldt een onrechtmatige overschrijding. Twee investeringen blijken net hoger uit te vallen dan het hiervoor beschikbaar beschikbaar gestelde krediet door de gemeenteraad.

Als algemene opmerking over ‘begrotingsrechtmatigheid’ geldt het volgende.

Om misverstanden over vooral het begrotingscriterium te voorkomen, dienen interpretaties over financiële consequenties bovendien te worden vastgelegd. In de Financiële verordening 2025 zijn hiervoor de nodige bepalingen opgenomen in artikel 11 van deze verordening. Bij de behandeling van jaarrekening 2024 bleek dat deze bepalingen wel ‘erg strak’ waren geredigeerd, want een bedrag van ruim € 5,1 miljoen aan baten en lasten bleek onrechtmatig te zijn.

Inmiddels zijn in den lande de nodige ervaringen opgedaan met dit onderwerp, zijn discussies ontstaan over de interpretatie van begrotingsrechtmatigheid en heeft de Commissie BBV hier en daar een nadere uitleg gegeven. De belangrijkste conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat een overschrijding aan de lastenkant van de begroting altijd als onrechtmatig moet worden beschouwd. Andere afwijkingen van de begroting, dus overschrijdingen van baten en onderschrijdingen van baten of lasten hoeven niet als onrechtmatig te worden gekwalificeerd, als deze tijdig zijn gemeld aan de raad. En tijdig melden kan ook nog plaatsvinden via de jaarrekening.

Door dit uitgangspunt vast te leggen in artikel 11, lid 5 van de Financiële verordening 2026, blijkt dat het gedeelte 'begrotingsonrechtmatigheid' in jaarrekening 2025 sterk is teruggebracht ten opzichte van 2024.

Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door de gemeente zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en in de (eigen) gemeentelijke regelgeving. Bij de financiële voorwaarden gaat het bijvoorbeeld om het recht op een subsidie of uitkering (de juiste doelgroep), de hoogte (de juiste berekening) en de duur.

Daarnaast zijn er ook niet-financiële voorwaarden, zoals bijvoorbeeld de ingangsdatum van een regel, de termijnen voor aanvragen, gereed meldingen en toekenningen, het nemen van een beslissing door het bevoegde orgaan of de bevoegde persoon en het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken.

Op vooral de financiële voorwaarden heeft een verbijzonderde interne controle plaatsgevonden, oftewel, naast de reguliere procesmatige controles die in de dagelijkse uitvoering plaatsvinden, een extra toets op de naleving van wet- en regelgeving.

Naar aanleiding van deze controles is voor een bedrag van € 18.184 aan onrechtmatigheden naar voren gekomen. Dit betreft in het algemeen kleine onjuistheden in de uitvoering van de diverse regelingen, waaronder een missende vaststellingsbeschikking bij een subsidieverstrekking die leidt tot een onzekerheid, een onjuiste huurindexatie en enkele fouten van de Sociale Verzekeringsbank bij de verwerking van PGB's.

Om 'dreigende onrechtmatigheden' te voorkomen worden corrigerende acties ingezet. Zo loopt bijvoorbeeld voor de inkoop van brandstof een traject in het kader van Europese aanbesteding, nu blijkt dat deze inkoop in de buurt van Europese aanbestedingsgrens komt. Dit was op voorhand bij het afsluiten van het initiële contract niet de verwachting, vandaar dat hier nu alsnog een herstelactie is ingezet.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

De raad van gemeente Ameland heeft geen 'overkoepelend' M&O-beleid vastgesteld. In de dagelijkse processen zijn echter de nodige maatregelen getroffen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen, via onder meer controle via basisregistraties, maar ook op basis van meer informele kennis van zaken die in een kleine organisatie als gemeente Ameland bekend is. Zo nodig wordt op basis van de Beleidsregel voor de toepassing van de Wet Bibob gemeente Ameland nader onderzoek ingesteld, ter beoordeling of partijen waar de gemeente beschikkingen en subsidies aan verleent (of heeft verleend), dan wel overheidsopdrachten aan gunt of vastgoedtransacties mee aangaat, integer zijn.

Over 2025 zijn geen gevallen van misbruik en oneigenlijk gebruik bekend.

Paragraaf 9 Wet Open Overheid

Wet open overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De wet is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking is het door de overheid uit eigen beweging openbaar maken van bepaalde informatiecategorieën. Zo publiceren wij al actief verordeningen, beleidsregels en andere besluiten van algemene strekking, Woo-verzoeken, agenda's, vergaderstukken en besluitenlijsten van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking is openbaarmaking op verzoek. Een Woo-verzoek is een formeel verzoek aan een overheidsorganisatie om bepaalde informatie openbaar te maken. Passieve openbaarmaking houdt in dat burgers en journalisten zelf om informatie moeten vragen die de overheid niet uit eigen beweging openbaar maakt. In juni 2024 is het proces voor het afhandelen van Woo-verzoeken vastgelegd in een werkinstructie. Hierbij is aandacht besteed aan het hanteren van de juiste termijnen en communicatie. Ook is de taakverdeling voor de afhandeling van Woo-verzoeken nu helder beschreven.

2. Jaarrekening

2.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Presentatie

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgenomen.

Balans

Algemeen

- Voor zover niet anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste activa

- Artikel 35 BBV onderscheidt investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Op grond van artikel 59 BBV worden alle investeringen geactiveerd. Bij gemeente Ameland worden investeringen vanaf € 5.000 geactiveerd en lagere bedragen ineens ten laste van de exploitatie verantwoord.
- De immateriële activa bestaan uit geactiveerde voorbereidingskosten van projecten. Bij realisatie van de betreffende projecten, dan wel beëindiging hiervan worden deze kosten onderdeel van de investering of als eenmalige kosten afgeboekt ten laste van de exploitatie.
- De materiële activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen, eventuele investeringsbijdragen en eventuele beschikkingen over reserves. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van verwachte economische levensduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op gronden wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
- Een subsidiebijdrage aan de Stichting Amelandse Musea voor de nieuwbouw van twee musea, is opgenomen onder de materiële activa als “bijdrage aan activa in eigendom derden”. De bijdrage wordt in 40 jaar afgeschreven hetgeen vooral is bepaald door de bijzondere eigendomssituatie van de twee gebouwen.
- De financiële activa betreffen kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen of gemeenschappelijke regelingen en verstrekte langlopende geldleningen. De waardering vindt plaats op basis van verkrijgingsprijs (deelnemingen), respectievelijk nominale waarde.

Vorraden en onderhanden werk

- Voorraden grond (nog niet afgewikkelde bouwterreinen) en overig onderhanden werk worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met toe te rekenen kosten en verminderd met verwachte opbrengsten wegens verkopen, dan wel de lagere marktwaarde. Indien de verwachte waarde van gerealiseerde kosten en opbrengsten en nog te verwachten kosten en opbrengsten van een individuele grondexploitatie negatief is, wordt voor dit ‘verlies’ een voorziening gevormd, die als waarde-correctie op de voorraden wordt gepresenteerd. Tussentijdse winsten worden genomen volgens het realisatiebeginsel. De techniek die hiervoor toegepast wordt is de ‘percentage of completion (POC)’ methode (= percentage gerealiseerde kosten x percentage gerealiseerde opbrengsten x geraamde winst). Een uitgebreide specificatie van de voorraden grond is weergegeven in paragraaf 1.4.3 Grondbeleid.

- De overige voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs.

Algemene reserve

- De Algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar, maar wordt beschouwd als 'buffer' voor grote financiële tegenvallers. Op grond van de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen 2021 bedraagt de hoogte van deze reserve € 2,5 miljoen.

Bestemmingsreserves

- Bestemmingsreserves bestaan uit door de raad voor een specifiek doel bestemde middelen, of fondsen op grond van regelgeving.
- Aan de onderhoudsreserves voor wegen en gebouwen liggen onderhoudsplannen ten grondslag. Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd; de werkelijke kosten in het boekjaar komen ten laste van deze reserve.
- De hoogte van het fonds 'Politieke ambtsdragers' wordt jaarlijks herrekend, op basis van actuariële berekeningen. Uitgaande van de noodzakelijke stand per einde boekjaar vindt de jaarlijkse dotatie plaats. De werkelijke uitgaven in het boekjaar komen ten laste van dit fonds.
- De Reserve BWS betreft specifieke middelen die in het kader van het basis- en voortgezet onderwijs beschikbaar zijn.
- De 'Reserve Programma de Wadden' betreft gelabelde middelen voor cofinanciering van programmakosten.
- De Reserve projecten geldt als vrij besteedbaar; het jaarlijkse exploitatiesaldo wordt normaliter verrekend met deze reserve.

Voorzieningen

- De Egalisatievoorziening riolering is bedoeld om jaarlijkse baten uit rioolheffingen en lasten van riolering te egaliseren.
- De Voorziening verliezen grondexploitatie is een verplichte voorziening ter compensatie van negatieve boekwaarden van een aantal grondexploitatie.
- De voorziening verloopsparen dient ter dekking van opgebouwde ('gespaarde') rechten.

Exploitatierkening

Algemeen

- Baten en lasten worden toegerekend aan de perioden waarop ze betrekking hebben. Lasten/verliezen worden verantwoord wanneer deze bekend of voorzienbaar zijn, baten/winsten worden verantwoord indien deze zijn gerealiseerd.
- Activering van uitgaven vindt in het algemeen plaats wanneer sprake is van een zeker nut voor de organisatie, gedurende meerdere jaren en wanneer het gaat om investeringen vanaf een bedrag van € 5.000. Is hiervan geen sprake, dan vindt verantwoording plaats ten laste van het begrotingsjaar.

Rentekosten

- De werkelijke rentekosten zijn opgenomen onder activiteitennummer 600.599, onder het taakveld Treasury; de verdeling over de diverse programma's (activiteiten) vindt plaats op basis van een gecalculerd rente(omslag)percentage van 2,0%. Een toelichting op dit percentage is opgenomen in de paragraaf Financiering.

Rentebaten

- Over de verstrekte hypothecaire geldleningen aan ambtenaren worden de contractueel bepaalde jaarlijkse rentebedragen ontvangen.

Afschrijvingen

- Activa worden lineair afgeschreven, in een aantal jaren overeenkomend met de economische levensduur, dan wel gebruiksduur (investeringen met maatschappelijk nut) van het actief.
- Afschrijving vindt voor het eerst plaats in het jaar van aanschaf c.q. realisatie van een actief. Voor de afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Afschrijvingstermijnen gemeente Ameland		
Soort actief	Termijn in jaren	Eventuele restwaarde
Gebouwen		
Woningen	50	36.000
Vuurtoren	50	
Gebouwen traditioneel gebouwd	40	
Gebouwen niet-traditioneel gebouw	20-25	
Installaties en apparatuur		
Afhankelijk van levensduur	8 - 20	
Automatiseringsapparatuur	4	
Bekabeling e.d.	10	
Inrichting		
Meubilair	15	
Keukeninrichting	10	
Vloerbedekking	10	
Materiaal / Materieel		
Investering < € 100.000	5 - 15	
Investering ≥ € 100.000	5 - 15	10%
Weg- en waterbouwkundige werken		
Rioolstelsel	50	
Tuinaanleg, sportvelden, enz.	25	
Kunstwerken	25	
Wegen, fietspaden e.d. (eerste aanleg)	25	
Betonnen wegen, fietspaden e.d. (idem)	30	
reconstructies wegen, fietspaden e.d.	20	
Plankosten	planperiode	

Subsidies

- Subsidies zijn gebaseerd op de subsidieverordening, eventueel aangevuld met specifieke uitvoeringsregelingen. Het subsidieplafond voor de uit te keren subsidies is vastgelegd in de begroting.

In sommige specifieke gevallen is er geen sprake van een specifieke regeling. De hoogte van het subsidiebedrag wordt in dat geval eveneens bepaald door het in de begroting opgenomen bedrag. Op de volgende pagina zijn de beschikbare budgetten voor 2025 aangegeven.

Subsidieplafonds		
Regeling	Begroting 2025	Rekening 2025
Stads- en dorpsvernieuwing	26.000	34.571
Bibliotheekvoorziening*	249.448	261.463
Buurt- en clubhuizen	7.207	7.207
Museaal werk en cultuur erfgoed	285.270	285.270
Welzijnswerk	837.850	837.850
Ontwikkelingshulp	7.280	6.006
Sportevenementen	14.560	11.191
Culturele evenementen	34.840	34.513
Amateuristische kunstbeoefening	7.280	5.770
Sportclubs	7.072	6.669
Dorpsbelangen	4.160	4.000
Toeristische jeugdgroepen	open einde	116.791
Passantenhaven	25.781	25.732
Waddencampus	500	0
Cofinanciering Streekagenda	45.000	20.800
Bevorderen toerisme	160.000	153.641
Servicepunten	40.000	40.000
Landschap- en natuurbescherming	520	500
Onderwijsbegeleiding	45.000	47.554
Stelp	8.736	8.740
Peuterspeelzalen	81.360	86.154
Vorming- en ontwikkelingswerk	520	250
Plusklas	6.500	3.250

Algemene grondslagen voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV. Dat betekent dat:

- De Rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

- Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 14 april 2025 door de raad is vastgesteld, waar nodig aangevuld met actuele raadsverordeningen;
- Voor het begrotingscriterium gelden de uitgangspunten van de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV, aangevuld met de artikelen 9 tot en met 12 van de Financiële verordening Gemeente Ameland 2026.
- Voor het M&O criterium geldt dat er toetsing plaatsvindt op juistheid en volledigheid van de gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid worden eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingen) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede de artikelen 9 tot en met 12 van de Financiële verordening Gemeente Ameland 2026. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 2% is gehanteerd over de totale lasten exclusief dotaties aan de reserves, waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 25.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf rechtmatigheid worden opgenomen.

2.2 Balans

Activa

Activa	31-12-2024	31-12-2025
Vaste activa	63.111.106	53.466.175
Immateriële vaste activa	44.215	44.215
Vorbereidingskosten projecten	44.215	44.215
Materiele vaste activa	59.927.422	50.329.114
Met economische nut	46.892.928	37.793.491
Met economische nut; waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.714.800	3.469.123
Met maatschappelijk nut	9.319.694	9.066.496
Financiële vaste activa	3.139.469	3.092.846
Deelnemingen	878.507	844.456
Hypothecaire geldleningen	310.962	298.390
Svn Startersleningen	1.950.000	1.950.000
Vlottende activa	37.781.230	37.984.768
Voorraden	354.573	418.422
Gronden in exploitatie	311.573	395.203
Overige	43.000	23.220
Uitzettingen korter dan een jaar	15.032.970	18.717.726
Openbare lichamen	14.193.939	18.449.625
Overige vorderingen	839.031	268.101
Overlopende activa	5.584.208	6.041.229
Nog te ontvangen van of vooruitbetaald aan overheidslichamen	217.836	96.356
Overige nog te ontvangen bedragen	5.262.534	5.872.633
Overige vooruitbetaalde bedragen	103.838	72.656
Liquide middelen	16.809.480	12.807.391
Bank Nederlandse Gemeenten	371.175	631.530
Liquide middelen Regio Deal	15.530.291	11.583.470
Overige banksaldi	908.015	592.391
Totaal activa	100.892.338	91.450.945

Passiva

Passiva	31-12-2024	31-12-2025
Vaste passiva	80.225.249	73.425.092
Eigen vermogen	28.767.571	24.018.177
Algemene reserve	2.500.000	2.500.000
Rekeningsaldo (te bestemmen)	2.519.610	2.159.174
Bestemmingsreserves	23.747.961	19.359.003
Voorzieningen	1.359.344	1.109.915
Vaste schulden	50.098.333	48.297.000
Langlopende leningen	50.098.333	48.297.000
Vlottende passiva	20.667.090	18.025.853
Schulden korter dan een jaar	2.152.838	2.341.322
Kasgeldleningen	0	0
Overige schulden	2.152.838	2.341.322
Overige overlopende passiva	18.514.251	15.684.532
Nog te betalen aan of vooruit ontvangen van overheidslichamen	2.578.492	3.528.907
Overige vooruit ontvangen	271.251	464.561
Overige nog te betalen	134.218	107.594
Te besteden middelen Regio Deal	15.530.291	11.583.470
Totaal passiva	100.892.338	91.450.945

Voor een toelichting op de balans wordt verwezen naar onderdeel 2.3.

2.3 Toelichting balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De onderstaande tabel geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa:

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1 januari	Investerings/ desinvest.	Boekwaarde 31 december
Vorbereidingskosten woonstudio's / flexwoningen	44.215	0	44.215
	44.215	0	44.215

In 2025 zijn geen kosten gemaakt voor voorbereiding.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn onderverdeeld in drie verschillende categorieën:

- Investerings met economisch nut;
- Investerings met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven;
- Investerings met een maatschappelijk nut.

De onderstaande tabel geeft het overzicht van de materiële vaste activa:

Materiële vaste activa	2024	2025
Met economisch nut	46.892.928	37.793.491
Met economisch nut; waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.714.800	3.469.123
Met maatschappelijk nut	9.319.694	9.066.496
	59.927.422	50.329.110

Hierna zijn de verschillende categorieën nader gespecificeerd.

Investerings met economisch nut

De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut is als volgt:

Materiële vaste activa met economisch nut	Boekwaarde 1 januari	Investerings/ desinvest.	Afschrijvingen	Boekwaarde 31 december
Gronden en terreinen	2.558.112	253.522	0	2.811.635
(Bedrijfs-)gebouwen	23.854.272	-18.510.621	-340.273	5.003.378
Woonruimten	15.013.597	9.569.370	-271.647	24.311.320
Grond-, weg en waterbouw	3.063.469	150.970	-198.078	3.016.361
Materieel/materiaal	527.465	674.868	-227.036	975.297
Machines, apparaten en installaties	1.118.397	60.587	-130.386	1.048.598
Overige materiële vaste activa	757.612	-33.565	-97.145	626.908
Boekwaarde per 31 december	46.892.932	-7.834.869	-1.264.565	37.793.504

De in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld. Een gedetailleerd overzicht van de activastaat is opgenomen in de bijlagen bij deze jaarrekening.

Investerings economisch nut	Krediet	Werkelijk t/m 2024	Werkelijk 2025	Werkelijk totaal
Aankoop perceel Bureweg	180.000	0	176.690	176.690
Aankoop perceel Verdekspad	76.833	0	76.832	76.832
Aankoop stelp, oude locatie	488.223	0	492.313	492.313
Geel-Wit tijdelijke uitbreiding kledkamers	160.000	0	119.090	119.090
Openbare toilet Ballumerbocht	100.000	0	2.539	2.539
Bouw Ambla (Nieuwe Stelp)		19.199.511	-19.199.511	0
Project woningen paasduinweg	2.355.000	0	74.947	74.947
Gemeentelijk woningbedrijf	24.001.876	17.235.491	9.569.370	26.804.861
Vliegveld kwaliteit infrastructuur	325.000	0	84.002	84.002
Sportvoorzieningen Ambla	pm	265.518	48.704	314.222
Huisvesting buitendienst inrichting terrein	1.900.000	113.329	32.266	145.595
Veeg- en zuigmachine	230.000	0	228.709	228.709
2x Nissan Townstar pickup kipper	195.000	0	34.818	34.818
Nissan Townstar pickup kipper kooiconstructie		0	19.939	19.939
Daf (multi-inzetbaar)	349.924	0	349.924	349.924
Kunstmeststrooier	5.151	0	5.151	5.151
Seefion brandkluizen	41.529	0	16.805	16.805
Laadpaalvoorzieningen buitendienst	22.704	0	19.524	19.524
Schrobmachine	12.000	0	8.468	8.468
Bewegwijzeringsmasten	35.000	0	38.117	38.117
Meubilair huisvesting eerste fase 2024	183.694	166.798	16.894	183.692
Meubilair huisvesting tweede fase 2025	175.000	0	37.471	37.471
Investerings OBO			-100.216	-100.216
Investerings BWS			12.287	12.287
			-7.834.867	

Een toelichting op enkele investeringen:

- Er heeft een strategische grondaankoop plaatsgevonden aan de Bureweg nabij Geel-Wit, te Nes;
- Er is grond aangekocht aan het Verdekspad te Nes om een fietsparkeerplaats te realiseren;
- In 2025 is de nieuwe Ambla in gebruik genomen. De financiële afwikkeling is dan ook verwerkt in deze jaarrekening. Voor deze realisatie zijn afzonderlijke kredieten beschikbaar gesteld voor de bouw, voor de inrichting van de openbare ruimte rondom Ons Hol (zie hiervoor investeringen met maatschappelijk nut), deerschikking van sportvoorzieningen en voor de aankoop van de bestaande locatie van de Stelp. Het rendabele gedeelte van de bouw (€ 9.569.370) van Ambla wordt geactiveerd bij het Gemeentelijk Woningbedrijf. Het onrendabele deel wordt ten laste van de exploitatie geboekt. Er is geld ontvangen vanuit de versnellingsgelden en een bijdrage van de zorgverzekeraar. Tegenover de rest van het onrendabele deel staat een onttrekking aan de Reserve Projecten en Reserve Nieuwbouw Stelp. Per saldo loopt dit budgettair neutraal in de exploitatie;
- Er is in 2025 gestart met de bouw van 7 woningen aan de Paasduinweg in Buren;
- Voor herinrichting terrein buitendienst zijn in 2025 aanvullende onderzoeks- en voorbereidingskosten gemaakt;
- In de categorie materiaal/materieel zijn enkele aanschaffingen gedaan;
- De investering voor het meubilair van de binnendienst van fase 1 is zo goed als afgerond. In 2025 is gestart met fase 2 en zijn hiervoor al enige kosten gemaakt.

Investerings met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is als volgt:

Materiële vast activa met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	Boekwaarde 1 januari	Investerings/ desinvest.	Afschrijvingen	Boekwaarde 31 december
Grond-, weg en waterbouw	3.063.442	0	-181.639	2.881.803
Overige materiele vaste activa	651.357	70.678	-134.715	587.320
Boekwaarde per 31 december	3.714.800	70.678	-316.354	3.469.124

De in het boekjaar gedane investering staat in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Investerings economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	Krediet	Werkelijk t/m 2024	Werkelijk 2025	Werkelijk totaal
Ondergrondse containers bedrijfsafval	29.058	0	29.058	29.058
Ondergrondse containers huishoudelijk afval	41.621	0	41.621	41.621
			70.679	

Er zijn zowel ondergrondse containers aangeschaft voor bedrijfsafval als huishoudelijk afval.

Investerings met een maatschappelijk nut

De specificatie en het verloop van de investeringen met maatschappelijk nut is als volgt:

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Boekwaarde 1 januari	Investerings/ desinvest.	Afschrijvingen	Boekwaarde 31 december
Grond-, weg en waterbouw	7.645.680	234.930	-546.811	7.333.799
Bijdrage activa van derden	1.387.154	0	-57.798	1.329.356
Overige materiele vaste activa	286.860	185.770	-69.288	403.341
Boekwaarde per 31 december	9.319.694	420.700	-673.898	9.066.496

De in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Investerings maatschappelijk nut	Krediet	Werkelijk t/m 2024	Werkelijk 2025	Werkelijk totaal
Strandrecreatie douches badstranden	12.000	0	11.982	11.982
Ballum Jungleplay 2025			14.405	14.405
Hollum Speelbos: strandjuttten 2025			16.820	16.820
Pumptrackbaan	177.000	1.250	142.563	143.813
Openbare ruimte rondom Ons Hol en Ambla		1.696.765	197.256	1.894.021
Parkeerterrein westerlaan	277.500	72.452	27.840	100.292
Putten bluswatervoorziening	52.500	41.024	9.834	50.858
			420.700	

- Enkele speeltoestellen zijn vervangen op basis van het onderhouds- en vervangingsplan dat voor recreatieve voorzieningen wordt bijgehouden;
- In Hollum bij de Aanleg is een pumptrackbaan gerealiseerd;
- In 2025 zijn nog aanvullende kosten gemaakt voor de Voor het inrichten van de openbare ruimte rondom de Ambla en Ons Hol is een apart krediet beschikbaar gesteld, zie hiervoor de toelichting bij investeringen met economisch nut).

Financiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa:

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1 januari	Investerings/ desinvest.	Boekwaarde 31 december
Deelneming(en)	878.507	-34.051	844.456
SVN Startersleningen en Stimuleringsleningen	1.950.000	0	1.950.000
Hypothecaire geldleningen	310.962	-12.572	298.390
Totaal	3.139.469	-46.623	3.092.846

- Deelnemingen betreffen aandelen in bijvoorbeeld Zonnepark Ameland BV, werkkapitaal Volkskredietbank, BNG, Afvalsturing Friesland, Fryslân Miljeu en Stedin. In 2024 is door de gemeenteraad besloten om het aandeelhouderschap van Fryslân Miljeu te beëindigen. In 2025 heeft de verkoop van de aandelen plaatsgevonden.
- Voor het verstrekken van startersleningen en verduurzaamheidsleningen zijn aan SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) extra middelen beschikbaar gesteld.
- De post Hypothecaire geldleningen betreft leningen aan personeel, waar op grond van de huidige regelgeving alleen nog op kan worden afgelost.

Vlottende activa

Voorraden

Het onderstaande overzicht geeft de voorraden weer per balansdatum:

Voorraden en onderhanden werk	2024	2025
Bouwgronden in exploitatie	311.573	395.203
Voorraad brandstof vliegveld	40.807	21.200
Wagenborg kaarten voor overtochten	2.193	2.020
Boekwaarde per 31 december	354.573	418.423

De onderstaande tabel geeft de specificatie en het verloop van de bouwgronden in exploitatie weer:

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 1 januari	Kosten en opbrengsten	Verliezen en winsten	Boekwaarde 31 december
Binnendieken, Nes	80.100	1.201	0	81.301
Kwekerij, Nes	14.511	7.795	-6.219	16.087
Smitteweg, Ballum	170.770	-207	37.688	208.251
De Stringen Noord, Ballum	0	234.484	-234.484	0
Trapweg, Hollum	46.192	15.354	28.018	89.564
Totaal	311.572	258.627	-174.997	395.202

De kosten en opbrengsten bestaan uit kosten bouwrijp maken en dergelijke, rentetoerekening, verkopen of bijdragen van derden in gemaakte kosten. De verliezen en winsten betreft de voorziene bedragen voor toekomstige verliezen en verwerking van in 2025 gerealiseerde winsten of verliezen.

Een gedetailleerd overzicht van het verloop van grondexploitaties is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie van de uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar weer.

Uitzettingen met looptijd korter dan een jaar	2024	2025
Vorderingen op openbare lichamen	1.440.177	1.535.138
Idem i.v.m. schatkistbankieren	12.753.762	16.914.488
Overige vorderingen	863.039	278.101
Voorziening oninbaarheid overige vorderingen	-24.008	-10.000
Boekwaarde per 31 december	15.032.970	18.717.726

- De vordering op openbare lichamen betreft volledig de te ontvangen compensabele BTW;
- Uitstaande liquide middelen bij 'de schatkist' zijn volgens de voorschriften opgenomen onder deze rubriek uitzettingen;
- De overige vorderingen betreffen openstaande debiteuren. Naar verwachting wordt het grootste gedeelte hiervan begin 2026 afgewikkeld;
- De voorziening voor oninbaarheid van overige vorderingen betreft dubieuze debiteuren.

Overlopende activa

Het onderstaande overzicht geeft de overlopende activa weer.

Overlopende activa	2024	2025
Nog te ontvangen van of vooruitbetaald aan overheidslichamen	217.836	96.356
Overige nog te ontvangen bedragen	5.262.534	5.872.218
Overige vooruitbetaalde bedragen	103.838	72.656
Boekwaarde per 31 december	5.584.208	6.041.229

De nog te ontvangen bedragen per eind 2025 zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Specificatie overlopende activa	Overheids- lichaam	Overige	Totaal
Toeristen- en forensenbelasting		5.072.711	5.072.711
Onroerende zaakbelasting		56.857	56.857
Afvalstoffenheffing		5.146	5.146
Reinigingsrechten		48.660	48.660
Rioolheffing		191.914	191.914
Overige nog te ontvangen	96.356	496.929	593.284
Vooruitbetaalde bedragen		72.656	72.656
Boekwaarde per 31 december	96.356	5.944.874	6.041.229

Liquide middelen

Het onderstaande overzicht geeft de liquide middelen weer per balansdatum.

Liquide middelen	2024	2025
Rabobank	908.015	592.391
Bank Nederlandse Gemeente	371.175	631.530
Liquide middelen Regio Deal de Waddeneilanden	15.530.291	11.583.470
Boekwaarde per 31 december	16.809.480	12.807.392

Omdat gemeente Ameland regiokassier is voor Regio Deal De Waddeneilanden zijn de beschikbare liquiditeiten opgenomen in de administratie van gemeente Ameland. Tegenover deze beschikbare middelen is in de balans een schuld opgenomen onder de 'Overlopende passiva'.

Passiva

Vaste passiva

Reserves

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie en het verloop van de reserves weer.

Reserves	Saldo 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31 december
Algemene reserve	2.500.000	0	0	2.500.000
ABR Woningbedrijf	759.857	521.545	0	1.281.402
Politieke ambtsdragers	1.456.899	72.000	122.547	1.406.352
Onderhoudsfonds wegen	1.185.337	1.360.000	653.007	1.892.330
Onderhoudsfonds gebouwen	2.278.032	470.000	250.278	2.497.754
Onderhoudsfonds havens	59.287	193.800	131.078	122.009
Bestemmingsreserve OPO	457.475	0	457.475	0
Bestemmingsreserve BWS	888.736	0	101.467	787.269
Reserve nieuwbouw De Stelp	3.664.369	0	3.664.369	0
Reserve projecten Waddeneilanden	1.937.500	0	0	1.937.500
Reserve projecten	13.580.082	0	4.145.692	9.434.390
Totaal	28.767.573	2.617.345	9.525.912	21.859.005

- De reserves bestaan uit een algemene reserve en bestemmingsreserves;
- De Algemene reserve bedraagt op grond van de Nota reserves en voorzieningen €2.500.000;
- De bestemmingsreserves worden gevormd conform door de raad genomen besluiten, of op grond van geldende regelgeving. Ook de onttrekkingen aan reserves vinden plaats binnen deze context;
- Voor overige toelichting op reserves wordt verwezen naar 2.1 Grondslagen waardering en resultaatbepaling.

Voorzieningen

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie en het verloop van de voorzieningen weer.

Voorzieningen	Saldo 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31 december
Egalisatievoorziening riolering	1.214.682	0	350.000	864.682
Voorziening verlofsparen	144.662	41.630	0	186.293
Voorziening verliezen grondexploitatie	0	58.940	0	58.940
Totaal	1.359.344	100.570	350.000	1.109.915

- De Egalisatievoorziening riolering is bedoeld om jaarlijks baten en lasten te egaliseren. In 2025 waren de lasten hoger dan de baten, daarom vindt een onttrekking plaats van € 350.000.
- De voorziening verlofsparen is opgenomen in verband met opgebouwde rechten van diverse medewerkers op dit gebied (gespaarde uren, om op een later moment op te nemen of eerder uit dienst te gaan).

Vaste schulden

Het onderstaande overzicht geeft de specificatie en het verloop van de vaste schulden weer.

Vaste schulden	Saldo 1 januari	Nieuwe leningen	Aflossingen	Saldo 31 december
Onderhandse leningen banken	50.098.333	0	1.801.333	48.297.000
Totaal	50.098.333	0	1.801.333	48.297.000

Flottende passiva

Schulden met looptijd korter dan een jaar

Het onderstaande overzicht geeft de schulden met een looptijd korter dan een jaar weer.

Schulden met een looptijd korter dan een jaar	2024	2025
Crediteuren	1.677.740	1.942.763
Belastingen en premies	475.099	398.559
Totaal	2.152.838	2.341.322

- Het merendeel van de crediteuren, belastingschulden en te betalen premies wordt begin 2026 afgewikkeld.

Overlopende passiva

Het onderstaande overzicht geeft de overlopende passiva weer.

Overlopende passiva	2024	2025
Nog te betalen aan of vooruit ontvangen van openbare lichamen	2.578.492	3.528.907
Overige vooruit ontvangen	271.251	464.561
Overige nog te betalen	134.218	107.594
Liquide middelen Regio Deal	15.530.291	11.583.470
Totaal	18.514.251	15.684.532

De overlopende passiva betreffen nog te besteden subsidies, diverse verrekeningen TOZO met Bureau Zelfstandigen Friesland en het Rijk, nog te betalen rente, en overige vooruit ontvangen bedragen of nog te betalen bedragen. Afwikkeling vindt naar verwachting grotendeels plaats in 2026.

Daarnaast zijn liquide middelen ontvangen van het Rijk voor de Regio Deal de Waddeneilanden, omdat de gemeente Ameland regiokassier is. Dit geld zal de komende jaren worden uitgegeven en verantwoord.

Het overzicht van de van Nederlandse en Europese overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren ziet er als volgt uit (zie volgende pagina):

Overzicht uitkeringen met specifiek bestedingsdoel				
Het Rijk	Saldo 1 januari	Ontvangen bedragen	Besteed/ terugbetaald	Saldo 31 december
Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	0	3.539	3.539	0
Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	0	64.000	64.000	0
Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	64.496	0	0	64.496
Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022	0	694	0	694
Onderwijsroute 2022_ deel gemeente	3.425	3.265	3.425	3.265
Regeling specifieke uitkering stimulering sport (accommodatie sport)	81.763	66.140	103.413	44.490
Spec. Uitlk. Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en soc. Basis 2023-206	4.449	91.053	81.949	13.553
SPUK IZA 2024 (Integraal Zorgakkoord, via gemeente Smallerland	0	115.994	115.994	0
Aanpak energiearmoede	107.185	0	0	107.185
Regeling verduurzaming slecht geïsoleerde woningen.....Nat. Isolatieprogramma	571.074	248.945	20.558	799.461
Tijdelijke reg. Capaciteit dec. Overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	82.764	344.978	207.717	220.024
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	70.120	0	70.120	0
Quick Win fase 2 GWA	610.000	0	610.000	0
Provincie Fryslân	Saldo 1 januari	Ontvangen bedragen	Besteed/ terugbetaald	Saldo 31 december
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen mede-overheden)	108.804	0	0	108.804
Subsidie DOM methode	22.500	0	0	22.500
Archeologische verwachtingskaart	30.000	0	0	30.000
Europa	Saldo 1 januari	Ontvangen bedragen	Besteed/ terugbetaald	Saldo 31 december
Subsidie IANOS	236.427	0	0	236.427
Overig	Saldo 1 januari	Ontvangen bedragen	Besteed/ terugbetaald	Saldo 31 december
Subsidie pumptackbaan	32.000	0	32.000	0
Vliegwieltbijdrage laaggeletterdheid	10.000	0	0	10.000
Totaal	2.035.007	938.608	1.312.715	1.660.900

2.4 Financieel overzicht baten en lasten

Totaal programma's

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Prognose 2025	Jaarrekening 2025
1 Bestuur			
Lasten	2.764.054,00	2.830.147,17	2.847.163,98
Baten	253.000,00	286.424,00	353.527,47
Totaal 1 Bestuur	-2.511.054,00	-2.543.723,17	-2.493.636,51
2 Sociaal Domein			
Lasten	4.557.998,30	15.111.537,58	15.024.224,64
Baten	351.600,00	3.328.985,00	3.588.616,38
Onttrekkingen	0,00	0,00	0,00
Totaal 2 Sociaal Domein	-4.206.398,30	-11.782.552,58	-11.435.608,26
3 Onderwijs			
Lasten	3.515.322,68	2.651.221,68	2.971.206,04
Baten	2.969.397,00	2.065.238,00	2.516.968,35
Totaal 3 Onderwijs	-545.925,68	-585.983,68	-454.237,69
4 Fysieke Leefomgeving			
Lasten	8.956.870,04	9.512.341,73	8.597.812,14
Baten	262.900,00	302.900,00	888.992,95
Totaal 4 Fysieke Leefomgeving	-8.693.970,04	-9.209.441,73	-7.708.819,19
5 Economie			
Lasten	455.595,06	381.545,06	389.890,90
Baten	12.000,00	12.000,00	15.678,55
Totaal 5 Economie	-443.595,06	-369.545,06	-374.212,35
6 Duurzaamheid			
Lasten	248.287,97	408.507,97	680.772,78
Baten	5.000,00	397.395,00	414.344,20
Totaal 6 Duurzaamheid	-243.287,97	-11.112,97	-266.428,58
7 Volkshuisvesting			
Lasten	2.897.196,23	2.644.333,41	2.347.151,09
Baten	2.681.216,42	2.681.216,42	2.947.349,22
Totaal 7 Volkshuisvesting	-215.979,81	36.883,01	600.198,13
8 Overhead			
Lasten	5.235.279,14	6.003.540,43	5.764.760,73
Baten	36.800,00	38.200,00	63.613,66
Totaal 8 Overhead	-5.198.479,14	-5.965.340,43	-5.701.147,07
9 Dekkingsmiddelen			
Lasten	1.204.212,46	592.754,83	92.945,68
Baten	22.628.149,00	23.373.651,00	23.736.385,57
Onttrekkingen	2.678.554,00	9.889.019,00	8.966.970,62
Stortingen	2.043.800,00	2.239.098,00	2.617.345,00
Totaal 9 Dekkingsmiddelen	22.058.690,54	30.430.817,17	29.993.065,51
Gerealiseerd resultaat	0,54	0,56	2.159.173,99

2.5 Toelichting baten en lasten

De jaarrekening over 2025 sluit af met positief saldo van **€ 2.159.174** (2024 € 2.519.610).

In vergelijking met een begroot saldo van € 1.415.616 na de laatste begrotingswijziging van 2025, is er sprake van een voordelig verschil van € 743.558.

Saldo begroting en jaarrekening	
Begroting 2025	1.415.616
Jaarrekening 2025	2.159.174
Totaal	743.558

Hierna worden per programma de grotere verschillen aangegeven die ten grondslag liggen aan dit voordelige resultaat. Bovendien wordt (waar mogelijk) aangegeven in hoeverre er sprake is van structurele, dan wel incidentele verschillen. Ook wordt een korte toelichting gegeven op de oorzaken van de verschillen.

Activiteitengroep Bestuur				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	1.649.586	1.690.526	1.681.840	8.686
Baten	194.900	228.324	293.098	64.774
Saldo	-1.454.686	-1.462.202	-1.388.741	73.460

Het voordelige verschil van € 73.460 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Leges burgerzaken

Voor zowel leges voor rij- en reisdocumenten, bevolkingsadministratie en burgerlijke stand gelden hogere opbrengsten in 2025. Het is lastig om aantallen nauwkeurig te schatten.

Voordeel
incidenteel 31.815

Bijdragen derden in uitgevoerde werkzaamheden

Dit betreft de vergoeding voor uitgevoerde werkzaamheden voor andere eilanden, waaraan dienstverleningsovereenkomsten ten grondslag liggen. Vanwege deze overeenkomsten is de positieve afwijking van de raming structureel.

Voordeel
structureel 32.941

Activiteitengroep Openbare orde en veiligheid				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	1114468	1.139.621	1.165.324	-25.703
Baten	58.100	58.100	60.429	2.329
Saldo	-1.056.368	-1.081.521	-1.104.895	-23.374

Het nadelige verschil van € 23.374 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst

Door meer toegerekende uren is er sprake van een nadelig verschil.

Nadeel
incidenteel/
structureel -13.354

Eenmalige lasten

Betreft niet begrote kosten voor juridische advisering, communicatie en dergelijke die zijn gemaakt in het kader van de traditie begin december.

Nadeel
incidenteel -12.906

Sociaal Domein

Activiteitengroep Algemene voorzieningen				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	1.924.829	12.326.118	12.378.741	-52.623
Baten	69.100	2.910.724	3.056.717	145.993
Saldo	-1.855.729	-9.415.394	-9.322.024	93.370

Het voordelige verschil van € 93.370 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst	Voordeel	80.220
Door minder toegerekende uren aan Algemene voorzieningen is er sprake van voordelig verschil.	incidenteel/ structureel	
Gas- en elektriciteitsverbruik	Voordeel	51.872
Aan de energieleverancier zijn tot dusver alleen voorschotten betaald voor gas en elektriciteit voor alle gemeentelijke gebouwen. Op de balans is een schuld opgenomen voor een mogelijke afrekening. Binnen Algemene voorzieningen betreft het de sportaccommodaties.	incidenteel	
Noodopvang vluchtelingen	Nadeel	-28.694
Betreft de niet begrote kosten van huur opvanglocaties en sociale uitkeringen voor Oekraïense vluchtelingen.	incidenteel	
Rijksbijdragen specifiek	Voordeel	122.617
Betreft niet begrote, specifieke uitkeringen van het rijk (SPUK) voor de kosten van noodopvang vluchtelingen en SPUK Stimulering sport.	incidenteel	
Eenmalige lasten Ambla	Nadeel	-133.693
In 2025 is de Ambla in gebruik genomen. De financiële afwikkeling vindt dan ook plaats in de jaarrekening van 2025. Ten opzichte van de Kadernota 2025, zijn nog enkele aanvullende kosten gemaakt voor de sport/bouw van Ambla. In november is de gemeenteraad hier middels een notitie over afrekening van de bouwkosten hier al over geïnformeerd. Ten opzichte van het beschikbaar gestelde totaalkrediet van € 24.001.876 blijft er sprake van een financieel voordelig verschil. Het effect op de exploitatie is nihil, omdat hier een onttrekking aan de Reserve Nieuwbouw Stelp en Reserve Projecten tegenover staat.	incidenteel	
Rijksvergoeding peuterspeelzalen	Nadeel	-65.000
Abusievelijk is de rijksbijdrage voor peuterspeelzalen dubbel geraamd. Hierdoor ontstaat ten opzichte van de begroting een nadeel.	incidenteel	
Externe inhuur onderzoek sportveld Hollum	Nadeel	-10.972
Op verzoek van de gemeenteraad heeft onderzoek plaatsgevonden naar een toekomstbestendige oplossing voor de sportvelden in Hollum. Deze onderzoekskosten waren onderdeel van het project Ambla, maar zijn hier per abuis geboekt als incidentele lasten, en dus niet meegenomen in de financiële afwikkeling van Ambla.	incidenteel	

Activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning (wmo)				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	1.047.507	1.084.085	1.033.443	50.643
Baten	22.000	124.261	205.806	81.545
Saldo	-1.025.507	-959.824	-827.637	132.187

Het voordelige verschil van € 132.187 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Wmo kosten woningaanpassingen en vervoer Voor de kosten voor vervoer (via JoBinder) blijken zo'n € 28.000 lager te zijn uitgekomen dan begroot. Daarnaast zijn minder kosten gemaakt voor woningaanpassingen (ongeveer € 27.000).	Voordeel incidenteel	54.364
Zorgkosten wmo De kosten van vooral huishoudelijke hulp zijn fors hoger uitgekomen dan begroot. Omdat de zorgvraag moeilijk te voorspellen is, zeker voor een kleine gemeente, blijkt het begrooten van deze posten lastig.	Nadeel incidenteel/ structureel	-51.723
Rijksbijdrage specifiek Vanuit het ministerie van VWS worden middelen beschikbaar gesteld voor het Integraal Zorgakkoord (IZA). In Friesland is hiervoor een plan opgesteld (FrIZA) om de transformatie van zorg naar gezondheid te realiseren. Gemeente Ameland heeft in 2025 wederom middelen ontvangen voor lokale aanjagers van dit plan en voor de uitvoering van enkele specifieke thema's. Vanaf 2023 stelt het Rijk daarnaast de Brede SPUK beschikbaar. Dit betreffen incidentele middelen voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis. De volledige incidentele baten zijn geboekt binnen deze activiteitengroep. Naast enkele incidentele lasten binnen deze activiteitengroep, zijn er ook nog andere incidentele lasten op andere activiteitengroepen wat zorgt voor een voordeel binnen de activiteitengroep Maatschappelijke ondersteuning.	Voordeel incidenteel	111.110
Inkomensbijdrage hoofdlijnenakkoord GGZ In 2025 zijn middelen ontvangen voor het hoofdlijnenakkoord GGZ. Dit is gericht op het leveren van passende geestelijke zorg, het verminderen van wachtlijsten en het versterken van de arbeidsmarkt. Onze aanpak is al geregeld in de subsidieverlening aan Sociaal Werk Ameland, deze kosten staan onder de activiteitengroep Algemene voorzieningen. Deze middelen incidenteel en niet begroot, dus vandaar een voordeel.	Voordeel incidenteel	14.271

Activiteitengroep Jeugdhulpwet				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	480.204	551.072	495.016	56.056
Baten	0	0	0	0
Saldo	-480.204	-551.072	-495.016	56.056

Het voordelige verschil van € 56.056 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Individuele voorzieningen jeugd

De kosten van individuele voorzieningen (maatwerk via zorginstelling, pgb's) zijn hoger dan begroot. Dit heeft onder meer te maken met de toename van kosten van individuele behandeltrajecten. Daarnaast is het aantal hulpvragen en de 'omvang' van de zorg nooit exact in te schatten, met als gevolg jaarlijks toch wel enigszins 'schommelende' bedragen.

Nadeel
**incidenteel/
structureel** -53.322

Inkomensoverdrachten

Dit betreft onder meer de bijdragen aan gecertificeerde instellingen, die via centrumgemeente Leeuwarden worden verrekend. Onder meer afrekeningen over voorgaande jaren leiden tot een voordelig verschil.

Voordeel
**incidenteel/
structureel** 74.064

Toegerekende salariskosten binnendienst

Door minder toegerekende uren aan Jeugdhulpwet is er sprake van voordelig verschil.

Voordeel
**incidenteel/
structureel** 25.357

Activiteitengroep Participatiewet				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	607.265	629.600	612.105	17.495
Baten	260.000	294.000	320.769	26.769
Saldo	-347.265	-335.600	-291.336	44.264

Het voordelige verschil van € 44.264 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Loonkostensubsidies in kader participatiewet

Door onder andere natuurlijk verloop (pensionering) is de groep deelnemers iets kleiner dan voorgaande jaren en hiermee nemen de hoogte van loonkostensubsidies af.

Voordeel
incidenteel 17.015

Aflossing BBZ

Er is een aflossing ontvangen in het kader van Besluit bijstand zelfstandigen.

Voordeel
incidenteel 26.784

Activiteitengroep Sportevenementen				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	14.560	14.560	11.191	3.369
Baten	0	0	0	0
Saldo	-14.560	-14.560	-11.191	3.369

Binnen deze activiteitengroep is geen sprake van bijzonderheden.

Activiteitengroep Musea en culturele voorzieningen				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	483.633	506.102	493.730	12.372
Baten	500	0	5.325	5.325
Saldo	-483.133	-506.102	-488.405	17.697

Het voordelige verschil van € 17.697 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Torens

Er is een instandhoudingsbijdrage ontvangen vanuit de Rijksdienst voor cultureel erfgoed. Daarnaast is er minder onderhoud uitgevoerd dan aanvankelijk was begroot.

Voordeel
incidenteel

10.298

Onderwijs

Activiteitengroep Openbaar primair en voortgezet onderwijs				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	2.977.732	2.073.911	2.489.144	-415.233
Baten	2.906.497	2.002.338	2.451.329	448.991
Saldo	-71.235	-71.573	-37.815	33.758

Het voordelige verschil van € 33.758 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst Voordeel 18.593
 Door minder toegerekende uren aan Openbaar primair en voortgezet onderwijs is er **structureel**
 sprake van voordelig verschil.

Opbrengst ondersteuning primair onderwijs Voordeel 11.601
 Na bestuurlijke fusie per ingang van 2025 is ook de administratieve ondersteuning **incidenteel**
 van de bestuurscommissie openbaar onderwijs door gemeente Ameland beëindigd.
 Conform overeenkomst is voor de werkzaamheden begin 2025 ter overheveling en
 afronding eenmalig nog een bijdrage ontvangen door de stichting.

Activiteitengroep Lokaal onderwijsbeleid				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	537.590	577.310	482.062	95.248
Baten	62.900	62.900	65.640	2.740
Saldo	-474.690	-514.410	-416.422	97.988

Het voordelige verschil van € 97.988 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst Voordeel 28.027
 Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil. **incidenteel/
structureel**

Externe deskundigen Voordeel 44.720
 In de loop van 2025 zijn afspraken gemaakt voor het structureel uitbesteden van
 werkzaamheden op het gebied van leerplicht. Facturatie door de Gemeente
 Leeuwarden heeft nog niet plaatsgevonden en per abuis is er geen rekening
 gehouden met een kortlopende schuld op de balans. Dit zorgt voor een incidenteel
 voordeel. **incidenteel**

Fysieke leefomgeving

Activiteitengroep Infrastructuur				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	4.293.568	4.375.599	3.510.047	865.552
Baten	106.000	106.000	466.972	360.972
Saldo	-4.187.568	-4.269.599	-3.043.075	1.226.524

Het voordelige verschil van € 1.226.524 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst

Door minder toegerekende uren op Infrastructuur is er sprake van een voordelig verschil.

Voordeel

**incidenteel/
structureel**

134.701

Onderhoudskosten wegen ten laste van fonds

Vooral het doorschuiven van onderhoudswerkzaamheden wegen naar 2026, leidt tot een groot voordelig verschil in onderhoudskosten. Omdat meer- of minderkosten worden verrekend met onderhoudsfondsen is het effect op de totale exploitatie nihil.

Voordeel

incidenteel

353.993

Beeldkwaliteit impuls bestratingsmateriaal

In de kadernota 2024 is € 1.450.000 beschikbaar gesteld voor de aanschaf van stenen voor impuls kwaliteit bestratingsmateriaal in de dorpskernen, zodat er een uniform straatbeeld ontstaat. Het bedrag van € 1.450.000 is in de meerjarenbegroting gelijkmatig verdeeld. In de praktijk wordt waar mogelijk gecombineerd met werkzaamheden uit het beheerplan wegen, dus wijken de realisatiekosten door de jaren heen af.

Voordeel

incidenteel

191.500

Sloop van de Stelp

De kosten voor de sloop van de oude locatie Stelp waren volledig voorzien in 2025. Aangezien een gedeelte van de werkzaamheden nog in 2026 heeft plaatsgevonden, geeft dit een voordeel in de jaarrekening op deze activiteitengroep. Tegenover deze kosten een onttrekking aan de Reserve Projecten staat (wat valt onder de activiteitengroep 'Dekkingsmiddelen', wat betekent dat het effect nihil is op de exploitatie.

Voordeel

incidenteel

318.634

Bijdrage in exploitatie Ameland Warmtelevering BV

In de begroting is rekening gehouden met een structurele bijdrage in de negatieve exploitatie van de Ameland Warmtelevering BV. Aangezien er nog geen jaarrekeningcijfers over 2025 bekend zijn van de BV, is er sprake van een voordeel in de jaarrekening van de gemeente.

Voordeel

incidenteel

20.000

Onderhoud jachthaven

Ten opzicht van het onderhoudsplan havens zijn minder onderhoudskosten gemaakt dan begroot. In 2026 worden opnieuw inspecties uitgevoerd, en naar aanleiding daarvan wordt bepaald welke onderhoudswerkzaamheden uit het vastgestelde onderhoudsplan worden opgepakt. Meer of minderkosten worden verrekend met het onderhoudsfonds, dus het effect op de exploitatie is nihil.

Voordeel

incidenteel

27.402

Onderhoud watergangen Nadeel -17.924
 Begroting voor dagelijks onderhoud van het maaien van sloten is nog gebaseerd op **structureel** historische gegevens. Doordat de kosten jaarlijks stijgen, is hier sprake van een nadeel.

Onderhoud riolering Voordeel 294.483
 Bij onderhoudskosten voor riolering zien we een fors voordeel. Ten opzichte van het **incidenteel** jaarplan riolering zijn een heel aantal werkzaamheden verschoven naar komende jaren. Omdat voor riolering een egalisatievoorziening geldt waarbij baten en lasten geëgaliseerd worden, is het effect op de exploitatie nihil

Onttrekking egalisatievoorziening riolering Nadeel -181.500
 De mutatie van deze voorziening zorgt er voor dat de baten en de lasten van de **incidenteel** activiteit riolering jaarlijks in balans zijn. De lagere kosten van riolering zoals dagelijks onderhoud en afschrijvingen zorgen ervoor dat niet het begrote bedrag van € 531.000 onttrokken hoeft te worden uit de egalisatievoorziening, maar slechts een bedrag van € 350.000.

Activiteitengroep Openbare ruimte				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	2.062.829	2.192.791	2.027.223	165.568
Baten	100	100	136	36
Saldo	-2.062.729	-2.192.691	-2.027.087	165.604

Het voordelige verschil van € 165.604 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnen- en buitendienst Voordeel 54.283
 Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil. **incidenteel/structureel**

Toegerekende kosten materiaal/materieel Voordeel 22.614
 Door minder toegerekende uren door de buitendienst is er sprake van een voordelig **incidenteel** verschil.

Paardenbak Buren Voordeel 29.798
 De vernieuwing en het onderhoud van de paardenbak in Buren was helemaal **incidenteel** voorzien in 2025. Omdat een gedeelte van de werkzaamheden nog in 2026 heeft plaatsgevonden, is er sprake van een voordeel.

Dagelijks onderhoud Nadeel -39.249
 Voor het bestrijden van iepziekte blijkt regelmatig inhuur van materieel nodig, **structureel** waardoor de kosten oplopen. Daarnaast hebben zich een aantal grotere onderhoudsposten voor speeltoestellen voorgedaan, waardoor sprake van een overschrijding.

Afschrijvingen Voordeel 35.664
 Omdat enkele voor 2025 begrote investeringen nog niet hebben plaatsgevonden **incidenteel** waaronder filters en pompen bij De Vleijen, is er sprake van een voordelig verschil in afschrijvingslasten.

Externe deskundigen

Zowel de inhuur van externe expertise voor het opstellen van een LIOR als het actualiseren van de lijst met beschermde bomen heeft niet plaatsgevonden in 2025. Deze werkzaamheden worden naar verwachting in 2026 uitgevoerd. Dit zorgt voor een voordeel.

Voordeel
incidenteel

36.000

Activiteitengroep Afval en milieu				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	1.839.181	1.871.722	1.873.226	-1.504
Baten	151.800	191.800	160.191	-31.609
Saldo	-1.687.381	-1.679.922	-1.713.035	-33.113

Het nadelige verschil van € 33.113 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst en buitendienst

Door minder toegerekende uren is er sprake van een voordelig verschil.

Voordeel
**incidenteel/
structureel**

44.577

Kosten afvalverwijdering algemeen

De tarieven van Omrin voor zowel huishoudelijk afval en bedrijfsafval zijn gestegen. Dit heeft vooral te maken met wettelijk opgelegde toeslagen. Per abuis is hier in de begrotingswijziging geen rekening mee gehouden.

Nadeel
incidenteel

-46.877

Dagelijks onderhoud

Afhankelijk van de noodzaak om meer of minder onderhoud uit te voeren, kapotte containers te vervangen en dergelijke fluctueren de kosten van dagelijks onderhoud jaarlijks.

Nadeel
incidenteel

-17.505

Afvalinzameling landbouwfolie

Deze kostenstijging wordt veroorzaakt doordat sinds 2024 de reguliere inzamelauto geen landbouwfolie meer kan verwerken. Aparte inzameling zorgt voor stijgende kosten, waar in de begroting nog geen rekening mee was gehouden.

Nadeel
incidenteel

-11.671

Kosten glaszameling

Doordat er meermaals een afkeuring van vlakglas plaatsgevonden heeft, zijn er onvoorziene kosten ontstaan die leiden tot een overschrijding.

Nadeel
incidenteel

-14.236

Opstellen beheer- en onderhoudsplan

Voor het opstellen van een actueel beheer- en onderhoudsplan voor afvalinzameling en reiniging is bij de Kadernota budget beschikbaar gesteld. De werkzaamheden zijn in 2025 nog niet afgerond, daardoor is er sprake van een

Voordeel
incidenteel

13.219

Inkomensoverdrachten FUMO

FUMO voert taken uit op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht. Een aantal taken collectief, en een aantal taken individueel voor gemeenten. Door een positieve afrekening van de werkelijke uren over zowel nog 2024 als 2025 voor de individuele taken is er sprake van een voordeel in de

Voordeel
incidenteel

32.667

Verkoop aandelen Fryslân Milieu

Door verzelfstandiging is geconcludeerd dat aandeelhouderschap voor gemeente Ameland niet langer passend is bij de N.V. Fryslân Milieu. De verkoop van de aandelen leidt tot een eenmalig verlies van € 19.314. Daarnaast is minder dividend ontvangen dan aanvankelijk rekening mee was gehouden bij de Kadernota 2025.

Nadeel
incidenteel

-39.418

Activiteitengroep Ruimtelijke ordening				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	761.291	1.072.230	1.187.316	-115.086
Baten	5.000	5.000	261.830	256.830
Saldo	-756.291	-1.067.230	-925.486	141.744

Het voordelige verschil van € 141.744 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst	Voordeel	125.097
Door minder toerekening van salariskosten door de binnendienst ontstaat een voordeel.	incidenteel	
Grondexploitaties	Voordeel	19.924
De voorgeschreven administratieve verwerking van baten en lasten van grondexploitaties, leidt in 2025 tot een negatief saldo op deze exploitaties (€233.937). Omdat voor het verlies van de grondexploitatie van de Stringen reeds een verlies was begroot en enkele meevallende posten niet waren begroot, ontstaat er ten opzichte van de begroting een voordeel. Een inhoudelijke toelichting is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.	incidenteel	

Economie

Activiteitengroep Toerisme				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Verschil
Lasten	419.195	381.045	389.391	-8.346
Baten	12.000	12.000	15.679	3.679
Saldo	-407.195	-369.045	-373.712	-4.667

Binnen deze activiteitengroep is geen sprake van bijzonderheden.

Activiteitengroep Overige sectoren				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Verschil
Lasten	36.400	500	500	0
Baten	0	0	0	0
Saldo	-36.400	-500	-500	0

Binnen deze activiteitengroep is geen sprake van bijzonderheden.

Duurzaamheid

Activiteitengroep Energietransitie				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Verschil
Lasten	284.288	408.508	680.773	-272.265
Baten	5.000	397.395	414.344	16.949
Saldo	-279.288	-11.113	-266.429	-255.316

Het nadelige verschil van € 255.316 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst		Nadeel	-28.485
Door meer toegerekende uren dan begroot is er sprake van een nadelig verschil.		incidenteel/ structureel	
Externe deskundigen IANOS projecten		Nadeel	-202.408
Het Europese project IANOS vraag in de begeleiding de nodige externe expertise. Tegenover deze kosten staat een te ontvangen Europese subsidie. Begin 2026 vindt hiervoor een accountantscontrole plaats, en daarop volgt de vaststelling. Voorzichtigheidshalve is in de jaarrekening geen rekening gehouden met de baten, maar worden deze pas in de exploitatie geboekt wanneer vaststelling heeft plaatsgevonden. Dit is naar alle waarschijnlijkheid in 2026.		incidenteel	

Volkshuisvesting

Activiteitengroep Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	2.708.196	2.607.556	2.257.919	349.637
Baten	2.681.216	2.681.216	2.947.349	266.133
Saldo	-26.980	73.660	689.430	615.770

Het voordelige verschil van € 615.770 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Toegerekende salariskosten binnendienst Nadeel -50.244
 Door meer toegerekende uren dan begroot is er sprake van een nadelig verschil. **incidenteel/structureel**

Onderhoud, vervanging badkamers, c.v.'s, etc. Voordeel 223.879
 Voor dagelijks onderhoud, planmatig onderhoud en vervanging badkamers en dergelijke zijn gemiddelde bedragen voor meerdere jaren geraamd. In werkelijkheid schommelen deze uitgaven logischerwijze nogal, mede afhankelijk van huurmutaties waardoor de mogelijkheid ontstaat om zaken aan te pakken. **incidenteel/structureel**

Eenmalige lasten Voordeel 293.008
 In 2025 is in de begroting reeds rekening gehouden met de onrendabele top van het project Paasduinweg. Echter is in 2025 dit project niet afgerond en heeft dus ook geen financiële afwikkeling plaatsgevonden. Dit leidt tot een eenmalig voordeel in de jaarrekening (€ 350.000). Daarnaast worden onder eenmalige lasten plattegronds aanpassingen en duurzaamheidsmaatregelen verantwoord. Hier is een overschrijding van de kosten van € 56.992. **incidenteel**

Huren Voordeel 156.071
 Geconcludeerd kan worden, dat de huuropbrengsten voor het gemeentelijk Woningbedrijf te voorzichtig zijn geraamd. Hierdoor ontstaat een voordeel in de jaarrekening. **structureel**

Activiteitengroep Volkshuisvestingsbeleid				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	189.000	36.767	89.233	-52.466
Baten	0	0	0	0
Saldo	-189.000	-36.767	-89.233	-52.466

Het nadelige verschil van € 52.466 wordt door de volgende post veroorzaakt:

Externe deskundigen Nadeel -52.466
 Voor advisering door externe expertise op het gebied van projectbegeleiding bij woningbouwopgaven wordt in de begroting rekening gehouden bij het product 'Bestuursondersteuning' onder de activiteitengroep 'Overhead'. De werkelijke kosten zijn hier terecht gekomen, wat leidt tot een nadeel op de activiteitengroep 'Volkshuisvestingsbeleid'. **incidenteel**

Overhead

Overhead				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	5.235.279	6.003.540	5.764.761	238.779
Baten	36.800	38.200	63.614	25.414
Saldo	-5.198.479	-5.965.340	-5.701.147	264.193

Het voordelige verschil van € 264.193 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Vrijval WW PAWW-fonds

Met ingang van 1 januari 2024 is de bijzondere uitkering gekoppeld aan specifieke ziekteomstandigheden uit de CAO verdwenen. Omdat er nu geen sprake meer is van lopende ziektegevallen van vóór 1 januari 2024 die eventueel aanspraak hadden kunnen maken, is het gereserveerde bedrag voor deze bijzonder uitkering vrijgevallen.

Voordeel
incidenteel 20.381

Salariskosten bestuursondersteuning

Er zijn in 2025 minder uren toegeschreven aan Bestuursondersteuning dan begroot. Daarnaast wordt in de begroting ook de tijdelijk niet aan organisatieonderdelen toegedeelde formatie binnen de gehele organisatie hier geraamd. Daar staan per definitie geen werkelijke salariskosten tegenover, dus leidt tot een aanvullend voordeel op deze post.

Voordeel
**incidenteel/
structureel** 260.664

Inkopen ICT en onderhoud softwarepakketten

De kosten voor de inkopen ICT van SSC Leeuwarden (via GR De waddeneilanden) en onderhoud van softwarepakketten zijn hoger uitgekomen dan begroot.

Nadeel
incidenteel -64.741

Personeel derden

Ten opzichte van de begroting is er sprake van hogere kosten. Dit heeft vooral te maken met openstaande vacatures die lastig blijken in te vullen.

Nadeel
incidenteel -28.865

Bijscholing en cursussen

Het uitgangspunt is dat het begrote opleidingsbudget 2% van de loonkosten bedraagt. In 2025 ontstaat hier een voordeel ten opzichte van deze begroting € 168.000). Deze kosten fluctueren jaarlijks, omdat het ene jaar meer opleidingstrajecten worden gevolgd dan andere jaren.

Voordeel
incidenteel 49.064

Dekkingsmiddelen

Activiteitengroep Gemeentefonds				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	0	0	0	0
Baten	11.643.614	12.258.906	12.355.561	96.655
Saldo	11.643.614	12.258.906	12.355.561	96.655

Het voordelige verschil van € 96.655 wordt als volgt veroorzaakt:

Algemene uitkering 2025

Voor het lopende begrotingsjaar is er sprake van een iets hogere uitkering dan begroot, waarschijnlijk door de effecten van de decembercirculaire. Omdat deze effecten bij de slotwijziging nog niet bekend waren, kon hiermee geen rekening worden gehouden.

Voordeel
incidenteel/
structureel

96.655

Activiteitengroep Belastingen				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	221.597	221.597	215.649	5.948
Baten	7.813.242	7.808.357	8.126.185	317.828
Saldo	7.591.645	7.586.760	7.910.536	323.776

Het voordelige verschil van € 323.776 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Externe deskundigen

Per 2026 heeft Gemeente Leeuwarden de volledige werkzaamheden voor herwaardering WOZ overgenomen. In 2025 zijn hier al voorbereidende werkzaamheden voor getroffen, wat leidt tot een overschrijding van de kosten.

Nadeel
structureel

-30.171

Toeristenbelasting

Zowel voor hotels, vakantieonderkomens, mobiele onderkomens en kampeerboerderijen geldt een hogere opbrengst dan begroot. De raming vooral voor vakantieonderkomens blijkt aan de voorzichtige kant, want deze opbrengst is niet alleen ten opzichte van de begroting maar ook ten opzichte van 2024 een stuk hoger.

Voordeel
incidenteel

344.897

Forensenbelasting

Niet alleen ten opzichte van de begroting, maar ook in vergelijking met 2024 blijken de opbrengsten wat lager dan begroot.

Nadeel
structureel

-10.610

Activiteitengroep Retributies				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	7.801	7.801	2.360	5.441
Baten	2.725.855	2.786.250	2.748.813	-37.437
Saldo	2.718.054	2.778.449	2.746.453	-31.994

Het nadelige verschil van € 31.994 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Rioolheffing

Het waterverbruik blijkt in 2025 lager te zijn ten opzichte van eerdere jaren. Het geschatte waterverbruik waar op voorhand mee was gerekend bleek dan ook te hoog, dus in 2025 hebben correcties plaatsgevonden. Minder waterverbruik zorgt

Nadeel
incidenteel -21.239

Leges omgevingsvergunningen

Voor de meeropbrengsten ten opzichte van de begroting is geen bijzondere verklaring te geven. Waarschijnlijk is deze opbrengst iets te laag ingeschat.

Nadeel
incidenteel -17.632

Activiteitengroep Huren en pachten				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	0	0	0	0
Baten	292.438	292.438	254.168	-38.270
Saldo	292.438	292.438	254.168	-38.270

Het nadelige verschil van € 38.270 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Huren accommodaties

Per abuis zijn opbrengsten voor de huur van accommodaties sport verantwoord onder de activiteitengroep 'Algemene voorzieningen'. Daarnaast heeft een administratieve interne verrekening voor huur van de accommodatie door Sociaal Werk in Hollum niet plaatsgevonden. Beide heeft op de exploitatie een nihil effect.

Nadeel
incidenteel 38.010

Activiteitengroep Overige inkomsten en uitgaven				
	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijz.	Jaarrekening 2025	Vershil
Lasten	2.170.155	1.186.839	2.492.283	-1.305.444
Baten	2.831.554	10.116.719	9.218.630	-898.089
Saldo	661.399	8.929.880	6.726.347	-2.203.533

Het nadelige verschil van € 2.203.533 wordt onder meer door de volgende posten veroorzaakt:

Rentekosten kortlopende geldleningen In de loop van 2023 is langlopende financiering aangetrokken in verband met onder meer de bouw van Ambla. Door een aanmerkelijk gunstiger verloop van de liquiditeitspositie dan destijds ingeschat, is het mogelijk om overtollige geldmiddelen te 'parkeren' bij de schatkist (het zogenaamde schatkistbankieren). In 2025 ijlt dit als het ware nog na, waardoor sprake van een financieel voordeel.	Voordeel incidenteel	61.315
Afrekening OVEF Aan de energieleverancier zijn tot dusver alleen voorschotten betaald voor gas en elektriciteit voor alle gemeentelijke gebouwen. Dit geldt voor zowel 2024 als 2025. Op de balans is een nog te betalen bedrag opgenomen voor een mogelijke afrekening. Omdat het onmogelijk is om op voorhand per gemeentelijk gebouw, en dus per activiteit in de begroting, de afrekening te bepalen, is onder 'onvoorziene baten en lasten' een totale moetpost in de kosten opgenomen wat leidt tot een financieel nadeel op deze post.	Nadeel incidenteel	-170.000
Dubieuze debiteuren De gemeente heeft een post voor dubieuze debiteuren opgenomen in de balans, zodat vorderingen zijn gewaardeerd tegen de te verwachten realiseerbare waarde. In 2025 is hier een oninbare debiteur van grote omvang op afgeboekt. Om de voorziening voor dubieuze debiteuren weer op peil te brengen, is een dotatie gedaan.	Nadeel incidenteel	-28.299
Saldi kostenplaatsen Het verschil op 'saldi kostenplaatsen' is het effect van meer of minder doorgerekende kosten dan begroot aan activiteiten zoals in de begroting benoemd. Het gaat hier vooral om salariskosten (€ 657.000). Primair begroot worden alle salariskosten toegerekend aan producten in de begroting. Omdat dit bij een begrotingswijziging gedurende het jaar nagenoeg onmogelijk is om specifiek toe te rekenen, worden wijzigingen voor salariskosten geraamd bij de saldi van de kostenplaatsen. In werkelijkheid worden salariskosten ook weer toegeschreven aan de producten in de begroting waar door medewerkers tijd op wordt geschreven. Er is nu sprake van een nadeel op de kostenplaatsen, hetgeen eigenlijk alleen een administratief karakter heeft.	Nadeel incidenteel	-716.946
Toevoeging ABR Gemeentelijk Woningbedrijf Voor het gemeentelijk Woningbedrijf sprake van een eigen bedrijfsreserve GWA. Het resultaat van het GWA wordt hier jaarlijks aan toegevoegd wanneer het positief is, of onttrokken wanneer het een negatief resultaat betreft. Zoals binnen de activiteitengroep Gemeentelijk Woningbedrijf ook wordt aangegeven, is er sprake van een flink groter positief saldo dan begroot. Dit zorgt in plaats van een onttrekking, voor een toevoeging aan de reserve ABR Gemeentelijk Woningbedrijf, wat binnen deze activiteit zorgt voor een nadeel. Echter is het effect op de exploitatie nihil.	Nadeel incidenteel	-615.770
Onttrekking reserves Voor de diverse onderhoudsreserves en de reserve politieke ambtsdragers is de jaarlijkse onttrekking gelijk aan de corresponderende lasten in de jaarrekening. Omdat deze lasten lager zijn uitgekomen dan begroot, is ook de onttrekking aan deze reserves lager (nadeel € 264.000). Daarnaast was voor een aantal projecten ter dekking een onttrekking aan de Reserve Projecten begroot, waaronder de sloop van de Stelp en de onttrekking voor aanschaf stenen voor impuls beeldkwaliteit bestratingsmateriaal. Omdat deze werkzaamheden nog niet zijn afgerond en een gedeelte van de kosten nog niet gerealiseerd, wordt er ook minder onttrokken aan de Reserve Projecten, wat hier per saldo leidt tot een nadeel. Het effect op de exploitatie hiervan is echter nihil.	Nadeel incidenteel	-684.525

2.6 Overige toelichtingen

Overzicht van structurele en incidentele baten en lasten

Algemeen

Op grond van artikel 19 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de begroting ten minste een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma.

Door de baten en de lasten te filteren (corrigeren) voor incidentele posten, kan er worden vastgesteld of er in de meerjarenbegroting sprake is van structureel en reëel evenwicht. Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Onderstaand is een samenvattende tabel opgenomen waarin het structurele begrotingssaldo van 2025 wordt weergegeven:

Structurele en incidentele baten en lasten	2025
Saldo van baten en lasten vòòr mutatie reserves	-4.190.452
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	6.349.625
Rekeningsaldo	2.159.174
- waarvan incidentele baten en lasten	-1.577.049
Structureel saldo 2025	3.736.222

De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden alle beschouwd als incidenteel van aard. Deze mutaties zijn dan ook onderdeel van de 'incidentele baten en lasten'. Een overzicht van de reserves en mutaties van reserves is opgenomen als staat van Reserves en voorzieningen in de bijlagen van deze jaarstukken.

In algemene zin zijn incidentele baten en lasten (begrotings)posten die eenmalig of gedurende enkele jaren voorkomen. Administratief worden deze vastgelegd via specifiek hiervoor geldende grootboekrekeningen. De incidentele baten en lasten worden per programma gespecificeerd in de tabel op de volgende pagina.

Specificatie incidentele baten en lasten 2025	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1	0	88.684	-88.684
Versterken strategische rol griffier	0	13.775	-13.775
Communicatie rondom Sunneklaastraditie 2025	0	12.906	-12.906
Benoeming waarnemende burgemeester	0	50.848	-50.848
Drugsonderzoek rioolwater Wetterskip Fryslan	0	2.871	-2.871
Aanschaf Sigma bedrijfskleding	0	8.284	-8.284
Programma 2	3.211.284	10.026.012	-6.814.727
SPUK Onderwijsachterstandenbeleid	64.000	0	64.000
SPUK Stimulering sport	169.111	0	169.111
SPUK Informatiepunt digitale overheid en vliegwielbijdrage	12.039	12.039	0
Brede SPUK/GALA	81.949	21.800	60.149
SPUK ontheemden noodopvang vluchtelingen	58.191	48.635	9.556
Bijdrage versnellingsgelden en zorgverzekering Ambla	2.710.000	0	2.710.000
Onderzoeksrapport naar het sportveld in Hollum	0	10.972	-10.972
Opschonen van het archief	0	9.656	-9.656
Onderzoekskosten voor beschermd wonen	0	29.593	-29.593
SPUK FriZA	115.994	29.483	86.511
Deel bouw Ambla ten laste van de exploitatie	0	9.863.834	-9.863.834
Programma 3	0	3.913	-3.913
Kosten externe inhuur opstellen leerlingprognoses	0	3.913	-3.913

Programma 4	258.627	1.035.811	-777.184
Opstellen SSK Raming losstoep Ballumerbocht	0	2.360	-2.360
Gemeente Leeuwarden ondersteuning BAG	0	32.403	-32.403
Impuls beeldkwaliteit bestratingmateriaal, aanschaf stenen	0	171.000	-171.000
Kosten verkeersveiligheid en doortrappen	0	15.789	-15.789
Drainage vliegveld en externe inhuur voor planvorming	0	20.128	-20.128
Kosten sloop oude locatie Stelp	0	231.366	-231.366
Vernieuwen paardebak in Nes-Buren	0	70.202	-70.202
Baten en lasten grondexploitaties	258.627	492.565	-233.938
Programma 6	239.769	427.525	-187.755
SPUK CDOKE	207.717	184.533	23.184
Projecten i.s.m. Europese Unie	11.494	209.344	-197.849
SPUK NIP	20.558	0	20.558
Plaatsing van energiemeters	0	33.648	-33.648
Programma 7	0	94.700	-94.700
Kosten evaluatie huisvestingsverordening en projectmanagement woningbouwopgave	0	50.233	-50.233
Externe inhuur opstellen nieuw MJOP GWA	0	44.468	-44.468
Overhead	27.942	34.241	-6.299
Inventarisatie van de kunstcollectie	0	5.164	-5.164
DOM-project	0	3.865	-3.865
Participatietraject Nes Buren accommodatiebeleid	7.561	25.211	-17.650
Vrijval derde jaar WW PAWW-fonds	20.381	0	20.381
Dekkingsmiddelen	9.063.063	2.666.849	6.396.214
Kosten schades	0	10.776	-10.776
Afscheid burgemeester	0	10.429	-10.429
Het op niveau brengen voorziening dubieuze debiteuren	0	28.299	-28.299
BTW-afrekeningen diverse jaren	16.443	0	16.443
Opbrengst toeslagenproblematiek	12.348	0	12.348
SPUK Ontheemden ontvangen	40.826	0	40.826
Inruil van een veegmachine	7.500	0	7.500
Diverse dwangsommen	18.976	0	18.976
Mutaties reserves	8.966.970	2.617.345	6.349.625
Totaal	12.800.686	14.377.735	-1.577.049

Ter toelichting op een aantal grotere posten in de tabel van incidentele baten en lasten geldt het volgende.

Programma 1

Benoeming waarnemende burgemeester

Het vertrek van de burgemeester en het benoemen van een waarnemer leidt tot kosten. De gemeenteraad heeft gesteld dat de waarnemend burgemeester gebruik dient te maken van de ambtswoning. Uit de wet volgt dat waarnemend burgemeesters (in tegenstelling tot kroonbenoemde burgemeesters) hiervoor geen huurvergoeding verschuldigd zijn en dat de woning gemeubileerd en gestoffeerd beschikbaar gesteld dient te worden. Tevens zijn onder 'dekkingsmiddelen' nog enkele kosten verantwoord die hiermee gemoeid zijn gegaan.

Programma 2

Baten en lasten diverse SPUK regelingen

In toenemende mate verstrekt het rijk financiële middelen via een tijdelijke, specifieke uitkering. De in het jaar gemaakte, samenhangende kosten zijn zoveel mogelijk ten laste van deze specifieke middelen verantwoord.

Financiële afwikkeling Ambla

Zoals aangegeven in de raadsbrief van november 2025, is het project nieuwbouw Ambla gereed. De financiële afwikkeling is verwerkt in de jaarrekening 2025. Er is een bijdrage ontvangen van de zorgverzekeraar, en van het Rijk (versnellingsgelden). Daarnaast wordt een gedeelte van de bouw in exploitatie opgenomen, waar een onttrekking aan de Reserve Nieuwbouw Ambla en Reserve Projecten tegenover staat. Deze onttrekkingen zijn in dit overzicht verwerkt onder Dekkingsmiddelen.

Onderzoek beschermd wonen

Betreft inhuur van externe adviseurs voor onderzoek naar de mogelijkheden naar begeleid en beschermd wonen.

Programma 4

Ontwikkeling vliegveld

Dit betreft kosten voor drainage aan het vliegveld en begeleiding bij de planvorming en ontwikkeling van de toekomst van het vliegveld.

Impuls beeldkwaliteit bestratingsmateriaal

In samenhang met onderhoudswerkzaamheden wordt, waar nodig, gekozen voor een andere (betere) kwaliteit bestratingsmateriaal, waarmee een meer uniform straatbeeld ontstaat. Hier staat een onttrekking aan de Reserve Projecten tegenover, verantwoord onder Dekkingsmiddelen in dit overzicht.

Paardenbak Buren

Betreft kosten voor onderzoek en verbetering van de paardenbak in Buren.

Kosten sloop Stelp

Dit betreffen kosten voor het slopen van de oude locatie van 'de Stelp'. Hier staat een onttrekking aan de Reserve Projecten tegenover, verantwoord onder Dekkingsmiddelen in dit overzicht.

Basisadministratie Adressen en Gebouwen

Ondersteund door gemeente Leeuwarden wordt een inhaalslag gemaakt om de kwaliteit van deze basisregistratie te verbeteren.

Baten en lasten grondexploitaties

De baten en lasten van grondexploitaties worden volledig beschouwd als incidenteel.

Programma 6

Diverse baten en lasten projecten energietransitie

Voor diverse projecten op het gebied van duurzaamheid (NESSIE, IANOS, NIP, CDOKE en dergelijke) worden kosten gemaakt en van rijk, provincie of Europese Unie bijdragen ontvangen.

Programma 7

Kosten evaluatie huisvestingsverordening en projectmanagement woningbouwopgave

Betreft de inzet van externe adviseurs voor specifieke werkzaamheden.

Externe inhuur opstellen MJOP Woningen

Betreft externe inhuur voor het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan van de gemeentelijke huurwoningen, inclusief de Ambla.

Overhead

Participatietraject accommodatiebeleid

Er is een participatietraject gestart in Nes en Buren voor het accommodatiebeleid. De kosten voor externe inhuur hiervan worden als incidenteel beschouwd, evenals de bijdrage vanuit de Regio Deal de Waddeneilanden die hier tegenover staat.

Vrijval WW PAWW-fonds

Met ingang van 1 januari 2024 is de bijzondere uitkering gekoppeld aan specifieke ziekteomstandigheden uit de CAO verdwenen. Omdat er nu geen sprake meer is van lopende ziektegevallen van vóór 1 januari 2024 die eventueel aanspraak hadden kunnen maken, is het gereserveerde bedrag voor deze bijzonder uitkering vrijgevallen.

Dekkingsmiddelen

Dubieuze debiteuren

De gemeente heeft een post voor dubieuze debiteuren opgenomen in de balans, zodat vorderingen zijn gewaardeerd tegen de te verwachten realiseerbare waarde. In 2025 is hier een oninbare debiteur van grote omvang op afgeboekt. Om de voorziening voor dubieuze debiteuren weer op peil te brengen, is een dotatie gedaan.

Kosten schades

Betreft kosten voor eigen schades en eigen bijdragen in aansprakelijkstellingen.

Toevoeging en onttrekking aan onderhoudsfondsen

De toegevoegde bedragen worden bepaald op grond van onderhouds- en beheersplannen; de werkelijke kosten komen ten laste van deze fondsen.

Onttrekkingen Reserve projecten

Betreft onttrekkingen ter compensatie van eenmalige kosten voor onder andere sloop De Stelp, impuls beeldkwaliteit bestratingsmateriaal, tekort van grondexploitatie de Stringen, en onttrekking voor de Nieuwbouw van Ambla.

Afscheid burgemeester

Voor het afscheid van de burgemeester zijn kosten gemaakt.

Recapitulatie per taakveld

Recapitulatie per taakveld

Recapitulatie per taakveld 2025	Jaarrekening 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.0 Bestuur en ondersteuning					
0.1 Bestuur	1.426.759,55	187.283,55	0,00	0,00	-1.239.476,00
0.10 Mutaties reserves	0,00	0,00	8.966.970,62	2.617.345,00	6.349.625,62
0.2 Burgerzaken	215.150,59	105.814,80	0,00	0,00	-109.335,79
0.4 Overhead	5.764.760,73	63.613,66	0,00	0,00	-5.701.147,07
0.5 Treasury	-456.271,90	64.840,49	0,00	0,00	521.112,39
0.61 OZB woningen	142.664,17	1.094.761,11	0,00	0,00	952.096,94
0.62 OZB niet-woningen	21.534,94	533.429,59	0,00	0,00	511.894,65
0.64 Belastingen overig	0,00	41.381,00	0,00	0,00	41.381,00
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0,00	12.355.561,27	0,00	0,00	12.355.561,27
0.8 Overige baten en lasten	286.858,32	79.649,79	0,00	0,00	-207.208,53
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	44.351,00	0,00	0,00	0,00	-44.351,00
Totaal 0.0 Bestuur en ondersteuning	7.445.807,40	14.526.335,26	8.966.970,62	2.617.345,00	13.430.153,48
1.0 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	967.977,17	60.429,12	0,00	0,00	-907.548,05
1.2 Openbare orde en veiligheid	197.347,25	23.768,55	0,00	0,00	-173.578,70
Totaal 1.0 Veiligheid	1.165.324,42	84.197,67	0,00	0,00	-1.081.126,75
2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1 Verkeer en Vervoer	1.929.878,77	147.174,85	0,00	0,00	-1.782.703,92
2.2 Parkeren	14.689,74	0,00	0,00	0,00	-14.689,74
2.3 Recreatieve havens	233.428,55	65.882,72	0,00	0,00	-167.545,83
2.4 Economische havens en waterwegen	183.969,04	12.031,49	0,00	0,00	-171.937,55
Totaal 2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.361.966,10	225.089,06	0,00	0,00	-2.136.877,04
3.0 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	500,00	0,00	0,00	0,00	-500,00
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	315.341,21	131.437,96	0,00	0,00	-183.903,25
3.4 Economische promotie	440.840,55	6.472.291,63	0,00	0,00	6.031.451,08
Totaal 3.0 Economie	756.681,76	6.603.729,59	0,00	0,00	5.847.047,83

Recapitulatie per taakveld 2025	Jaarrekening 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
4.0 Onderwijs					
4.1 Openbaar basisonderwijs	28.169,37	11.601,14	0,00	0,00	-16.568,23
4.2 Onderwijshuisvesting	304.119,07	43.322,60	0,00	0,00	-260.796,47
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.731.567,80	2.526.044,61	0,00	0,00	-205.523,19
Totaal 4.0 Onderwijs	3.063.856,24	2.580.968,35	0,00	0,00	-482.887,89
5.0 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	18.059,95	0,00	0,00	0,00	-18.059,95
5.2 Sportaccommodaties	502.841,69	273.388,13	0,00	0,00	-229.453,56
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	77.369,15	0,00	0,00	0,00	-77.369,15
5.4 Musea	448.874,49	68.292,71	0,00	0,00	-380.581,78
5.6 Media	262.283,32	12.039,01	0,00	0,00	-250.244,31
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.895.315,46	0,00	0,00	0,00	-1.895.315,46
Totaal 5.0 Sport, cultuur en recreatie	3.204.744,06	353.719,85	0,00	0,00	-2.851.024,21
6.0 Sociaal Domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.513.846,46	2.788.191,00	0,00	0,00	-8.725.655,46
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	1.267,41	0,00	0,00	0,00	-1.267,41
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	18.354,78	0,00	0,00	0,00	-18.354,78
6.3 Inkomensregelingen	323.139,44	320.769,14	0,00	0,00	-2.370,30
6.4 WSW en beschut werk	226.092,67	80.704,03	0,00	0,00	-145.388,64
6.5 Arbeidsparticipatie	62.873,03	0,00	0,00	0,00	-62.873,03
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	260.487,20	0,00	0,00	0,00	-260.487,20
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	403.826,16	27.862,20	0,00	0,00	-375.963,96
6.713 Dagbesteding (Wmo)	35.063,05	0,00	0,00	0,00	-35.063,05
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-12.507,99	0,00	0,00	0,00	12.507,99
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	20.926,06	0,00	0,00	0,00	-20.926,06

Recapitulatie per taakveld 2025	Jaarrekening 2025				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	325.921,65	0,00	0,00	0,00	-325.921,65
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	16.646,91	0,00	0,00	0,00	-16.646,91
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	10.875,72	0,00	0,00	0,00	-10.875,72
6.791 PGB Wmo	41.708,68	0,00	0,00	0,00	-41.708,68
6.792 PGB Jeugd	13.930,57	0,00	0,00	0,00	-13.930,57
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	-27.046,75	0,00	0,00	0,00	27.046,75
6.812 Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	5.589,00	0,00	0,00	0,00	-5.589,00
6.821 Jeugdbescherming	30.936,00	0,00	0,00	0,00	-30.936,00
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	48.695,51	0,00	0,00	0,00	-48.695,51
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	15.715,19	0,00	0,00	0,00	-15.715,19
Totaal 6.0 Sociaal Domein	13.336.340,75	3.217.526,37	0,00	0,00	-10.118.814,38
7.0 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	318.069,07	177.943,44	0,00	0,00	-140.125,63
7.2 Riolerings	848.577,84	1.203.025,39	0,00	0,00	354.447,55
7.3 Afval	1.493.943,98	1.605.698,27	0,00	0,00	111.754,29
7.4 Milieubeheer	1.046.576,52	416.314,54	0,00	0,00	-630.261,98
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	131.907,40	73.236,10	0,00	0,00	-58.671,30
Totaal 7.0 Volksgezondheid en milieu	3.839.074,81	3.476.217,74	0,00	0,00	-362.857,07
8.0 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing					
8.1 Ruimte en leefomgeving	245.154,20	1.170,40	0,00	0,00	-243.983,80
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	493.147,38	258.627,49	0,00	0,00	-234.519,89
8.3 Wonen en bouwen	2.803.830,86	3.197.894,57	0,00	0,00	394.063,71
Totaal 8.0 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	3.542.132,44	3.457.692,46	0,00	0,00	-84.439,98
Saldo	38.715.927,98	34.525.476,35	8.966.970,62	2.617.345,00	2.159.173,99

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na 31 december 2025 geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

EMU-Saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie. Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Toelichting

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het daarmee ook relevant voor de decentrale overheden om het eigen EMU-saldo volgen. Om de gemeenten een beeld te geven van hun aandeel in het gezamenlijke EMU-tekort worden jaarlijks individuele referentiewaarden gepubliceerd door het Ministerie van BZK. Wanneer het berekende EMU-saldo onder de referentiewaarde valt is de bijdrage van de gemeente aan het totale EMU-saldo geen aandachtspunt, mits de andere overheden zich aan hun referentiewaarden houden. Als het berekende EMU-saldo boven de referentiewaarden uitstijgt, is de bijdrage van de gemeente aan het landelijke EMU-saldo wel een aandachtspunt. Een of meer andere overheden moeten onder hun referentiewaarde blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

Het EMU-saldo van één jaar zegt relatief weinig. Een structureel negatief EMU-saldo is echter wel reden tot zorg; dit geeft aan dat de gemeente jaar-op-jaar meer geld uitgeeft dan de gemeente ontvangt. Andersom kan het ook onwenselijk zijn dat het EMU-saldo enkele jaren op rij een flink positief saldo vertoont. Dit geeft immers aan dat de gemeente mogelijk onnodig geld oppot, terwijl het geld besteed kan worden aan voorzieningen in de gemeente.

Berekening EMU-saldo

In onderstaande tabel is de berekening van het EMU-saldo voor de gemeente Ameland opgenomen:

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)				
		2024	Begroting 2025	2025
A.	Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	4.019	214	-4.749
B.	Mutatie (im)materiële vaste activa	10.102	1.448	-9.598
C.	Mutatie voorzieningen	-270	40	-330
D.	Mutatie voorraden	-139	25	5
E.	Boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
F.	Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	-6.214	-1.219	4.514
G.	EMU-saldo referentiewaarde (conform decembercirculaire 2023)	-1.475	-2.053	-2.053
H.	Verschil EMU-saldo en referentiewaarde (F-G)	-4.739	834	6.567

Het EMU-saldo van de gemeente Ameland is in boekjaar 2025 ruim € 4,5 miljoen positief. Dit betekent dat in EMU-termen de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven. Omdat gemeente Ameland een tekort mag hebben van € 2.053.000 (referentiewaarde), is er een onderschrijding ten opzichte van de referentiewaarde van € 6,5 miljoen. Gemeente Ameland draagt hiermee positief bij aan het EMU-saldo van Nederland.

WNT-Verantwoording

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde "topfunctionarissen". Topfunctionarissen zijn diegenen die leidinggeven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de griffier aangemerkt als topfunctionaris.

Conform de richtlijnen van het BBV worden in de onderstaande tabellen de feitelijke bezoldiging van functionarissen over 2025 en 2024 vergeleken met de geldende norm. Uit de vergelijking blijkt dat er geen sprake is van overschrijding van de geldende normen.

2025		
	Griffier	Gemeente-secretaris
	J. Metz	I. Valk
Aanvang en einde functievervulling	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband	1,00	1,00
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	98.033	119.719
Beloningen betaalbaar op termijn	15.055	18.678
<i>subtotaal</i>	113.088	138.397
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	246.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	113.088	138.397
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de verdering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2025 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

2024		
	Griffier	Gemeente- secretaris
	J. Metz	I. Valk
Aanvang en einde functievervulling	01-01 - 31-12	01-01 - 31-12
Omvang dienstverband	1,00	1,00
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	93.267	114.063
Beloningen betaalbaar op termijn	20.963	26.328
<i>subtotaal</i>	114.229	140.390
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	114.229	140.390
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de verdering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Verantwoording rechtmatigheid

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

In de waarderingsgrondslagen bij de jaarrekening zijn de algemene grondslagen voor het opstellen van deze rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 774.319. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van april 2025.

Bevindingen

De conclusie is dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties formeel gezien niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens van € 774.319. Er wordt een totaal aan onrechtmatigheden van € 899.311 geconstateerd, wat boven de gestelde grens uit komt. Echter is hiervan sprake van een acceptabel deel van € 733.306. Per saldo valt de onrechtmatigheid dus erg mee. Helemaal als we kijken in vergelijking met 2024, toen sprake was van 5,1 miljoen onrechtmatigheden.

Resumerend zijn deze bevindingen in de tabel op de volgende pagina nog eens weergegeven.

In de paragraaf rechtmatigheid is enige aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Samenvatting rechtmatigheid	
Begrotingscriterium	
Verschillen activiteitengroepen	943.224
Overschrijding investeringskredieten	7.207
totaal	950.432
Waarvan rechtmatig	69.304
Resterend saldo begrotingsonrechtmatigheid	881.128
Waarvan acceptabel	733.306
Voorwaardencriterium	
Diverse onjuistheden	18.184
M&O criterium	
Geen bevindingen	0
Totaal onrechtmatigheden	899.311
waarvan acceptabel	733.306

3. Overige gegevens

Bestemming rekeningsaldo

Bestemming rekeningsaldo	
	Saldo
Baten van het boekjaar 2025	43.492.447
Lasten van het boekjaar 2025	41.333.273
Saldo rekening 2025	2.159.174

Voorgesteld wordt om het voordelige rekeningsaldo als volgt te bestemmen:

- Toevoeging aan de Bestemmingsreserve Projecten € 2.159.174

In de toelichting op de baten en lasten (2.5) wordt voor verschillende werkzaamheden aangegeven dat deze in 2025 niet volledig zijn uitgevoerd en dat daardoor minder kosten zijn gemaakt dan begroot wat leidt tot een voordeel. Afronding van deze werkzaamheden vindt plaats in 2026, wat betekent dat kosten verschuiven. Deze financiële effecten worden bij de begrotingswijziging bij de Kadernota 2026 verwerkt.

Controleverklaring

Volgt nog

Bijlagen

Staat van activa (samengevat)

Zie volgende (liggende) pagina.

	OMSCHRIJVING	AANSCH. WAARDE PER 01-01-2025	MUTATIES BEGROOT IN 2025	MUTATIES PLUS IN 2025	MUTATIES MIN IN 2025	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2025	REST JAREN AFSCHR. TERM.	BOEK- WAARDE PER 1-1-2025	AFSCHR. IN 2025	BOEK- WAARDE PER 31-12-2025	RENTE- PERC 2025 2,000	RENTE- BEDRAG 2025	KAPITAAL- LASTEN 2025
	IMMAT. VASTE ACTIVA												
	TOTAAL ONTWIKKELING, PLANKOSTEN E.D.	0		0	0	0	0	44.215	0	44.215	0	0	0
	TOTAAL IMMAT. VASTE ACTIVA	0		0	0	0	0	44.215	0	44.215	0	0	0
	MAT. VASTE ACTIVA												
1.	TOTAAL GRONDEN EN TERREINEN	2.558.112		253.522	0	2.811.635		2.558.112	0	2.811.635		51.162	51.162
2.	TOTAAL (BEDRIJFS)GEBOUWEN	30.933.785		922.583	19.433.204	12.321.550		23.854.272	340.273	5.003.378		476.736	809.070
3.	TOTAAL WONINGBOUW	17.235.491		9.569.370	0	26.804.861		15.013.597	271.647	24.311.320		300.272	571.919
4.	TOTAAL GROND-, WEG- EN WATERBOUWKUNDIGE WERKEN	27.626.144		385.900	0	28.012.044		13.772.592	926.528	13.231.963		275.452	1.201.980
5.	TOTAAL MATERIAAL / MATERIEEL	2.071.355		674.868	0	2.746.224		527.465	227.036	975.297		10.549	237.585
6.	TOTAAL OVERIGE MACHINES, APPARATEN, INSTALLATIES	2.214.945		60.587	0	2.275.532		1.118.397	130.386	1.048.598		22.368	152.754
7.	TOTAAL OVERIGE ACTIVA	5.876.579		323.099	100.216	6.099.462		3.082.984	358.947	2.946.920		52.659	411.605
	TOTAAL MAT. VASTE ACTIVA	88.516.412		12.189.929	19.533.420	81.071.308		59.927.418	2.254.817	50.329.110		1.189.198	3.436.075
	FINANCIELE VASTE ACTIVA												
	TOTAAL DEELNEMINGEN	878.507		0	34.051	844.456	0	878.507	0	844.456	20	17.570	17.570
	Totaal SVn Leningen	1.950.000		0	0	1.950.000		1.950.000	0	1.950.000		39.000	39.000
	TOTAAL HYPOTHECAIRE GELDLeningen	737.591		0	12.572	737.591	0	310.962	0	298.390	2,000	6.219	6.219
	TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	3.566.098		0	46.623	3.532.047		3.139.469	0	3.092.846		62.789	62.789
									0				
	TOTAAL - GENERAAL	92.082.509		12.189.929	19.580.043	84.603.355		63.111.103	2.254.817	53.466.171		1.251.987	3.498.865

(Vervangings)investeringen

	(VERVANGINGS)INVESTERINGEN	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
	Immateriële vaste activa		
		0	0
	Materiële vaste activa		
1.	Gronden en terreinen		
	GRONDEN: Aankoop grond Nes/Buren	180.000	0
	GRONDEN: Aankoop Bureweg		176.690
	GRONDEN: Aankoop Verdekspad		76.832
	Totaal Gronden en terreinen	180.000	253.522
2.	(Bedrijfs)gebouwen		
	OPENBAARTOILET BALLUMERBOCHT 2024	62.500	2.539
	AANKOOP GEBOUW KNRM NES AMELAND 2023	37.000	0
	AANKOOP STELP, OUDE LOCATIE 2023	488.223	492.313
	NIEUWE STELP (AMBLA) 2024	-19.199.511	-19.199.511
	Project woningen Paasduinweg 2025	100.000	74.947
	Sportaccommodatie Geel-Wit tijdelijke uitbreiding kleedkamers 2025		119.090
	Totaal (Bedrijfs)gebouwen	-18.511.788	-18.510.621
3.	GWA		
	GWA, NIEUWBOUW DE STELP 2024	9.569.370	9.569.370
	Totaal GWA	9.569.370	9.569.370
4.	Grond- weg- en waterbouwkundige werken		
	PUTTEN BLUSWATERVOORZIENING 2023		9.834
	PARKEERTERREIN WESTERLAAN HOLLUM 2022 / 2023 / 2025	0	27.840
	SPORTVOORZIENINGEN NIEUWE STELP 2023 / 2024 / 2025	30.000	48.704
	DE VLEIJEN: FILTERS, POMPEN, ETC. 2024	400.000	0
	Vliegveld: KWALITEITSIMPULS GEBOUW, 2025	220.000	0
	Vliegveld: KWALITEITSIMPULS, INFRASTRUCTUUR 2025	280.000	84.002
	HUISVSTNG BUITNDNST: INR. TERREIN 2024/2025 (economisch nut)	1.386.671	18.264
	OPENBARE RUIMTE EN INFRA. DE NIEUWE STELP 2023 / 2024 / 2025	200.000	197.256
	RIOLERING: IT Riol Baron Rengersweg/Nesserweg		0
	Totaal Grond- weg- en waterbouwkundige werken	2.516.671	385.900
5.	Materiaal / materieel		
	Veeg- en zuigmachine 2023	230.000	0
	Daf (multi-inzetbaar) 2025	336.000	349.924
	RIOLERING: KOLKENZUIGER 2023	293.000	0
	Tankplaats Ballumerbocht 2024		0
	Haak voor kraanhaakarmauto 2024		0
	Veeg- en zuigmachine 2025		228.709
	Nissan Townstar pickup kipper 2026		17.409
	Nissan Townstar pickup kipper 2026		17.409
	Nissan Townstar pickup kipper kooiconstructie 2026		19.939
	Kunstmeststrooier 2025		5.151
	Seefion brandkluizen 2025		16.805
	Laadpaalvoorzieningen buitendienst 2025		19.524
	Totaal Materiaal / materieel	859.000	674.868

6.	Overige machines, apparaten en installaties		
	Bewegwijzeringsmasten 2024		38.117
	ACCOMM.: SCHROBMACHINE, 2025		8.468
	Herinrichting voormalig RWS-terrein duurzaamheidsgedeelte		14.002
	Totaal Overige machines, apparaten en installaties	0	60.587
7.	Overige activa		
	STRANDREC.: DOUCHES BADSTRANDEN 2025	12.000	11.982
	OPENL.REC: Ballum Miniplay (klim + glijbaan) 't Ienster 2025	15.000	0
	OPENL.REC: Ballum Jungleplay (klim + schommel) D. Klipweg 2025	18.000	14.405
	Hollum speelbos : Strandjuten (gezonken schip) 2025	25.000	16.820
	PUMPTRACKBAAN 2025	132.000	142.563
	Ondergrondse containers 4 nieuw, (Koudenburg 1, Ambla 2, voorraad 1)		41.621
	Ondergrondse containers nieuw 3, geplaatst bij Nobel		29.058
	ELEKTRISCHE STRANDSTOELEN 2023		0
	REIN: twee afzetcontainers glas (verpakkingsglas) 2023		0
	HUISVESTING: Meubilair 2024 fase 1	16.894	16.894
	HUISVESTING: Meubilair 2025 (fase 2)	125.000	37.471
	Totaal Overige activa	343.894	310.812
	Financiële vaste activa		
	Hyp. Geldleningen	-7.572	-12.572
	SVN Startersleningen	350.000	0
	AANDELEN FRYSLAN MILJEU		-34.051
	Totaal financiële vaste activa	342.428	-46.623
	TOTAAL (VERVANGINGS)INVESTERINGEN	-4.700.425	-7.302.185

Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen

5. RESERVES EN VOORZIENINGEN Begroting 2025 (prognose)					
Omschrijving	Saldo per 31-12-2024	Toevoeging rekeningsaldo 2024	Toevoeging in 2025	Onttrekking in 2025	Saldo per 31-12-2025
ALGEMENE RESERVE	2.500.000		0	0	2.500.000
BESTEMMINGSRESERVES					
ABR WONINGBEDRIJF	759.857		521.545	0	1.281.402
POLITIEKE AMBTSDRAGERS	1.456.899		72.000	122.547	1.406.352
ONDERHOUDSFONDS WEGEN	1.185.337		1.360.000	653.007	1.892.330
ONDERHOUDSFONDS GEBOUWEN	2.278.032		470.000	250.278	2.497.754
ONDERHOUDSFONDS HAVENS	59.287		193.800	131.078	122.009
BESTEMMINGSRESERVE OPO	457.475		0	457.475	0
BESTEMMINGSRESERVE BWS	888.736		0	101.467	787.269
RESERVE NIEUWBOUW DE STELP	3.664.369		0	3.664.369	0
RESERVE PROJECTEN WADDENEILANDEN	1.937.500		0	0	1.937.500
RESERVE PROJECTEN	11.060.472	2.519.610	0	4.145.632	9.434.330
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	23.747.963		2.617.345	9.525.912	19.359.005
VOORZIENINGEN					
EGALISATIEVOORZIENING RIOLERING	1.214.682		0	350.000	864.682
VOORZIENING VERLOFSPAREN	144.662		20.000	0	164.662
VOORZIENING VERLIEZEN GRONDEXPLOITATIES	0		0	0	0
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.359.344		20.000	350.000	1.029.344
TOTAAL - GENERAAL	27.607.307		2.637.345	9.875.912	22.888.350

Toelichting reserves en voorzieningen

Toelichting reserves 2025	
<u>Algemene reserve</u>	
Saldo 31 december	2.500.000
mutaties	0
Saldo 31 december	2.500.000
<u>ABR Woningbedrijf</u>	
Saldo 1 januari	759.857
toegerekende overhead	-168.974
exploitatiesaldo via functie 980	690.519
Saldo 31 december	1.281.402
<u>Politieke ambtsdragers</u>	
Saldo 1 januari	1.456.899
begrote dotatie	72.000
uitkeringen voormalige wethouders (product 600.110)	-122.547
Saldo 31 december	1.406.352
<u>Onderhoudsfonds wegen</u>	
Saldo 1 januari	1.185.337
toevoeging volgens begroting	1.360.000
onderhoudskosten derden (product 621.000)	-653.007
Saldo 31 december	1.892.330
<u>Onderhoudsfonds gebouwen</u>	
Saldo 1 januari	2.278.032
toevoeging	470.000
lasten groot onderhoud gebouwen	-250.278
Saldo 31 december	2.497.754
<u>Onderhoudsfonds havens</u>	
Saldo 1 januari	59.287
toevoeging	193.800
lasten groot onderhoud havens	-131.078
Saldo 31 december	122.009
<u>Bestemmingsreserve OPO</u>	
Saldo 1 januari	457.475
mutatie	-457.475
Saldo 31 december	0
<u>Bestemmingsreserve BWS</u>	
Saldo 1 januari	888.736
mutatie	-101.467
Saldo 31 december	787.269
<u>Bestemmingsreserve nieuwbouw De Stelp</u>	
Saldo 1 januari	3.664.369
mutatie	-3.664.369
Saldo 31 december	0
<u>Bestemmingsreserve projecten Waddeneilanden</u>	
Saldo 1 januari	1.937.500
mutatie	0
Saldo 31 december	1.937.500

Toelichting reserves 2025	
<u>Bestemmingsreserve projecten</u>	
Saldo 31 december (vòòr bestemming resultaat)	11.060.472
bestemming rekeningsaldo voorgaand jaar	2.519.610
Saldo 1 januari (ná bestemming resultaat vorig jaar)	13.580.082
onttrekking i.v.m. nieuwbouw De Stelp	-3.489.465
onttrekking kwaliteit bestratingsmateriaal	-152.439
onttrekking civieltechnische werkzaamheden Paasduinweg	-18.561
onttrekking sloop Stelp	-231.366
onttrekking tekort grondexploitatie De Stingen	-253.861
onttrekking onrendabele top flexwoningen	0
Saldo 31 december voor bestemming resultaat)	9.434.390
<u>VOORZIENING VERLOFSPAREN</u>	
Saldo 1 januari	144.662
toevoeging	20.000
onttrekking	0
Saldo 31 december	164.662
<u>EGALISATIEVOORZIENING RIOLERING</u>	
Saldo 1 januari	1.214.682
toevoeging	0
onttrekking	-350.000
Saldo 31 december	864.682

Staat van langlopende geldleningen

Zie volgende (liggende) pagina

STAAT VAN LANGLOPENDE GELDLENINGEN 2025

OMSCHRIJVING	JAAR LENING	OORSPR. BEDRAG LENING	RENTE- PERC.	DATUM AFLOSS.	JAAR LAATSTE AFLOSS.	RESTANT LENING PER 1-1-2025	OPGENOMEN IN 2025	AFLOSSING IN 2025	RESTANT LENING PER 31-12-2025	RENTE- BEDRAG 2025	TOTAAL RENTE + AFLOSSING 2025	REST. LOOP- TIJD
NWB	2004	1.450.000	5,320	29-mrt	2029	290.000	0	58.000	232.000	13.114	71.114	4
BNG NR. 40.102845	2007	2.000.000	4,980	15/6; 15/12	2027	250.000	0	100.000	150.000	9.753	109.753	2
BNG NR. 40.103455	2008	3.000.000	4,520	21/2; 21/8	2028	525.000	0	150.000	375.000	18.080	168.080	3
BNG NR. 40.108426	2013	5.000.000	2,830	1-jul	2033	2.250.000	0	250.000	2.000.000	60.138	310.138	8
BNG NR. 40.110765	2016	5.000.000	1,104	1-nov	2046	3.666.667	0	166.667	3.500.000	40.173	206.840	21
BNG NR. 40.111422	2017	2.500.000	1,665	2 okt.	2047	1.916.667	0	83.333	1.833.333	31.566	114.899	22
BNG NR. 40.112301	2018	4.000.000	1,525	2 nov.	2048	3.200.000	0	133.333	3.066.667	48.461	181.794	23
BNG NR. 40.115176	2021	6.000.000	0,678	25 okt.	2041	5.400.000	0	200.000	5.200.000	36.386	236.386	26
BNG NR. 40.116102	2022	5.000.000	2,590	5/6; 5/12	2072	4.800.000	0	100.000	4.700.000	122.809	222.809	47
BNG NR. 40.116361	2023	10.000.000	2,840	2 okt.	2073	9.800.000	0	200.000	9.600.000	276.900	476.900	48
BNG NR. 40.116362	2024	10.000.000	2,820	1 mrt.	2074	10.000.000	0	200.000	9.800.000	277.300	477.300	49
BNG NR. 40.116363	2024	8.000.000	2,810	1 okt.	2074	8.000.000	0	160.000	7.840.000	223.676	383.676	49
TOTAAL GELDLENINGEN		61.950.000				50.098.333	0	1.801.333	48.297.000	1.158.355	2.959.688	302

Staat van salariskosten

PERSONEELSTERKTE EN SALARISKOSTEN						
Betreft	Primitieve begroting		Begroting na wijziging		Jaarrekening 2025	
	Aantal	Lasten	Aantal	Lasten	Aantal	Lasten
Personeel gemeente:						
Binnendienst	58,13	5.035.234	58,13	4.499.150	58,13	4.557.187
Buitendienst	26,50	1.591.738	26,50	1.566.806	26,50	1.590.685
Management*	4,37	592.618	4,37	654.151	4,37	515.023
	89,00	7.219.590	89,00	6.720.107	89,00	6.662.895
Bestuur:						
Raad		202.488		202.488		219.002
Burgemeester		161.380		154.458		153.375
Wethouders		184.288		194.288		194.809
Griffier		130.311		127.769		125.868
		678.467		679.003		693.053
Overige:						
Ambtenaren burgerlijke stand		15.000		15.000		9.192
Sigma-team (crisisbeheersing)		0		4.000		4.084
Bestuurscommissie onderwijs		11.700		0		0
WSW		248.261		254.057		252.458
		274.961		273.057		265.733
Totaal salariskosten		8.173.018		7.672.167		7.621.681
* Het aantal fte onder het Management is inclusief tijdelijk niet aan organisatieonderdelen toegedeelde formatie binnen de gehele organisatie						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) <i>Aard controle D2 Indicator: B2/01</i>	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03</i>	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	
			0	0	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/06</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/08</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/09</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/10</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/11</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/12</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/13</i>
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/14</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/16</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/18</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i>
			€0	€2.280	€0	€0	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/20</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/22</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/23</i>	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24</i>	
			€12.707	€37.055	€0	€0	€12.707	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekk	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 3.539	€ 0	1	15	0	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05 Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 84.808	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10		
			1					
			2					
			100					
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 030002 Provincie Friesland	377816	€ 0	€ 150.064	€ 0	€ 52.066
			2					
			15					
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			1 030002 Provincie Friesland	377816	Nee			
			2					
			15					
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			1 030002 Provincie Friesland	377816	3.17 Aanleg IT riool en wadi('s) (Alkoppelen Nes (deels))	Nee		
			2		3.18 Aanleg IT-riool (Alkoppelen Hollum (deels))	Nee		
			15					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 34.915	€ 23.626	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1					
			2					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 63.018	€ 1.307	€ 21.866	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 157.985	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026						
Verstrekkers	Uitkeringscode	Specificatie uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 7.500	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 134	€ 2.182	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 2	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 136	€ 9.682	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	
						Ja
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja
			6 Totaal	0	0	N.v.t.
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)			
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)			
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)			
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	
						€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0
			6 Totaal	0	0	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 66.141	€ 21.651				
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting		
			Aard controle R Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle R Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			€ 91.053	€ 9.105	€ 81.948	€ 328.039	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			Ja	Nee				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			1 060090 Gemeente Smallingerland	€ 115.994				
			2					
VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognostiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			
			Aard controle D1 Indicator: J17/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02	Aard controle D1 Indicator: J17/03			
			0	0	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04	Aard controle R Indicator: J17/05	Aard controle R Indicator: J17/06	Aard controle R Indicator: J17/07	Aard controle R Indicator: J17/08	
			1					
			2					
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			0	€ 0	€ 0	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	0	0	0	0	0	0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/06</i>
			1 LA 123-03585 137	€ 20.558	9	0	€ 0	€ 0
			2					
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09</i>			
			1 € 1.658	€ 18.900	Nee			
			2					
			100					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 17.728	€ 171.475	€ 18.514	€ 513.657	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Nee					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 80.300		€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 32.225
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd	
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle D2 Indicator: M16/10	Aard controle D2 Indicator: M16/11	
			€ 0	€ 384	€ 4.718	1	10	
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13				
			€ 108.191	€ 484.145				

Beleidsindicatoren per programma

Programma 1 Bestuur

Bestuur			
		Begroot primitief	Werkelijk
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	23,29	23,42
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	22,5	23,7
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2.855	3.021
Externe inhuur*	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	10,74%	21,93%
Overhead	% van totale lasten	25,20%	26,98%

Openbare orde en veiligheid			
		Begroot primitief	Werkelijk
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	12	8
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,0	0,0
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	3,9	2,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,0	0,0
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2,6	2,6

Programma 2 Sociaal Domein

Maatschappelijke ondersteuning			
		Begroot primitief	Werkelijk
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	650	690

Jeugdhulpwet			
		Begroot primitief	Werkelijk
Jongeren met een delict voor de rechter()	% 12 t/m 21 jarigen	0,0%	0,0%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	6,7%	7,7%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,2%	n.b.
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	n.b.	n.b.

Participatiewet			
		Begroot primitief	Werkelijk
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	1.081,8	1.077,5
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	74,6%	74,1%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	5,0%	5,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	0,0%	0,0%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	31,7	26,3
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	42,6	42,6

Sport			
		Begroot primitief	Werkelijk
Niet-wekelijkse sporters	% van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	58%	54,2%

Algemene voorzieningen			
		Begroot primitief	Werkelijk
Personen met bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	31,7	26,3

Programma 3 Onderwijs

Lokaal onderwijsbeleid			
		Begroot primitief	Werkelijk
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5 – 18 jaar	0,0	0,0
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5 – 18 jaar	20	20,0
Vroegtijdig schoolverlaters totaal (VO + MBO)	% dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat	0,0%	0,0%

Programma 4 Fysieke leefomgeving

Afval en milieu			
		Begroot primitief	Werkelijk
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	650,0	345,0

Ruimtelijke ordening			
		Begroot primitief	Werkelijk
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	13,4	6,9
Demografische druk	% aantal personen van 0 tot 20 en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar	77,2%	79,2%

Programma 5 Economie

Overige sectoren			
		Begroot primitief	Werkelijk
Functiemenging	% van de verhouding tussen banen en woningen. Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	57,7%	57,2%
Vestigingen	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74 jaar.	255,5	268,3

Programma 6 Duurzaamheid

Energietransitie			
		Begroot primitief	Werkelijk
Hernieuwbare elektriciteit	%	26,6%	27,2%

Programma Dekkingsmiddelen

Belastingen			
		Begroot primitief	Werkelijk
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's	603,0	596,0
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's	686	680
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	348	351

Vragen voor het vragenhalfuurtje aan het College van B&W raadscommissie 1 juni 2026

CDA

Vraag 1: **Cyberveiligheid**

Is door onze gemeente het aanwijzingsbesluit inzake de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer geregeld en is de Wet cyberveiligheidswet door onze gemeente al in uitvoering? Is het mogelijk dat we in dit kader een themabijeenkomst cyberveiligheid krijgen?

Vraag 2: **Goed verhuurderschap**

Is de Wet goed verhuurderschap hier in deze gemeente in uitvoering wat betreft de arbeidsmigranten?

Vraag 3: **Waterbeheer**

In het kader van gemeentelijk waterbeheer lijkt het ons verstandig om oppervlaktewater, bijvoorbeeld in het gebied De Vleijen, niet weggepompt maar vastgehouden wordt. De plan periode van het GRP is met een jaar verlengd. In het kader van de Omgevingsvisie levert een rioleringsplan beleidskaders voor de inrichting van de openbare ruimte.

Vragen:

- Kunnen we een update krijgen van de actualisatie van dit plan in de vorm van het op te stellen riool- en waterplan van de gemeente?
- Hoe worden de ambities voor een zelfvoorzienend eiland met betrekking tot water verwekt in een beleidskader?
- Op welke manier worden we als raad betrokken bij dit proces?

Algemeen Belang Ameland

Vraag 4: **Status woningbouw en woonrijp maken aan de Gooi Visserstraat in Hollum**

Wat is de actuele stand van zaken rondom de woningbouwplannen aan de Gooi Visserstraat en het woonrijp maken van de resterende kavels?

Vraag 5: **Speelplaats**

In de oorspronkelijke inrichting van de wijk (Gooi Visserstraat e.o.) was een speelplaats ingetekend. Deze is tot op heden niet gerealiseerd.

Daarover de volgende vragen:

- Is de gemeente nog steeds voornemens deze speelplaats aan te leggen?
- Zo nee, wanneer en op basis waarvan is besloten hiervan af te wijken?
- Zijn bewoners hierover officieel geïnformeerd?